Dumitru Țeicu

ARTA MINORĂ MEDIEVALĂ DIN BANAT
MINOR MEDIEVAL ART IN BANAT

Publicație realizată în cadrul proiectului **„Cetățile Banatului - un patrimoniu european** “ derulat de Muzeul Banatului Montan cu sprijinul financiar al Uniunii Europene prin Programul de Vecinătate România-Serbia 2006, RO 2006/018-448.01.02.12

Editor: Muzeul Banatului Montan

Autor: Dumitru Țeicu

Drepturile de autor asupra acestei publicații sunt rezervate Muzeului Banatului Montan
©2009
Publicația sau părți ale acesteia pot fi reproduse numai cu permisiunea autorului.

Data publicării: iulie 2009.

Muzeul Banatului Montan, Reşița Bd: Republicii, nr.10
Telefon: 0255/231469
Fax: 0355/401220
E-mail: office@muzeulbanatuluimontan.ro

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

Comisia Europeană
http://ec.europa.eu
Comisia Europeană - Directoratul General pentru Extindere - Programul PHARE
http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/phare/index_en.htm
Comisia Europeană - Directoratul General pentru Politica Regională
http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy
Comisia Europeană - Directoratul General pentru Afaceri economice şi financiare:
http://ec.europa.eu/economy_finance
Consiliul Uniunii Europene
http://www.consilium.europa.eu
Parlamentul European
http://www.europarl.europa.eu
Curtea Europeană de Justiție
http://curia.europa.eu
Curtea Europeană de Conturi
http://eca.europa.eu
Comitetul Economic şi Social
http://eesc.europa.eu
Comitetul Regiunilor
http://cor.europa.eu
Banca Centrală Europeană
http://www.ecb.int
Banca Europeană de Investiții
http://eib.eu.int
Misiunea Permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană
http://ue.mae.ro

Dumitru Ţeicu

ARTA MINORĂ MEDIEVALĂ DIN BANAT

MINOR MEDIEVAL ART IN BANAT

Timişoara
2009

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

ŢEICU, DUMITRU
Arta minoră medievală din Banat / Dumitru Ţeicu. - Timişoara: Cosmopolitan-Art, 2009
Bibliogr.
ISBN 978-973-8903-59-3

7.01(498.5)

Desene: Maria Gyömber
Florentina Marţiş
Fotografii: Bujorel Purice

CUPRINS
CONTENTS

Mulțumiri şi recunoştință
Thanks and gratitude 7

Arta minoră medievală din Banat. Izvoare şi istoriografie
Minor medieval art in Banat. Sources and historiography 11

Podoabele medievale
Medieval jewelry 21

Tezaure de podoabe din Banat
Jewelry treasures from Banat 89

Evoluția artei minore medievale din Banat
Evolution of minor medieval art in Banat 115

Catalogul podoabelor medievale
Catalogue of medieval jewelry 127

Lista precurtărilor bibliografice
List of bibliographical abbreviations 221

Surse pentru ilustrații
Sources of illustrations 238

Figuri color
Coloured figures 241

Mulțumiri şi recunoştință

Apariția lucrării *Arta minoră medievală din Banat* acum, în cursul anului 2009, încheie o etapă a preocupărilor mele în domeniul istoriei Banatului, începute cu trei decenii în urmă exact cu un studiu consacrat podoabelor medievale din spațiul bănățean .

Cercetarea ştiințifică şi finalizarea ei prin această lucrare s-a realizat în cadrul unui grant câştigat prin proiectul transfrontalier Phare *„Cetățile Banatului – un patrimoniu cultural european”,* derulat de Muzeul Banatului Montan din Reşița în parteneriat cu Muzeul Regional Zrenjanin din Serbia. Implementarea proiectului ce a presupus realizarea unui repertoriu al cetăților medievale din Banat, o semnalizare în teren a acestora şi o expoziție despre monumente s-a derulat în condiții perfecte grație excelentei colaborări cu Muzeul din Zrenjanin. Mulțumirile şi recunoştința noastră deplină Domnului Bojožidar Vorgic, directorul Muzeului din Zrenjanin pe care l-am simțit alături pe tot parcursul proiectului şi de a cărui caldă şi prietenească primire ne-am bucurat de fiecare dată atât eu cât şi colegii mei de proiect.

Încercarea de a aduna laolaltă în cât mai mare măsură posibilă informația despre podoabele medievale din Banat aflate însă în colecțiile muzeelor din România, Serbia şi Ungaria nu a fost un demers tocmai uşor dar a putut fi surmontat grației amabilității unor colegi din muzee şi conducerii acestora pentru care avem o datorie de recunoştință. Podoabele medievale descoperite de-a lungul anilor în spațiul Banatului, o provincie istorică şi geografică de mărimea Belgiei, se găsesc dispersate de la Muzeul Național de Istorie din Belgrad, la Muzeul Național din Budapesta, la Muzeul Național de Istorie din Bucureşti, la Muzeul Voivodinei din Novi Sad, la muzeele

Thanks and gratitude

The publication of the work *Minor Medieval Art in Banat* now, in 2009, has finished a stage of my preoccupations in the domain of the history of Banat started three decades ago even with a study dedicated to the medieval jewelry from Banat.

The scientifical research has been finalized through this work within a grant obtained through the transfrontier project Phare "*The Citadels of Banat – a cultural European patrimony*" developed by the Museum of the Mountainous Banat from Resita in partnership with the Regional Museum of Zrenjanin from Serbia. Implementation of the project that supposed achievement of a repertory of medieval citadels from Banat, their signalization on spot and an exhibition about the monuments developed in perfect conditions thanks to the excellent collaboration with the Museum from Zrenjanin. Our thanks and gratitude to Mr. Bojožidar Vorgic, director of the Museum of Zrenjanin who was besides us throughout the project and of whose warm and friendly reception we enjoyed every time both I and my project partners.

The attempt to gather in larger measure information about medieval jewelry from Banat belonging to collections of museums from Romania, Serbia and Hungary was not an easy step, but it could be surpassed thanks to amiability of colleagues from museums and of their leadership for whom we express our gratitude. The medieval jewelry discovered in Banat along the time, which is a historical and geographical province at the same extent as Belgium, are scattered from the National Museum of History from Belgrade to the National Museum from Budapest, National Museum of History from Bucharest, Museum of Vojvodina from Novi Sad, local museums

locale din Vršac, Zrenjanin, Pančevo din Serbia, la Muzeul din Szeged şi nu în ultimul rând la muzeele din Reşiţa, Caransebeş şi Timişoara.

Am putut vedea o parte din podoabele de la Arača, graţie amabilităţii directorului general al Muzeului Voivodinei Domnul Vladimir Marcović şi Directorului Ilija Komemnović. Cuvintele noastre încearcă în parte să exprime recunoştinţa pentru buna primire de care ne-am bucurat la Novi Sad. Podoabele de le Dobrica din Banat se află la Muzeul Naţional de Istorie din Belgrad şi am putut primi informaţii şi fotografii cu multă promptitudine datorită implicării personale a Doamnei Gordana Grabež şi a Doamnei dr. Tatjana Cvjetićanin, directoarea generală a Muzeului Naţional din Belgrad, cărora le rămânem îndatoraţi. Am putut cunoaşte şi fotografia o parte a colecţiei de podoabe medievale din Vršac graţie amabilităţii colegului Miodrag Aralica de a cărui bună primire ne-am bucurat de atâtea ori pe parcursul derulării proiectului. O parte a podoabelor de la Muzeul din Zrenjanin ne-au fost puse la dispoziţie cu amabilitate de Doamna Snežana Marincović pentru care îi rămânem îndatoraţi.

Mulţumiri şi recunoştinţe colegilor de la Muzeele din Caransebeş. Timişoara şi Reşiţa care au fost alături de noi şi ne-au ajutat la prelucrarea materialului. Doamna dr. Dorina Pârvulescu de la Muzeul de Artă din Timişoara şi dr. Erwin Gáll de la Institutul de Arheologie din Bucureşti ne-au facilitat cu multă generozitate accesul punctual la documentare îndatorându-ne profund în acest fel. Un gând de recunoştinţă pentru Domnii Crişan Musețeanu şi Radu Coroamă Directorii Muzeului Naţional de Istorie a României din Bucureşti şi cu deosebire colegului dr. Mirel Dragomir Popovici pentru ajutorul dezinteresat oferit în fotografierea unor podoabe medievale din Banat aflate la Bucureşti.

Implementarea unui proiect transfrontalier presupune parcurgerea multor etape birocratice, ceea ce în România nu este nici o dată simplu şi facil. Oportunitatea de a

from Vršac, Zrenjanin, Pančevo from Serbia, Museum from Szeged, and museums from Reşiţa, Caransebeş and Timişoara.

We could benefit by part of the jewelry from Arača thanks to amiability of the general director of the Museum of Vojvodina, Mr. Vladimir Marcović and of the director Ilija Komemnović. Our words attempt to express our gratitude for the good reception that honoured us in Novi Sad. Jewelry from Dobrica in Banat are preserved in the National Museum of History from Belgrade. We got information and photos very promptly thanks to the personal involvement of Ms. Gordana Grabež and of Dr. Tatjana Cvjetićanin, general director of the National Museum from Belgrade. We could study and take photos for part of the collection of medieval jewelry from Vršac owing to amiability of Miodrag Aralica by whose good reception we benefited every time along the project development. Part of the jewelry from the Museum of Zrenjanin was placed at our disposal with kindness by Snežana Marincović to whom we have remained obliged.

Thanks and gratitude for the colleagues from the museums from Caransebeş, Timişoara and Reşiţa who have been beside us and have helped us to work the material. Dr. Dorina Pârvulescu from the Museum of Art from Timişoara and dr. Erwin Gáll from the Institute of Archaeology from Bucharest facilitated our punctual access to documentation. We have remained profoundly obliged to them. Much gratitude for Crişan Musețeanu and Radu Coroamă, directors of the National Museum of History of Romania from Bucharest, and especially to dr. Mirel Dragomir Popovici for his disinterested help offered in taking photos of some medieval jewelry from Banat preserved in Bucharest.

Implementation of a transfrontier project supposes getting over several bureaucratic stages that is never simple in Romania. Opportunity of publishing a scientific book in generous conditions determined us to accept the imposed compulsions concerning the form,

publica o carte ştiinţifică în condiţii generoase ne-a făcut să acceptăm, nu fără plăcere şi părere de rău, constrângerile impuse privind forma şi nu conţinutul, dar am socotit că acest compromis poate fi acceptat. Implicarea dr. Adriana Radu, colegă de la Muzeul Banatului Montan, în parcurgerea etapelor birocratice şi a implementării proiectului a fost constantă şi fermă scutindu-ne de multe ori, într-o perioadă dificilă pe care am traversat-o, de risipire inutilă a energiilor, ceea ce ne obligă la recunoştinţă faţă de ea. Susţinerea profundă am simţit-o permanent din partea familiei căreia niciodată nu-i vom putea fi suficient de recunoscători.

Dumitru Ţeicu

and not the contents, but, we have considered this compromise could be accepted. The implication of dr. Adriana Radu, a colleague from the Museum of the Mountainous Banat, in getting over the bureaucratic stages and in developing of project was constant and firm sparing me, in a difficult period that I have passed through, from a bootless waste of energies. That obliges me to express my gratitude towards her. I have permanently felt profound support from my family to which I would never be sufficiently grateful.

Dumitru Ţeicu

ARTA MINORĂ MEDIEVALĂ DIN BANAT IZVOARELE ŞI ISTORIOGRAFIA

Pachetul documentar cu cea mai mare consistenţă privitor la arta minoră medievală a fost realizat prin cercetarea arheologică sistematică şi preventivă. Arheologia funerară a avut fără îndoială rolul determinant în această privinţă. Statistic se evidenţiază că lotul cel mai numeros de podoabe medievale, cunoscute până la momentul actual, a fost realizat în urma investigaţiilor arheologice în necropole. Inventarul funerar al mormintelor din secolele XI-XVI din Banat oferă imaginea de ansamblu asupra evoluţiei artei minore în Banat, în intervalul cronologic mai înainte amintit. Cercetările sistematice la necropolele medievale din Banat, săpăturile preventive şi descoperiri întâmplătoare de morminte ce au avut în inventarul funerar podoabe ne îngăduie să estimăm, la momentul actual, numărul de podoabe medievale cunoscute la cifra de circa 700. Estimarea s-a făcut la nivelul întregii provincii pe temeiul studiilor, rapoartelor publicate, cât şi a informaţiilor primite de la arheologii români şi sârbi. Colecţiile de podoabe medievale s-au constituit într-un lung interval de timp, ale căror începuturi pot fi marcate de cele dintâi săpături arheologice, la Oroszlamos bunăoară, ale lui Reiszner I.[1] în anii 1891 şi 1898 şi până la cercetările foarte recente din acelaşi spaţiu nord vestic al Banatului, realizate de Zvonimir Nedelković[2]. Sursele oferite de arheologia funerară privind arta minoră în provincia bănăţeană la nivelul secolelor XI-XVI sunt inegale, în fapt, ele reflectând fidel intensitatea şi amploarea cercetărilor pe diversele microzone ale

[1] Reisner, 1891, p. 206-209

[2] Z. Nedelković, *Arheologia Banatului*, Pancevo, oct. 2006, comunicare.

BANAT MEDIEVAL MINOR ART SOURCES AND ISTORIOGRAPHY

The most consistent documention regarding medieval minor art has been acquired through systematic and salvage archaeological investigations. The funerary archaeology had, no doubtly, the decisive role in this respect. Statistically, it is rendered evident that the most numerous lot of medieval jewels known by now has constituted the result of archaeological investigations in necropoles. The funerary inventory of graves from the region of Banat dating from the 11th-16th centuries offers a general view over the evolution of the minor art in Banat during the chronological interval mentioned above. The systematic investigations in the medieval necropoles from Banat, the salvage excavations and the fortuitous discoveries of graves containing jewels in their funerary inventory allow us to estimate, in this moment, a number of 700 known medieval jewels. This estimation has been made at the level of the whole province on the base of published studies, reports, as well as of information obtained from Romanian and Serbian archaeologists. The collections of medieval jewels were formed during a long period of time, whose beginning can be marked by the first archaeological investigations at Oroszlamos done by Reiszner I.[1] in 1891 and 1898 to the very recent archaeological investigations in the same north-western region of Banat done by Zvonimir Nedelković[2]. The sources offered by the funerary archaeology regarding the minor art in the province of Banat during the 11th-16th centuries differ because, in fact, they faithfully reflect intensity and proportions of investigations

[1] Reisner, 1891, p. 206-209

[2] Z. Nedelković, *Arheologia Banatului*, Pancevo, oct. 2006, essay.

provinciei. Banatul Montan, bunăoară, a beneficiat de o oarecare amploare a cercetării habitatului medieval, ceea ce a implicat cu siguranţă şi cercetarea necropolei satului medieval. În deceniile opt şi nouă ale secolului trecut, atunci au fost investigate necropolele de la Cuptoare[3], din culoarul Timiş-Cerna, cea de la Gornea[4], din Clisura Dunării şi cele de la Ilidia[5]. Se detaşează în această privinţă, a arheologiei funerare, necropola de la Cuptoare, unde au fost identificate un număr de 133 podoabe, în cadrul inventarului funerar, cea de la Şopotu Vechi[6], din sec. XII-XIII, în cadrul căreia au fost cartate 40 de inele, brăţări şi cercei la morminte, cea de la Gornea – *Căuniţa* cu un număr de 26 de podoabe din sec. XII-XIII[7]. Inventarul funerar al necropolelor de la Cuptoare, Gornea şi Şopotu Vechi, ce au aparţinut unor comunităţi săteşti din secolele XII-XIII, constituie la momentul actual cea mai importantă sursă de cunoaştere a artei minore din Banatul Montan la începuturile Evului Mediu, a conexiunilor culturale ale zonei cu spaţiile învecinate de la Dunărea de jos apuseană. Păstrând discuţia pe marginea surselor pentru spaţiul Banatului Montan, merită discutat aparte inventarul funerar al necropolelor de la Ilidia – *Obliţa*[8] şi Reşiţa – *Moroasa*[9]. Bisericile de curte de la Reşiţa şi Ilidia au avut amenajate în jurul lor necropole ale familiilor, care au avut curţi feudale în secolele XIV-XV în aceste zone. Inventarul funerar de la Ilidia – *Obliţa* însumează un număr de opt piese de podoabă, iar la Reşiţa – *Moroasa* au fost cartate cinci morminte cu inele aparţinând secolelor XIV-XV. Podoabele de la

[3] Uzum, 1987, p. 292-306.

[4] Uzum, 1981, p. 181-208; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 87-90.

[5] Ţeicu, 1998, p. 132.

[6] Ţeicu, 2003, o. 30-38, fig. 14-16.

[7] Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 86, fig. 51.

[8] Ţeicu, 1998, p. 132.

[9] Ţeicu, 1996, p. 7-9.

in different microzones of the province. The Mountainous Banat, for instance, benefited by a certain ampleness of the research of the medieval habitat that certainly implied also the investigation of the necropolis of the medieval village. During the 8th and 9th decades of the last century, the necropoles from Cuptoare[3], in the passage Timiş-Cerna, from Gornea[4], from Clisura Dunării and those from Ilidia[5] were investigated. In this respect of the funerary archaeology, the necropolis from Cuptoare is distinguished because 133 jewels were identified within the funerary inventory, the necropolis from Şopotu Vechi[6], from the 12th-13th centuries within which there were classified 40 rings, bracelets and earrings in graves, that one from Gornea-*Căuniţa* with a number of 26 jewels dating from the 12th-13th centuries[7]. The funerary inventory of the necropoles from Cuptoare, Gornea and Şopotu Vechi, that belonged to some village communities from the 12th-13th centuries, constitutes, for the moment, the most important source of knowledge of the minor art from the Mountainous Banat at the beginning of the Middle Ages, of the cultural connexions of the region with the neighbouring spaces from the western Low Danube. Keeping on the discussion concerning the sources for the space of the Mountainous Banat, it is worth discussing on separetely the funerary inventory of the necropoles from Ilidia-*Obliţa*[8] and Reşiţa-*Moroasa*[9]. The court churches from Reşiţa and Ilidia had disposed around them necropoles of the families which had feudal courts in these regions in the 14th-15th centuries. The funerary inventory from Ilidia-*Obliţa* totalizes a number of eight pieces of jewelry, and five graves with rings belonging to the 14th-15th centuries were classified at

[3] Uzum, 1987, p. 292-306.

[4] Uzum, 1981, p. 181-208; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 87-90.

[5] Ţeicu, 1998, p. 132.

[6] Ţeicu, 2003, o. 30-38, fig. 14-16.

[7] Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 86, fig. 51.

[8] Ţeicu, 1998, p. 132.

[9] Ţeicu, 1996, p. 7-9.

Reşiţa şi Ilidia, purtate de membri ai elitelor feudale din secolele XIV-XV, reflectă gustul artistic, rafinamentul şi poziţia socială pe care se situau cnezii şi nobilii din spaţiile sudice ale provinciei. O situaţie absolut deosebită oferă în această situaţie inventarul funerar al bisericii medievale din Caransebeş[10]. Au fost găsite la mormintele din criptele bisericii 12 inele şi cercei din aur şi pietre preţioase şi alte 43 podoabe din argint, plasate cronologic în intervalul secolelor XIV-XVI. Cerceii din aur decoraţi cu rubine, inelele din aur şi cele din argint au fost purtate de membrii familiilor nobiliare româneşti din districtul Caransebeş, care îşi aveau reşedinţele în oraşul Caransebeş[11]. Documentele scrise reflectă rolul activ în viaţa oraşului, a comitatelor bănăţene, a demnităţilor regale la care au acces unii din membrii familiilor româneşti Bizere, Mâtnic, Fiat de Armeniş, Gârlişte şi Racoviţă în cursul veacului al XV-lea[12]. Piese de podoabă semnificative, din secolele X-XII din zona montană şi dunăreană a Banatului, provin de la Vršac[13], Locve[14], Stara Palanka[15], Dubovac[16], Kovin[17], Pancevo[18] şi Voilovica[19], din descoperiri întâmplătoare ori cercetări arheologice sistematice. Astfel, la Voilovica, pe malul Dunării, au fost identificate două necropole, în zonele Humka-*Azotara* şi Humka-*Rafineria*, de unde provin un număr de 20 podoabe[20]. În acelaşi spaţiu dunărean, la Pančevo, s-au găsit întâmplător cercei de tâmplă simpli, trei brăţări întregi şi una

[10] Bona, 1993, p. 71 şi urm.
[11] Ţeicu, 2003, p. 77-78.
[12] Boldea, 2002, p. 172, 224, 203.
[13] Banački, Brmbolić, 1997, p. 211
[14] Stanojev, 1989, p. 57.
[15] Barački, 1997, p. 211.
[16] Birtašević, 1961, p. 25.
[17] Barački, 1977, p. 19; Janković, 1990, p. 95
[18] Stanojev, 1989, p. 89-90.
[19] Stanojev, 1989, p. 38-42.
[20] Marianović-Vujović, 1982, p. 50.

Reşiţa-*Moroasa*. The jewels from Reşiţa and Ilidia, worn by members of the feudal elites from the 14th-15th centuries reflect the artistic taste, refinement and social position on which the knezes and the nobles from the southern space of the province were situated. An absolutely special situation is offered, in this case, by the funerary inventory of the medieval church from Caransebeş[10]. Twelve golden rings and earrings with precious stones and other 43 silver jewels, chronologically placed in the 14th-16th centuries were found in the graves of the crypts of the church. The golden earrings adorned with rubies, the golden and silver rings were worn by the members of the Romanian noble families from the district of Caransebeş, who had their residences in the town of Caransebeş[11]. The written documents reflect the active role in the town life of the Banat comitats, of the royal posts to which certain members of the Romanian families Bizere, Mâtnic, Fiat de Armeniş, Gârlişte and Racoviţă reached during the 15th century[12]. Significant pieces of jewelry from the 10th-12th centuries from the mountainous and Danube region of the Banat were found at Vršac[13], Locve[14], Stara Palanka[15], Dubovac[16], Kovin[17], Pancevo[18] and Voilovica[19]. They constituted fortuitous discoveries or they were the result of systematic archaeological investigations. Thus, at Voilovica, on the bank of the Danube, two necropoles were identified in the regions Humka-*Azotara* and Humka-*Rafineria*, where 20 jewels were found[20]. Within the same danubian space, at Pančevo, there were fortuitously found simple S-shaped earrings, three entire bracelets and a fragmentary one,

[10] Bona, 1993, p. 71 and following.
[11] Ţeicu, 2003, p. 77-78.
[12] Boldea, 2002, p. 172, 224, 203.
[13] Banački, Brmbolić, 1997, p. 211
[14] Stanojev, 1989, p. 57.
[15] Barački, 1997, p. 211.
[16] Birtašević, 1961, p. 25.
[17] Barački, 1977, p. 19; Janković, 1990, p. 95
[18] Stanojev, 1989, p. 89-90.
[19] Stanojev, 1989, p. 38-42.
[20] Marianović-Vujović, 1982, p. 50.

fragmentară, un colier şi o aplică[21]. Atelierul de orfevrar descoperit la Vršac, o matriță de realizat plăcuțe de diademă, specifice secolelor XIII-XIV, găsite în acelaşi spațiu dovedesc faptul că Vârşeţul la începuturile Evului Mediu a fost un centru local de producere a podoabelor[22].

Arheologia funerară a oferit şi pentru spațiul de câmpie din nordul şi vestul Banatului o documentație semnificativă pentru cunoaşterea artei minore a secolelor XI-XVI. Remarcabile rămân în această privință descoperirile de la Oroszlamos, aşezare cu o mănăstire fondată la începutul secolului al XI-lea[23]. Cercetările arheologice conduse de J. Reisner şi Tömörkeny dintre anii 1891 şi 1903, cât şi descoperirile fortuite de podoabe cu ocazia amenajărilor industriale din jurul Szegedului din aceeaşi perioadă, au dus la constituirea unei colecții de podoabe din secolele X-XII din circa 48 piese[24].

Colecția de nouă podoabe, provenind fără îndoială de la morminte medievale din zona Botoš, se păstrează la Muzeul din Zrenjanin. Acolo se regăsesc şi podoabele de la Crna Bara şi Mokrin[25]. Cercetările de arheologie funerară de la Bočar, Jazovo, Kikinda şi Perlez au dus la constituirea unei colecții publicate de circa 55 de podoabe din secolele X-XII[26]. Colecția de podoabe medievale a Muzeului din Vršac, cuprinzând piese de la Stara Palanka, Dubovac şi Vršac din secolul X-XVI, este constituită dintr-un număr de 25 exemplare[27].

Muzeul Voivodinei din Novi Sad a organizat cercetările de la Mănăstirea Arača, în necropola căreia s-a găsit un interesant inventar funerar cuprinzând un număr de

a torque and a plate[21]. The workshop of a goldsmith discovered at Vršac, a mould for diadem plates specific to the 13th-14th centuries, found in the same space prove that Vršac was a local centre of jewelry manufacturing at the beginning of the Middle Ages[22].

The funerary archaeology offered a significant documentation for the knowledge of the minor art from the 11th-16th centuries also in the case of the plain space from the north and west of Banat. Thus, the discoveries from Oroszlamos, a settlement with a monastery founded at the beginning of the 11th century are remarkable[23]. The archaeological investigations led by J. Reisner and Tömörkeny between 1891 and 1903, as well as the fortuitous discoveries of jewels occasionned by the industrial workings around Szeged from the same period of time, led to the constitution of a jewelry collection of about 48 pieces from the 10th-12th centuries[24].

The collection of nine jewels, undoubtedly belonging to the medieval graves from the region Botoš, is preserved in the Museum from Zrenjanin. The jewels from Crna Bara and Mokrin[25] are also there. The excavations of funerary archaeology from Bočar, Jazovo, Kikinda and Perlez led to the constitution of a published collection of about 55 jewels from the 10th-12th centuries[26]. The collection of medieval jewels of the museum from Vršac, containing pieces from Stara Palanka, Dubovac and Vršac from the 10th-16th centuries, is formed of 25 pieces[27].

The Museum of Vojvodina from Novi Sad organized the excavations from the Monastery Arača, in whose necropolis it was found an interesting funerary inventory of

[21] Stanojev, 1989, p. 89-90.
[22] TRET, VIII, 4, 1892, p. 252.
[23] Kovács, 1992, p. 37 şi urm.
[24] Reisner, 1891, p. 206-210; Tömörkeny, 1904, p. 264 şi urm.
[25] Stanojev, 1989, p. 30-31; Beniocki, 1998, p. 58-68.
[26] Stanojev, 1989, p. 46,51, 53, 32-33.
[27] Jovanović-Večanski, 1986

[21] Stanojev, 1989, p. 89-90.
[22] TRET, VIII, 4, 1892, p. 252.
[23] Kovács, 1992, p. 37 and following.
[24] Reisner, 1891, p. 206-210; Tömörkeny, 1904, p. 264 and following.
[25] Stanojev, 1989, p. 30-31; Beniocki, 1998, p. 58-68.
[26] Stanojev, 1989, p. 46,51, 53, 32-33.
[27] Jovanović-Večanski, 1986

circa 50 de podoabe din secolele XII-XV, din cele 134 de piese cartate[28]. Muzeul Banatului Montan din Reşiţa, cu o colecţie de 280 de piese de artă minoră medievală din secolele XII-XV, provenind în covârşitoare majoritate din cercetările de arheologie funerară, deţine cea mai semnificativă documentaţie cunoscută pentru spaţiul bănăţean până la momentul actual.

Investigaţiile din necropolele de la Hodoni[29], Voiteni[30], Timişoara[31] ori descoperiri din morminte deranjate de la Beba Veche[32], Foeni[33], toate situate în spaţiul de câmpie bănăţean, au oferit o documentaţie pentru circa 60 piese din secolele X-XI. Arheologia aşezărilor a oferit în mod inevitabil o imagine mult mai difuză asupra artei minore medievale, având în vedere numărul restrâns de piese descoperite în locuinţe. Brăţările de sticlă fragmentare găsite în aşezarea de la Gornea, ori cerceii găsiţi împreună cu modele bizantine în aşezarea de la Ilidia întregesc dosarul descoperirilor de podoabe medievale din spaţiul bănăţean.

Colecţiile de podoabe constituite la sfârşitul secolului al XIX-lea în spaţiul Banatului şi care au ajuns la muzeele din Vršac, Timişoara, Zrenjanin şi Subotica contribuie într-o măsură sensibilă la cunoaşterea artei minore medievale din acest spaţiu. Ele trebuie privite şi analizate cu prudenţa necesară, deoarece colecţionarii au cumpărat piese fără o proveniență certă, foarte adesea locul de descoperire fiind în afara spaţiului bănăţean.

Colecţia Pongracz, bunăoară, ajunsă la Muzeul Banatului din Timişoara în anul 1903 şi rămasă, din păcate, nepublicată până la momentul actual, avea la momentul achiziţionării 6338 piese, din care 2702 erau obiecte arheologice. Artei minore medievale îi aparţineau din această colecţie un număr

[28] Stanojev, 2004, p. 55-67
[29] Bejan, Moga, 1979, p. 160-168
[30] Medeleţ, Tănase, Gáll, 2001, p. 99-108.
[31] Rădulescu, Gáll, 2001, p. 156 şi urm.
[32] Tănase, Gáll, 2000, p. 555-557
[33] Szentmiklosi, 2000, p. 577-580

about 50 jewels from the 12th-15th centuries from the 134 classified pieces[28]. The Museum of the Mountainous Banat from Reşiţa, having a collection of 280 medieval minor art pieces from the 12th-15th centuries that constitutes the result of the funerary archeology excavations, holds the most significant documentation known for the space of Banat to the present.

The excavations in the necropoles from Hodoni[29], Voiteni[30], Timişoara[31] or the discoveries in the disturbed graves from Beba Veche[32], Foeni[33], all of them situated within the plain of Banat, have offered a documentation for about 60 pieces from the 10th-11th centuries. The archaeology of settlements has inevitably offered a much more diffuse image on the medieval minor art taking into account the reduced number of pieces discovered in dwellings. The fragmentary glass bracelets found in the settlement from Gornea, or the earrings found together with Byzantin models in the settlement from Ilidia complete the series of discoveries of medieval jewels within the region of Banat.

The collections of jewels constituted at the end of the 19th century in the region of Banat which became collections of the museums from Vršac, Timişoara, Zrenjanin and Subotica has contributed, to a sensitive extent, to the knowledge of the medieval minor art from this region. They must be regarded and analyzed with the necessary prudence because the collectors bought pieces without any certain provinience. Very often, the place of discovery is outside the region of Banat.

The collection Pongracz, for instance, got into possession of the Museum of Banat from Timişoara in 1903, when it was containing 6,338 pieces from which 2,702 pieces were archaeological objects. Unfortunately, it has not been published by

[28] Stanojev, 2004, p. 55-67
[29] Bejan, Moga, 1979, p. 160-168
[30] Medeleţ, Tănase, Gáll, 2001, p. 99-108.
[31] Rădulescu, Gáll, 2001, p. 156 and following.
[32] Tănase, Gáll, 2000, p. 555-557
[33] Szentmiklosi, 2000, p. 577-580

de 14 cercei din aur, circa 100 de cercei din bronz şi 60 din argint. Se remarcă între aceştia 54 de cercei din argint, aparţinând secolelor XIV-XV, şi 27 de cruci pectorale din secolele XII-XIII[34]. Puţine piese de artă minoră, se pare, după inventarul sumar întocmit de colecţionarul Pongracz, provin de pe malul nordic al Dunării, colecţia fiind constituită la Orşova, iar majoritatea au fost achiziţionate din Serbia. Din aceeaşi zonă dunăreană, de la Dubovac, provine colecţia achiziţionată de Felix Milleker, custodele Muzeului din Vârşeţ, în anul 1901[35]. Podoabele din secolele X-XII din zona Botoş, ajunse la Muzeul din Zrenjanin, au constituit iniţial colecţia L. Nicolić[36]. Cercei de tip Tokay şi alte podoabe găsite întâmplător la Kladovo, pe malul Dunării, au ajuns în extremitatea de nord-vest a Banatului la Sombor în colecţia Frey[37].

Sursele istorice scrise aduc arareori în conul de lumină podoabele medievale ale laicilor ale bisericilor. Podoabele sunt menţionate în actele de moştenire, în documente de zălogiri ori cu ocazia deposedărilor de bunuri şi furturi. Petru de Remetea, din valea Bârzavei, s-a plâns împotriva nobilului Grigore de Chernech în faţa adunării nobililor Comitatului Caraş, ţinută în 27 iulie 1364 la Şemlac, care încălca un act de zălogire. Petru de Remetea a zălogit pentru trei mărci „o cunună scumpă, cumpărată cu zece mărci de argint bun şi o cingătoare", iar pârâtul nu voia să restituie podoabele zălogite[38]. Nici din spaţiile învecinate transilvănene, documentele diplomatice din secolele XIV-XV nu aduc informaţii mai consistente cu privire la producţia ori circulaţia podoabelor din aur şi argint. Documentul din 9 aprilie

[34] Medeleţ, Toma, 1997, p. 75-129.
[35] Birtašević, 1961, p. 25.
[36] Stanojev, 1989, p. 13, 30-31.
[37] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 85.
[38] DRH, C, XII, 1361-1365, p. 302.

now. Fourteen golden earrings, about 100 bronze earrings and 60 silver ones of this collection belonged to the medieval minor art. 54 silver earrings belonging to the 14th-15th centuries, and 27 pectoral crosses from the 12th-13th centuries stand out[34]. Few pieces of minor art, according to the summary inventory executed by the collector Pongracz, seem to have come from the northern bank of the Danube. The collection was constituted at Orşova, and most of objects were gotten from Serbia. The collection acquired by Felix Milleker, custodian of the Museum from Vršac, in 1901 came from the same Danube region from Dubovac[35]. The jewels from the 10th-12th centuries from the region of Botoš, that came to the Museum from Zrenjanin, initially constituted the collection L. Nicolić[36]. The earrings of type Tokay and other jewels found fortuitously at Kladovo, on the bank of the Danube, entered into the collection Frey in the north-western extremity of Banat, at Sombor[37].

The written historical sources seldom point out the medieval jewels of the laics of the churches. The jewels were mentioned in the heritage acts, in documents of pawns or on occasion of dispossessions of goods or thefts. Petru de Remetea, from the valley of the Bârzava, complainted against the noble Grigore de Chernech in front of the nobles meeting of the County of Caraş, that took place at Şemlac in July 27th, 1364 because he was infringing an act of pawn. Petru de Remetea had pawned for three marks „an expensive crown purchased with ten silver coins and a girdle", and the accused did not want to return the pawned jewels[38]. The diplomatic documents coming from the neighbouring regions of Transylvania from the 14th-15th centuries did not bring more consistent information concerning manufacturing or circulation of golden or silver jewels. The

[34] Medeleţ, Toma, 1997, p. 75-129.
[35] Birtašević, 1961, p. 25.
[36] Stanojev, 1989, p. 13, 30-31.
[37] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 85.
[38] DRH, C, XII, 1361-1365, p. 302.

1345 a consemnat, cu ocazia distrugerii satului Wyfalu de lângă Sighişoara, potirele de argint, cingători ori arme aflate într-o casă[39]. Actele de moştenire din 1329 şi 1367 au înscris între altele cingători, cupe din argint, podoabe din argint şi cercei din argint[40]. Documentul din 26 august 1404 a consemnat la Recaş un meşter aurar, fiind una din puţinele mărturii documentare din spaţiul bănăţean[41] deşi, în aceeaşi perioadă în oraşele germane din Transilvania, aceştia erau organizaţi în bresle[42]. Privilegiul acordat genovezilor în anul 1379, care făceau comerţ „pe apa Dunării şi pe uscat, venind de la Orşova spre Timişoara şi Buda", menţinea restricţii doar pentru aur şi argint[43].

Bisericile şi mănăstirile medievale din Banat au avut cu siguranţă o impresionantă zestre de potire, cărţi şi alte podoabe bisericeşti folosite în slujba liturgică, care au dispărut cu totul odată cu distrugerea bisericilor. Un document papal din 1221 reglementează situaţia abaţiei benedictine din Itebe, ai cărei călugări au fost implicaţi în topirea unor podoabe, cruci şi vase sacre din biserică[44].

Izvoarele etnologice târzii din secolul al XVIII-lea, cât şi mărturiile unor călători străini prin Banat din aceeaşi perioadă, amintindu-l aici bunăoară pe Ehrler şi Grisselini, oferă repere pentru înţelegerea unor manifestări artistice mai vechi pentru modul de împodobire al femeilor din spaţiul bănăţean, ce au păstrat încă elemente medievale de împodobire a capului şi braţelor[45].

Istoriografia privitoare la arta minoră laică şi religioasă medievală din Banat este

[39] DIR, C, XIV, IV, p. 236.
[40] DIR, C, XIV, III, p. 491; DRH, C, XIII, p. 341.
[41] Ortvay, 1896, p. 340.
[42] Dâmboiu, 2008, p. 24-25.
[43] DRH, C, XV, 1376-1380, p. 596.
[44] Juhász, 1927, p. 155; Györffy, 1987, III, p. 316.
[45] Ehrler, 1982, p. 52; Grisselini, 1984, p. 172.

document dated on the 9th of April 1345 registered, on occasion of destruction of the village Wyfalu next to Sighişoara, silver calyxes, girdles or weapons that were in a house[39]. The heritage acts from 1329 and 1367 mentioned, among other things, girdles, silver cups, silver jewelry and silver earrings[40]. The document since the 26th of August 1404 registered a goldsmith at Recaş. That is one of the few documentary testimonies from Banat[41] even if, during the same period, the goldsmiths were organized in guilds in the German towns from Transylvania[42]. The privilege accorded to the Genoese in 1379, who were practising commerce „on the Danube and on the land from Orşova towards Timişoara and Buda", maintained restrictions only for gold and silver[43].

The medieval churches and monasteries from Banat had certainly a remarkable dower of calyxes, books and other church adornments used during the liturgical mess, that entirely disappeared when churches were destroyed. A papal document from 1221 established the situation of the Benedictine abbey from Itebe, whose monks had been implied in the process of melting some jewelry, crosses and sacred vessels belonging to the church[44].

Late ethnological sources from the 18th century, as well as testimonies of several foreign travellers through Banat during the same period, mentioning here, for instance, Ehrler and Grisselini, offer guide marks for understanding certain older artistical manifestations of the way of women's adornment in Banat, who still preserved medieval elements of adorning head and arms[45].

Historiography concerning the medieval laic and religious minor art in Banat is

[39] DIR, C, XIV, IV, p. 236.
[40] DIR, C, XIV, III, p. 491; DRH, C, XIII, p. 341.
[41] Ortvay, 1896, p. 340.
[42] Dâmboiu, 2008, p. 24-25.
[43] DRH, C, XV, 1376-1380, p. 596.
[44] Juhász, 1927, p. 155; Györffy, 1987, III, p. 316.
[45] Ehrler, 1982, p. 52; Grisselini, 1984, p. 172.

în strânsă legătură cu evoluția cercetărilor de arheologie medievală din acest spațiu. Descoperirile spectaculoase de podoabe provenind din inventarul funerar al necropolei de la Oroszlamos (azi Banatsko Arandjelovo), publicate în anii 1891 şi 1898 de Josef Reisner, şi în anul 1904 de Istvan Tömörkeny, marchează cele dintâi acumulări semnificative în această chestiune[46].

Problema podoabelor din secolele X-XI a fost reluată adeseori în scrierile istoriografiei maghiare, uneori în abordări de sinteză, la Csanad Bálint[47], bunăoară, ori în discuții punctuale privitoare la spațiul bănățean purtate de L. Kovács[48]. Analiza punctuală a unor categorii de podoabe purtate la începutul Evului Mediu, în contextul influenței civilizației bizantine în bazinul carpatic, bunăoară a cerceilor de tip Tokay, a oferit oportunitatea aducerii unor clarificări esențiale în această chestiune lui K. Mesterházy[49]. Remarcăm în istoriografia sârbească pe de o parte publicarea sistematică a cataloagelor cu podoabe medievale ale unor muzee din Banat, de la Vršac[50] cât şi cele ale Muzeului Național din Belgrad[51], care constituie o sursă temeinică de cunoaştere a artei minore medievale din Banat, cât şi a înțelegerii şi integrării acesteia într-un context sud-est european pe de altă parte. Monografiile consacrate necropolelor din secolele X-XV din Voivodina şi mănăstirii de la Arača datorate arheologului Neboiša Stanojev oferă bune surse de cunoaştere a podoabelor din spațiul vestic al Banatului medieval[52]. Demersul Mirjanei Čorović-Ljubinković în privința artei minore medievale din Serbia, ce include

tightly connected to the evolution of the investigations of medieval archaeology in this region. The spectaculous discoveries of jewels coming from the funerary inventory of the necropolis from Oroszlamos (today Banatsko Arandjelovo), published in 1891 and 1898 by Josef Reisner, and in 1904 by Istvan Tömörkeny, mark the first significant accumulations in this mater[46].

The problem of jewels from the 10th-11th centuries was often dealt with in Hungarian historiography, sometimes in synthesis approaches, at Csanad Bálint[47], for instance, or in punctual discussions concerning the region of Banat kept by L. Kovács[48]. The punctual analysis of certain categories of jewels worn at the beginning of the Middle Ages, in the context of influence of the Byzantine civilization within the Carpathians bassin, for example of the earrings of type Tokay, offered the opportunity of bringing some essential clearing-ups in this matter to K. Mesterházy[49]. We notice, in the Serbian historiography, the systematic publication of catalogues of medieval jewelry of certain museum from Banat, from Vršac[50], and those of the National Museum from Belgrad[51], that constitutes a serious source of knowledge of the medieval minor art from Banat, on one side, as well as of its understanding and integration in a south-eastern European context on the other side. The monographs dedicated to the necropoles from Vojvodina and to the monastery from Arača dating from the 10th-15th centuries due to the archaeologist Neboiša Stanojev offer good sources of knowledge of the jewelry from the western space of the medieval Banat[52]. The approach of Mirjana Čorović-Ljubinković as regards the medieval minor art from

[46] Reisner, 1891, p. 206-209; idem, 1898, p. 190-192; Tömörkeny, 1904, p. 264-270.
[47] Balint, 1991.
[48] Kovács, 1991, p. 399-424; Kovács, 1992, p. 37-74.
[49] Mesterházy, 1994, p. 194-200.
[50] Jovanović- Večanski, 1986, p. 7-16;
[51] Milošević, 1990; Ivanić, 1998.
[52] Stanojev, 1989; idem, 2004, p. 56-67

[46] Reisner, 1891, p. 206-209; idem, 1898, p. 190-192; Tömörkeny, 1904, p. 264-270.
[47] Balint, 1991.
[48] Kovács, 1991, p. 399-424; Kovács, 1992, p. 37-74.
[49] Mesterházy, 1994, p. 194-200.
[50] Jovanović- Večanski, 1986, p. 7-16;
[51] Milošević, 1990; Ivanić, 1998.
[52] Stanojev, 1989; idem, 2004, p. 56-67

adeseori analiza a fenomenului artistic de la Dunărea de jos, oferă repere de integrare şi înțelegere a manifestărilor din spațiul Banatului medieval[53].

Preocupările arheologiei româneşti în cercetarea necropolelor, care oferă informații esențiale şi în privința artei minore, au cunoscut perioada de maximă acumulare în deceniul al nouălea al secolului trecut. Sigur în privința valorificării în scrisul istoric al acestor cercetări sunt evidente acumulările realizate, umbrite însă de contraperformanțe ce nu pot fi neglijate, amintind aici absența unei valorificări pe măsura importanței a investigațiilor din necropola de la Cuptoare. Ilie Uzum a publicat, în parte, în rapoarte arheologice o parte a inventarului funerar de la Gornea şi de la Cuptoare[54]. Demersul nostru în această chestiune a vizat necropolele de la Şopotu Vechi şi Gornea-*Căunița*, precum şi restituiri în problema curții feudale de la Reşița, care a oferit informații utile cu privire la podoabe din secolele XIV-XV[55].

Serbia, that often includes the analysis of the artistic phenomenon from the Low Danube, offers reference points of integration and understanding of manifestations within the medieval Banat[53].

The preoccupations of the Romanian archaeology in the research of necropoles, that provide essential information as concerns the minor art, knew the period of maximum accumulation in the 9th decade of the last century. Certainly, regarding the development of these researches in the historical writing, the acquired accumulations are evident, but shadowed by counter-performances that can not be neglected, as for example the absence of a turning to account conforming to the importance of investigations in the necropolis from Cuptoare. Ilie Uzum partly published the funerary inventory from Gornea and from Cuptoare[54] in archaeological reports. Our approach in this matter aimed at the necropoles from Şopotu Vechi and Gornea-*Căunița*, as well as restitutions in the problem of the feudal court from Reşița, that offered useful information concerning the jewelry from the 14th-15th centuries[55].

[53] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 81-93;

[54] Uzum, 1981, p. 181-195; Uzum, 1987, p. 286-313.

[55] Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 85-90; Țeicu, 2003, p. 31-39

[53] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 81-93;

[54] Uzum, 1981, p. 181-195; Uzum, 1987, p. 286-313.

[55] Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 85-90; Țeicu, 2003, p. 31-39

PODOABE DIN SECOLELE X-XVI

Podoabe ale braţelor şi mâinilor

1. Brăţări din sticlă

Documentaţia cu privire la această categorie de podoabe n-a cunoscut acumulări semnificative în ultimele decenii, atât în ceea ce priveşte spaţiul Banatului cât şi într-o cuprindere mai largă a Regiunii Dunării de Jos apusene[1]. Ca atare, discuţia se poartă pe brăţările cunoscute din inventarul funerar de la Cuptoare, cu precădere, al celei de la Caransebeş-*Măhala* şi al celei de la Şopotu Vechi. Brăţările din aşezarea din secolele XII-XIII de la Gornea sunt fragmentare şi parţial deteriorate odată cu distrugerea locuinţelor[2]. S-a semnalat recent, fără multe detalii, o brăţară din sticlă în inventarul funerar al mormintelor din jurul bisericii de la Omolica, de lângă Dunăre[3].

Tipologic brăţările din sticlă cunoscute în Banat nu prezintă o mare diversitate, privite comparativ, bunăoară, cu cele de la Dunărea de Jos răsăriteană din aceeaşi vreme a secolelor XI-XIII. Majoritatea celor 15 brăţări întregi au fost lucrate dintr-o bară de sticlă circulară în secţiune, care are un aspect neted (Pl. 4). Alte podoabe au fost realizate dintr-o bară semiovală, una are o formă dreptunghiulară cu muchiile însă rotunjite (Pl. I/1,3,5; 1/2). Fasonarea brăţărilor, şi în aceste cazuri, s-a făcut prin tragere la cald, iar într-o etapă ulterioară s-au aplicat în relief două fire subţiri din sticlă de culoare roşie, după care a urmat o recoacere a brăţării[4]. Puţine exemplare au în secţiune o formă dreptunghiulară, asemenea unei bande înguste cu muchiile rotunjite (Pl. 1/4, 3/4, 4/2). Majoritatea podoabelor au o

[1] Ţeicu, 1981, p. 491-496.
[2] Uzum, 1977, p. 220, fig. 1.
[3] Djordjević, Radićević, 2005, p. 266.
[4] Stoicovici, 1980, p. 495-497.

JEWELRY OF THE 10TH-16TH CENTURIES

Arm and hand jewelry

1. Glass bracelets

Documentation concerning this category of jewelry have not known significant accumulations for the last decades both as concerns the Banat region and a larger area of the western Low Danube region[1]. Therefore, we are going to deal with the bracelets known from the funerary inventory from Cuptoare, particularly of that bracelet from Caransebeş-*Măhala* and of that from Şopotu Vechi. The bracelets from the settlement of the 12th-13th centuries from Gornea are fragmentary and partially deteriorated in the same time with the destruction of dwellings[2]. It has been recently refered, without many details, to a glass bracelet found in the funerary inventory of the graves around the church from Omolica, close to the Danube[3].

Typologically, glass bracelets known in Banat do not present a large diversity in comparison to those from the eastern Low Danube also from the 11th-13th centuries. Most of the 15 entire bracelets were made of a glass bar with circular section which had smooth aspect (Pl. 4). Other jewelry had been made of a semioval bar or of a rectangular bar but round-edged (Pl. I/1,3,5; 1/2). Also in this case, the bracelets were shaped through hot processing, and in a subsequent stage, two thin red glass threads were applied in relief. Then, the bracelet was baked again[4]. Few patterns had rectangular section like a narrow band with rounded edges (Pl. 1/4, 3/4, 4/2). Most jewelry were dark green, sometimes dark blue, only few of them inscribed in the category of

[1] Ţeicu, 1981, p. 491-496.
[2] Uzum, 1977, p. 220, fig. 1.
[3] Djordjević, Radićević, 2005, p. 266.
[4] Stoicovici, 1980, p. 495-497.

nuanță verde închis, uneori albastru închis, doar câteva se înscriu în categoria sticlei semialbe, transparente (Fig. 1). Brățările lucrate dintr-o bară dreptunghiulară au una sau două caneluri înguste pe fața exterioară. (Pl. 1/3-3; 3/4). Cunoaştem un singur exemplar fragmentar, care provine din aşezarea de la Gornea, lucrat prin răsucire dintr-o bară rotundă în două nuanțe de verde spre gri (Pl. 2/2). Brățările din sticlă medievale din spațiul bănățean se integrează unui curent cultural detectabil în spațiul balcanic şi al Dunării de Jos încă în veacul al XI-lea, cu maximă difuziune în secolele XII-XIII. Podoabe identice sau foarte asemănătoare din punctul de vedere al formei, nuanțelor şi decorului se întâlnesc în vecinătatea sudică a Banatului, pe culoarul Dunării, la Niš[5], la Veliki Gradac, lângă Donji Milanovac[6], la Ribnica[7], în aceeaşi zonă, la Brza Palanka şi Jagubica[8], în aşezarea de la Popovica, lângă Negotin[9] şi Pesac[10], dar şi în alte zone ale Serbiei, la Lešje şi Donička Brdo [11], la Mačvanska Mitrovica[12], în Macedonia la Demir Kapija, Donaj, lângă Prizren[13]. Brățări din sticlă au fost identificate în inventarul funerar al necropolelor din secolele XI-XII din Bulgaria[14] şi într-un singur mormânt la Bene în Ungaria[15].

Datarea acestei categorii de podoabe se poate face în contextul punctual al inventarului arheologic al mormintelor în care au fost găsite, ori al locuințelor din aşezările medievale în care au fost identificate. Necropola de la Cuptoare, care a oferit documentația cea mai

[5] Ercegović-Pavlović, 1976, p. 99, pl. 2/3-7; pl. 3/4-7.

[6] Minić, 1969, p. 245.

[7] Minić, 1975, p. 72.

[8] Ercegović-Pavlović, 1967, p. 148, pl. II/8-10; Marjanović-Vujović, 1983, p. 124, pl. I.

[9] Žeravica, 1975, p. 54-56, fig. I-III.

[10] Premk, 1984, p. 124, fig. 104/9.

[11] Milošević, 1963, p. 152, 153; Petrović, 1965, 1965, p. 284.

[12] Minić, 1980, p. 56.

[13] Minić, 1975, p. 72; Marjanović-Vujović, 1986, p. 205, fig. 25.

[14] Gatev, 1977, p. 41, fig. 5.

[15] Szabó, 1938, p. 36, nr. 1113.

transparent or semiwhite glass. The bracelets made of a rectangular bar had one or two narrow grooves on the exterior side (Pl. 1/3-3; 3/4). There is only one fragmentary sample, that came from the settlement from Gornea, made of a twisted round bar of two shades of green to blue glass (Pl. 2/2). Medieval glass bracelets within the Banat region belong to a cultural current met in the Balkanic and the Low Danube area still in the 11th century, but very spread in the 12th-13th centuries. Identical or very similar jewelry from the point of view of shape, shades and decoration were found in the southern neighbouring of the Banat, in the Danube corridor, at Niš[5], at Veliki Gradac, near Donji Milanovac[6], at Ribnica[7], in the same region, at Brza Palanka and Jagubica[8], in the settlement from Popovica, near Negotin[9] and Pesac[10], but also in other regions of Serbia, at Lešje and Donička Brdo [11], at Mačvanska Mitrovica[12], in Macedonia at Demir Kapija, at Donaj, near Prizren[13]. Glass bracelets have been identified in the funerary inventory of the necropoles of 11th-12th centuries in Bulgaria[14] and in only one grave at Bene in Hungary[15].

The dating of this category of jewelry is done in the punctual context of the archaeological inventory of graves where they were found or of the dwellings from the medieval settlements where they were identified. The necropolis from Cuptoare, that offered the most consistent and important documentation on that score, has not benefited by a systematic publication of its graves yet.

[5] Ercegović-Pavlović, 1976, p. 99, pl. 2/3-7; pl. 3/4-7.

[6] Minić, 1969, p. 245.

[7] Minić, 1975, p. 72.

[8] Ercegović-Pavlović, 1967, p. 148, pl. II/8-10; Marjanović-Vujović, 1983, p. 124, pl. I.

[9] Žeravica, 1975, p. 54-56, fig. I-III.

[10] Premk, 1984, p. 124, fig. 104/9.

[11] Milošević, 1963, p. 152, 153; Petrović, 1965, 1965, p. 284.

[12] Minić, 1980, p. 56.

[13] Minić, 1975, p. 72; Marjanović-Vujović, 1986, p. 205, fig. 25.

[14] Gatev, 1977, p. 41, fig. 5.

[15] Szabó, 1938, p. 36, no. 1113.

consistentă şi cea mai importantă în această privinţă, n-a beneficiat încă de o publicare sistematică a mormintelor. Chestiunea cronologiei brăţărilor din sticlă a preocupat în egală măsură istoriografia sârbă şi pe cea bulgară. Brăţările din sticlă sunt cunoscute în aşezările medievale din Bulgaria încă din secolul al X-lea, fiind frecvente însă doar în secolul al XII-lea, fenomen pus pe seama influenţei bizantine[16]. Perioada secolelor XII-XIII marchează maxima difuziune a acestui gen de podoabe medievale în lumea bulgară[17]. Cartarea brăţărilor din sticlă din spaţiul Serbiei evidenţiază o concentrare a acestora în culoarul dunărean, fiind rare pe spaţiul dintre Sava şi Drava, teritoriul circumscris culturii Bjelo Brdo. Ele se regăsesc aşadar în zona de influenţă a civilizaţiei bizantine, cel mai adesea ele fiind găsite alături de monede, podoabe, şi alte materiale de origine ori influenţă a civilizaţiei bizantine a secolelor XI-XII[18]. Brăţările din sticlă apar în Serbia cândva la începutul secolului al XI-lea, fiind însă la „modă" în secolele XI-XII, perioadă după care apar tot mai rar[19]. Monedele depuse drept obol funerar la mormintele din necropola de la Cuptoare indică o linie cronologică de început a acesteia, cândva în a doua jumătate a veacului al XII-lea. Brăţările din sticlă de la Cuptoare, privite în contextul general al inventarul funerar al necropolei, pot fi atribuite cronologic intervalului de la finele secolului al XII-lea şi pe parcursul secolului al XIII-lea Inventarul funerar al mormântului M_{342}, publicat de Uzum cu ceva vreme în urmă, consemna o brăţară din sticlă fragmentară şi o monedă de la regele Bela al IV-lea (1235-1272)[20]. Analogiile apropiate, uneori mergând până la identitate în privinţa formei şi decorului cu fir roşu subţire din sticlă, se regăsesc la podoabele de la Ribnica, Vajuga-Pesak, Brza Palanka, acolo unde s-au găsit uneori şi monede bizantine, fapt care pledează

[16] Gatev, 1977, p. 41, fig. 5.
[17] Gatev, 1977, p. 41.
[18] Minić, 1975, p. 75.
[19] Minić, 1975, p. 74.
[20] Uzum, 1987, p. 291.

The matter of chronology of glass bracelets has preoccupied Serbian and Bulgarian historiography in an equal measure. The glass bracelets were known in the medieval settlements from Bulgaria even since the 10th century. But they became frequent only in the 12th century, phenomenon due to the Byzantine influence[16]. The period of the 12th-13th centuries marked the maximum spreading of this kind of medieval jewelry in the Bulgarian world[17]. Classification of glass bracelets from Serbia highlights their concentration in the Danube corridor. They were rare within the region between the Sava and the Drava, that was a territory circumscribed to the Bjelo Brdo culture. Thus, they could be found in the zone of influence of the Byzantine civilisation, the most often they being found beside coins, jewelry and other materials of origin or influence of the Byzantine civilisation of the 11th-12th centuries[18]. The glass bracelets appeared in Serbia at the beginning of the 11th century, but they became „in fashion" in the 11th-12th centuries, period after which they appeared more seldom[19]. The coins laid down as funerary contribution in the graves of the necropolis from Cuptoare indicated a chronological line of its beginning, sometime in the second half of the 12th century. The glass bracelets from Cuptoare, regarded in the general context of the funerary inventory of the necropolis, can be chronologically assigned to the interval from the end of the 12th century and along the 13th century. The funerary inventory of the grave G_{342}, published by Uzum a few years ago, recorded a fragmentary glass bracelet and a coin issued by king Bela IV (1235-1272)[20]. The close analogies, going sometimes to identity as concerns shape and decoration with thin red glass thread, were found at the pieces of jewelry from Ribnica, Vajuga-Pesak, Brza Palanka, where there were also found Byzantine coins, that pleaded

[16] Gatev, 1977, p. 41, fig. 5.
[17] Gatev, 1977, p. 41.
[18] Minić, 1975, p. 75.
[19] Minić, 1975, p. 74.
[20] Uzum, 1987, p. 291.

pentru datarea lor către finele veacului al XII-lea. Cercetarea istorică a pus în discuție problema centrelor de producție a brățărilor din sticlă în regiunea dunăreană încercând, pe temeiul unor mărturii circumstanțiale, să identifice un centru de producție la Popovica, lângă Negotin. Absența atelierelor din așezarea de la Popovica ne obligă să privim această ipoteză, după opinia mea, cu multă prudență. Dealtminteri documentația arheologică și istorică cu privire la astfel de centre, cu excepția celui cunoscut la Corint din secolul al XI-lea, are încă multe lacune pentru spațiul aflat sub controlul politic și influența culturală a Imperiului Bizantin din sud-estul european în secolele XI-XII[21].

2. Brățări împletite și torsadate

Brățări împletite

Cunoaștem puține exemplare din această categorie la nivelul provinciei, discutând aici piesele de la Pančevo și cele de la Crna Bara (Pl. 10/3-6). Ele au fost realizate prin împletirea a patru fire de metal, din care două formează la unul din capete un ochi, iar celelalte două un cârlig. Piesele de la Crna Bara provin din inventarul funerar al unei necropole, ele fiind asociate cu podoabe specifice secolelor X-XI[22]. Tipologic, brățările împletite au corespondențe în descoperiri atribuite culturii Bjelo Brdo[23]. Podoabe de această formă se regăsesc în spațiul Transilvaniei la Vărșand[24], Blandiana și Alba Iulia, plasate în același interval cronologic[25].

Brățări torsadate

Podoabele din spațiul bănățean care sunt incluse în această categorie se diferențiază tipologic, ca mod de realizare și nu în ultimul

[21] Čorović-Ljubinković, 1975, p. 64-65.
[22] Stanojev, 1989, p. 89, 129.
[23] Giesler, 1981, p. 120-121.
[24] Popescu, 1956, p. 92.
[25] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, 69-70; Dragotă, 2006, p. 85.

for their dating towards the end of the 12th century. The historical research analyzed the problem of the centres of production of glass bracelets in the Danube region attempting, on the grounds of circumstantial evidence, to identify a centre of production at Popovica, near Negotin. Absence of workshops in the settlement from Popovica determined us to take into consideration this hypothesis very prudently. Otherwise, archaeological and historical documentation concerning such centres, excepting the known one from Corint in the 11th century, has had many lacunae for the space under political control and cultural influence of the Byzantine Empire in the south-eastern Europe in the 11th-12th centuries[21].

2. Plaited and twisted bracelets

Plaited bracelets

We know few samples of this category at the level of province, taking into discussion the items from Pančevo and those from Crna Bara (Pl. 10/3-6). They were made by plaiting four metal wires, from which two formed an eye at one end, and the other two formed a hook. The items from Crna Bara belong to the funerary inventory of a necropolis. They were associated to the jewelry specific to the 10th-11th centuries[22]. Typologically, the plaited bracelets had correspondences in discoveries assigned to the Bjelo Brdo culture[23]. Pieces of jewelry of this shape were found in Transylvania at Vărșand[24], Blandiana and Alba Iulia, dating from the same chronological interval[25].

Twisted bracelets

The pieces of jewelry from Banat that are included in this category differentiated typologically, as way of execution and

[21] Čorović-Ljubinković, 1975, p. 64-65.
[22] Stanojev, 1989, p. 89, 129.
[23] Giesler, 1981, p. 120-121.
[24] Popescu, 1956, p. 92.
[25] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, 69-70; Dragotă, 2006, p. 85.

rând şi în privinţa cronologiei de piesele discutate mai sus. Brăţările torsadate au fost realizate din două fire de metale, fiecare îndoit şi terminat la capăt cu o buclă, cele două fire îndoite se răsuceau apoi laolaltă, formând astfel o brăţară torsadată, cu capetele deschise terminate cu două bucle. Această tehnologie de realizare a lor a permis o uşoară confecţionare şi o largă difuziune în lumea rurală. Cunoaştem în mediul aşezărilor bănăţene din secolele XII-XIII un număr de 33 brăţări torsadate ce provin de la Cuptoare, Gornea, Şopotu Vechi şi o brăţară de la Berzovia. Brăţări torsadate cu capetele deschise cu bucle au fost înregistrate la Orlea şi Izvoarele, în spaţiul vestic al Olteniei, la Vărşand în Bihor. Aşa cum pare şi firesc dealtminteri se constată o concentrare a acestui gen de podoabă în spaţiul dunărean învecinat Banatului. Au fost consemnate brăţări torsadate cu bucle la capete în inventarul funerar al necropolelor de la Prahovo, Korbov[26] şi Vaiuga-Pesak[27] din Clisura Dunării, dar şi la Târnjane unde sunt cartate 62 de astfel de podoabe[28]. Rămânând în spaţiul dunărean trebuie amintite descoperirile de la Braničevo[29]. Brăţări torsadate cu capetele deschise sub formă de buclă se întâlnesc în Macedonia[30] şi în necropolele medievale din Bulgaria[31]. O piesă identică a fost semnalată într-o necropolă din Ungaria fiind datată, fără temei, în secolul al X-lea, deşi ceramica găsită alături de ea pledează pentru o atribuire în secolul al XIII-lea[32]. Piesele de acest fel au fost plasate cronologic în Bulgaria şi Macedonia în secolele XI-XII[33], în timp ce în Serbia, îndeobşte cele din regiunea dunăreană, aparţin perioadei secolelor XII-XIII[34]. Astfel,

[26] Janković, 1975, p. 240-241.

[27] Marjanović-Vujović, 1986, p. 186, fig. 27/2.

[28] Marjanović-Vujović, 1984, p. 98-99.

[29] Popović-Ivanisević, 1988, p. 138.

[30] Babik, 1974, p. 44.

[31] Georgieva, 1961, p. 6, fig. 4/5; Gatev, 1977, p. 40.

[32] Fűlop, Jűngbert, 1983, p. 233-234, fig. 3.

[33] Gatev, 1977, p. 40, Babik, 1974, p. 44.

[34] Janković, 1975, p. 240-241; Premk, Popović, Bjelac, 1984; Marjanović-Vujović, 1986, p184-188; Marjanović-Vujović, 1984, p. 98-99.

chronologically by the items presented above. The twisted bracelets were made of two metal wires, each bending over and again with a loop. The two wires are bent and twisting together, thus forming a twisted bracelet with open ends finished with two loops. This technology of achievement allowed their easy manufacture and wide spreading in the rural world. A number of 33 twisted bracelets found at Cuptoare, Gornea, Şopotu Vechi and a bracelet from Berzovia belong to the Banat settlements of the 12th-13th centuries. Twisted open-ended bracelets with loops were found also at Orlea and Izvoarele, in the western area of Oltenia, at Vărşand in Bihor. As it seems natural, there is a concentration of this kind of ornament in the Danube region neighbouring the Banat. There were found twisted bracelets with loops at their ends in the funerary inventory of the necropoles from Prahovo, Korbov[26] and Vaiuga-Pesak[27] from the Danube Clisura, but also at Târnjane, where 62 such pieces of jewelry were classified[28]. Also in the Danube area, we mention the discoveries from Braničevo[29]. The twisted bracelets with loop-shaped opened ends were found in Macedonia[30] and in the medieval necropoles from Bulgaria[31]. An identical item was recorded in a necropolis in Hungary. It was groundlessly dated to the 10th century, even if the ceramics found beside it pleaded to assign it to the 13th century[32]. This sort of items were chronologically dated to the 11th-12th centuries in Bulgaria and Macedonia[33], while in Serbia, especially those from the Danube region belonged to the 12th-13th centuries[34]. Thus, at Kurjače, near

[26] Janković, 1975, p. 240-241.

[27] Marjanović-Vujović, 1986, p. 186, fig. 27/2.

[28] Marjanović-Vujović, 1984, p. 98-99.

[29] Popović-Ivanisević, 1988, p. 138.

[30] Babik, 1974, p. 44.

[31] Georgieva, 1961, p. 6, fig. 4/5; Gatev, 1977, p. 40.

[32] Fűlop, Jűngbert, 1983, p. 233-234, fig. 3.

[33] Gatev, 1977, p. 40, Babik, 1974, p. 44.

[34] Janković, 1975, p. 240-241; Premk, Popović, Bjelac, 1984; Marjanović-Vujović, 1986, p184-188; Marjanović-Vujović, 1984, p. 98-99.

la Kurjače, lângă Pojarevac, o brățară torsadată a fost găsită alături de o monedă de la Manuel Comnenul[35]. Brățările din spațiul Banatului se leagă fără doar şi poate de o înflorire a gustului pentru astfel de podoabe odată cu secolul al XII-lea, pe linia fluviului prelungindu-se perioada de difuziune a lor până către mijlocul secolului al XIII-lea. La necropola de la Şopotu Vechi, în inventarul mormântului 27, brățara torsadată s-a găsit alături de doi cercei biconici, pentru care există bune analogii, cu descoperiri monetare ce pledează pentru o fixare cronologică la mijlocul secolului al XII-lea.

Brățara de la Bočar, din centrul Banatului (Pl. 10/3), se înscrie tipologic în acelaşi registru al brățărilor torsadate, diferite fiind totuşi de piesele discutate mai sus, motiv pentru care şi zăbovim aparte asupra lor. Ele au fost realizate prin răsucirea a două fire de cupru ce au fost îndoite, capetele fiind deschise şi terminate sub formă de buclă. În interiorul fiecărei bucle, unul din fire formează un „ochi". Piesa de la Bočar a fost semnalată în cadrul unei necropole cu morminte de războinici, înscriindu-se aşadar în perioada secolelor X-XI[36]. Ea are asemănări în descoperirile din Szöreg şi Oroszlamos şi atribuite secolelor X-XI[37] (Pl. 10/1-2).

Brățări lamelare

Brățările lamelare au fost realizate dintr-o platbandă deschisă la capete şi au fost decorate cu motive geometrice realizate prin incizare sau, uneori, prin împunsături. Au fost cartate astfel de podoabe pe spațiul bănățean la Botoš, Cuptoare, Mokrin, Oroszlamos (Banatska Arangelorvo), Obreja, Pančevo şi Voilovica (Pl. 11/2,6; 12/1,2,3-6; 13/1,2, 3-4; 5-8). Brățările simple cu capete deschise şi uşor lățite îşi află similitudini în descoperirile din secolele X-XII din Transilvania[38], în spațiul

[35] Marjanović-Vujović, 1968, p. 217-218.

[36] Stanojev, 1989, p. 32-33, fig. 183.

[37] Hampel, 1905, II, p. 534-536; Tömörkeny, 1904, p. 266-267; Kovács, 1992, p. 45; Balint, p. 83 Taf. XXXI/21.

[38] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 68-69.

Pojarevac, a twisted bracelet was found near a coin issued by Manuel the Comnen[35]. The bracelets from Banat were undoubtedly related to the flourishing of the taste for such jewelry starting from the 12th century. The period of their spreading extended along the Danube towards the middle of the 13th century. In the necropolis from Şopotu Vechi, in the inventory of the grave 27, the twisted bracelet was found beside two biconical earrings for which there were good analogies with monetary findings that pleaded for a chronological setting at the middle of the 12th century.

The bracelet from Bočar, in the centre of Banat (Pl. 10/3), was typologically inscribed in the same register of twisted bracelets. Nevertheless, they were different from the items presented above, this is why we are paying much attention to them. They were made by twisting two copper wires bending at their ends. The ends were opened and loop-shaped. Inside each loop, one of the wires formed an „eye". The item from Bočar was found within a necropolis with warrior graves, belonging to the 10th-11th centuries[36]. It had similarities in the findings from Szöreg and Oroszlamos that were assigned to the 10th-11th centuries[37] (Pl. 10/1-2).

Lamellar bracelets

The lamellar bracelets were made of an open-ended flat band. They were decorated with geometrical motifs achieved through incision or, sometimes, through pricks. Such pieces of jewelry were classified in Banat at Botoš, Cuptoare, Mokrin, Oroszlamos (Banatska Arangelorvo), Obreja, Pančevo and Voilovica (Pl. 11/2,6; 12/1,2,3-6; 13/1,2, 3-4; 5-8). Simple bracelets with opened slightly widened ends had similitudes in the discoveries from Transylvania in the 10th-12th centuries[38], within the area of the Bjelo

[35] Marjanović-Vujović, 1968, p. 217-218.

[36] Stanojev, 1989, p. 32-33, fig. 183.

[37] Hampel, 1905, II, p. 534-536; Tömörkeny, 1904, p. 266-267; Kovács, 1992, p. 45; Balint, p. 83 Taf. XXXI/21.

[38] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 68-69.

culturii Bjelo Brdo[39] din secolele X-XI, dar şi la podoabele din necropolele din culoarul dunărean[40]. Se remarcă prin finețea realizării, în această categorie, brățările lamelare din argint de la Oroszlamos cu capetele lățite, care au avut aplicațiuni cu aur şi pietre prețioase (Pl. 12/4-5). Ele nu-şi găsesc corespondențe în spațiul bănățean. Brățări realizate dintr-o bară de metal circulară în secțiune, cu capete deschise, se cunosc din descoperirile mai vechi de la Oroszlamos, de la Bočar şi Jazovo (Pl. 5/4-6; 11/1).

Ele au vârfurile ascuțite, uneori boante, cum este bunăoară exemplarul de la Bočar, şi au fost decorate cu inciziuni circulare. Brățările se înscriau în tipologia pieselor din secolele X-XI. Analogiile din spațiul învecinat al Transilvaniei, dar şi din Ungaria, pledează pentru aceeaşi epocă a secolelor X-XI pentru încadrarea pieselor din Banat[41]. Se întâlnesc puține exemplare la Şopotu Vechi şi Cuptoare, ce au fost lucrate dintr-o bară care are în secțiune o formă elipsoidală (Pl. 11/3,4; Fig. 3). Ele aparțin orizontului cronologic de la finele secolului al XII-lea şi după mijlocul secolului al XIII-lea.

Brățări cu capetele cu protome

Podoabele cu capetele deschise sau închise au fost realizate prin turnare imitând torsadarea, în cazul bănățean toate piesele cunoscute fiind din bronz. Brățări cu protome cu capete deschise se cunosc de la Vršac şi din necropola de la Timişoara-*Cioreni* (Pl. 5/2; Fig. 4). Extremitățile piesei sunt terminate sub forma unui cap de şarpe stilizat. Piese asemănătoare se cunosc de la Vărşand şi Alba Iulia, fiind atribuite perioadei de început a veacului al XI-lea[42]. Brățări cu protome cu capetele închise sunt publicate din zona

Brdo culture[39] in the 10th-11th centuries, but also with the jewelry from the necropoles from the Danube corridor[40]. In this category, the lamellar silver bracelets with widened ends that had insertions of gold and precious stones from Oroszlamos distinguished through the delicacy of working (Pl. 12/4-5). They did not have correspondences in Banat. Bracelets made of a round bar with opened ends are known from earlier discoveries from Oroszlamos, from Bočar and Jazovo (Pl. 5/4-6; 11/1). They had pointed terminations, sometimes blunt, as for example the sample from Bočar. They were adorned with circular incisions. The bracelets belonged to the typology of the items from the 10th-11th centuries. The analogies from the vicinity of Transylvania, but also from Hungary, pleaded for the same period of the 10th-11th centuries in which the items from Banat were included too[41]. There were found few samples at Şopotu Vechi and Cuptoare, that had been made of a bar with an ellipsoidal section (Pl. 11/3,4). They belonged to the end of the 12th century until after the middle of the 13th century.

Bracelets ending with protomas

The pieces of jewelry with opened or closed ends were made by moulding imitating stranding. In the case of this sort of jewelry from Banat, they were all made of bronze. Open-ended bracelets with protomas were found at Vršac and in the necropolis from Timişoara-*Cioreni* (Pl. 5/2). The bracelet extremities ended in a stylized snake head. Similar items were found at Vărşand and Alba Iulia, being assigned to the beginning of the 11th century[42]. Close-ended bracelets with protomas from the region of Lokve and

[39] Giesler, 1981, p. 120, 133-134.

[40] Marjanović-Vujović, 1984, p. 93-94, fig. 208-209; Janković, 1975, p. 237, pl. X/1-6,9,11-12; Ercegović-Pavlović, 1977, p. 85.

[41] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 66-67; Dragotă, 2006, p. 79-80; Giesler, 1981, p. 133.

[42] Popescu, 1956, p. 125, fig. 81/2; Dragotă, 2006, p. 86, 89; Kovács, 1994, p. 133.

[39] Giesler, 1981, p. 120, 133-134.

[40] Marjanović-Vujović, 1984, p. 93-94, fig. 208-209; Janković, 1975, p. 237, pl. X/1-6,9,11-12; Ercegović-Pavlović, 1977, p. 85.

[41] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 66-67; Dragotă, 2006, p. 79-80; Giesler, 1981, p. 133.

[42] Popescu, 1956, p. 125, fig. 81/2; Dragotă, 2006, p. 86, 89; Kovács, 1994, p. 133.

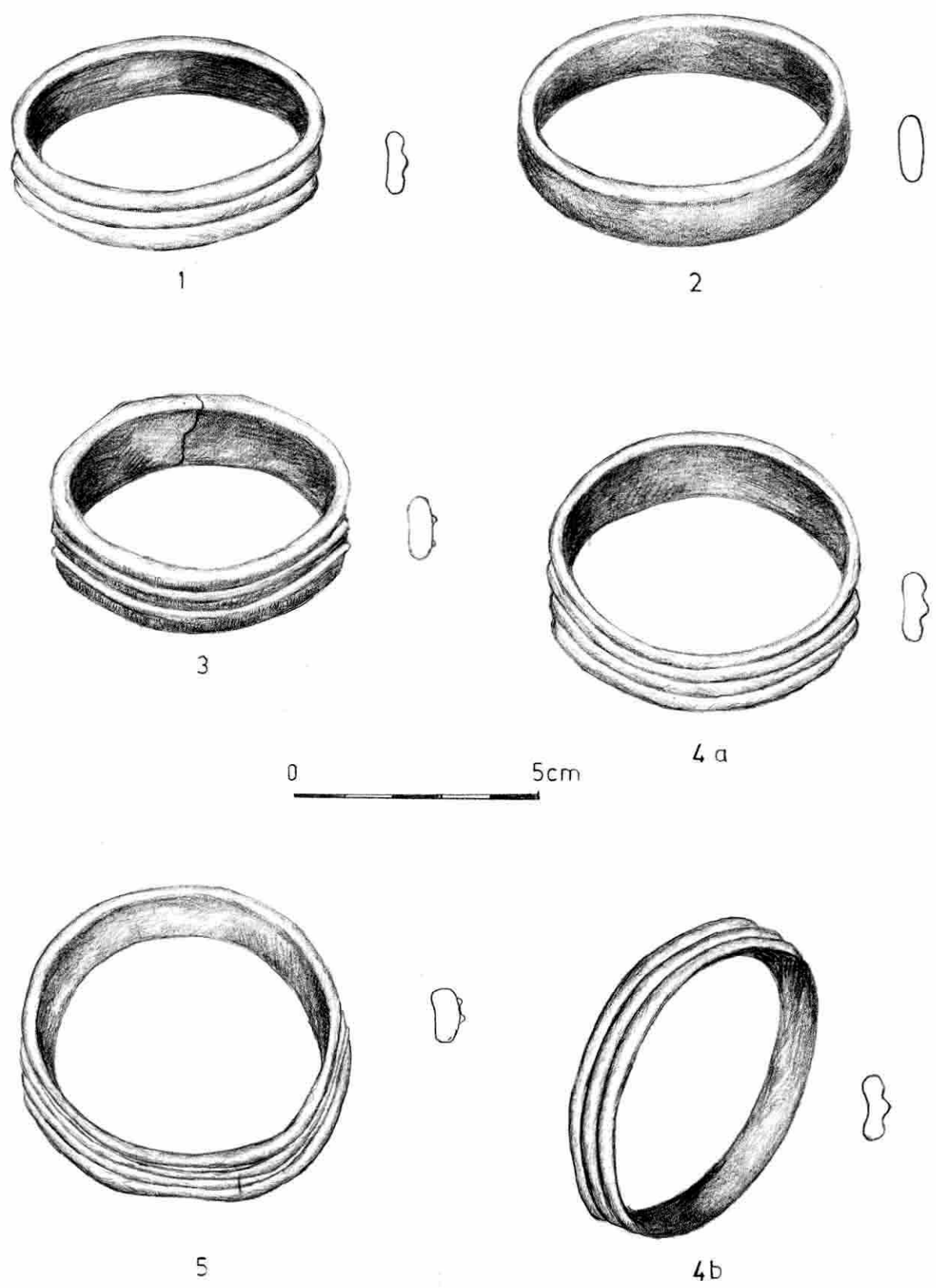

Pl. 1. Brățări din sticlă. Cuptoare. Glass bracelets. Cuptoare.

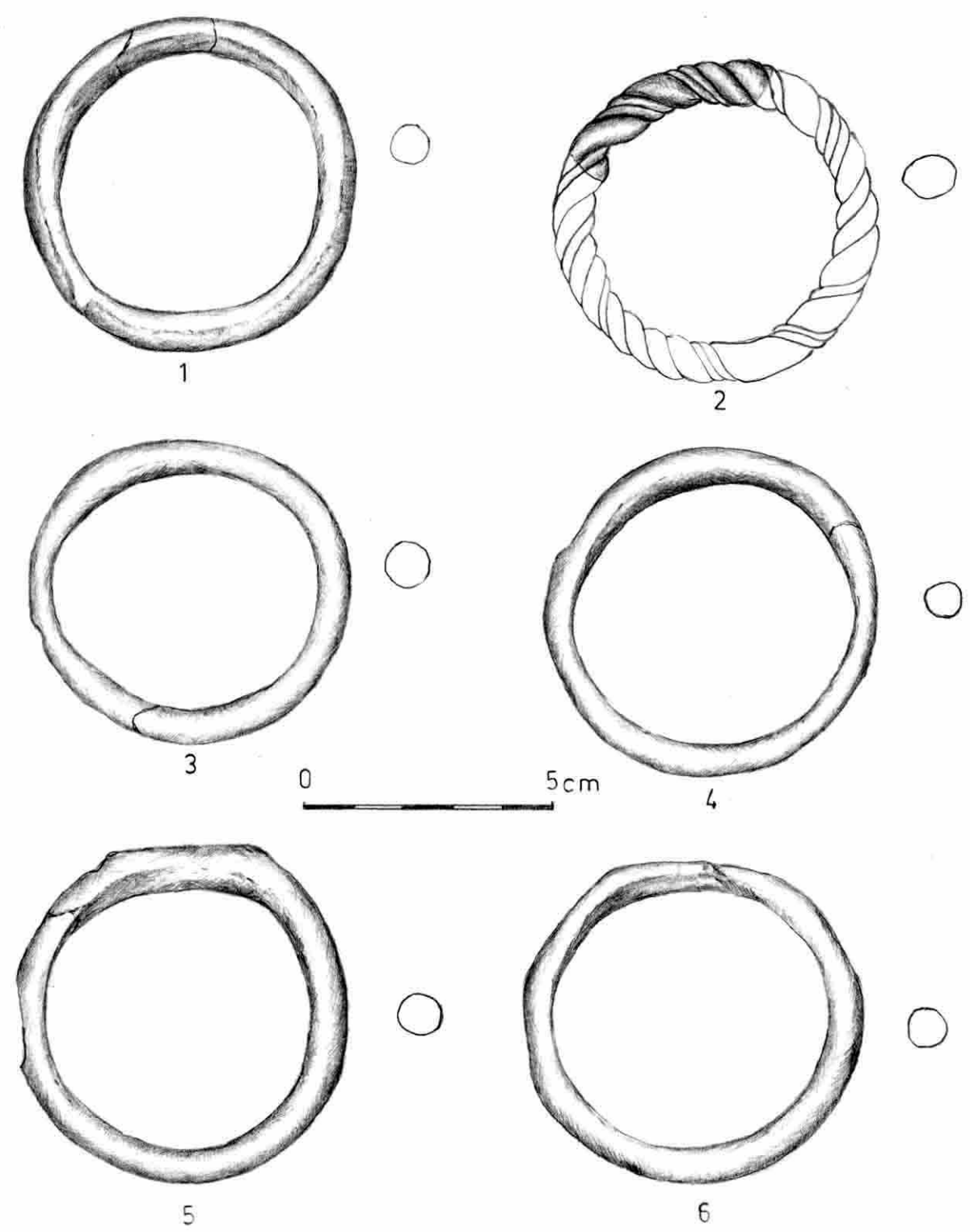

Pl. 2. Brățări din sticlă. Cuptoare. Gornea. Glass bracelets. Cuptoare. Gornea

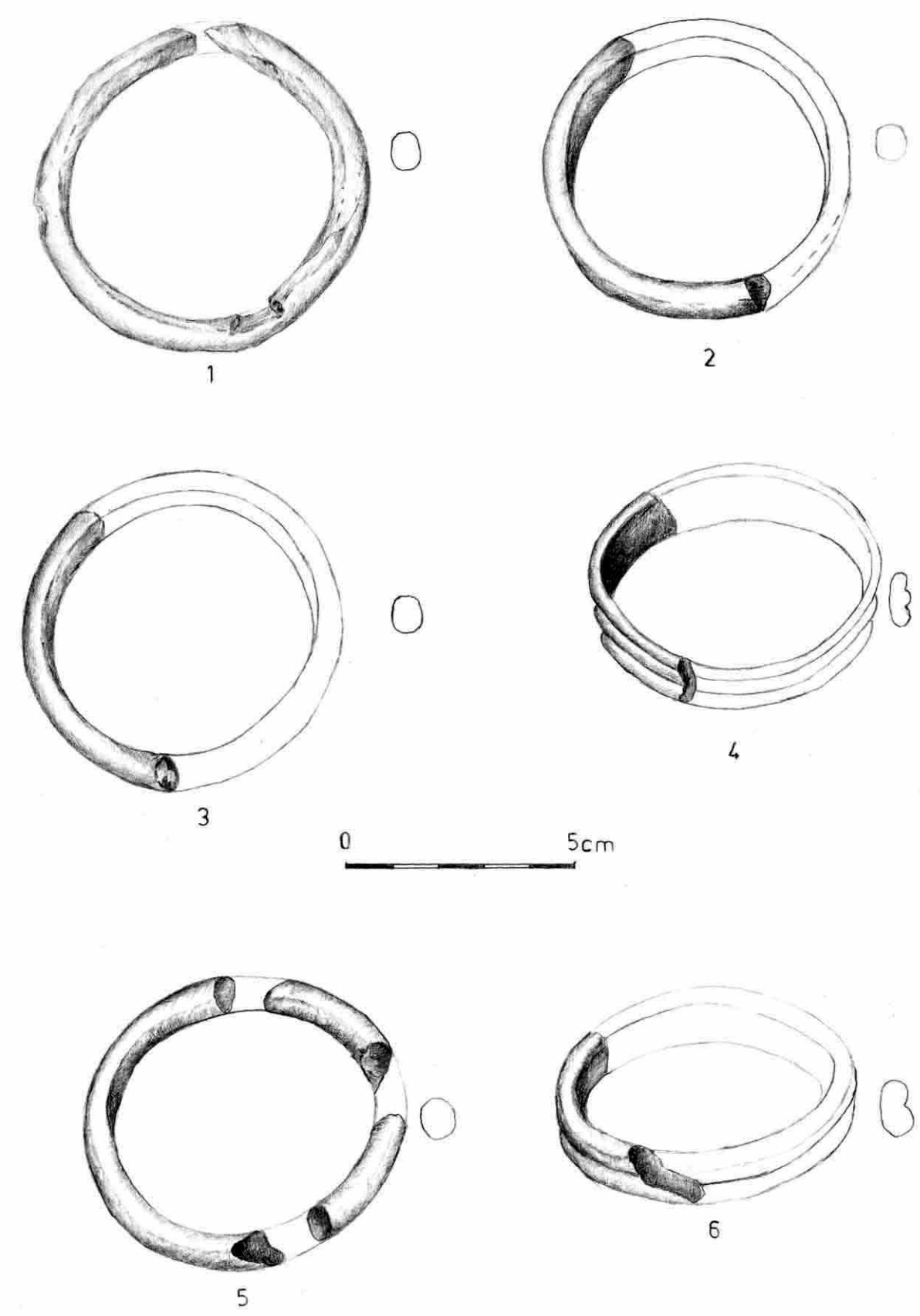

Pl. 3. Brățări din sticlă. Cuptoare. Gornea. Glass bracelets. Cuptoare. Gornea.

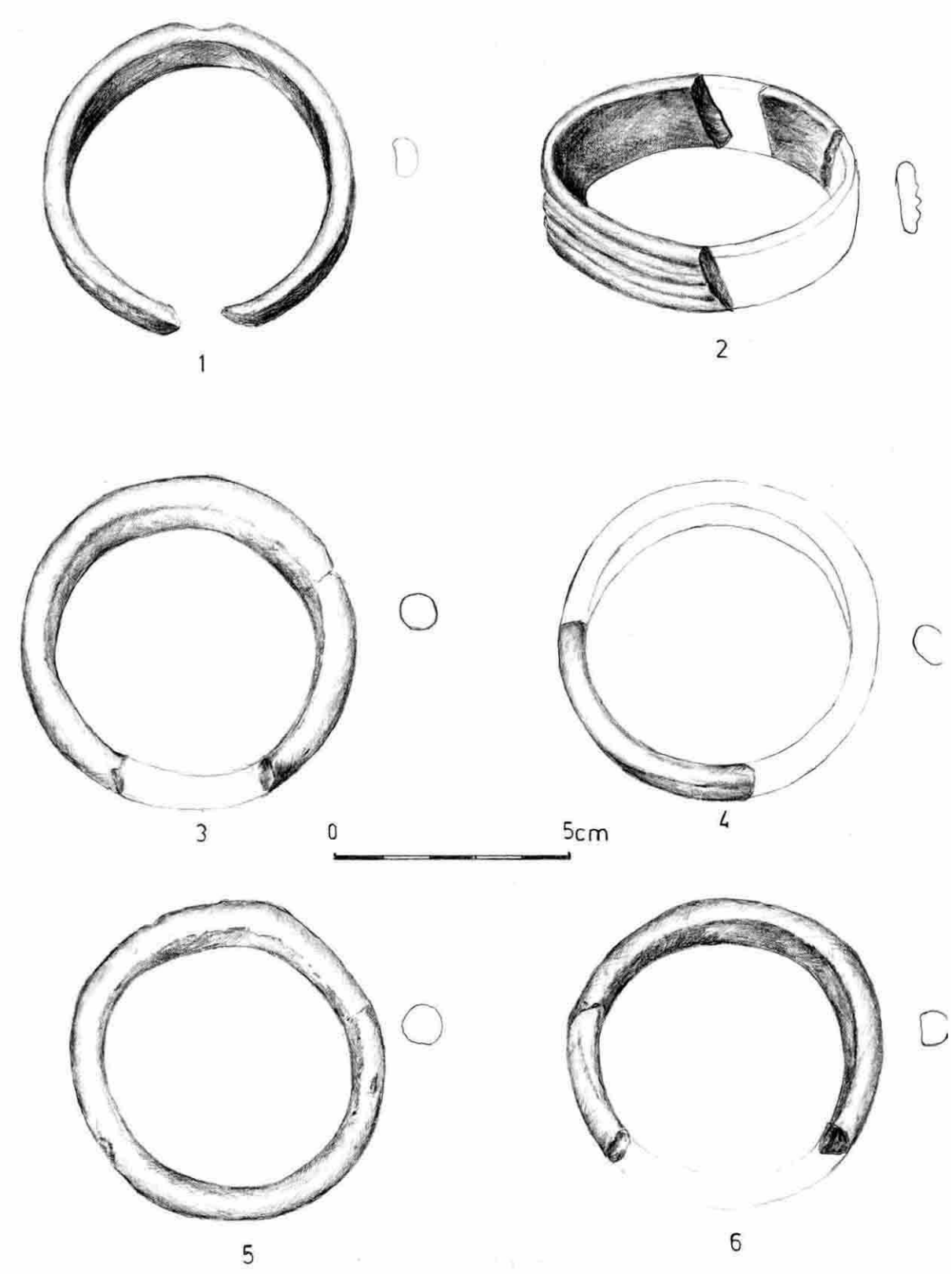

Pl. 4. Brățări din sticlă. Cuptoare. Glass bracelets. Cuptoare.

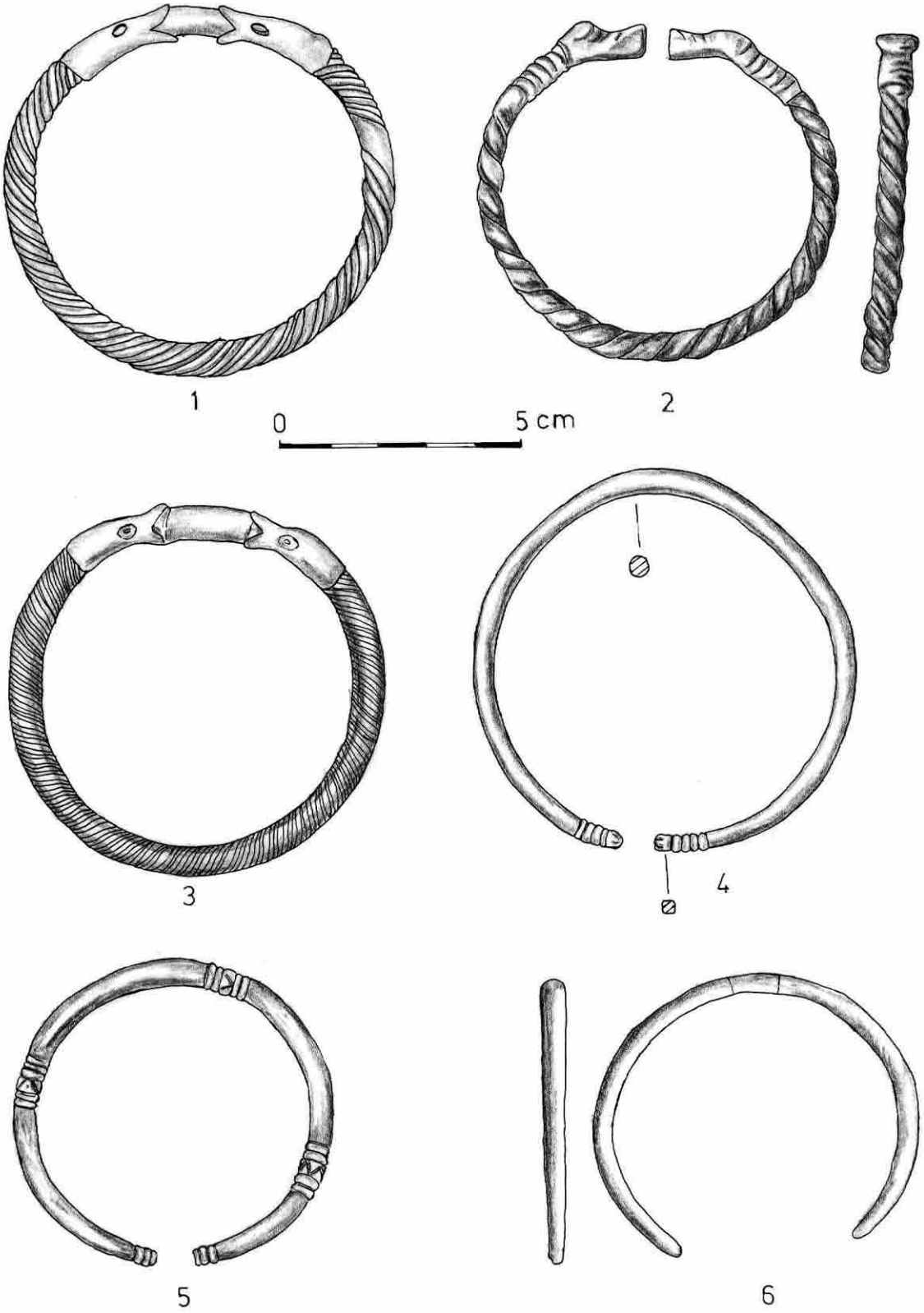

Pl. 5. Brăţări din metal. Deta; Timişoara; Lokve, Jazovo, Banatsko Arandjelovo.
Metal bracelets. Deta; Timişoara; Lokve, Jazovo, Banatsko Arandjelovo.

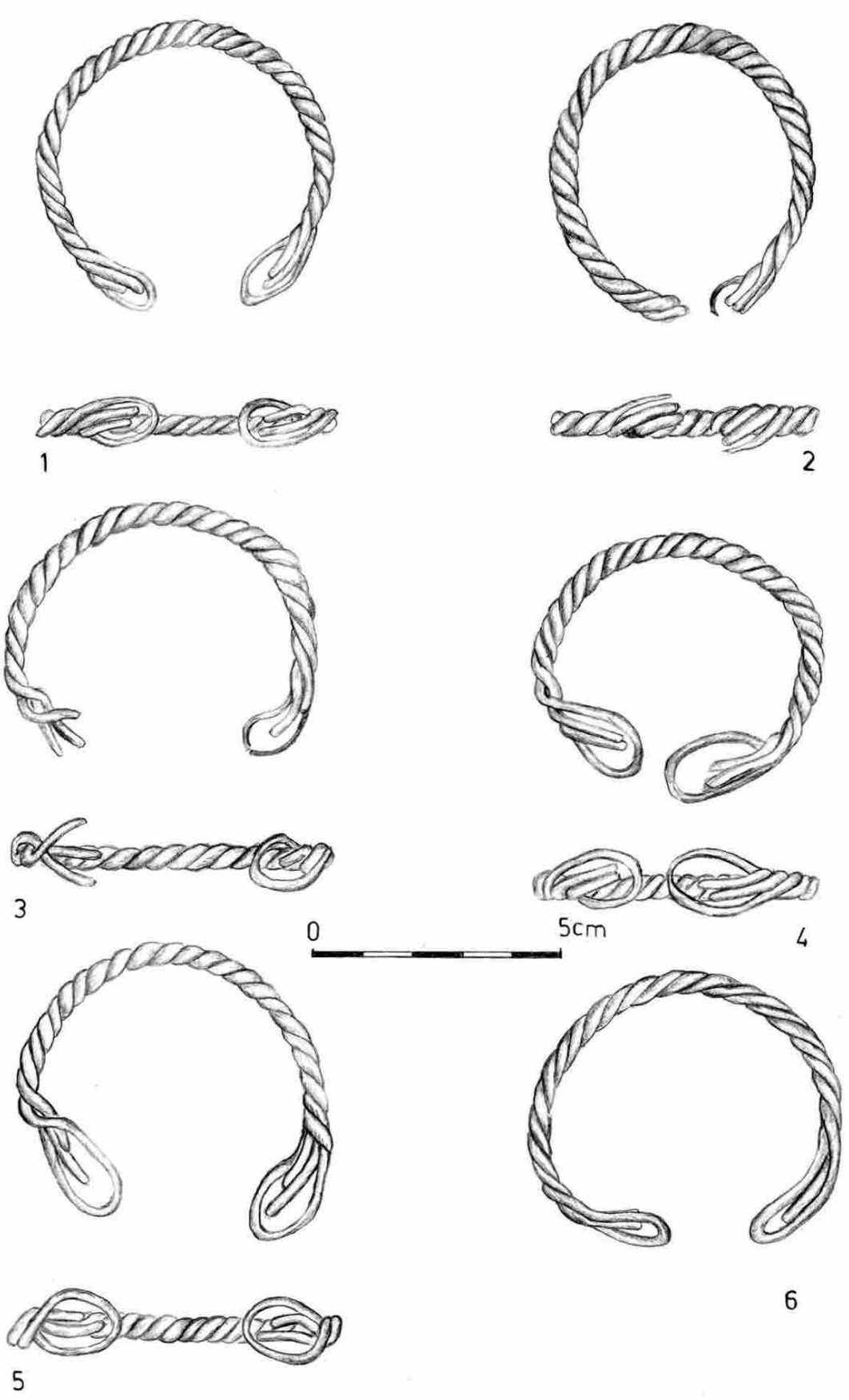

Pl. 6. Brățări torsadate. Cuptoare. Twisted bracelets. Cuptoare.

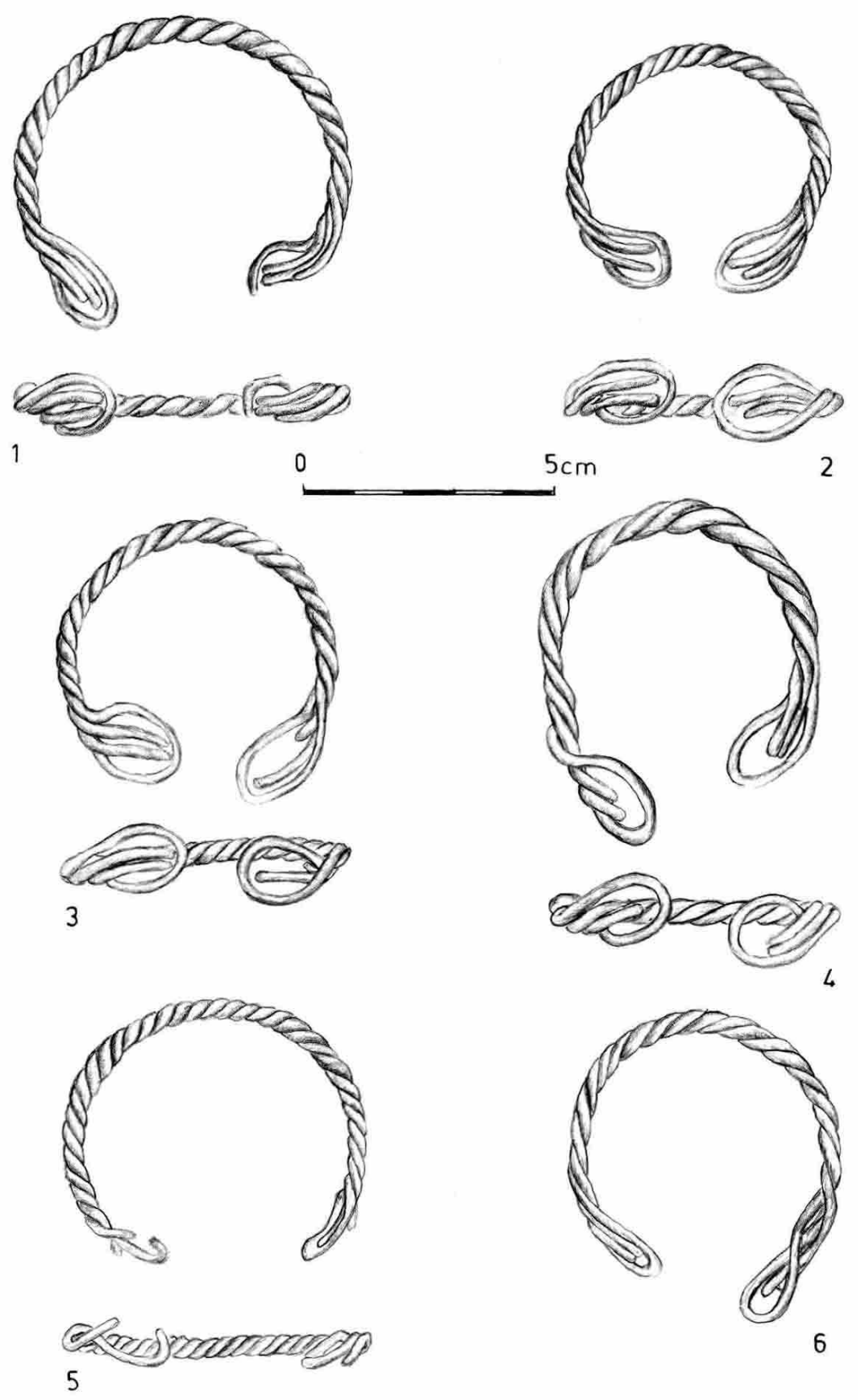

Pl. 7. Brățări torsadate. Cuptoare. Twisted bracelets. Cuptoare.

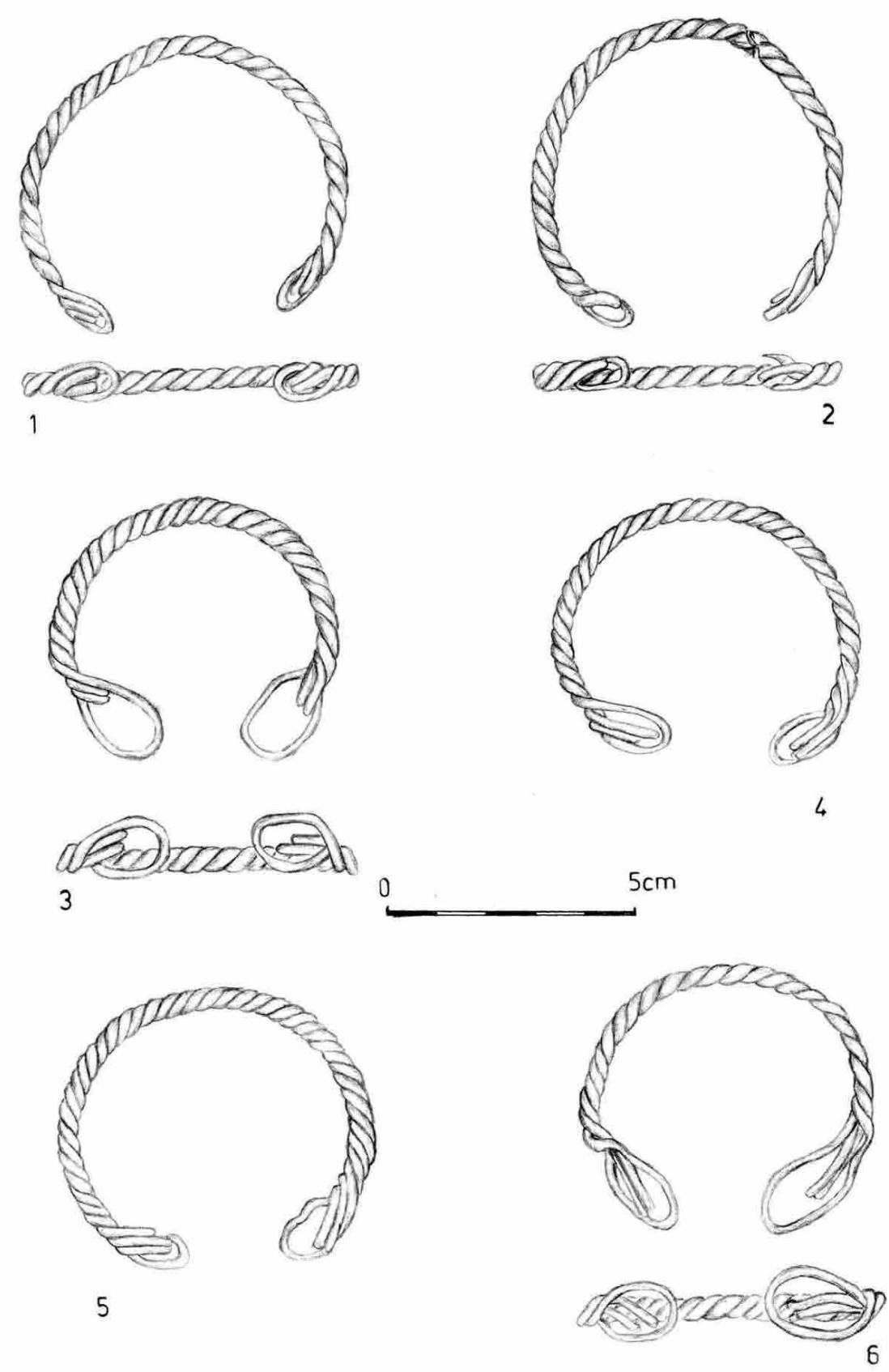

Pl. 8. Brățări torsadate. Cuptoare. Twisted bracelets. Cuptoare.

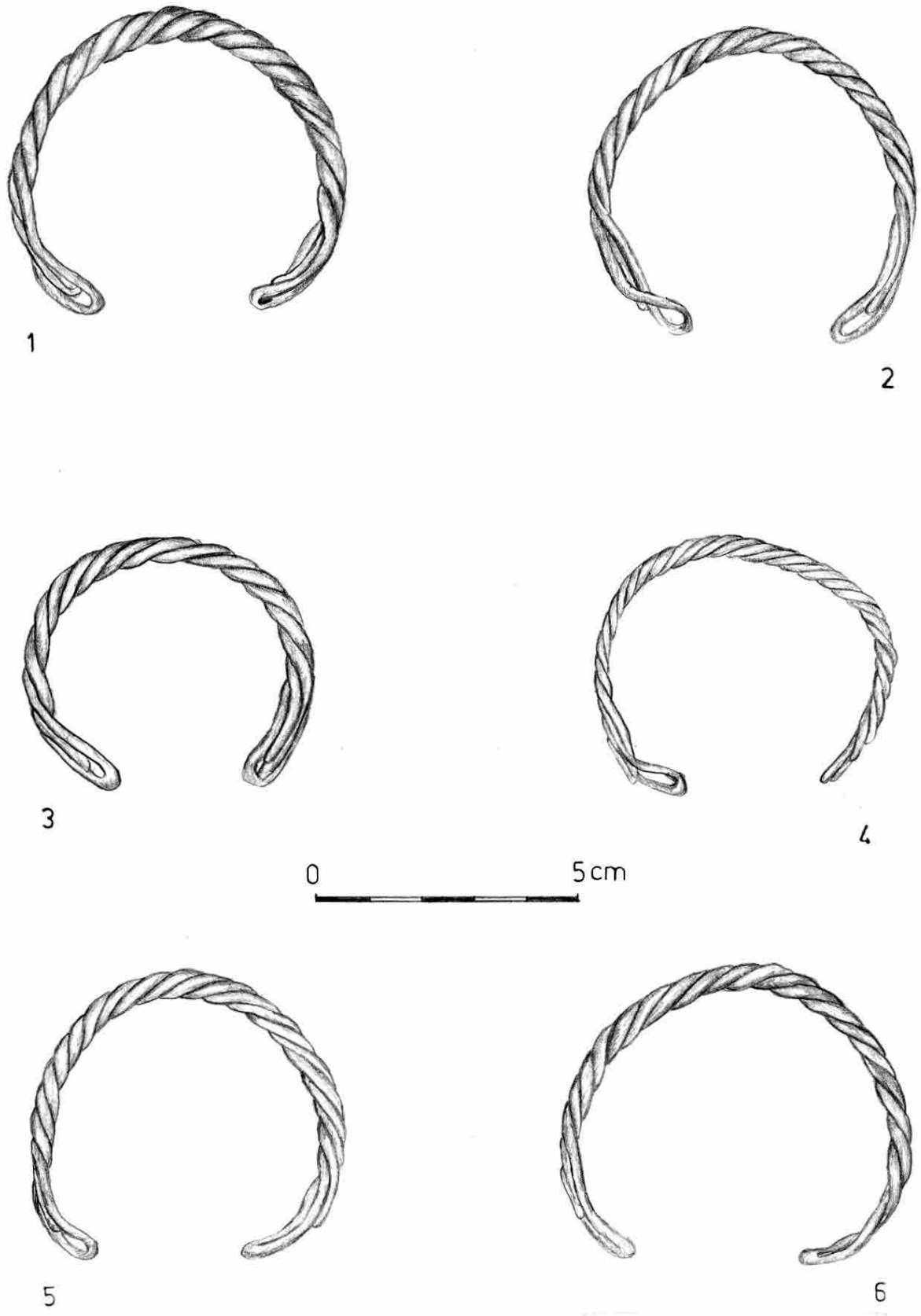

Pl. 9. Brățări torsadate. Şopotu Vechi. Twisted bracelets. Şopotu Vechi.

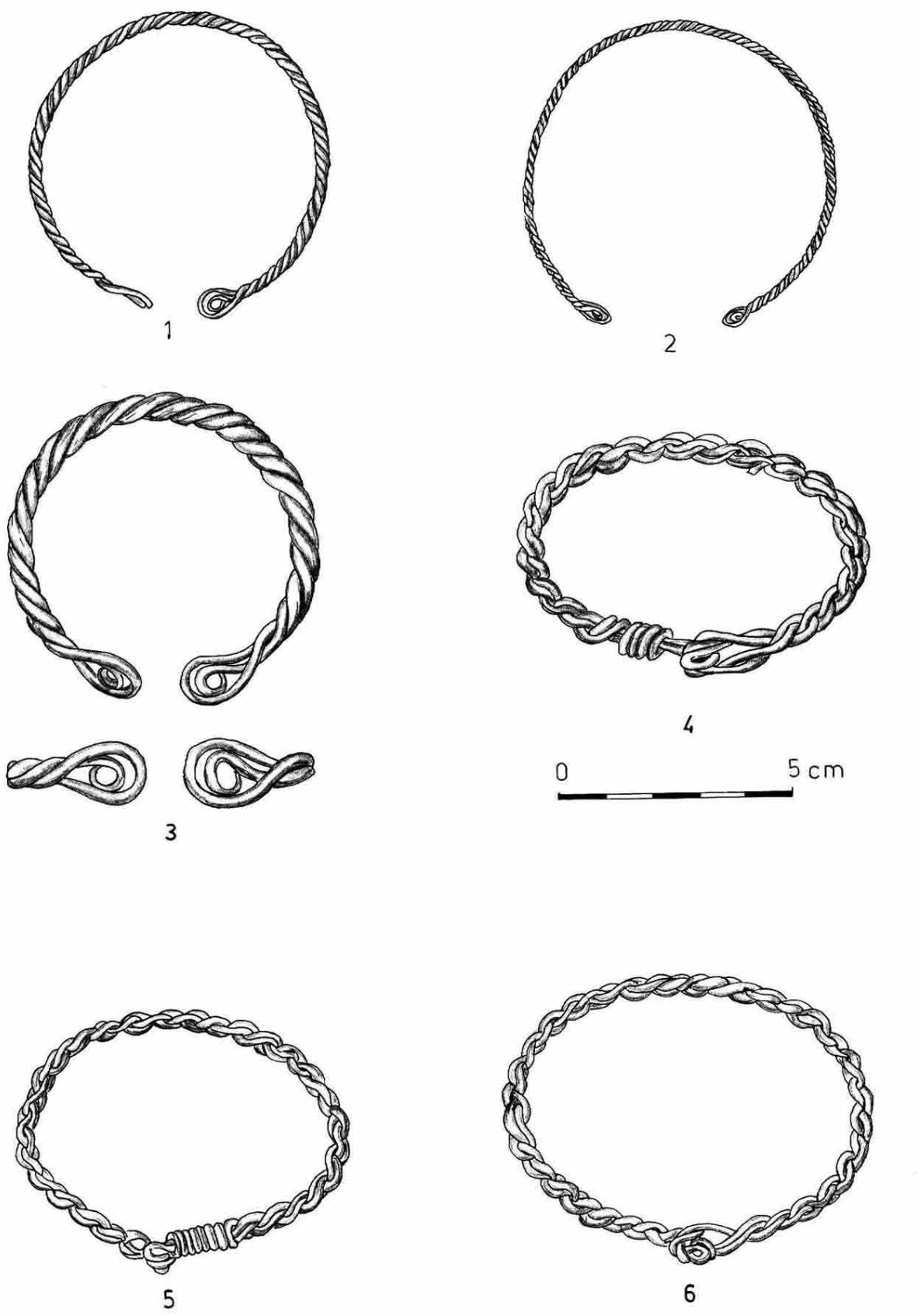

Pl. 10. Brățări din metal. Bočar, Szöreg, Pančevo, Crna Bara.
Metal bracelets. Bočar, Szöreg, Pančevo, Crna Bara.

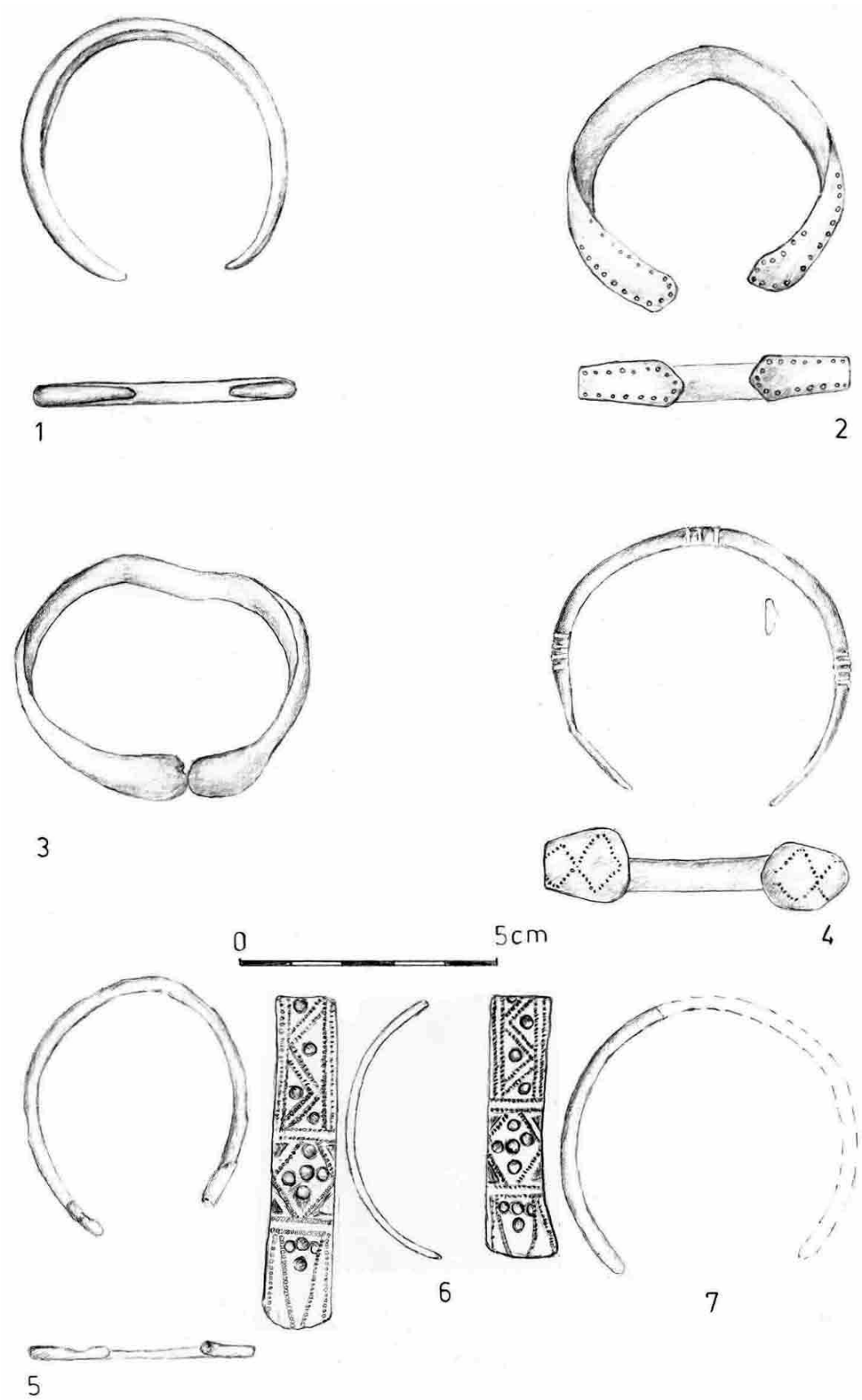

Pl. 11. Brățări din metal. Cuptoare. Şopotu Vechi, Ilidia. Obreja.
Metal bracelets. Cuptoare. Şopotu Vechi, Ilidia. Obreja.

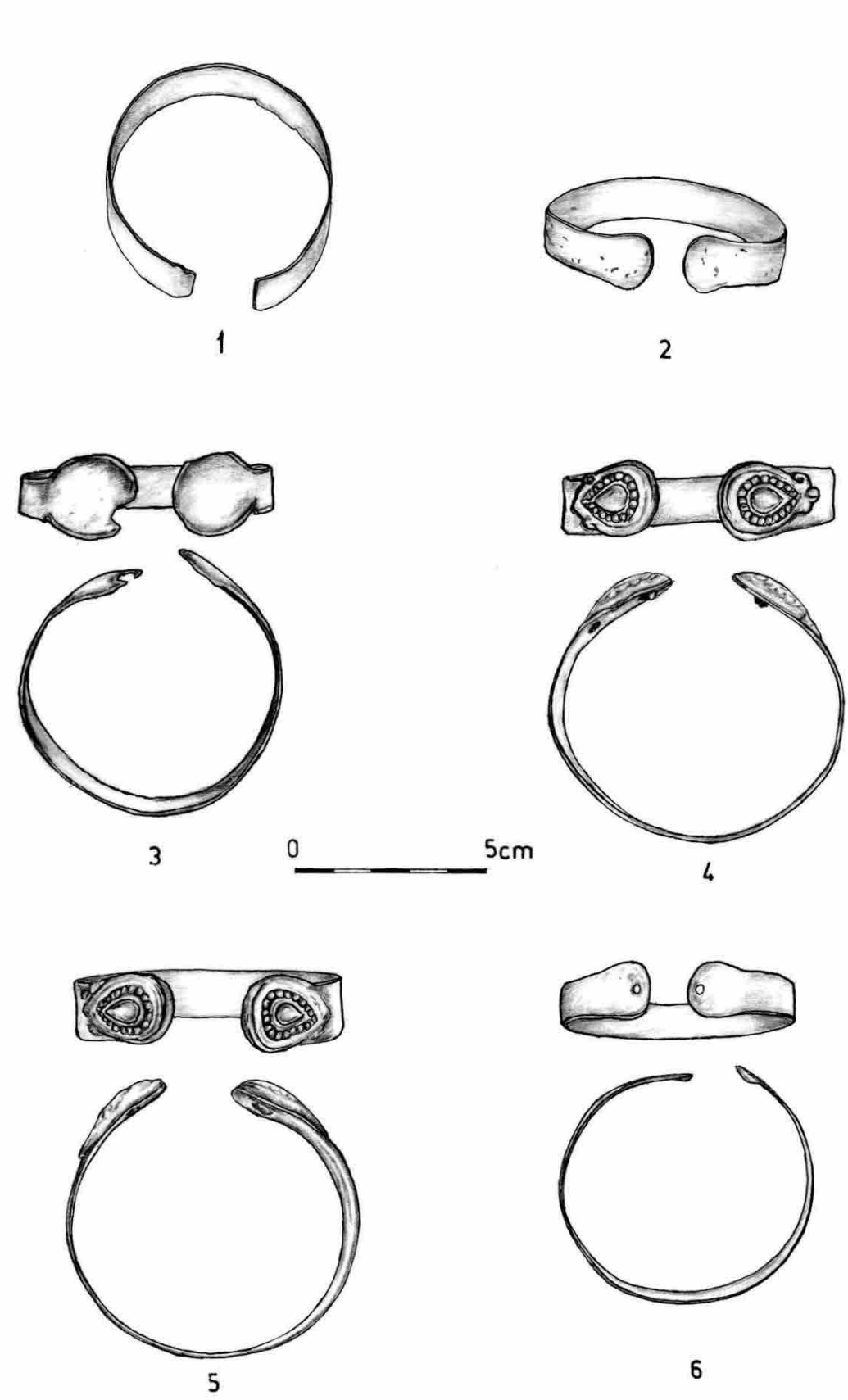

Pl. 12. Brăţări din metal. Mokrin. Jazovo. Banatsko Arandjelovo.
Metal bracelets. Mokrin. Jazovo. Banatsko Arandjelovo.

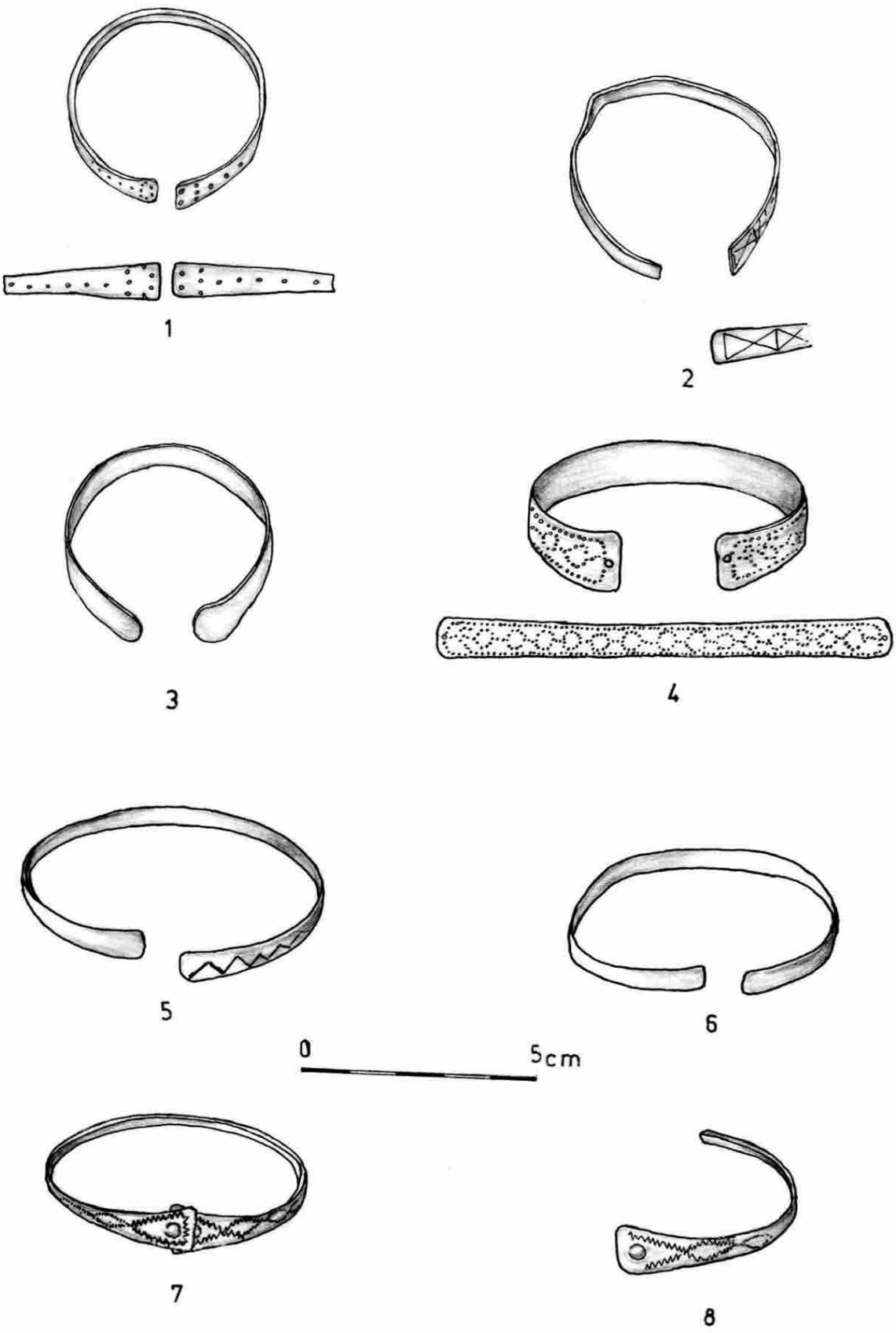

Pl. 13. Brățări din metal. Botoš, Voilovica, Pančevo.
Metal bracelets. Botoš, Voilovica, Pančevo.

Lokve şi Pančevo (Pl. 5/3)[43]. Cunoaştem caracteristicile unei brățări descoperite în zona Deta, acum dispărută. Protomele redau capete de şarpe stilizate, cu gurile larg deschise ce sunt unite printr-o bară mai subțire (Pl. 5/1). Podoabele de această factură se plasează în veacul al XI-lea[44].

Brățările turnate cu capetele cu protome sunt plasate între elementele definitorii ale culturii Bjelo-Brdo, în viziunea lui Z. Vaňa[45]. Originea lor trebuie căutată în lumea orientală, însă difuziunea lor pe spații întinse ale centrului european ar pleda, după opinia invocată mai sus, pentru o producție locală.

3. Inele

Inelele, podoabe ale mâinilor, au avut o gamă tipologică şi ornamentală diversă în perioada secolelor X-XIII. Ele au fost produse în ateliere locale, ori în centre urbane şi comerciale ale lumii bizantino-balcanice, din bronz, argint şi aur. Discutând tipologia acestor podoabe, într-o abordare mai amplă a artei minore medievale din Țara Românească în secolele XI-XV, Luminița Dumitru clasifica inelele în două mari grupe: cele cu chaton şi inele fără chaton, adică fără cap[46]. Criteriul de operare utilizat l-au constituit cele două componente esențiale ale acestei specii de podoabe: veriga şi capul inelului, numit adeseori în scrisul istoric chaton, după terminologia franceză. Modelul de realizare a capului inelului şi a verigii au constituit dealtminteri elemente fundamentale şi în discuțiile purtate în istoriografia sârbească consacrată podoabelor medievale[47].

Inelele simple ce au fost confecționate dintr-o bandă îngustă de metale, fie dintr-un

[43] Stanojev, 1989, p. 57, fig. 295; Bálint, 1991, p. 246.

[44] Giesler, 1981, p. 120; Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 70-71; Dragotă, 2006, p. 87-89.

[45] Vaňa, 1954, p. 100 tab. II/7-12.

[46] Dumitriu, 2001, p. 51-52.

[47] Stanojev, 2004, p. 67; Milošević1990, p. 58, 59; Zečević, 2006, p. 185, 187.

Pančevo were published (Pl. 5/3)[43]. We know the characteristics of a bracelet discovered in the region of Deta, which is now disappeared. The protomas represented stylized snake heads with widely opened mouths joined by a thinner bar (Pl. 5/1). The pieces of jewelry of this style are dated to the 11th century[44].

The moulded bracelets with protomas at their ends were placed among the definitory elements of the Bjelo-Brdo culture, according to Z. Vaňa[45]. Their origin has to be found in the eastern world, but their spreading on large areas of the European centre would plead, in Vaňa's opinion, for a local production.

3. Rings

The rings, hand jewelry, had a diverse typological and ornamental scale in the 10th-13th centuries. They were manufactured in local workshops, or in urban and commercial centres of the Byzantine-Balkanic world. They were made of bronze, silver and gold. Discussing about the typology of this jewelry, in an ampler approach of the medieval minor art from Walachia in the 11th-15th centuries, Luminița Dumitru classified the rings in two large groups: rings with chaton and rings without any chaton, that means without any head[46]. The two essential components of this species of jewelry constituted the used criterium of operation: the ring link and head, often named chaton in the historical literature according to the French terminology. The pattern of achievement of the ring head and link constituted, otherwise, fundamental elements in the discussions from the Serbian historiography dedicated to medieval jewelry[47].

The simple rings, that were made of a narrow metal band, either a wire or several

[43] Stanojev, 1989, p. 57, fig. 295; Bálint, 1991, p. 246.

[44] Giesler, 1981, p. 120; Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 70-71; Dragotă, 2006, p. 87-89.

[45] Vaňa, 1954, p. 100 tab. II/7-12.

[46] Dumitriu, 2001, p. 51-52.

[47] Stanojev, 2004, p. 67; Milošević1990, p. 58, 59; Zečević, 2006, p. 185, 187.

fir de sârmă ori mai multe sârme răsucite se înscriu în fapt în categoria inelelor fără chaton. Descoperirile din mormintele de la Banatsko Arangelovo, Cuptoare şi Pojejena ilustrează această categorie a inelelor. Un inel lucrat dintr-o bandă de metal, lată de 2 cm, fără decor provine din inventarul funerar al necropolei de la Gornea-*Căuniţa*, din secolul al XII-lea. Inele simple lucrate dintr-un fir circular de metal, atribuite perioadei secolelor XI-XII se cunosc la Banatska Arangelovo şi Cuptoare. Piese mai preţioase, prin material şi maniera de realizare, sunt inelele torsadate din argint. Inelele de la Botoš şi Pojejena, Hodoni şi Banatsko Arandgelovo, plasate cronologic în secolele XI-XII, au asemănări în spaţiul apropiat Banatului, la Horgoš[48], Nove Banovci[49] şi Senta[50], bunăoară. Inele torsadate din secolele XI-XII, atribuite unor medii culturale diferite, au fost reperate la Várşand[51], Streisângeorge[52], Alba Iulia[53] şi altele[54]. Această categorie de inele se regăseşte în marea varietate a inelelor atribuite culturii Bjelo Brdo, din spaţiul central şi sud-est european[55].

Inelele cu chaton întâlnite în peisajul cultural al secolelor XII-XIII, de obicei au corpul comun cu veriga şi capul inelului. Ele sunt podoabe modeste lucrate din bronz, cu un decor sumar format din linii incizate dispuse în reţea, în motive geometrice, ori asociate cu motive realizate prin impresiuni (Pl. 24/4-6; 14/6-9; 20/2-6). Inelele de la Şopotu Vechi au chatonul de formă ovală, plat, realizat printr-o dilatare a verigii, fără ornamente (Pl. 25/4,5,7). Piese identice provin de la Cuptoare, Gornea şi Jazovo (Pl. 14/6,8,9; 24/2). Ele pot fi atribuite secolelor XII-XIII, cu excepţia piesei de la Jazovo ce ar putea fi mai timpurie. Două piese

[48] Kovács, 1992, p. 58, pl. XXXXIV/12.
[49] Stanojev, 1989, p. 62, fig. 316, 317.
[50] Stanojev, 1989, p. 106, fig. 568, 590, 620.
[51] Popescu, 1956, p. 94.
[52] Popa, 1978, p. 32.
[53] Pinter, Dragotă, Ţiplig, 2006, p. 64.
[54] Dragotă, 2006, p. 74-75, Barnea, 1967, p. 288, fig. 170.
[55] Vana, 1954, p. 100, pl. III/49-52.

twisted wires, are inscribed in the category of rings without any chaton. The findings in the graves from Banatsko Arangelovo, Cuptoare and Pojejena illustrate this category of rings. A ring made of a metal band of 2 cm in width, no decoration, belongs to the funerary inventory of the necropolis from Gornea-*Căuniţa* from the 12th century. The simple rings made of a round metal wire, assigned to the 11th-12th centuries were found at Banatska Arangelovo and Cuptoare. More precious items, through material and the manner of achievement, are the twisted silver rings. The rings from Botoš and Pojejena, Hodoni and Banatsko Arandgelovo, dated to the 11th-12th centuries, had similarities in the vicinity of Banat, at Horgoš[48], Nove Banovci[49] and Senta[50]. The twisted rings from the 11th-12th centuries, assigned to different cultural backgrounds, were located at Várşand[51], Streisângeorge[52], Alba Iulia[53] and other locations[54]. This category of rings is found in the great variety of rings assigned to the Bjelo Brdo culture within the centre and south-east of Europe[55].

The rings with chaton found in the cultural milieu of the 12th-13th centuries, usually had the body joint with the ring link and head. They were modest bronze jewelry, with a summary adornment formed of incised lines disposed in network, in geometrical motifs, or associated to motifs achieved through impressions (Pl. 24/4-6; 14/6-9; 20/2-6). The rings from Şopotu Vechi had flat oval chaton made by dilating the link. They had no decoration (Pl. 25/4,5,7). Identical items were found at Cuptoare, Gornea and Jazovo (Pl. 14/6,8,9; 24/2). They can be assigned to the 12th-13th centuries excepting the item from Jazovo that could be earlier. Two

[48] Kovács, 1992, p. 58, pl. XXXXIV/12.
[49] Stanojev, 1989, p. 62, fig. 316, 317.
[50] Stanojev, 1989, p. 106, fig. 568, 590, 620.
[51] Popescu, 1956, p. 94.
[52] Popa, 1978, p. 32.
[53] Pinter, Dragotă, Ţiplig, 2006, p. 64.
[54] Dragotă, 2006, p. 74-75, Barnea, 1967, p. 288, fig. 170.
[55] Vana, 1954, p. 100, pl. III/49-52.

de această categorie a inelelor ce provin din necropolele de la Şopotu Vechi şi Svinița se disting în privința decorului, având redat prin incizare pe capul inelului reprezentări umane (Pl. 20/1,6). Inelul de la Şopotu Vechi are chaton de formă circulară în care a fost înscris un personaj în picioare, având brațul stâng ridicat în timp ce brațul drept se sprijină într-o cârjă. Schematic realizată imaginea sugerează apropieri cu redări de pe sigilii episcopale din veacul al XIII-lea. O grupă aparte a inelelor din secolele XII-XIII o constituie piesele cu chatonul uşor supraînălțat. Ele se înscriu în aceeaşi categorie amplă a pieselor cu chaton corp comun cu veriga inelului. Se remarcă aici câteva piese de la Cuptoare, Vărădia şi Botoš (Pl. 20/2-5; 14/5-7; 17/4-6). Inelele cu chatonul ce face corp comun cu veriga au similitudini cu piese descoperite la Brestovik, Vajuga-Pesac[56], Ljubicevac[57], Prahovo şi Korbovo[58], la Doničko Brdo[59], dar şi cu descoperiri din spațiul panonic atribuite veacului al XIII-lea[60]. Atrag atenția la piesele din secolele XII-XIII cele cu reprezentări umane redate pe capul inelului. Astfel de piese au circulat pe spații întinse ale sud-estului european, fiind cunoscute podoabe cu aceste însemne la Constantinopol[61], la Skoplje[62], la Prilep[63] şi la Požarevac[64].

Inelele decorate cu granulații şi filigran sunt piese deosebite, lucrate din argint, ce au uneori fixată în chaton o piatră semiprețioasă (Pl. 14/1-3). Cunoaştem astfel de piese în spațiul bănățean în inventarul funerar la Cuptoare şi Hodoni. Veriga inelului este îngustă având sudat pe ea chaton sub forma unei plăcuțe circulare decorată cu granule şi

pieces of this category of rings belonging to the necropoles from Şopotu Vechi and Svinița distinguished as concerns decoration, human representations being incised on the ring head (Pl. 20/1,6). The ring from Şopotu Vechi had circular chaton in which a standing character had been inscribed, left arm raised while right arm was leaning upon a staff. Schematically achieved, the image suggests similarities to representations on episcopal seals from the 13th century. An apart group of rings from the 12th-13th centuries are the pieces with slightly raised chaton. They belong to the same ample category of pieces with chaton joint with the ring link. Several items from Cuptoare, Vărădia and Botoš can be mentioned here (Pl. 20/2-5; 14/5-7; 17/4-6). The rings with chaton joint with link had similarities with the items discovered at Brestovik, Vajuga-Pesac[56], Ljubicevac[57], Prahovo and Korbovo[58], at Doničko Brdo[59], but also with discoveries from the Pannonia region assigned to the 13th century[60]. The pieces with human representations on the ring head from the 12th-13th centuries have drawn the attention. Such pieces circulated on vast areas in the south-east of Europe. Jewelry with such signs were known at Constantinople[61], at Skoplje[62], at Prilep[63] and at Požarevac[64].

The rings decorated with granulation and filigree are distinct pieces made of silver that had sometimes a semiprecious stone set in the chaton (Pl. 14/1-3). In Banat, such items were found in the funerary inventory from Cuptoare and Hodoni. The ring link was narrow. A chaton shaped like a circular plate decorated with granules and filigree

[56] Marjanović-Vujović, 1986, p. 195, 204.
[57] Parović-Pešikan, 1984, p. 142-143; Radoslavlević-Krunić, 1986, p. 141.
[58] Janković, 1975, p. 241, pl. VIII/3,4,7.
[59] Petrović, 1965, p. 284.
[60] Lovag, 1980, p. 223-225.
[61] Ross, 1965, I, p. 90.
[62] Milošević, 1990, p. 59, fig. 8, aproape identic cu cel de la Şopotu Vechi.
[63] Babik, 1976, p. 36, fig. 26.
[64] Marjanović-Vujović, 1967, p. 218.

[56] Marjanović-Vujović, 1986, p. 195, 204.
[57] Parović-Pešikan, 1984, p. 142-143; Radoslavlević-Krunić, 1986, p. 141.
[58] Janković, 1975, p. 241, pl. VIII/3,4,7.
[59] Petrović, 1965, p. 284.
[60] Lovag, 1980, p. 223-225.
[61] Ross, 1965, I, p. 90.
[62] Milošević, 1990, p. 59, fig. 8, almost identical to that one from Şopotu Vechi.
[63] Babik, 1976, p. 36, fig. 26.
[64] Marjanović-Vujović, 1967, p. 218.

fir filigranat. Piese realizate în această manieră provin de la *Pontes*[65] şi Ribnica[66], din valea Dunării, dintr-un mormânt de la Kurjače de lângă Požarevac[67], găsit cu o monedă din secolul al XII-lea şi din necropola de la de la Trnjane[68]. O piesă din veacul al XI-lea a fost semnalată la Constantinopol[69], sub influența artei bizantine, cercei de acest gen fiind purtate în medii etnice diverse din sud-estul european până în centrul continentului.

Inelele din secolele XIV-XV provin din inventarul funerar al necropolelor din jurul unor capele de curte, de la Ilidia-*Obliţa*, bunăoară, ori al unor biserici şi mănăstiri. Veriga inelară are în secțiune o formă circulară sau dreptunghiulară în cazul în care a fost realizată dintr-o lamelă ea fiind sudată de capul podoabei (Pl. 16, 18-19). Decorul pieselor din această perioadă a preluat motive folosite de obicei în arta monetăriei şi a heraldicii (Fig. 8-10).

Cercei

Cercei de tâmplă cu capătul în „S”

O statistică recentă a descoperirilor pentru spațiul bănățean a înscris un număr de 30 de exemplare din bronz, 25 de piese din argint şi a unui număr de 5 podoabe din aur[70]. Toate aceste descoperiri se circumscriu unui număr de 22 de localități din Banat. Podoabele au fost lucrate dintr-un fir rotund de metal cu grosimi cuprinse între 2-3 cm, foarte rar mai mici. Diametrul podoabelor are dimensiuni de 2,1 cm, 2,2 cm, la cerceii de la Şopotu Vechi şi Cuptoare, bunăoară, până la dimensiunea de 2,5 cm întâlnită la piese de la Voilovica şi chiar 2,6 cm la un cercel de la Gornea. Literatura arheologică a acumulat o documentație consistentă legată

[65] Garašanin, Vasić, Marjanović-Vujović, 1984, p. 77, fig. 22.
[66] Minić, 1984, p. 262, pl. IV/5.
[67] Marjanović, 1968, p. 217, pl. I.
[68] Marjanović-Vujović, 1984, p. 87-88, fig. 187.
[69] Ross, 1965, I, p. 8, pl. LXI.
[70] Oța, 2009, p. 271 şi urm.

was soldered on it. Items manufactured in such manner were found at *Pontes*[65] and Ribnica[66], in the Danube valley, in a grave from Kurjače near Požarevac[67], found with a coin from the 12th century and also in the necropolis from Trnjane[68]. A piece of the 11th century was recorded at Constantinople[69], under the influence of the Byzantine art. Rings of this sort were worn in different ethnical environments from the south-east of Europe to the centre of the continent.

The rings from the 14th-15th centuries belonged to the funerary inventory of the necropoles around some court chapels from Ilidia-*Obliţa*, for instance, or of some churches and monasteries. The ring-shaped link had circular or rectangular section. If the link was made of a thin sheet, it was soldered on the jewelry head (Pl. 16, 18-19). The decoration of the pieces from this time period took over motifs usually used in the art of coinage or heraldry (Fig. 8-10).

Earrings

S-shaped temple earrings

Recent statistics of the findings from Banat recorded a number of 30 bronze samples, 25 silver items and five gold jewelry[70]. All these findings were circumscribed to a number of 22 localities from Banat. The pieces of jewelry were made of a round metal wire that was 2-3 cm in thickness, very seldom smaller. The jewelry were 2.1 cm, 2.2 cm in diameter, as in the case of the earrings from Şopotu Vechi and Cuptoare, for instance, to 2.5 cm in diameter in the case of pieces from Voilovica and even 2.6 cm at an earring from Gornea. Archaeological literature has gathered consistent documentation

[65] Garašanin, Vasić, Marjanović-Vujović, 1984, p. 77, fig. 22.
[66] Minić, 1984, p. 262, pl. IV/5.
[67] Marjanović, 1968, p. 217, pl. I.
[68] Marjanović-Vujović, 1984, p. 87-88, fig. 187.
[69] Ross, 1965, I, p. 8, pl. LXI.
[70] Oța, 2009, p. 271 şi urm.

de aceste podoabe, socotite multă vreme elemente determinante pentru stabilirea unor jaloane cronologice pentru inventarul funerar al necropolelor şi, în egală măsură, cu o conotaţie etnică clară, ele fiind revendicate în egală măsură pentru lumea slavă, dar şi pentru cea maghiară[71]. Ele se regăsesc de asemenea între elementele definitorii atribuite culturii Bjelo Brdo[72]. În intervalul secolelor X-XII cerceii de tâmplă cu capătul în S au cunoscut o remarcabilă răspândire pe spaţii întinse din centrul şi sud-estul european, deci în medii etnice extrem de diverse, ceea ce evident a şi generat opinii contradictorii în scrisul istoric cu privire la origine şi centrele culturale ce au generat acest tip de podoabe. Ea este apreciată pe bună dreptate cea mai populară podoabă de la începuturile Evului Mediu din bazinul carpatic, ceea ce explică şi remarcabila ei difuziune începând din veacul al X-lea[73]. Apariţia acestei podoabe este în conexiune strânsă cu o necesitate practică, zilnică, în opinia lui Alan Kralowansky[74]. Cerceii de tâmplă, în opinia sa, serveau la împodobirea părului, la legarea cozilor, la strângerea lor la tâmple ori pe frunte[75]. Opinia este întărită de observaţiile lui Bela M. Szöke şi E. Vandor despre restul cerceilor de tâmplă cu capătul în S, ce aveau şi o funcţie practică de legare a cozilor la spate, podoabele având, pe lângă aceasta, şi un scop decorativ[76].

Prezenţa acestei podoabe în spaţiul Transilvaniei a fost fixată în veacul al X-lea[77]. Ea se regăseşte în inventarul funerar al necropolelor de la Alba Iulia,

connected to this kind of jewelry that, for a long time, have been considered determining elements for establishing chronological reference points for the funerary inventory of necropoles, and in an equal measure, with a clear ethnical connotation, they being also asserted for the Slav world, but also for the Hungarian one[71]. They can be also found among the defining elements assigned to the Bjelo Brdo culture[72]. During the 10th-12th centuries, the S-shaped temple earrings knew a remarkable spreading on large areas in the centre and south-east of Europe, so in extremely different ethnical environments that obviously generated contradictory opinions in the historical literature concerning origin and cultural centres that had generated that type of jewelry. This type of earring has been appreciated with good reason the most popular jewelry from the beginning of the Middle Ages in the Carpathians Bassin, that explains also its remarkable diffusion since the 10th century[73]. Appearance of this kind of jewelry is in tight connection with a practical daily necessity according to Alan Kralowansky[74]. The temple earrings, in his opinion, served to embellish hair, to tie hair queues, to tie them together at temples or on forehead[75]. This opinion is confirmed by Bela M. Szöke's and E. Vandor's observations about the rest of the S-shaped temple earrings that had also a practical function of tiing hair queues at the back of head. Beside this function, the jewelry had also a decorative purpose[76].

The presence of these pieces of jewelry in Transylvania was established in the 10th century[77]. They were found in the funerary

[71] Feher, 1957, p. 277-288; Szöke, 1953, p. 282; Vana, 1954, p. 61, fig. IV; Giesler, 1981, p. 128-129; Geogieva, 1961, p. 4-7; Jelovina, Vrsalović, 1981, p. 111-113; Miletić, 1963, p. 165.

[72] Giesler, 1981, p. 128-129; Szöke, 1953, p. 281; Szöke, Vandor 1987, p. 54.

[73] Mesterházy, 1983, p. 143.

[74] Kralowansky, 1959, p. 178.

[75] Kralowansky, 1959, p. 178.

[76] Szöke, Vandor, 1987, p. 54.

[77] Heitel, 1986, p. 242.

[71] Feher, 1957, p. 277-288; Szöke, 1953, p. 282; Vana, 1954, p. 61, fig. IV; Giesler, 1981, p. 128-129; Geogievo, 1961, p. 4-7; Jelovina, Vrsalović, 1981, p. 111-113; Miletić, 1963, p. 165.

[72] Giesler, 1981, p. 128-129; Szöke, 1953, p. 281; Szöke, Vandor 1987, p. 54.

[73] Mesterházy, 1983, p. 143.

[74] Kralowansky, 1959, p. 178.

[75] Kralowansky, 1959, p. 178.

[76] Szöke, Vandor, 1987, p. 54.

[77] Heitel, 1986, p. 242.

Hunedoara, Moldoveneşti[78], Simeria Veche[79], Streisângeorgiu[80] şi Voivozi[81].

Evoluția acestui tip de podoabă, apărută în cursul veacului al X-lea, pe parcursul următoarelor două secole a fost spectaculoasă, judecând cantitativ după piesele din aur găsite[82]. Piesele de aur din Banat se concentrează în mod firesc în spațiul de câmpie, acolo unde au existat domenii importante ale unor mari feudali din Regatul arpadian, a celor din neamul Csanad, bunăoară.

Cercei în formă de ciorchine de strugure

Cercetarea istorică şi arheologică, care a discutat problema cerceilor în formă de ciorchine de strugure, podoabe lucrate în tehnica filigranului şi a granulației, a fost unanimă în a recunoaşte originea bizantină a acestui tip de podoabă[83]. Piesele mai modeste din bronz au fost turnate în ateliere locale, imitând însă prototipurile lucrate în tehnica granulației sub impactul culturii Imperiului bizantin (*bizantinischen Reichskultur*)[84]. M. Čorović-Ljubinković a consacrat un studiu special în anul 1949 podoabelor de metal din secolele IX-XI la slavii de sud, în care face un studiu de caz al cerceilor în formă de ciorchine de strugure, atribuind originea şi formarea unui centru de producere a lor lumii sud slave[85]. Ea a propus o tipologie în două grupe, cu mai multe variante, a acestui gen de podoabă din secolele X-XI, unde se regăsesc şi descoperiri din Banat, de la Stara Palanka şi Novi Kneževać[86]. Două din piesele de la Stara Palanka, o aşezare importantă în secolele X-XI, situată la un vad al Dunării (Pl.

[78] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 61.
[79] Bassa, 1970, p. 231.
[80] Popa, 1986, p. 62-63, fig. 13.
[81] Popa, Lukacs, Căpățână, 1987, p. 90, fig. 6.
[82] Mesterházi, 1983, p. 148.
[83] Giesler, 1981, p. 96; Mesterházy, 1991, p. 154; Ercegović-Pavlović, 1967, p. 83; Dragotă, 2006, p. 61-62
[84] Giesler, 1981, p. 97.
[85] Čorović-Ljubinković, 1951, p. 21-24.
[86] Čorović-Ljubinković, 1951, p. 42, 45.

inventory of the necropoles from Alba Iulia, Hunedoara, Moldoveneşti[78], Simeria Veche[79], Streisângeorgiu[80] and Voivozi[81].

The evolution of this type of jewelry, appeared during the 10th century, along the following two centuries was spectacular taking into consideration the quantity of found golden items[82]. The golden pieces from Banat were naturally concentrated in the plain region because there were important domains of certain great feudals from the Arpadian Kingdom, of those of Csanad family, for instance.

Cluster-shaped earrings

Historical and archaeological investigation, that has analyzed the problem of cluster-shaped earrings, which were worked in the technique of filigree and granulation, has unanimously admitted the Byzantine origin of this type of jewelry[83]. The more modest bronze pieces were moulded in local workshops imitating the prototypes worked in the technique of granulation under the influence of the culture of the Byzantine Empire (*bizantinischen Reichskultur*)[84]. In 1949, M. Čorović-Ljubinković dedicated a special study to metal jewelry from the 9th-11th centuries at the southern Slavs. The author did a case study of cluster-shaped earrings assigning the origin and formation of a centre of their manufacture to the southern Slav world[85]. She proposed a typology of two groups with several variants of this sort of jewelry from the 10th-11th centuries, where findings from Banat, from Stara Palanka and Novi Kneževać were also found[86]. Two of

[78] Pinter, Dragotă, Țiplig, 2006, p. 61.
[79] Bassa, 1970, p. 231.
[80] Popa, 1986, p. 62-63, fig. 13.
[81] Popa, Lukacs, Căpățână, 1987, p. 90, fig. 6.
[82] Mesterházi, 1983, p. 148.
[83] Giesler, 1981, p. 96; Mesterházy, 1991, p. 154; Ercegović-Pavlović, 1967, p. 83; Dragotă, 2006, p. 61-62
[84] Giesler, 1981, p. 97.
[85] Čorović-Ljubinković, 1951, p. 21-24.
[86] Čorović-Ljubinković, 1951, p. 42, 45.

26/3,5), şi o altă piesă găsită în împrejurimile Orşovei[87] aparţin variantei turnate a cerceilor cu ciorchine în formă de strugure. Ele se încadrează în *forma 14* a la Giestler sau în *tipul 13* propus de Mesterhazy[88]. Piesele au apropieri tipologice la cerceii descoperiţi în spaţiul dunărean la Kostolac[89], Prahovo, Ključ, Belgrad[90], cu descoperiri mai numeroase în lumea slavă sud dunăreană, fiind mai rare astfel de exemplare turnate în spaţiul bazinului carpatic.

Cercei semilunari ajuraţi

Piesele din Banat reprezintă varianta turnată a podoabelor lucrate din metale nobile şi provin din descoperirile mai vechi de la Stara Palanka (Pl. 26/4,6). Podoabele de la Stara Palanka au analogii tipologice la descoperirile din Valea Dunării de la Kostolac, Ključ, Brestovik, ori din zone mai îndepărtate de la Korint, bunăoară, plasate cronologic în secolele X-XI[91]. Cerceii semilunari ajuraţi discutaţi mai sus se încadrează în tipul 15 C la Giesler şi în varianta tipologică 11 propusă de Mersterhazy[92].

Cerceii semilunari cu pandantivul coloană

Piesa de la Pančevo (Pl. 26/7), un cercel semilunar ajurat cu pandantivul sub forma unei coloane, intră în această tipologie, ce aparţine tipului 15 b la Giesler şi tipului 10 la Mesterhazy[93]. Originea acestui tip de cercel,

the pieces from Stara Palanka, an important settlement from the 10th-11th centuries, located in a ford of the Danube (Pl. 26/3,5), and another piece found in the surroundings of Orşova[87] belong to the moulded variant of cluster-shaped earrings. They are situated at the *form 14* of Giesler or in *type 13* proposed by Mesterhazy[88]. The items have typological approaches at the earrings discovered in the Danube region at Kostolac[89], Prahovo, Ključ, Belgrad[90], with more numerous findings in the south Danubian Slav world. But such samples were rarer within the Carpathians Bassin.

Perforated semilunar earrings

The items from Banat represent the moulded variant of jewelry made of noble metals. They came from earlier findings from Stara Palanka (Pl. 26/4,6). Jewelry from Stara Palanka had typological analogies to the findings from the Danube Valley from Kostolac, Ključ, Brestovik, or from more remote regions from Korint, for instance, chronologically situated in the 10th-11th centuries[91]. The perforated semilunar earrings presented above are included in the type 15 C of Giesler and in the typological variant 11 proposed by Mersterhazy[92].

Semilunar earrings with column pendant

The item from Pančevo (Pl. 26/7), a perforated semilunar earring with a column pendant belongs to the same typology, corresponding to type 15 b of Giesler and to type 10 of Mesterhazy[93]. The origin of this

[87] Mesterházi, 1991, p. 154, pl. 3/11.
[88] Mesterházi, 1991, p. 152-154; Čorović-Ljubinković, 1951, p. 47, fig. 11.
[89] Milović, 2000, p. 101-102.
[90] Janković, 1983, p. 102-103, pl. II/1,2; IV 1,2.
[91] Čorović-Ljubinković, 1965, p. 464-466; Čorović-Ljubinković, 1951, p. 52, fig. 17.
[92] Giesler, 1981, p. 95-96; Mesterházi, 1991, p. 146.
[93] Giesler, 1981, p. 95-96; Mesterházi, 1991, p. 145.

[87] Mesterházi, 1991, p. 154, pl. 3/11.
[88] Mesterházi, 1991, p. 152-154; Čorović-Ljubinković, 1951, p. 47, fig. 11.
[89] Milović, 2000, p. 101-102.
[90] Janković, 1983, p. 102-103, pl. II/1,2; IV 1,2.
[91] Čorović-Ljubinković, 1965, p. 464-466; Čorović-Ljubinković, 1951, p. 52, fig. 17.
[92] Giesler, 1981, p. 95-96; Mesterházi, 1991, p. 146.
[93] Giesler, 1981, p. 95-96; Mesterházi, 1991, p. 145.

plasat cronologic în secolul al X-lea, trebuie căutată în Balcani, fiind atribuit atelierelor de tradiție bizantină[94].

Cercei semilunari cu pandantivul granulat

O parte din piesele de la Stara Palanka au corpul cercelului realizat prin turnare din bronz, decorat cu pseudogranule şi astragali în timp ce pandantivul are forma unei granule închise la vârf, cu granulații mai mici sub forma unui strugure (Pl. 26/1,2). Piese asemănătoare au fost achiziționate dintr-o descoperire întâmplătoare din jurul Orşovei, atribuite secolelor X-XI[95].

Cerceii de tip volhinian

Cercei granulați de tip volhinic se cunosc din descoperirile din nord-vestul Banatului de la Bočar. Veriga cercelului are forma unui fir circular în secțiune, de care atârnă pandantivul realizat în tehnica granulației. De o parte şi de cealaltă a pandantivului, pe veriga cercelului, se află dispuse câte două şiruri de astragali. Cercei de tip volhinic sunt încadrați de Giesler în categoria tipologică 17a[96]. Poziția cronologică a acestei categorii de podoabe în cadrul culturii Bjelo Brdo a fost mult discutată, ei fiind plasați atât în cursul veacului al X-lea dar şi pe durata secolului al XI-lea[97]. O piesă identică a fost publicată de M. Corović-Ljubinković descoperită la Novi Kneževac[98].

Cerceilor de tip volhinian le sunt atribuite descoperirile din secolul al X-lea de la Alba Iulia – *Izvoarele împăratului*[99], cât şi cei de la Biharea – Dealul Şumuleu şi Tarcea[100]. O pereche de cercei de tip Volinin

[94] Mesterházi, 1991, p. 145; Dumitriu, 2001, p. 33-34.
[95] Mesterházi, 1991, p. 154, pl. 3/8; tip. 14.
[96] Giesler, 1981, p. 91.
[97] Giesler, 1981, p. 92.
[98] Čorović-Ljubinković, 1951, p. 45, fig. 8.
[99] Blăjan, 2006, p. 410, fig. 1-2.
[100] Cosma, 2002, p. 134; Dragotă, 2006, p. 62.

type of earring, chronologically situated in the 10th century, has to be found in the Balkans, it being assigned to the workshops of Byzantine tradition[94].

Semilunar earrings with granular pendant

Part of the items from Stara Palanka had the earring body made by bronze moulding. It was decorated with pseudogranules and astragals while the pendant was shaped like a granule closed at the top, with smaller granulation shaped like a grape (Pl. 26/1,2). Similar items were acquired from a fortuitous discovery near Orşova. It was assigned to the 10th-11th centuries[95].

Volhynian earrings

Granulated earrings of Volhynian type are known from the discoveries from the north-west of Banat from Bočar. The earring link was shaped like a wire with circular section, on which the pendant worked in the technique of granulation was hanging. By each side of the pendant, on the earring link, there were two rows of astragals. The earrings of Volhynian type are assigned by Giesler to the typological category 17a[96]. The chronological position of this category of jewelry within the Bjelo Brdo culture was very discussed. These earrings were dated to the 10th century, but also to the 11th century[97]. An identical piece was published by M. Corović-Ljubinković discovered at Novi Kneževac[98].

The findings from the 10th century from Alba Iulia – *Izvoarele împăratului*[99], as well as those from Biharea – *Dealul Şumuleu* and Tarcea[100] are assigned to the Volhynian

[94] Mesterházi, 1991, p. 145; Dumitriu, 2001, p. 33-34.
[95] Mesterházi, 1991, p. 154, pl. 3/8; tip. 14.
[96] Giesler, 1981, p. 91.
[97] Giesler, 1981, p. 92.
[98] Čorović-Ljubinković, 1951, p. 45, fig. 8.
[99] Blăjan, 2006, p. 410, fig. 1-2.
[100] Cosma, 2002, p. 134; Dragotă, 2006, p. 62.

din inventarul unui mormânt de la Veliki Gradac a fost plasată cronologic în secolul al XII-lea[101].

Cerceii globulari

Cerceii globulari provin, în stadiul actual al documentației cu privire la podoabele medievale din Banat, numai din inventarul funerar de la Cuptoare (Pl. 29/1-4, 8). Cercelul de acest tip are o construcție simplă, veriga este mai subțire, dintr-un fir circular în secțiune, îmbrăcat într-o foiță de argint pe care a fost atașat un glob ușor. Decorul globului consta din impresiuni scoase în relief şi dispuse în şiruri paralele pe acesta (Pl. 29/1,4). Fixarea globului s-a realizat cu fir filigranat din argint, așa cum este dealtminteri întreaga podoabă. Piesele de la Cuptoare au apropieri tipologice şi decorative în descoperiri de la Dunărea de jos apuseană, de la Trnjane[102], Brestovik[103], Prahovo, Ljubičevac[104], Požarevac şi Vinča[105]. Cerceii de la Trnjane au fost plasați între piesele tipice ale necropolei pentru secolul al XII-lea[106]. Piesa de la Kurjač de lângă Požarevac a fost găsită alături de o monedă emisă de împăratul bizantin Manuel Comnenul, ceea ce oferă un reper cronologic pentru acest gen de podoabă în lumea slavă dunăreană la sfârşitul secolului al XII-lea şi la începutul secolului al XIII-lea[107].Dealtminteri analogii în lumea bulgară, deci pentru un spațiu oarecum mai îndepărtat de Banat, sugerează o preferință pentru acest gen de cercei în aceeaşi perioadă[108].

Cerceii globulari de la Cuptoare, discutați mai sus, provin din etapa de început

[101] Comori arheologice, 1978, p. 268.
[102] Marjanović-Vujović, 1984, p. 80-81.
[103] Marjanović-Vujović, 1986, p. 195, fig. 9.
[104] Janković, 1975, p. 229, pl. IV/12; Radoslavlević-Krunić, 1986, p. 330, fig. 4/3.
[105] Marjanović, 1968, p. 217; Marjanović-Vujović, Tomić1982, p. 59, nr. 287.
[106] Marjanović-Vujović, 1984, p. 81.
[107] Marjanović, 1968, p. 217-218.
[108] Georgieva, 1961, p. 4, fig. 1/5.

earrings. A pair of Volhynian earrings from the inventory of a grave from Veliki Gradac was chronologically situated in the 12th century[101].

Globular earrings

The globular earrings were found, in the actual stage of documentation concerning medieval jewelry from Banat, only in the funerary inventory from Cuptoare (Pl. 29/1-4, 8). This type of earring had a simple construction. The link was thinner. It was made of a circular wire covered by a silver sheet on which a light sphere was attached. The sphere decoration consisted in parallel rows of impressions in relief (Pl. 29/1,4). The sphere was fixed by means of a silver thread in filigree. In fact, the whole piece was made in filigree. The items from Cuptoare had typological and decorative similarities with discoveries from the western Low Danube, from Trnjane[102], Brestovik[103], Prahovo, Ljubičevac[104], Požarevac and Vinča[105]. The earrings from Trnjane were placed among the typical items of the necropolis for the 12th century[106]. The piece from Kurjač near Požarevac was found beside a coin issued by the Byzantine emperor Manuel the Comnen, that offered a chronological reference point for this sort of jewelry in the Danubian Slav world at the end of the 12th century and beginning of the 13th century[107]. Otherwise, analogies in the Bulgarian world, that means for an area rather remote by Banat, suggest a preference for this kind of earrings in the same time period[108].

The globular earrings from Cuptoare, depicted above, belong to the beginning stage

[101] Comori arheologice, 1978, p. 268.
[102] Marjanović-Vujović, 1984, p. 80-81.
[103] Marjanović-Vujović, 1986, p. 195, fig. 9.
[104] Janković, 1975, p. 229, pl. IV/12; Radoslavlević-Krunić, 1986, p. 330, fig. 4/3.
[105] Marjanović, 1968, p. 217; Marjanović-Vujović, Tomić1982, p. 59, nr. 287.
[106] Marjanović-Vujović, 1984, p. 81.
[107] Marjanović, 1968, p. 217-218.
[108] Georgieva, 1961, p. 4, fig. 1/5.

a funcţionării necropolei, ei plasându-se către sfârşitul secolului al XII-lea.

Alte două piese din argint, lucrate în tehnica filigranului şi a granulaţiei provin de la necropola de la Cuptoare (Pl. 29/5-6). Veriga cerceilor, deschisă şi prevăzută la unul din capete cu o urechiuşă de prindere, a fost realizată dintr-un fir rotund de metal îmbrăcat în argint. Două globuri, realizate dintr-o foiţă din tablă de argint, au fost fixate cu fir filigranat şi un şirag de astragali pe veriga cercelului. Globurile sunt decorate cu cercei în relief dispuşi în şiruri simetrice, ceea ce creează o imagine deosebită piesei. Modul de realizare a decorului cu cercei este identic cu cel întâlnit pe unul din cerceii de la Şopotu Vechi, de la Trnjane pe un cercel din argint de la mormântul 349, dar şi pe cerceii din secolul al XII-lea de la Požarevac[109] şi din apropiere de Belgrad[110]. Dealtminteri şi cercelul de la Trnjane a fost găsit împreună cu o monedă de la împăratul bizantin Alexis II Angelos (1195-1205)[111]. Piesele de la Cuptoare, din perspectiva modului de realizare, se circumscriu într-un ambient specific perioadei secolului al XII-lea şi a primei jumătăţi a secolului al XIII-lea în spaţiul Dunării de jos apusene.

Un exemplu de cercel deosebit, din aur, păstrat fragmentar însă, provin din acelaşi context arheologic al necropolei de la Cuptoare (Pl. 29/7). Veriga cercelului a avut un fir gros circular în secţiune, pe care erau fixate cu fir filigranat două globuri. Acestea din urmă erau făcute dintr-o foaie de tablă subţire decorată cu fir filigranat (Pl. 29/7). Cercelul de la Cuptoare are apropieri tipologice şi ornamentale cu piesele din tezaurul de la Şuşiţa din a doua jumătate a secolului al XIV-lea[112].

of the necropolis functioning, they dating from the end of the 12th century.

Other two silver items, worked in the technique of filigree and granulation, belong to the necropolis from Cuptoare (Pl. 29/5-6). The earrings link, opened and endowed with a little handle, was made of a round metal wire wrapped in silver. Two spheres, made of silver sheet, were fixed with thread in filigree and a string of astragals on the earring link. The earrings were decorated with spheres in relief disposed in symmetrical rows that created a special image of the piece. The manner of execution of the decoration with earrings was identical to that one encountered on one earring from Şopotu Vechi, from Trnjane on a silver earring within the grave 349, but also on the earrings of the 12th century from Požarevac[109] and from the vicinity of Belgrad[110]. Besides, the earring from Trnjane was found together with a coin issued by the Byzantine emperor Alexis II Angelos (1195-1205)[111]. The items from Cuptoare, from the point of view of the way of achievement, are circumscribed in a milieu specific to the 12th century and to the first half of the 13th century in the western Low Danube region.

A sample of a special golden earring, preserved in a fragmentary state, came from the same archaeological context of the necropolis from Cuptoare (Pl. 29/7). The earring link had a thick wire of circular section on which two spheres were fixed with a thread in filigree. The two spheres were made of a thin tin sheet decorated with a thread in filigree (Pl. 29/7). The earring from Cuptoare had typological and ornamental approaches by the pieces of the treasure from Şuşiţa belonging to the second half of the 14th century[112].

[109] Čorović-Ljubinković, Milošević, Tatić-Burović, 1969, nr. 186.

[110] Čorović-Ljubinković, Milošević, Tatić-Burović, 1969, nr. 184.

[111] Marjanović-Vujović, 1984, p. 56, fig. 132.

[112] Dumitriu, 2001, p. 136, pl. 50/5.

[109] Čorović-Ljubinković, Milošević, Talić-Burović, 1969, nr. 186.

[110] Čorović-Ljubinković, Milošević, Talić-Burović, 1969, nr. 184.

[111] Marjanović-Vujović, 1984, p. 56, fig. 132.

[112] Dumitriu, 2001, p. 136, pl. 50/5.

Cerceii cu astragal

Podoabele din această grupă provin din inventarul funerar al necropolelor de la Cuptoare, Gornea şi Şopotu Vechi din Banatul Montan (Pl. 28). Cerceii au fost realizaţi dintr-un fir de metal, circular în secţiune, care are forma unei verigi circulare, deschise la capete cu diametrul cuprins între 1,6 cm şi 4 cm, ceea ce crea o imagine masivă cercelului. S-a montat pe veriga cercelului, în apropierea unuia din capetele acesteia era un ornament compus din 6 granule de argint, sub forma unui brâu ce este fixat pe verigă de o parte şi de alta printr-un fir filigranat. Veriga metalică a fost de obicei îmbrăcată într-o foiţă subţire din argint, din acest motiv având uneori un aspect şi o formă masivă (Pl. 28/10). Grosimea firului verigii are grosimi cuprinse între 0,2 cm-0,5 cm. Majoritatea pieselor cunoscute au un decor format dintr-un şir de astragal (Pl. 8/1-10). Podoabele cu un ornament format din două şiruri de astragali provin de la Cuptoare (Pl. 28/12-13; Fig. 16) şi Şopotu Veci (Pl. 28/11; Fig. 17).

Cerceii cu astragali din Banat delimitează limita nordică a unui culoar cultural dunărean, unde astfel de podoabe se întâlnesc în mod deosebit în secolele XII-XIII. Piese întru totul asemănătoare provin din inventarele funerare de la de la Prahovo şi Korbovo, din Valea Dunării. Cercelul dublu cu astragali din M_{32} de la Prahovo se regăseşte alături de un cercel globular[113]. Podoabele de la Prahovo sunt plasate în intervalul secolelor XII-XIII[114]. Necropola de la Trnjane, de la confluenţa Moravei cu Dunărea, a oferit documentaţia cea mai consistentă cu privire la această categorie de cercei, identificată la 12 morminte[115]. Cerceii cu decor sub forma unui brâu granulat sunt cunoscuţi în spaţiul dunărean la Vinča, Brestovik, Mirievo şi Kostolac[116]. Gordana Marjanović-Vujović

[113] Janković, 1975, p. 229, pl. IV/11,12.

[114] Janković, 1975, p. 241.

[115] Marjanović-Vujović, 1984, p. 84.

[116] Čorović-Ljubinković, 1958a, p. 329, fig. 5; Marjanović-Vujović, 1984, p. 84.

Earrings with astragals

The pieces of jewelry of this group belong to the funerary inventory of the necropoles from Cuptoare, Gornea and Şopotu Vechi from the Mountainous Banat (Pl. 28). The earrings were made of a metal wire, with circular section, shaped like a circular open-ended link with a diameter of 1.6 cm to 4 cm creating a massive appearance of the earring. An ornament composed of six silver granules was set on the earring link towards its end. Those granules shaped like a girdle fixed on the link on each side using a thread in filigree. The metal link was usually covered by a thin silver foil that sometimes gave massive aspect and form (Pl. 28/10). The link wire was between 0.2 cm-0.5 cm in thickness. Most of the known items had a decoration consisting in a row of astragals (Pl. 28/1-10). The jewelry with an ornament formed of two rows of astragals were found at Cuptoare (Pl. 28/12-13; Fig. 16) and Şopotu Veci (Pl. 28/11; Fig. 17).

The earrings with astragals from Banat delimited the northern border of a cultural Danube corridor where such jewelry were encountered especially in the 12th-13th centuries. Totally similar items belonged to the funeray inventories from Prahovo and Korbovo, in the Danube valley. The double earring with astragals from G_{32} from Prahovo was found beside a globular earring[113]. The jewelry from Prahovo dated to the 12th-13th centuries[114]. The necropolis from Trnjane, at the confluence of the Morava with the Danube, offered the most consistent documentation as regards this category of earrings identified in twelve graves[115]. The earrings decorated with a girdle of granules are known in the Danube area at Vinča, Brestovik, Mirievo and Kostolac[116]. Gordana Marjanović-Vujović

[113] Janković, 1975, p. 229, pl. IV/11,12.

[114] Janković, 1975, p. 241.

[115] Marjanović-Vujović, 1984, p. 84.

[116] Čorović-Ljubinković, 1958a, p. 329, fig. 5; Marjanović-Vujović, 1984, p. 84.

plasează cerceii cu astragal între podoabele semnificative, tipice veacului al XII-lea, pentru inventarul funerar al necropolei de la Trnjane[117]. Concomitent, alături de piese din argint îngrijit lucrate cu granulații şi fir filigranat, au circulat şi imitații din bronz în acelaşi spațiu sud-dunărean[118]. Un cercel cu astragal din argint se regăseşte în inventarul funerar al mormântului M_{51} din nivelul vechi de înmormântări de la Mačvska Mitrovica[119]. Lucrat din argint, dintr-un fir gros, în tehnica granulației, acesta are o analogie foarte apropiată cu piesa din M_{294} de la Brestovik[120]. Cerceii cu şir dublu de granulații din argint şi filigranat au fost semnalați în Bosnia, fiind atribuiți grupului cultural dalmato-croat[121], aici întâlnindu-se mult mai frecvent un tip de cercel cu trei şiruri de granulații dispuse pe verigă[122]. Podoabele din Banat discutate mai sus se încadrează spațiului cultural dunărean din secolele XII-XIII, când aceste modele au cunoscut perioada de intensă difuziune. Cerceii de la Şopotu Vechi şi Gornea se plasează cronologic în intervalul de la mijlocul secolului al XII-lea până la mijlocul secolului al XIII-lea.

Cerceii biconici

Cerceii biconici se înscriu, din perspectiva tipologică, alături de cerceii cu astragali şi îndeosebi de cei globulari, deoarece ei au fost făcuți dintr-o verigă metalică rotundă, deschisă la capete, pe care s-a ataşat un ornament compus din două trunchiuri de con (Pl. 30/1-2). Veriga cerceilor are diametrul cuprins între 3,5 cm-4,5 cm şi a fost lucrat dintr-un fir metalic, placat cu argint sau lucrat integral din argint. Decorul sub forma celor două conuri de con, sudate la baze, este fixat

[117] Marjanović-Vujović, 1984, p. 177.
[118] Marjanović-Vujović, 1984, p. 177.
[119] Ercegović-Pavlović, 1980, p. 46.
[120] Ercegović-Pavlović, 1980, p. 46, 56.
[121] Miletić, 1963, p. 172, 177.
[122] Jelovina, 1963, p. 101, t. II; Batović, 1981, p. 62, pl. III/5-7.

placed the earrings with astragals among the significant jewelry typical of the 12th century for the funerary inventory of the necropolis from Trnjane[117]. In the same time, beside silver items carefully worked with granulation and filigree, circulated also bronze imitations in the same south Danube area[118]. A silver earring with astragal was found in the funerary inventory of grave G_{51} from the old level of burials from Mačvska Mitrovica[119]. That earring was made of a thick silver wire in the technique of granulation. It had a very close analogy with the item from G_{294} from Brestovik[120]. The earrings with a double row of silver granulation and filigree were recorded in Bosnia, assigned to the cultural Dalmatian-Croatian group[121], where a type of earring with three rows of granulation disposed on the link was encountered more frequently[122]. The pieces of jewelry from Banat presented above belong to the cultural Danube area of the 12th-13th centuries, when those patterns knew the period of intense spreading. The earrings from Şopotu Vechi and Gornea are chronologically situated in the time period from the middle of the 12th century to the middle of the 13th century.

Biconical earrings

The biconical earrings are classified, from a typological point of view, in the same category with the earrings with astragals and especially with the globular earrings because they were made of an open-ended round metal link on which an ornament formed of two frustrums of cone was attached (Pl. 30/1-2). The earring link was between 3.5 cm and 4.5 cm in diameter. It was made of a metal wire plated with silver or entirely made of silver. The decoration consisting in two frustrums

[117] Marjanović-Vujović, 1984, p. 177.
[118] Marjanović-Vujović, 1984, p. 177.
[119] Ercegović-Pavlović, 1980, p. 46.
[120] Ercegović-Pavlović, 1980, p. 46, 56.
[121] Miletić, 1963, p. 172, 177.
[122] Jelovina, 1963, p. 101, t. II; Batović, 1981, p. 62, pl. III/5-7.

pe veriga cercelului cu fir filigranat care uneori a fost fixat cu granulații pentru a obține un efect artistic sporit. Dealtminteri şi cele două trunchiuri de con sunt decorate cu acelaşi mod de granulații şi fir filigranat. Perechea de cercei de la Şopotu Vechi din M_{12}, bunăoară, are un astfel de decor compus din granule de argint dispuse în şiruri paralele şi apoi unite între ele printr-un fir de argint (Pl. 30/1-2). Perechea de cercei de la M_8 din aceeaşi necropolă este mai sumar decorată, doar cu granule de argint dispuse pe muchiile decorației biconice (Pl. 30/5-6). Piese identice provin din necropola de la Cuptoare, cu decor realizat cu granulații şi fir filigranat (Pl. 31/1-2; Fig. 19). Podoabele discutate aici au corespondențe de formă şi decor foarte apropiate la podoabe din necropola de la Trnjane[123], Korbovo[124], Vinča[125] şi Vajuga Pesac[126], ce se regăsesc în spațiul dunărean. Cerceii biconici au cunoscut o difuzare pe spații mai largi ale Dunării de jos din Serbia[127], Bulgaria[128] şi România[129].

Cerceii biconici au fost produşi utilizând materialele nobile argintul, argintul aurit, în cazul unei podoabe de la Trnjane dar s-au făcut în acelaşi timp, în spațiul dunărean şi cercei din bronz sau bronz placat uneori cu argint, fiind podoabe specifice veacului al XII-lea[130]. Dealtminteri şi în lumea medievală bulgară ei apar în gustul epocii secolului al XI-lea, pentru a cunoaşte o perioadă de mare difuziune în secolele XII-XIII[131].

Mormântul 25 de la Şopotu Vechi a avut în inventarul funerar, alături de cercelul biconic, o monedă emisă de regele Bela al III-lea (1172-1196), ceea ce oferă un reper

of cone soldered at their bases was fixed on the earring link with a thread in filigree that sometimes was fixed with granulation as to get a higher artistic effect. Otherwise, the two frustrums of cone were decorated with the same pattern of granulation and filigree. The pair of earrings from Şopotu Vechi found in G_{12}, for instance, had such a decoration composed of silver granules disposed in parallel rows which were, then, joined through a silver thread (Pl. 30/1-2). The pair of earrings from G_8 from the same necropolis was more summary decorated only with silver granules disposed on the edges of the biconical decoration (Pl. 30/5-6). Identical items were found in the necropolis from Cuptoare, with decoration of granulation and filigree (Pl. 31/1-2). The jewelry analyzed above have very close correspondences of shape and decoration to the jewelry from the necropolis from Trnjane[123], Korbovo[124], Vinča[125] and Vajuga Pesac[126], that were found also in the Danube area. The biconical earrings knew a spreading on larger areas of the Low Danube from Serbia[127], Bulgaria[128] and Romania[129].

The biconical earrings were manufactured using noble materials as silver, golden silver in the case of a piece of jewelry from Trnjane. But, in the same time, in the Danube area, they were made also of bronze or bronze plated with silver. They were jewelry specific to the 12th century[130]. In the Bulgarian world, too, they appeared as a result of the taste of the 11th century to know a vast spreading in the 12th-13th centuries[131].

The grave G25 from Şopotu Vechi contained in the funerary inventory, beside the biconical earring, a coin issued by the king Bela

[123] Marjanović-Vujović, 1984, p. 83, fig. 173.
[124] Janković, 1975, p. 241, pl. XI/5; 12/4.
[125] Marjanović-Vujović, 1984, p. 83.
[126] Marjanović-Vujović, 1986, p. 197, pl. 26.
[127] Marjanović-Vujović, 1986a, p. 203, fig. 22.
[128] Gatev, 1977, p. 34-35, fig 3/II-4; Jovanović, 1988, p. 118, t. III/52.
[129] Dumitriu,, 2001, p. 37.
[130] Marjanović-Vujović, 1984, p. 177.
[131] Gatev, 1977, p. 34.

[123] Marjanović-Vujović, 1984, p. 83, fig. 173.
[124] Janković, 1975, p. 241, pl. XI/5; 12/4.
[125] Marjanović-Vujović, 1984, p. 83.
[126] Marjanović-Vujović, 1986, p. 197, pl. 26.
[127] Marjanović-Vujović, 1986a, p. 203, fig. 22.
[128] Gatev, 1977, p. 34-35, fig 3/II-4; Jovanović, 1988, p. 118, t. III/52.
[129] Dumitriu,, 2001, p. 37.
[130] Marjanović-Vujović, 1984, p. 177.
[131] Gatev, 1977, p. 34.

cronologic pentru circulația cerceilor biconici în spațiul bănățean. S-a sugerat pentru forma şi originea cerceilor biconici, numiți şi cercei de tip Polovit, o origine răsăriteană, adusă în spațiul Dunării de Jos apusene în veacul al XI-lea. Opinia noastră în această chestiune vizează o geneză locală deoarece cerceii biconici, aşa cum am mai spus-o şi la începutul discuției, au apărut concomitent cu celelalte forme, cu cerceii globulari ori cei cu astragali.

A existat şi o formă mai evoluată a cercelului biconic, întâlnit în necropola de la Şopotu Vechi la M_{27} (Pl. 30/7). Piesa din Valea Nerei îşi găseşte analogii ce merg până la identitate la cerceii de la Trnjane, Mirievo, Dubravica[132]. Cercelul de la M_{349} de la Trnjane este datat cu o monedă bizantină de la împăratul Alexios III Angelos (1195-1205)[133]. Cerceii biconici din spațiul sud-bănățean, specifici perioadei de sfârşit a secolului al XII-lea şi primei jumătăți a secolului al XIII-lea, se plasează în aceeaşi perioadă de difuziune în care-i întâlnim în spațiul învecinat al Dunării de Jos.

Cercei de tip Tokay

Cerceii aşa numiți în literatura arheologică de tip Tokay constituie o categorie mult discutată a artei minore a secolelor XIII-XIV, dintr-un spațiu mai vast a Europei Centrale şi de Sud-Est. Această grupă de podoabe constituie, de departe, un segment extrem de spectaculos al acestui gen de artă şi ca atare şi mult dezbătut. Descoperiri din spațiul bănățean, relative la cerceii de tip Tokay, se înregistrează la Cuptoare[134], la necropola de la Reşița[135], în tezaurul de la Macovişte[136] şi în cel de la Dubovac[137], într-o

[132] Marjanović-Vujović, 1984, p. 83.
[133] Marjanović-Vujović, 1984, p,56, fig. 172.
[134] Țeicu, 1988, p. 163.
[135] Țeicu, 1996, p. 136-137, fig. 45.
[136] Uzum, 1983, p. 510.
[137] Birtašević, 1961, p. 25-27.

III (1172-1196), that offered a chronological reference point for the circulation of biconical earrings in Banat. It was suggested an eastern origin, brought in the western Low Danube area in the 11th century, of the shape of the biconical earrings, named also earrings of Polovit type. Our opinion consists in a local genesis because the biconical earrings, as we have also mentioned at the beginning of our discussion, appeared in the same time with the globular earrings or with earrings with astragals.

There was also a more developed form of the biconical earring found in the necropolis from Şopotu Vechi in G_{27} (Pl. 30/7). The item from the Nera valley has analogies going to identity at the earrings from Trnjane, Mirievo, Dubravica[132]. The earring from G_{349} from Trnjane was dated by a Byzantine coin from the emperor Alexios III Angelos (1195-1205)[133]. The biconical earrings from the south Banat, specific to the time period of end of the 12th century and to the first half of the 13th century, are chronologically placed in the same period of diffusion in which they were found in the neighbouring area of the Low Danube.

Earrings of Tokay type

The earrings known in the archaeological literature as Tokay type has constituted a much discussed category of the minor art of the 13th-14th centuries of a larger area of the central and south-eastern Europe. This category of jewelry has constituted, by far, an extremely spectacular segment of this sort of art, and consequently much debated. The discoveries from Banat, relative in the case of earrings of Tokay type, are recorded at Cuptoare[134], in the necropolis from Reşița[135], in the treasure from Macovişte[136] and in that from Dubovac[137], in a

[132] Marjanović-Vujović, 1984, p. 83.
[133] Marjanović-Vujović, 1984, p,56, fig. 172.
[134] Țeicu, 1988, p. 163.
[135] Țeicu, 1996, p. 136-137, fig. 45.
[136] Uzum, 1983, p. 510.
[137] Birtašević, 1961, p. 25-27.

descoperire din jurul Vârşeţului[138], precum şi într-o alta de la Svinița[139] (Pl. 31/3-8; Fig. 20).

Cerceii de la Svinița au veriga inelului torsadată în partea superioară şi decorată cu fir filigranat între cele două fire răsucite. O montură din două trunchiuri de con, sprijinite fiecare la bază pe un cilindru, formează elementul decorativ al piesei. Un fir filigranat şi câte două şiruri de astragali au fixat montura pe veriga inelului. Granule masive dispuse circular pe trunchiurile de con şi pe elementul cilindric îi conferă rafinament şi preţiozitate (Pl. 48). Podoabele de la Svinița sunt apropiate tipologic de piesele de la Voineşti[140] din Moldova, dar şi de câţiva cercei din tezaurul de la Tokay, rediscuţaţi recent de Mesterházy[141]. Cerceii de la Cuptoare au o verigă simplă, dintr-un fir de argint rotund în secţiune, pe care este o montură sub forma a două calote semisferice, decorate cu granulaţii şi fir filigranat, sub forma unor împletituri legate între granulaţii (Pl. 31/1-4; Fig. 20). Modelele de la Cuptoare se apropie de piesele din colecţia Pongrac, de cele de la Vinča şi Zaječar, aceştia din urmă găsiţi cu un tezaur monetar din veacul al XIV-lea[142]. Cerceii de la Cuptoare au fost găsiţi într-un anume context arheologic, alături de o pereche de cercei numiţi de tip „cuman" (Pl. 31/5-6; Fig. 21). Perechea de cercei de tip „cuman" au veriga torsadată, pe ea fiind fixate trei elemente decorative, două sub formă globulară şi montura centrală sub forma a două calote semisferice, decorată cu conuri în relief şi aplicaţii din granulaţii din argint, dispuse într-un model triunghiular. Cele trei elemente ornamentale sunt fixate cu fir filigranat. Cerceii de tip „cuman" au analogii tipologice şi decorative cu piesele

[138] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 87.

[139] Dumitriu, 2001, p. 136, pl. 50/1-2

[140] Teodor, 1961, p. 254-255, fig. 7/7-8; 8/5-6.

[141] Mesterhàzy, 1994, p. 196, pl. 1/1-2; 2/3,4.

[142] Čorović-Ljubinković, 1954, p.85, fig. 6,7; Pârvulescu, 1979, p. 227.

finding in the surroundings of Vrsac[138], as well as in a discovery from Svinița[139] (Pl. 31/3-8; Fig. 20).

The earrings from Svinița had the link twisted in the superior part. It was decorated with a thread in filigree between the two strands. A setting of two frustrums of cone, each leaning on a cylinder at their base, formed the decorative element of the item. A thread in filigree and two rows of astragals were fixing the setting on the ring link. Massive granules disposed circularly on the frustrums of cone and on the cylindrical element ofered refinement and preciosity to the piece (Pl. 48). The pieces of jewelry from Svinița are typologically close to the items from Voineşti[140] in Moldova, but also to a few earrings of the treasure from Tokay, recently analyzed again by Mesterházy[141]. The earrings from Cuptoare had a simple link made of a round silver wire on which there was a setting shaped like two semispherical calottes decorated with granulation and filigree shaped like plaitings tied among granulation (Pl. 31/1-4; Fig. 20). The patterns from Cuptoare approach the items of the collection Pongrac, those from Vinča and Zaječar which were found along with a treasure of coins from the 14th century[142]. The earrings from Cuptoare were found in a certain archaeological context, beside a pair of earrings named of „Cuman" type (Pl. 31/5-6). The pair of earrings of „Cuman" type had twisted link. Three decorative elements, two of globular shape, and the central setting shaped like two semispherical calottes, were fixed on the link decorated with cones in relief and silver granules disposed in a triangular pattern. The three ornamental elements were fixed with thread in filigree. The earrings of „Cuman" type have typological and decorative analogies

[138] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 87.

[139] Dumitriu, 2001, p. 136, pl. 50/1-2

[140] Teodor, 1961, p. 254-255, fig. 7/7-8; 8/5-6.

[141] Mesterhàzy, 1994, p. 196, pl. 1/1-2; 2/3,4.

[142] Čorović-Ljubinković, 1954, p.85, fig. 6,7; Pârvulescu, 1979, p. 227.

de la Voineşti[143] şi Cernăuți[144], din spațiul Bucovinei, cât şi cu un cercel de la Braničevo şi Prilep[145]. Podoabele de la Voineşti şi din spațiile învecinate, poloneze şi ucrainene, sunt plasate în intervalul secolelor XII-XIII[146]. Piesele de Cuptoare, cerceii de tip „cuman" cât şi cei de tip Tokay, par să aparțină deopotrivă veacului al XIII-lea, fără a avea însă un argument ferm, numismatic spre exemplu, în această privință.

Cercelul din cadrul tezaurului de la Macovişte are veriga torsadată, de ea fixându-se cele trei elemente decorative. Piesa este admirabil realizată, combinațiile de fir filigranat şi granulații conferindu-i o poziție specială în cadrul artei minore medievale din Banat. Ea se regăseşte alături de piesele din tezaurul de la Zaječar[147] şi de unele exemplare din zona Tokay, recent discutate de Mesterházy[148]. Cercelul găsit în necropola din jurul capelei de cult de la Reşița se înscrie în seria tipologică a cerceilor de tip Tokay, într-o variantă mai evoluată, circumscrisă secolelor XIV-XV (Pl. 31/7). El are analogii la Rotopek[149], fiind datat în secolele XIV-XV, în piese găsite pe malul Dunării[150], dar prezintă şi apropieri evidente de o piesă găsită într-un tezaur de la Suşița[151]. Discuția privitoare la cerceii de acest tip nu poate omite descoperirile mai vechi de la Dubovac, păstrate acum la Muzeul din Vršac, şi în privința cărora s-au exprimat deja opinii în istoriografia sârbă[152] (Pl. 48). Cerceii de la Dubovac, lucrați cu multă încărcături cu granulații şi filigran, au analogii ce merg

[143] Teodor, 1961, p. 254-255, fig. 7/7-8; 8/5-6.
[144] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.84, fig. 4.
[145] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.88, fig. 13; Popović-Ivanisević, 1988, p. 154, fig. 24.
[146] Brzezinski, 2007, p. 109, fig. 33-35.
[147] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.85, fig. 6-7.
[148] Mesterhàzy, 1994, p. 203, pl. 4/3,4; 5/1,4.
[149] Milosević, 1990, p. 155, categ. 252, fig. 252.
[150] Milosević, 1990, p. 158, categ. 258, fig. 258.
[151] Dumitriu, 2001, p. 137, pl. 50/4.
[152] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.89, fig. 16; Birtašević, 1961, p. 25, fig. I/1,2.

with the items from Voineşti[143] and Cernăuți[144], from Bucovina as well as with an earring from Braničevo and Prilep[145]. The jewelry from Voineşti and from the neighbouring Polish and Ukrainian regions belong to the 12th-13th centuries[146]. The items from Cuptoare, the earrings of „Cuman" type, as well as the earrings of Tokay type, seem to belong also to the 13th century without any firm argument, a numismatic one for instance.

The earring of the treasure from Macovişte had a twisted link. The three decorative elements were fixed on it. The piece was admirably achieved. The combinations of filigree and granulation confered to it a special position within the minor medieval art from Banat. It is found beside the items of the treasure from Zaječar[147] and beside few samples from the Tokay region, recently discussed by Mesterházy[148]. The earring found in the necropolis around the cult chaped from Reşița inscribes in the typological series of the earrings of Tokay type, in a more developed variant, circumscribed to the 14th-15th centuries (Pl. 31/7). It has analogies at Rotopek[149], dating from the 14th-15th centuries, with items found on the Danube bank[150]. But, it has also evident similarities with a piece found in the treasure from Suşița[151]. The discussion concerning this type of earrings can not avoid the earlier discoveries from Dubovac, preserved now in the Museum from Vršac. Opinions concerning them have already been expressed in Serbian historiography[152] (Pl. 48). The earrings from Dubovac, rich in granulation and filigree, have analogies going to identity with the items

[143] Teodor, 1961, p. 254-255, fig. 7/7-8; 8/5-6.
[144] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.84, fig. 4.
[145] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.88, fig. 13; Popović-Ivanisević, 1988, p. 154, fig. 24.
[146] Brzezinski, 2007, p. 109, fig. 33-35.
[147] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.85, fig. 6-7.
[148] Mesterhàzy, 1994, p. 203, pl. 4/3,4; 5/1,4.
[149] Milosević, 1990, p. 155, categ. 252, fig. 252.
[150] Milosević, 1990, p. 158, categ. 258, fig. 258.
[151] Dumitriu, 2001, p. 137, pl. 50/4.
[152] Čorović-Ljubiuković, 1954, p.89, fig. 16; Birtašević, 1961, p. 25, fig. I/1,2.

până la identitate cu piesele de la Korbovo şi cu alte descoperiri mai vechi din colecţia Muzeului Naţional din Belgrad, atribute celei de-a doua jumătăţi a veacului al XIV-lea[153]. Problema cerceilor numiţi de tip Tokay a suscitat îndelungi discuţii în istoriografia multiculturală a zonei, legate de cronologia, răspândirea şi originea acestor podoabe în bazinul carpatic şi în spaţiul Dunării de Jos[154]. O achiziţie eterogenă făcută de Joseph Hampel în anii 1896-1897 şi care cuprindea monede bizantine de la finele secolului al X-lea, obiecte din perioada descălecatului împreună cu cerceii de diverse tipuri din secolele XIII-XIV, publicată drept un lot unitar, descoperit în zona Tokay, a stat la baza îndelungilor discuţii şi construcţii istoriografice propuse aşa cum o arăta cu ceva vreme în urmă K. Mesterházy[155]. Cerceii biconici de la Tokay au dat în mod impropriu o denumire tipologică acceptată cvasiunanim, deoarece locul de origine al acestor piese nu este în bazinul carpatic. Ei sunt socotiţi piese de origine bizantino-balcanică[156]. Cronologia acestora nu poate fi raportată la monedele bizantine, alături de care au fost achiziţionaţi cerceii biconici, descoperirile făcute din spaţiul balcanic plasează aceste piese în secolele XIII-XIV. Podoabele bănăţene aparţinătoare acestui grup se circumscriu în această serie cronologică, ilustrând răspândirea ei în spaţiul Dunării de Jos apusene.

Cerceii de la Dobrica

Perechea de cercei de la Dobrica, un sat la nord de Vršac şi Alibunar, a fost descoperită în anul 1923, păstrându-se acum la Muzeul Naţional din Belgrad, fiind publicaţi în anul

[153] Milosević, 1990, p. 157-158, categ. 257, 258, fig. 257-258; Birtašević, 1961, p. 25.

[154] Hampel, 1905, p. 489-494; Kadar, 1961, p. 193-209; Bálint, 1991, p. 136; Vańa, 1954, p. 79; Čorović-Ljubiuković, 1954, p.81-92; Giesler, 1981, p. 20-22; Teodor, 1961, p. 253-261; Dumitriu, 2001, p. 36-37; Mesterhàzy, 1994, p. 193-216.

[155] Mesterhàzy, 1994, p. 193.

[156] Mesterhàzy, 1994, p. 211, 236.

from Korbovo and with earlier discoveries from the collection of the National Museum from Belgrad, assigned to the second half of the 14th century[153]. The problem of the earrings of Tokay type caused long discussions in the multicultural historiography of the region concerning chronology, spreading and origin of these pieces of jewelry in the Carpathians Bassin and in the Low Danube area[154]. A heterogene acquisition done by Joseph Hampel in 1896-1897 comprising Byzantine coins of the end of the 10th century, objects dating from the time of foundation of Moldavia together with earrings of different types from the 13th-14th centuries, published as a unitary lot discovered in the Tokay region, determined long debates and historiographic constructions according to K. Mesterházy[155]. The biconical earrings from Tokay provided, in an inadequate way, a typological denomination accepted by common consent because the origin place of these items was not in the Carpathians Bassin. They are considered pieces of Byzantine-Balkanic origin[156]. Their chronology can not be related to Byzantine coins, beside which the biconical earrings had been acquired. The discoveries done in the Balkanic region date these items to the 13th-14th centuries. The jewelry from Banat belonging to this group circumscribe to this chronological series illustrating its spreading in the western Low Danube region.

Earrings from Dobrica

The pair of earrings from Dobrica, a village north to Vršac and Alibunar, was found in 1923. It is now preserved in the National Museum from Belgrad. It was published by

[153] Milosević, 1990, p. 157-158, categ. 257, 258, fig. 257-258; Birtašević, 1961, p. 25.

[154] Hampel, 1905, p. 489-494; Kadar, 1961, p. 193-209; Bálint, 1991, p. 136; Vańa, 1954, p. 79; Čorović-Ljubiuković, 1954, p.81-92; Giesler, 1981, p. 20-22,; Teodor, 1961, p. 253-261; Dumitriu, 2001, p. 36-37; Mesterhàzy, 1994, p. 193-216.

[155] Mesterhàzy, 1994, p. 193.

[156] Mesterhàzy, 1994, p. 211, 236.

1950 de M. Čorović-Ljubinković[157]. Ei se circumscriu unei tipologii aparte, mai puțin frecventă şi cunoscută până acum în spațiul dunărean, drept pentru care sunt prezentați oarecum decupat dintr-o categorie mai vastă (Fig. 24). Cerceii au forma alungită zveltă, lucrați dintr-o foiță de argint cu fir filigranat şi lănțişor. Corpul cercelului este compus dintr-o calotă semisferică, pe a cărei buză se ridică un trunchi de con svelt cu o verigă în capăt. Piesele de la Dobrica au analogii foarte apropiate în necropola de la Lukovit din Bulgaria, pe baza cărora dealtminteri au fost datate în prima jumătate a secolului al XIII-lea. Piesele din Bulgaria sunt sugestive şi pentru modul cum se purtau aceşti cercei de tâmplă, dovedind că deasupra trunchiului de con se afla o verigă rotundă decorată cu granulații[158]. M. Čorović-Ljubinković caută originea acestui tip de podoabă în lumea răsăriteană a Kievului. Podoabe în această manieră din aur se realizau însă la Constantinopol în veacul al XI-lea[159]. Originea ei în spațiul bănățean se leagă mai degrabă de prezența bizantină pe linia Dunării. O descoperire mai veche, similară, provine de la Banatski Despotovac. Decorul cu lănțişoare legate de podoabe, sub forma pandelocuri provine din lumea orientală bizantină şi s-a perpetuat până în secolele XIV-XV în spațiul de la Dunărea de Jos răsăriteană.

Cerceii cu peduncul

Cerceii cu peduncul cunoscuți în spațiul bănățean provin din descoperirile mai vechi şi deja discutate de la Dubovac, cât şi din inventarul unui mormânt din necropola din jurul bisericii rotonde de la Ilidia (Pl. 32; Fig. 23). Cerceii de la Ilidia au o formă globulară, realizată din fir filigranat, care atârnă de un

M. Čorović-Ljubinković[157] in 1950. They circumscribe to a certain typology, less frequent and known by now in the Danube region. That is why they are presented rather as being cut up from a larger category (Fig. 24). The earrings had an elongated slender shape. They were made of a silver foil with thread in filigree and a small chain. The earring body was composed of a semispherical calotte on whose rim a slender frustrum of cone with a link at its end was raising. The items from Dobrica were dated to the first half of the 13th century on the base of the very close analogies they had with pieces from the necropolis from Lukovit in Bulgaria. The pieces of jewelry from Bulgaria are suggestive also for the way these temple earrings were worn. Thus, they proved that a round link decorated with granulation was attached on the frustrum of cone[158]. M. Čorović-Ljubinković looked for the origin of this type of jewelry in the eastern world in Kiev. Golden earrings of this sort were manufactured in Constantinople in the 11th century[159]. Its origin in Banat is related rather to the Byzantine presence along the Danube. A similar earlier discovery seem to have come from Banatski Despotovac. The decoration with small chains suspended by earrings, in the shape of pendants, came from the oriental Byzantine world. It perpetuated till the 14th-15th centuries in the eastern Low Danube region.

Earrings with peduncle

The earrings with peduncle known in Banat came both from the earlier discoveries already discussed from Dubovac, and from the inventory of a grave of the necropolis around the round church from Ilidia (Pl. 32; Fig. 23). The earrings from Ilidia had a globular shape made of a thread in filigree that was suspended

[157] Milosević, 1990, p. 151; Čorović-Ljubinković, Milosević, Tatić-Burović, 1969, p.100, cat. 196, fig. 196.

[158] Jovanović, 1988, p. 117, pl. III/3.

[159] Ross, 1965, II, p. 103, nr. 151.

[157] Milosević, 1990, p. 151; Čorović-Ljubinković, Milosević, Tatić-Burović, 1969, p.100, cat. 196, fig. 196.

[158] Jovanović, 1988, p. 117, pl. III/3.

[159] Ross, 1965, II, p. 103, nr. 151.

peduncul (Pl. 32/1-2). Colecția de podoabe de la Dubovac a avut în componența ei trei perechi de cercei cu peduncul, atribuiți din punct de vedere cronologic secolelor XV-XVI (Pl. 32/3-8). Perechea de cercei din secolul al XV-lea are un peduncul lung şi îndoit sub forma unui cârlig la unul din capete, pe care se află înşiruit elementul central globular, flancat de către un şir dublu de astragali[160]. Podoabele au fost realizate în întregime din granulații şi fir filigranat (Pl. 32/3-4). Cele două perechi de cercei din veacul al XVI-lea au corpul alungit sub forma a două semicalote suprapuse, flancate la capete de alte două biluțe din fir subțire de argint, toate elementele decorative înşiruindu-se pe un peduncul mult alungit[161]. Piese apropiate tipologic, lucrate din fir filigranat şi granulații, care aparțin perioadei secolelor XV-XVI se păstrează în colecția veche a Muzeului Național din Belgrad[162].

by a peduncle (Pl. 32/1-2). The collection of jewelry from Dubovac comprised three pairs of earrings with peduncle chronologically assigned to the 15th-16th centuries (Pl. 32/3-8). The pair of earrings of the 15th century had a long peduncle that was hook-like bent at one end on which the central globular element was put flanked by a double row of astragals[160]. The pieces of jewelry were entirely made of granulation and filigree (Pl. 32/3-4). The two pairs of earrings of the 16th century had elongated body shaped like two superposed semicalottes flanked at their ends by other two small balls of thin silver thread. All the decorative elements were strung on a much elongated peduncle[161]. Typologically close items, made of filigree and granulation, that belong to the 15th-16th centuries, are preserved in the old collection of the National Museum from Belgrad[162].

Diadema

Diadema în formele ei foarte diverse în care o regăsim în lumea medievală şi în spațiul geografic de care ne preocupăm, a avut aspectul unei coronițe de care atârnau lănțişoare fine cu diverse monturi pe ele, ori în forma modestă a unei benzi din pânză pe care erau cusute plăcuțe cu decor în relief. Podoabele au circulat o perioadă lungă atât în spațiul intracarpatic, cât şi în cel sud-dunărean şi balcanic, răspândindu-se şi chiar fiind produse sub influența lumii slave sud-dunărene[163]. Acolo tradiția acestor podoabe capilare s-a perpetuat până în zorii epocii recente, fenomen ce în spațiul bănățean a cunoscut o cezură după veacul al XV-lea.

Diadems

The diadems, with its different forms that we find in the medieval world and in the geographical area studied by us, had the aspect of a crown by which fine small chains with different settings were suspended, or in the modest shape of a band of cloth on which plates with decoration in relief were sewn. The diadems circulated for a long time period both within the intraCarpathians Area, and in the south-Danubian and Balkanic area, being spread and even manufactured under the influence of the south-Danubian Slav world[163]. The tradition of these pieces of head jewelry was perpetuated till break of the recent epoch, phenomenon that knew a cesure in Banat after the 15th century.

[160] Birtašević, 1961, p. 41, tab. I/3-4.
[161] Birtašević, 1961, p. 41-42, tab. I/7-8; 11-12.
[162] Ivanić, 1995, p. 65, categ. 194, fig. 194.
[163] Theodorescu, 1974, p. 330; Nicolaescu, 1971, p. 44, nota 147 utilizează un termen adoptat, acela de *fruntar*.

[160] Birtašević, 1961, p. 41, tab. I/3-4.
[161] Birtašević, 1961, p. 41-42, tab. I/7-8; 11-12.
[162] Ivanić, 1995, p. 65, categ. 194, fig. 194.
[163] Theodorescu, 1974, p. 330; Nicolaescu, 1971, p. 44, note 147 uses an adopted term, that is *fruntar* meaning "worn on forehead".

Podoabele simple sub forma unor plăcuțe pătrate sau dreptunghiulare, purtate de obicei pe frunte, se cunosc în spațiul Banatului din inventarul necropolelor de la Cuptoare[164], Nicolinț[165], Şopotu Vechi[166], Ostrovu Mare[167] şi Arača[168]. Piese deosebite ale unor diademe s-au păstrat în tezaurul de la Macovişte[169] şi Banatski Despotovac[170]. Piesele din inventarele funerare de la Cuptoare şi Nicolinț, despre care s-a scris adeseori, s-au păstrat sub forma unor aplici sau plăcuțe din foi de argint, de formă pătrată sau dreptunghiulară, ce erau cusute pe un suport textil purtat pe frunte (Pl. 33/1-6; Fig. 27). Decorul este de fiecare dată acelaşi, sub forma unor calote semisferice ce erau grupate în funcție de dimensiunile aplicii în grupuri de două sau trei calote semisferice, demarcate pe margini cu impresiuni mici ce străpungeau plăcuțele. Piesele de la Cuptoare şi Nicolinț se înscriu într-o serie de podoabe întâlnite în inventarele funerare de la Dunărea de Jos apuseană, la Hajdučka Vodenica[171], Vinča[172], Brestovik[173], Brza Palanka[174], Glamija-Ljubiavac[175], Mirievo[176], Turnu Severin[177] şi Ostrovu Mare[178]. Cronologia pieselor din spațiul dunărean este departe de a fi stabilită între repere ferme şi cel mai adesea piesele se regăsesc într-un context extrem de larg al necropolelor cuprins, în genere, între secolele XII-XV. S-a sugerat bunăoară doar pentru podoabele de la Ostrovu

The simple head adornment, shaped like square or rectangular plates, worn usually on forehead, are known in Banat from the inventory of the necropoles from Cuptoare[164], Nicolinț[165], Şopotu Vechi[166], Ostrovu Mare[167] and Arača[168]. Distinct pieces of some diadems were preserved in the treasure from Macovişte[169] and Banatski Despotovac[170]. The items from the funerary inventory from Cuptoare and Nicolinț, about which many scholars have written, were preserved shaped like square or rectangular plates of silver foils that were sewn on a piece of cloth worn on forehead (Pl. 33/1-6). The decoration was the same every time, shaped like semispherical calottes grouped depending on the plate dimensions in groups of two or three semispherical calottes edged with small impressions that were penetrating the plates. The items from Cuptoare and Nicolinț belong to a series of jewelry found in the funerary inventory from the western Low Danube, at Hajdučka Vodenica[171], Vinča[172], Brestovik[173], Brza Palanka[174], Glamija-Ljubiavac[175], Mirievo[176], Turnu Severin[177] and Ostrovu Mare[178]. Chronology of the items from the Danube region is far from being established among firm reference points. The most often,the items are found in an extremely large context of the necropoles between the 12th-15th centuries. In the case of the head jewelry from Ostrovu Mare and

[164] Uzum, 1987, p. 292.
[165] Radu, Țeicu,2003 , p. 213.
[166] Țeicu, 2003, p. 55, fig. 14/1.
[167] Boroneanț, Crăciunescu, 1983, p.120, fig I/3,4.
[168] Stanojev, 2004, p.63.
[169] Uzum, 1983, p. 515.
[170] Pârvulescu, 1993, p.233-236.
[171] Ercegović-Pavlović, 1986, p. 107, fig. 14.
[172] Marjanović-Vujović, Tomić, 1982, p. 59, categ. 279.
[173] Čorović-Ljubinković, 1958a, p. 332.
[174] Ercegović-Pavlović, Mirić, 1984, p. 171.
[175] Radoslavlević-Krunić, 1986, p. 341.
[176] Ercegović-Pavlović, 1986, p. 107.
[177] Bărcăcilă, 1959, p. 781.
[178] Boroneanț, Crăciunescu, 1983, p. 126.

[164] Uzum, 1987, p. 292.
[165] Radu, Țeicu,2003 , p. 213.
[166] Țeicu, 2003, p. 55, fig. 14/1.
[167] Boroneanț, Crăciunescu, 1983, p.120, fig I/3,4.
[168] Stanojev, 2004, p.63.
[169] Uzum, 1983, p. 515.
[170] Pârvulescu, 1993, p.233-236.
[171] Ercegović-Pavlović, 1986, p. 107, fig. 14.
[172] Marjanović-Vujović, Tomić, 1982, p. 59, categ. 279.
[173] Čorović-Ljubinković, 1958a, p. 332.
[174] Ercegović-Pavlović, Mirić, 1984, p. 171.
[175] Radoslavlević-Krunić, 1986, p. 341.
[176] Ercegović-Pavlović, 1986, p. 107.
[177] Bărcăcilă, 1959, p. 781.
[178] Boroneanț, Crăciunescu, 1983, p. 126.

Mare şi Glamija o raportare a lor în veacul al XIII-lea. Aplicile din diadema de la Cuptoare, provenind din inventarul mormântului notat M_{225} pot oferi un reper în această chestiune, ele fiind găsite alături de un cercel globular şi un inel cu montură din fir filigranat şi granulaţii[179]. Judecată în contextul global al inventarului funerar diadema din M_{225} de la Cuptoare poate fi atribuită secolului al XIII-lea. Desigur, discuţia rămâne deschisă pentru aplicile diademelor cu două sau trei calote de la Cuptoare şi Nicolinţ, pornind de la o matriţă pentru astfel de podoabe găsită lângă Vršac. Această matriţă din metal are forma unei plăci dreptunghiulare cu dimensiunile de 13,15 cm/9,04 cm şi lată de 1,3 cm, ce are pe cele două feţe modele diverse pentru aplici decorative, între care se regăseşte şi cel al unei plăcuţe dreptunghiulare cu decor în trei calote semisferice.

Diademele din tezaurele de la Macovişte şi Ernesthaza (Banatski Despotovac) reprezintă realizări deosebite ale artei minore din secolele XIV-XV din Banat. Piesele din cadrul tezaurului de la Macovişte, asupra cărora vom zăbovi în cadrul discuţiei generale privind tezaurele din Banat, se regăsesc alături de unele din elementele depozitului de podoabe de la Sibnica, de la Gurile Mlavei, ce aparţine artei minore sârbe a veacului al XIV-lea[180]. Diadema din tezaurul de la Ernesthaza cuprinde un număr de şase plăcuţe din argint legate între ele prin balamale, de care atârnă lănţişoare din fir de argint, împletit cu sfere legate pe ele (Fig. 30). Decorul s-a făcut cu fir filigranat şi granule ce o apropie foarte mult de podoabele similare din tezaurele de la Gogoşu[181] şi Jidoştiţa[182]. Diademele, o podoabă complexă şi diversă a lumii medievale, ce-şi manifestă şi în acest mod structura sa rigidă,

Glamija, it was suggested their relation to the 13th century. The plates of the diadem from Cuptoare, coming from the inventory of the grave G_{225} can offer a reference point in this matter. They were found beside a globular earring and a ring with setting made of filigree and granulation[179]. Analyzed in the global context of the funerary inventory, the diadem from G_{225} from Cuptoare can be assigned to the 13th century. Certainly, the discussion remains opened for the plates of diadems with two or three calottes from Cuptoare and Nicolinţ, starting from a mould of such jewelry found near Vršac. This metal mould was shaped like a rectangular plate with the dimensions of 13.15 cm/9.04 cm and of 1.3 cm, that had different models for decorative plates on the two sides. Among those models, there was that of a rectangular plate with decoration in three semispherical calottes.

Diadems of the treasures from Macovişte and Ernesthaza (Banatski Despotovac) represent dictinct achievements of the minor art of the 14th-15th centuries in Banat. The piecces of the treasure from Macovişte, on which we shall insist within the general discussion concerning the treasures from Banat, were found beside some elements of the jewelry deposit from Sibnica, from the Mlava Mouth, that belongs to the minor Serbian art of the 14th century[180]. The diadem of the treasure from Ernesthaza comprises six silver plates tied among them with hinges on which were suspended silver chains made of thread plaited with spheres tied on them. The decoration was made with filigree and granules that approaches it very much by similar jewelry of the treasures from Gogoşu[181] and Jidoştiţa[182]. Diadems, a complex and diverse piece of jewelry of the medieval world, that manifested its rigid structure in this way, was

[179] Uzum, 1987, p.287.
[180] Minić-Tomić, 1972, p. 163-167, fig. I/2, 3.
[181] Dumitriu, 2001, p. 127, pl. 33.
[182] Dunitriu, 2001, p. 128, pl. 95/10.

[179] Uzum, 1987, p.287.
[180] Minić-Tomić, 1972, p. 163-167, fig. I/2,3.
[181] Dumitriu, 2001, p. 127, pl. 33.
[182] Dumitriu, 2001, p. 128, pl. 95/10.

se întâlneşte din secolul al XIII-lea şi până în secolele XV- XVI pe spaţii largi din sud-estul european[183]. Podoaba se răspândeşte în Banat în cursul veacului al XIII-lea, sub influenţa unui curent cultural ce se înfiripa în spaţiul Dunării de Jos apusene şi sub influenţa culturală sârbească, exemplare deosebite vor circula în perioada următoare a secolului al XIV-lea şi al XV-lea.

Colane şi pandantivi

Colanele şi pandantivii se înscriu în seria podoabelor timpurii din secolele X-XI întâlnite în Banat ca manifestări ale influenţei artei stepice*. Colanele erau piese din sârmă, torsadate de obicei, purtate la gât (Pl.35). Piesele din spaţiul bănăţean se regăsesc cu predilecţie în zona de câmpie la Timişoara-*Cioreni*[184], Beba Veche[185], Botoš[186], Hodoni[187], Dudeştii Vechi[188], Kiszombor şi Gherman[189]. Colanele au fost incluse în formule caracteristice de manifestare ale culturii Bjelo Brdo, regăsindu-se ca atare pe un spaţiu mai vast al sud-estului european[190]. Pandantivii dubli se înscriu alături de aplici şi colane între manifestările sugestive ale artei minore a secolelor X-XI. Piese tipice de podoabe ce au circulat spaţiul vast în care s-a manifestat cultura Bjelo Brdo ele se regăsesc în inventarul funerar de la Oroszlamos[191], Deta, Crna Bara[192], Beba Veche[193], Timişoara[194],

[183] Spinei, Popovici, 1998, p. 244; Selmeczy, 2006, p. 30-36; Nicolaescu, 1971, p. 44; Theodorescu, 1974, p. 330.
[184] Rădulescu, Gáll, 2001, p. 158.
[185] Tănase, Gáll, 2000, 555.
[186] Stanojev, 1989, p. 30, 31.
[187] Draşoveanu, Ţeicu, Muntean, 1996, p. 139.
[188] Bejan, Tănase, Gáll, Kalcsov, 2005, p. 32, 38.
[189] Balint, 1991, p. 221, 236.
[190] Giesler, 1981, p. 116-120; Stanojev, 1989, p. 22, 98; Dragotă, 2006, p. 90-91.
[191] Kovács, 1992, p. 62-63.
[192] Stanojev, 1989, p. 129.
[193] Tănase, Gáll, 2000, 555-576.
[194] Rădulescu, Gáll, 2001, p. 163.

encountered since the 13th century to the 15th-16th centuries on large areas in the south-east of Europe[183]. The head jewelry spred in Banat during the 13th century under the influence of a cultural current that arose in the western Low Danube region. Under the cultural Serbian influence, distinct samples would circulate in the 14th-15th centuries.

Torques and pendants

The torques and pendants belong to the series of early jewelry of the 10th-11th centuries encountered in Banat as manifestations of the influence of the steppe art. The torques were made of wire, generally twisted wire, worn around the neck (Pl.35). The items from Banat were found especially in the plain area at Timişoara-*Cioreni*[184], Beba Veche[185], Botoš[186], Hodoni[187], Dudeştii Vechi[188], Kiszombor and Gherman[189]. The torques were included in characteristic formulae of manifestation of the Bjelo Brdo culture. They were found on a larger area of the south-east of Europe[190]. The double pendants are inscribed, beside clasps and torques, among the suggestive manifestations of the minor art of the 10th-11th centuries. Typical pieces of jewelry that circulated in the large area in which the Bjelo Brdo culture manifested, they were found in the funerary inventory from Oroszlamos[191], Deta, Crna Bara[192], Beba Veche[193], Timişoara[194],

[183] Spinei, Popovici, 1998, p. 244; Selmeczy, 2006, p. 30-36; Nicolaescu, 1971, p. 44; Theodorescu, 1974, p. 330.
[184] Rădulescu, Gáll, 2001, p. 158.
[185] Tănase, Gáll, 2000, 555.
[186] Stanojev, 1989, p. 30, 31.
[187] Draşoveanu, Ţeicu, Muntean, 1996, p. 139.
[188] Bejan, Tănase, Gáll, Kalcsov, 2005, p. 32, 38.
[189] Balint, 1991, p. 221, 236.
[190] Giesler, 1981, p. 116-120; Stanjev, 1989, p. 22, 98; Dragotă, 2006, p. 90-91.
[191] Kovacs, 1992, p. 62-63.
[192] Stanojev, 1989, p. 129.
[193] Tănase, Gáll, 2000, 555-576.
[194] Rădulescu, Gáll, 2001, p. 163.

Hodoni[195], Jazovo[196] din spațiul bănățean. Tipologia pieselor propusă de Csanad Bálint[197] a fost unanim acceptată în discuțiile purtate pe marginea podoabelor descoperite în Banat.

Hodoni[195], Jazovo[196] in Banat. The typology of these pieces proposed by Csanad Balint[197] has been unanimously accepted in the discussions dealing with jewelry discovered in Banat.

[195] Draşoveanu, Țeicu, Munteanu, 1996, p. 36.
[196] Stanojev, 1989, p. 46-49.
[197] Bálint, 1991, p. 125 şi urm.

[195] Draşoveanu, Țeicu, Munteanu, 1996, p. 36.
[196] Stanojev, 1989, p. 46-49.
[197] Bálint, 1991, p. 125 şi urm.

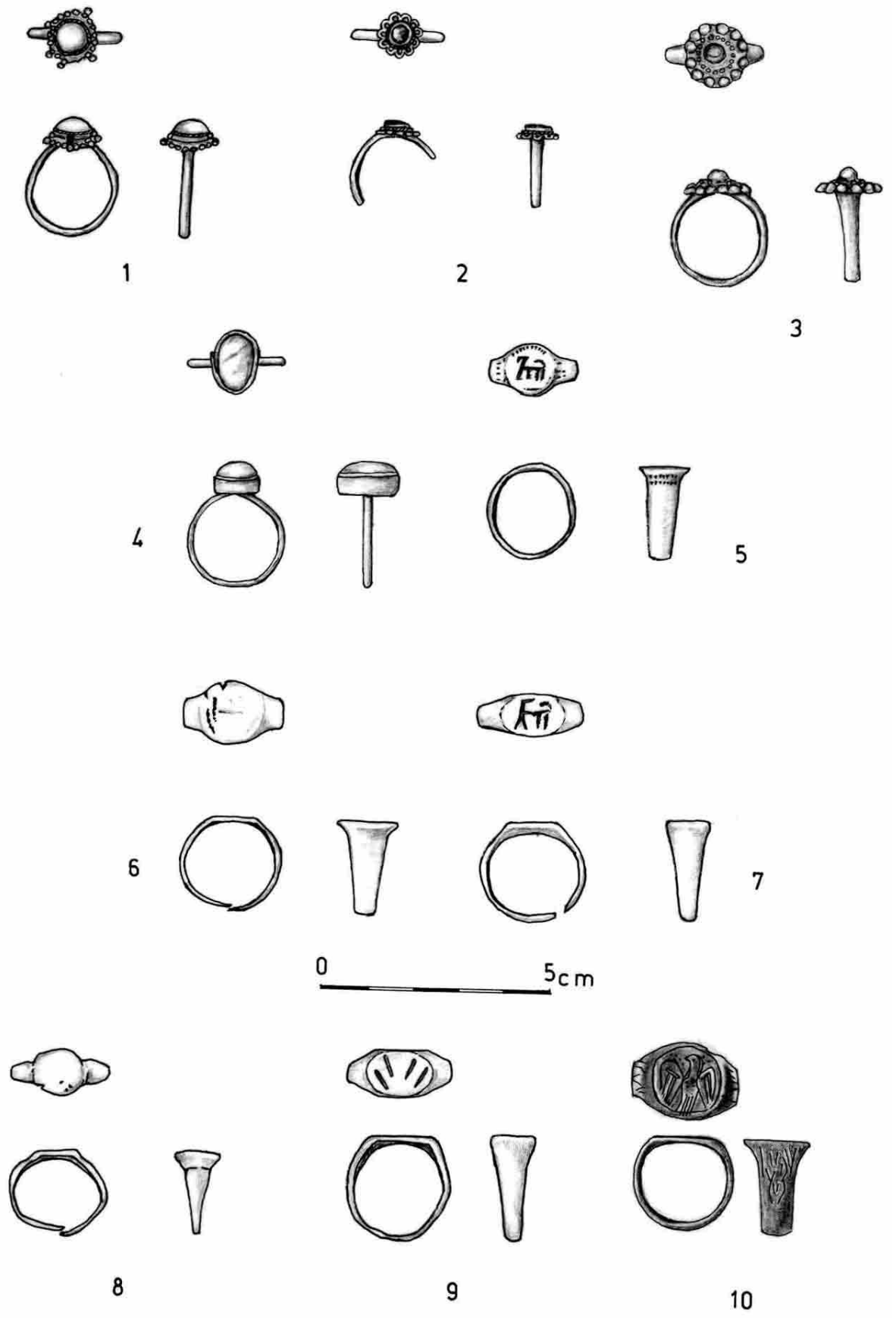

Pl. 14. Inele. Cuptoare, Gornea, Timişoara. Rings. Cuptoare, Gornea, Timişoara.

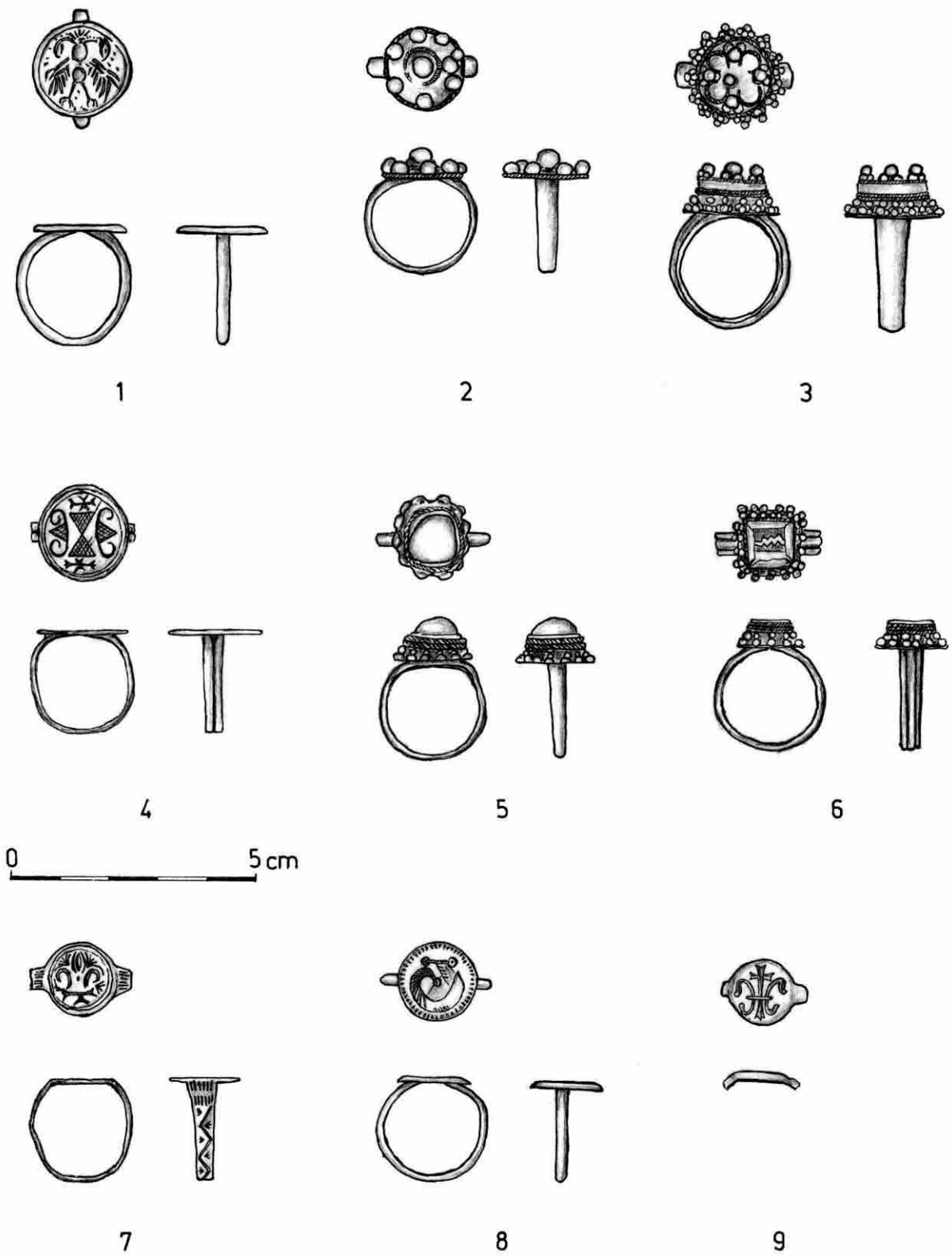

Pl. 15. Inele. Macovişte, Mehadia, Reşiţa. Rings. Macovişte,Mehadia, Reşiţa

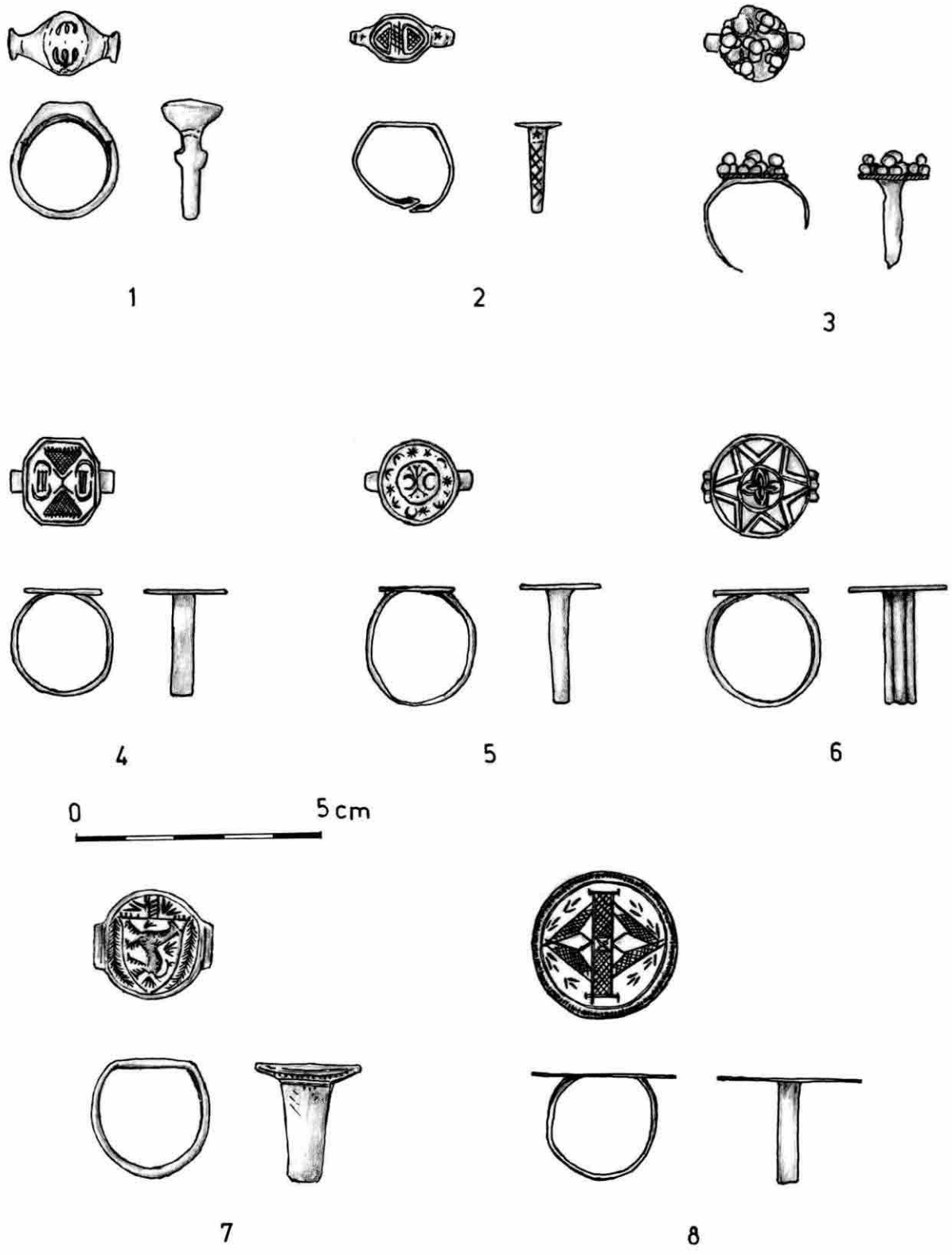

Pl. 16. Inele. Ilidia. Rings. Ilidia

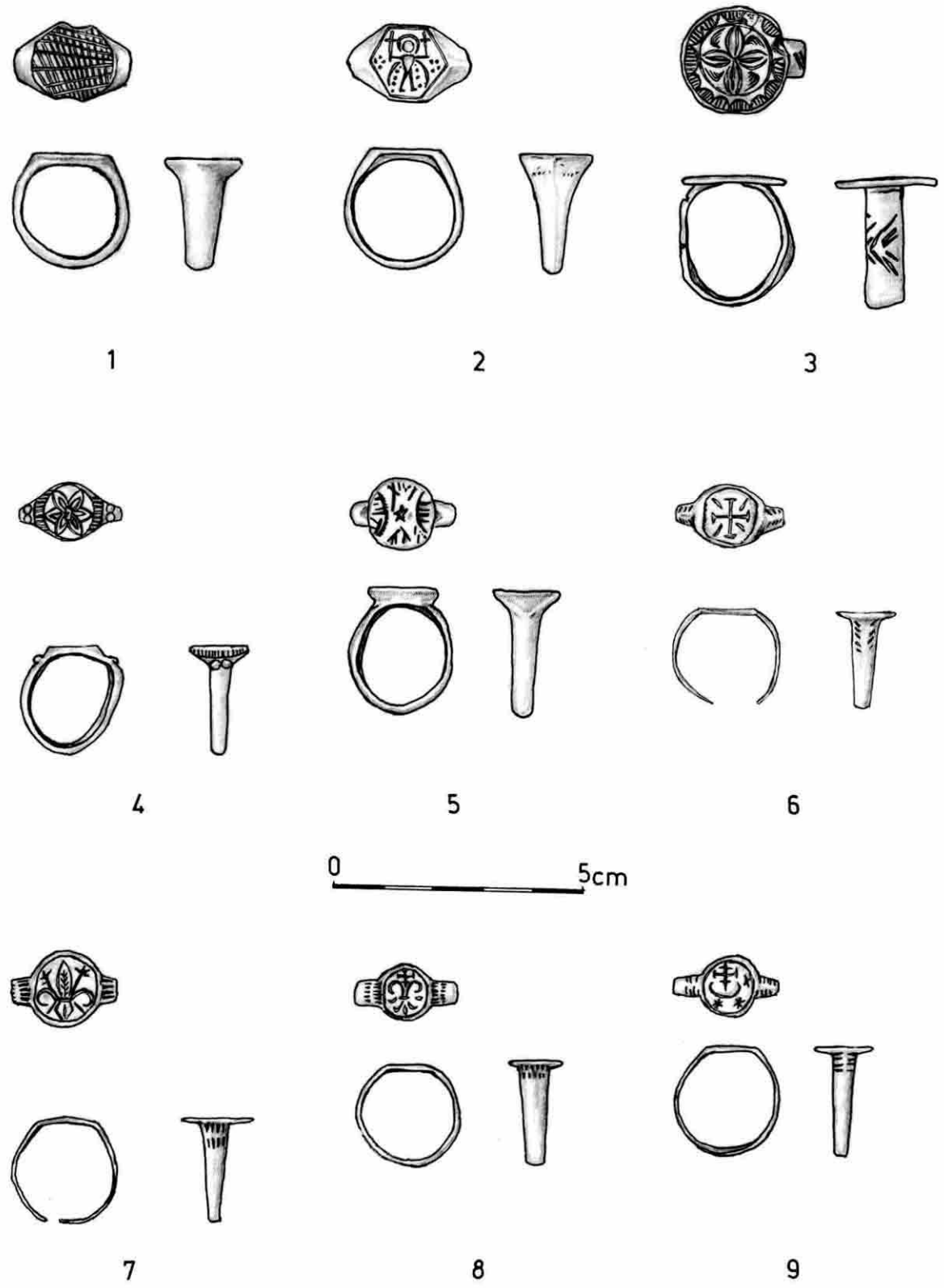

Pl. 17. Inele. Cuptoare, Gornea. Rings. Cuptoare, Gornea

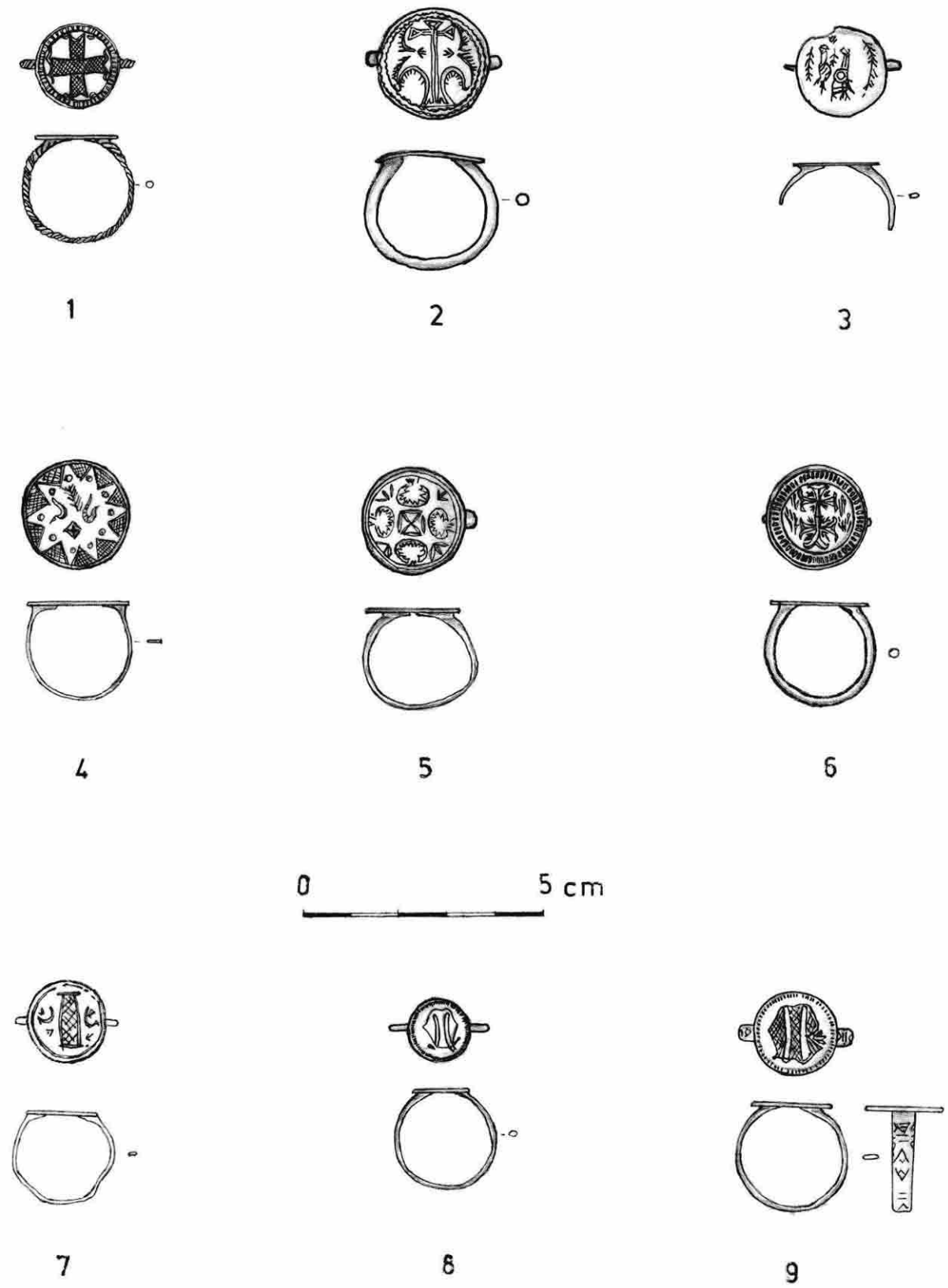

Pl. 18. Inele. Arača. Rings. Arača

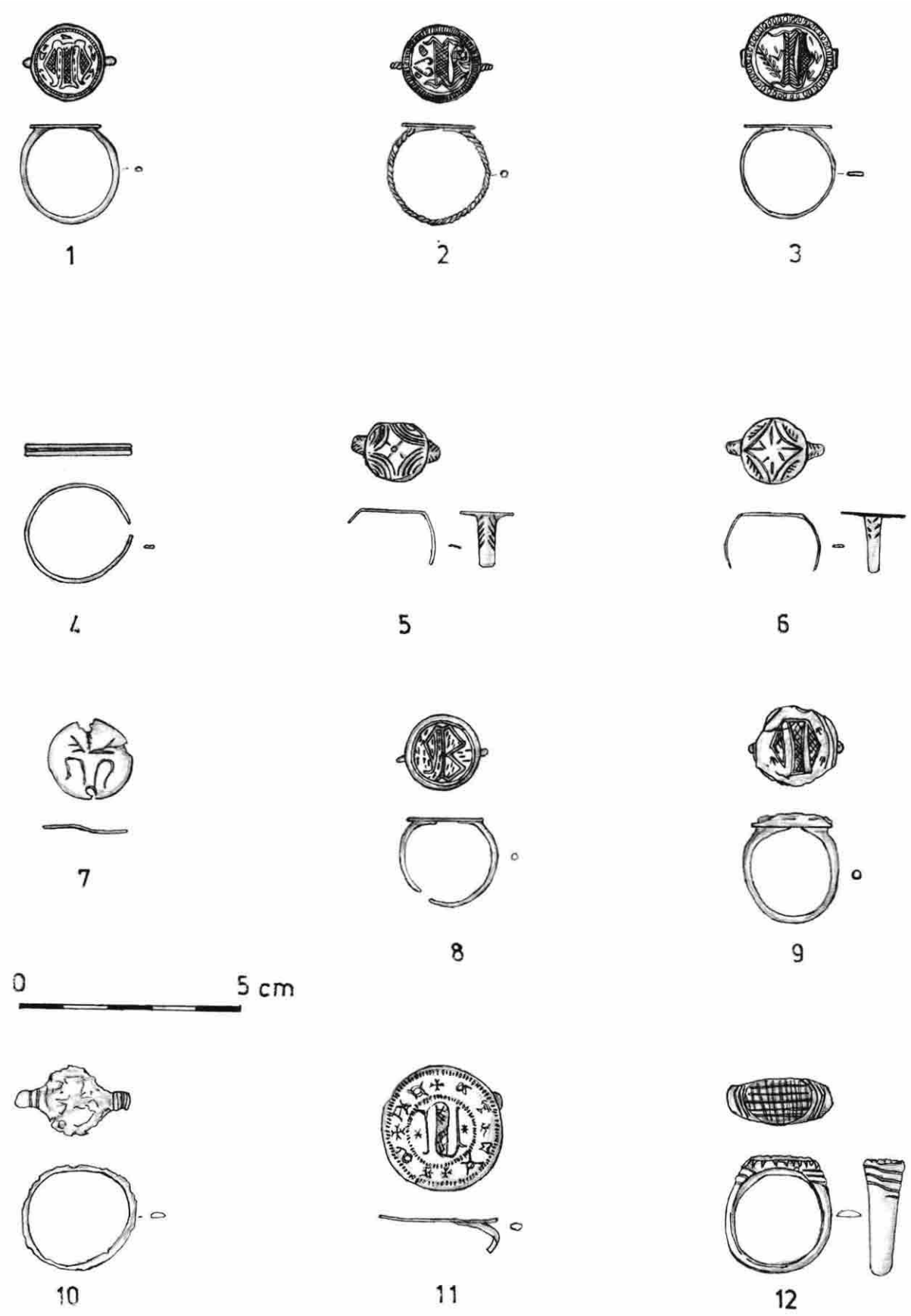

Pl. 19. Inele. Arača. Rings. Arača

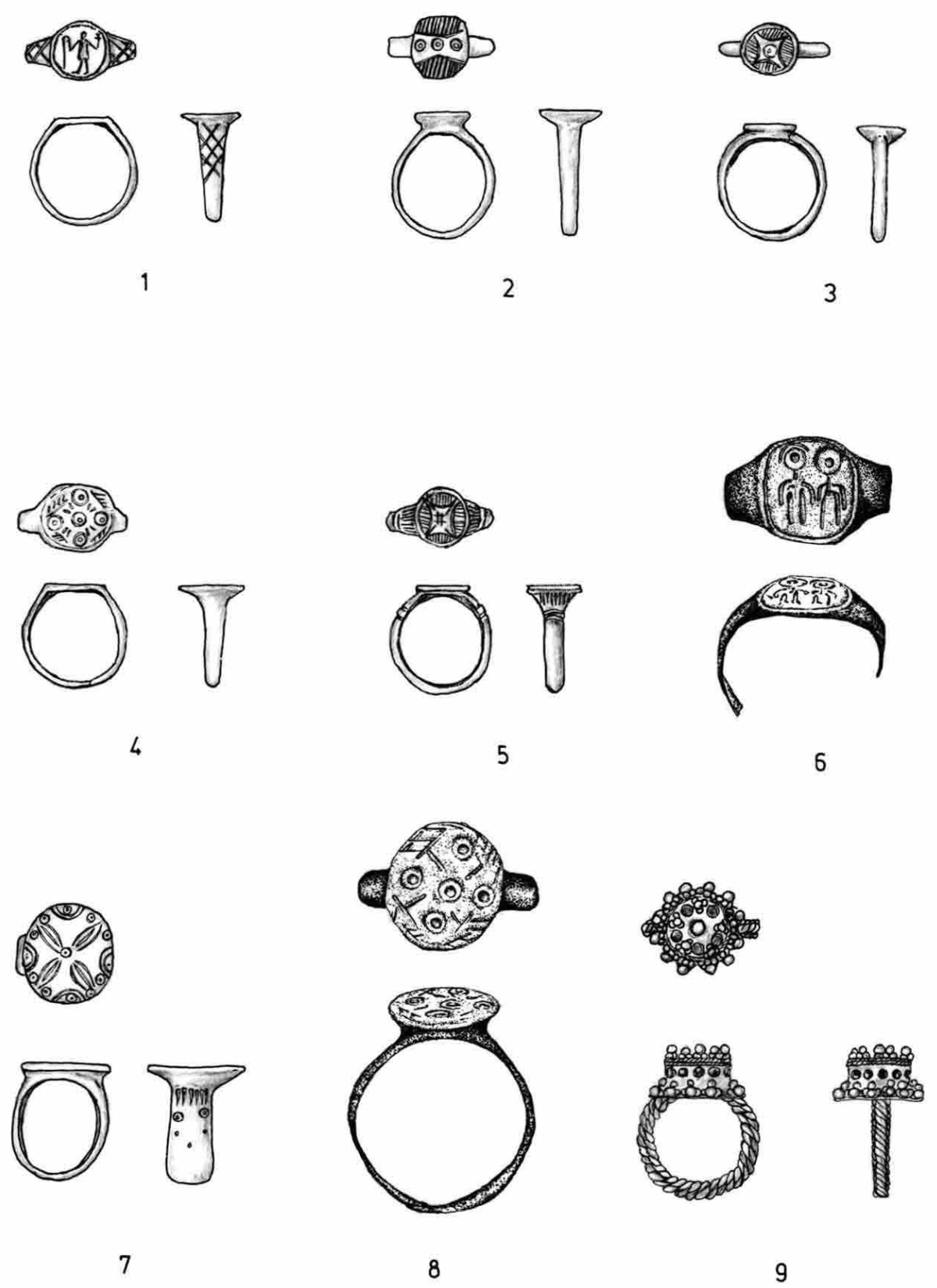

Pl. 20. Inele. Vărădia, Svinița, Șopotu Vechi, Ciclova Română
Rings. Vărădia, Svinița, Șopotu Vechi, Ciclova Română

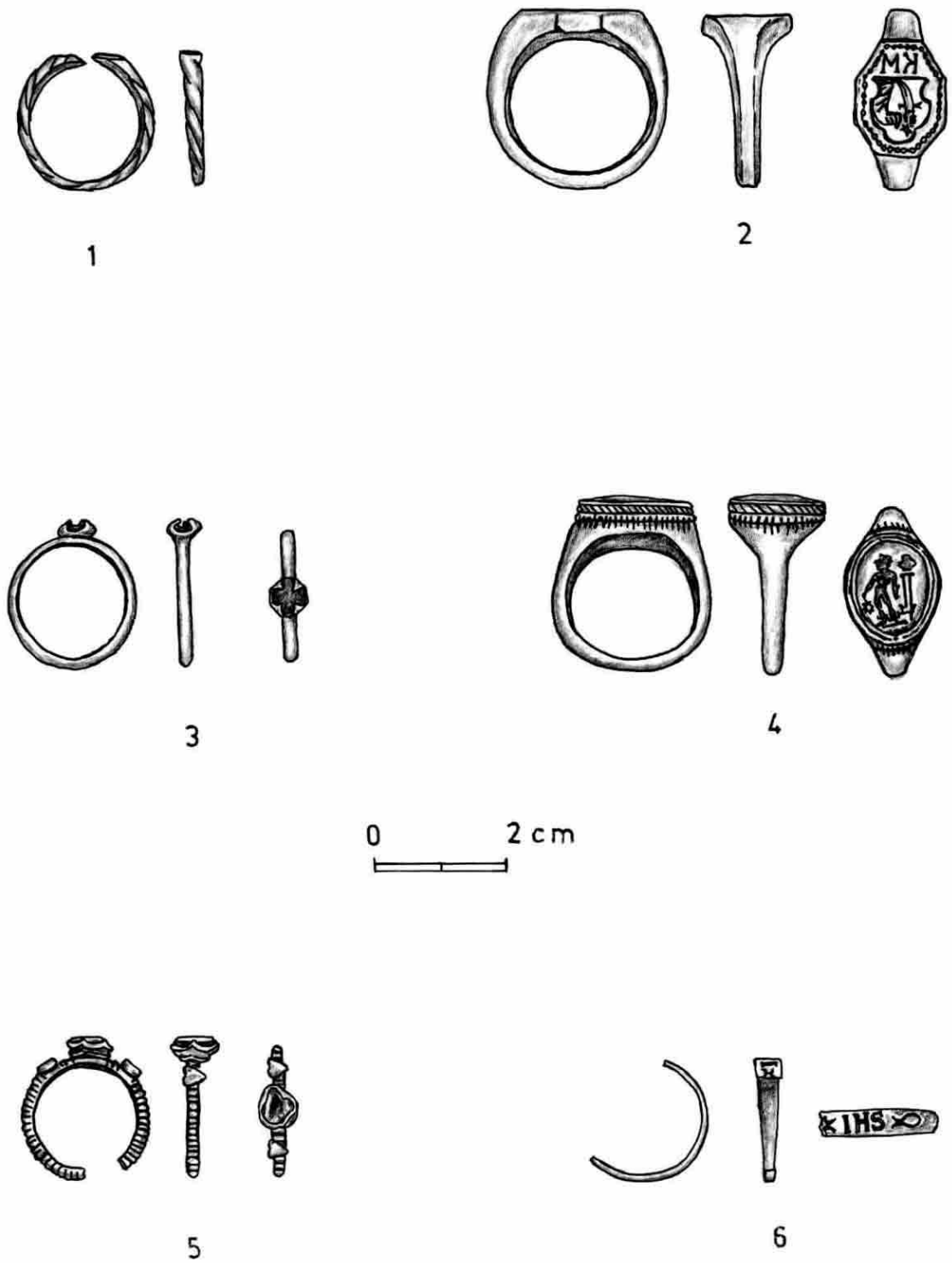

Pl. 21. Inele. Caransebeş. Rings. Caransebeş

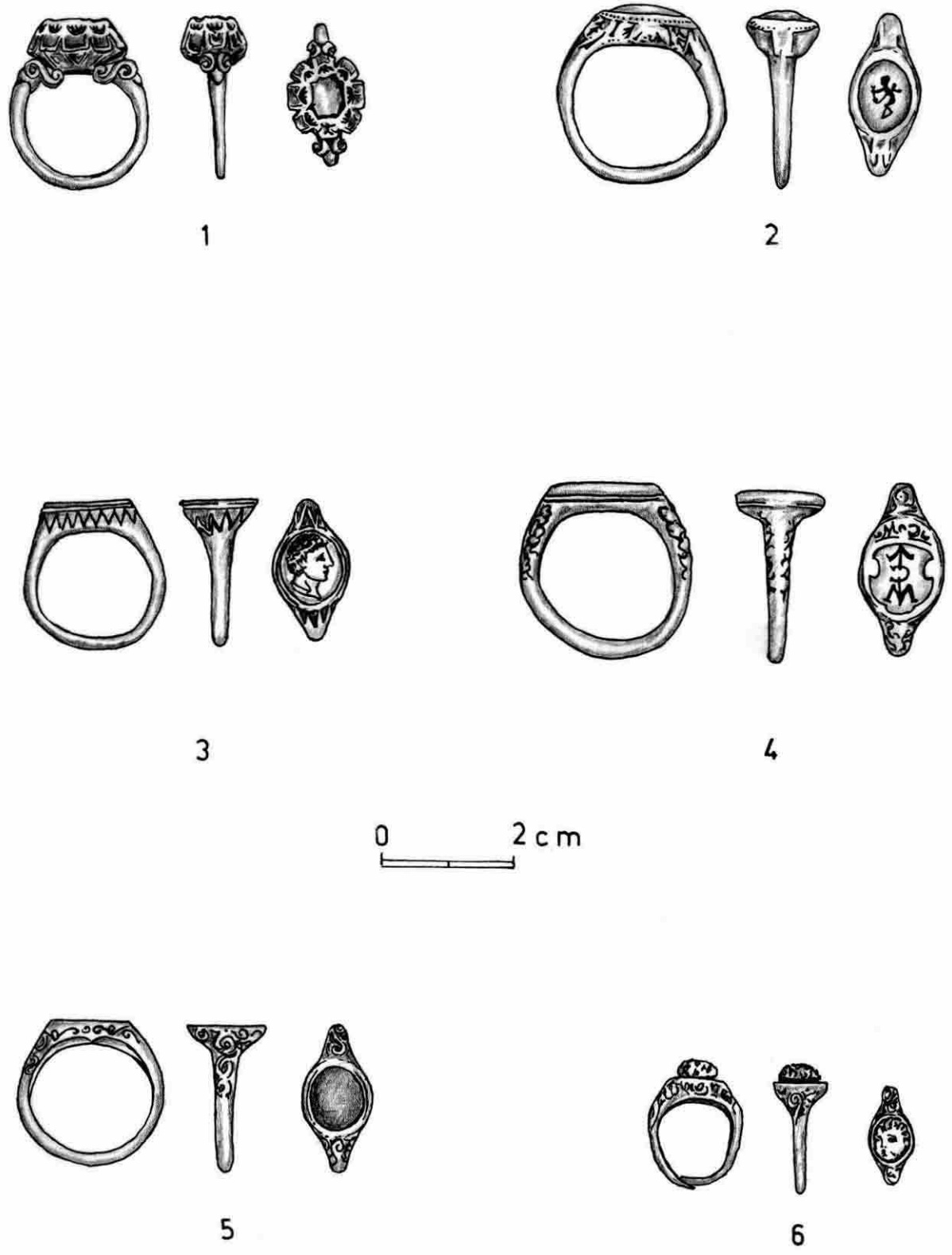

Pl. 22. Inele. Caransebeş. Rings. Caransebeş

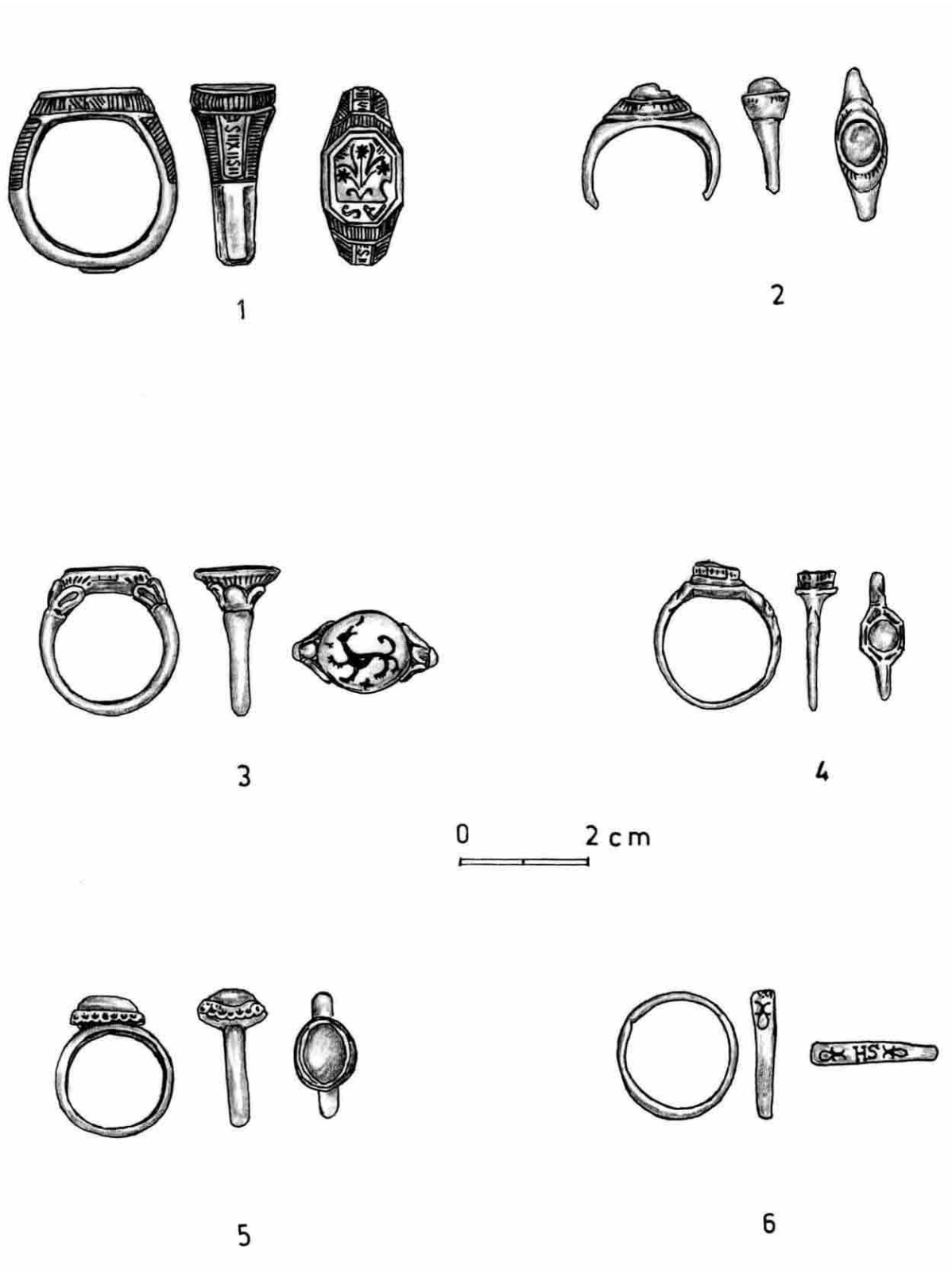

Pl. 23. Inele. Caransebeş. Rings. Caransebeş

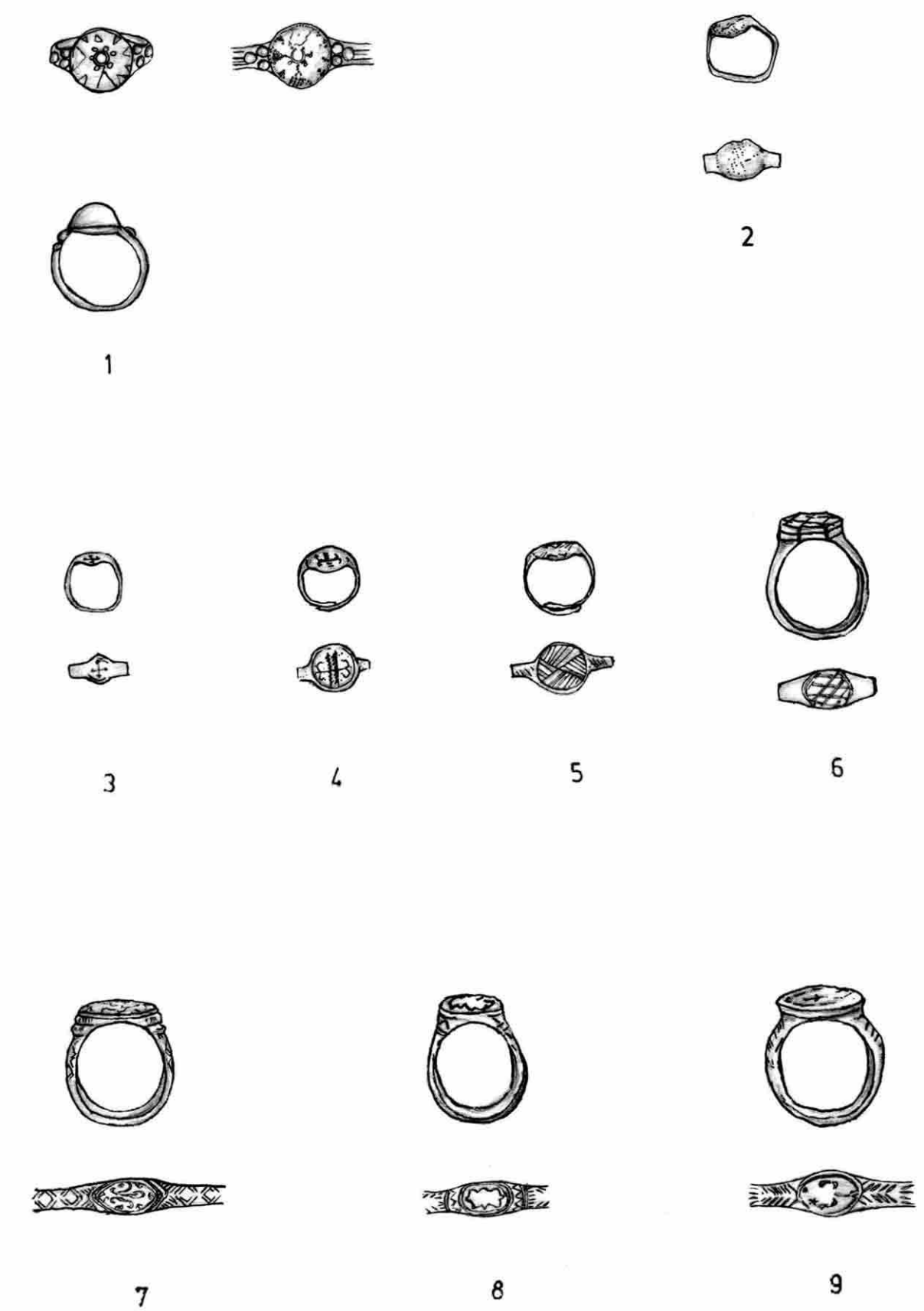

Pl. 24. Inele. Botoš, Jazovo, Voilovica. Rings. Botoš, Jazovo, Voilovica

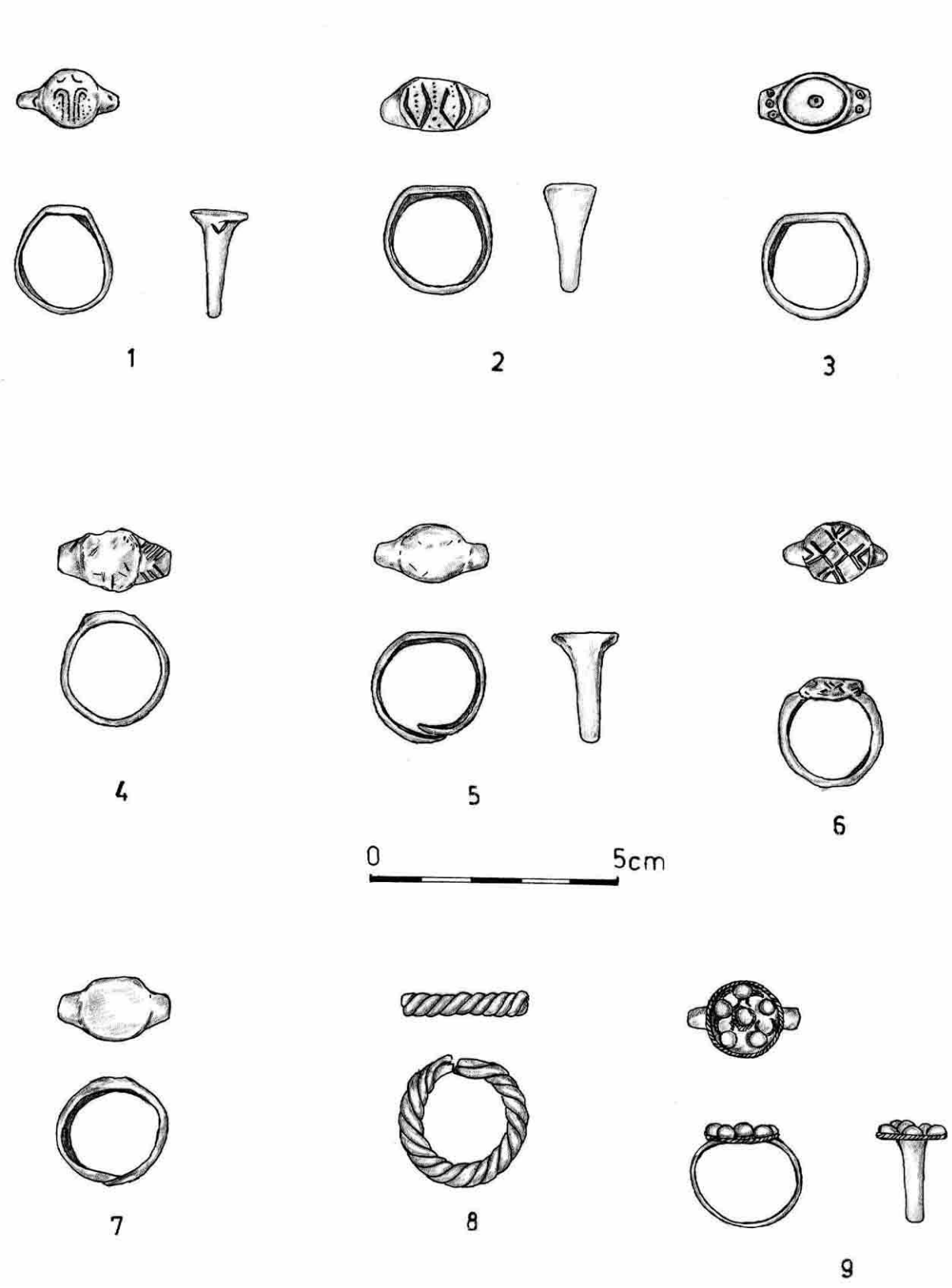

Pl. 25. Inele. Cuptoare, Gornea, Şopotu Vechi, Pojejena, Forotic
Rings. Cuptoare, Gornea, Şopotu Vechi, Pojejena, Forotic

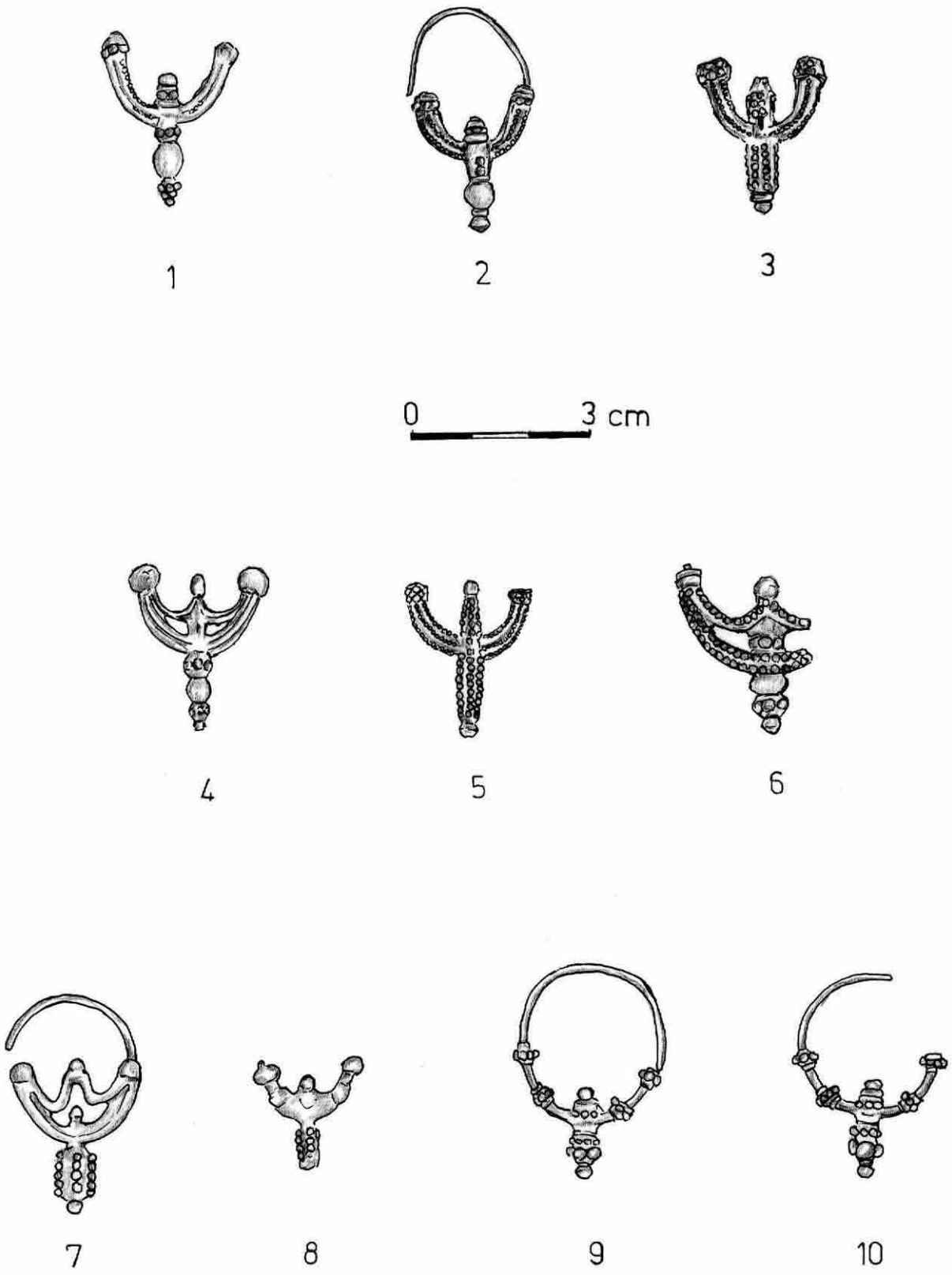

Pl. 26. Cercei în formă de ciorchine de strugure, Deta, Stara Palanca.
Cluster-shaped earrings. Deta, Stara Palanca

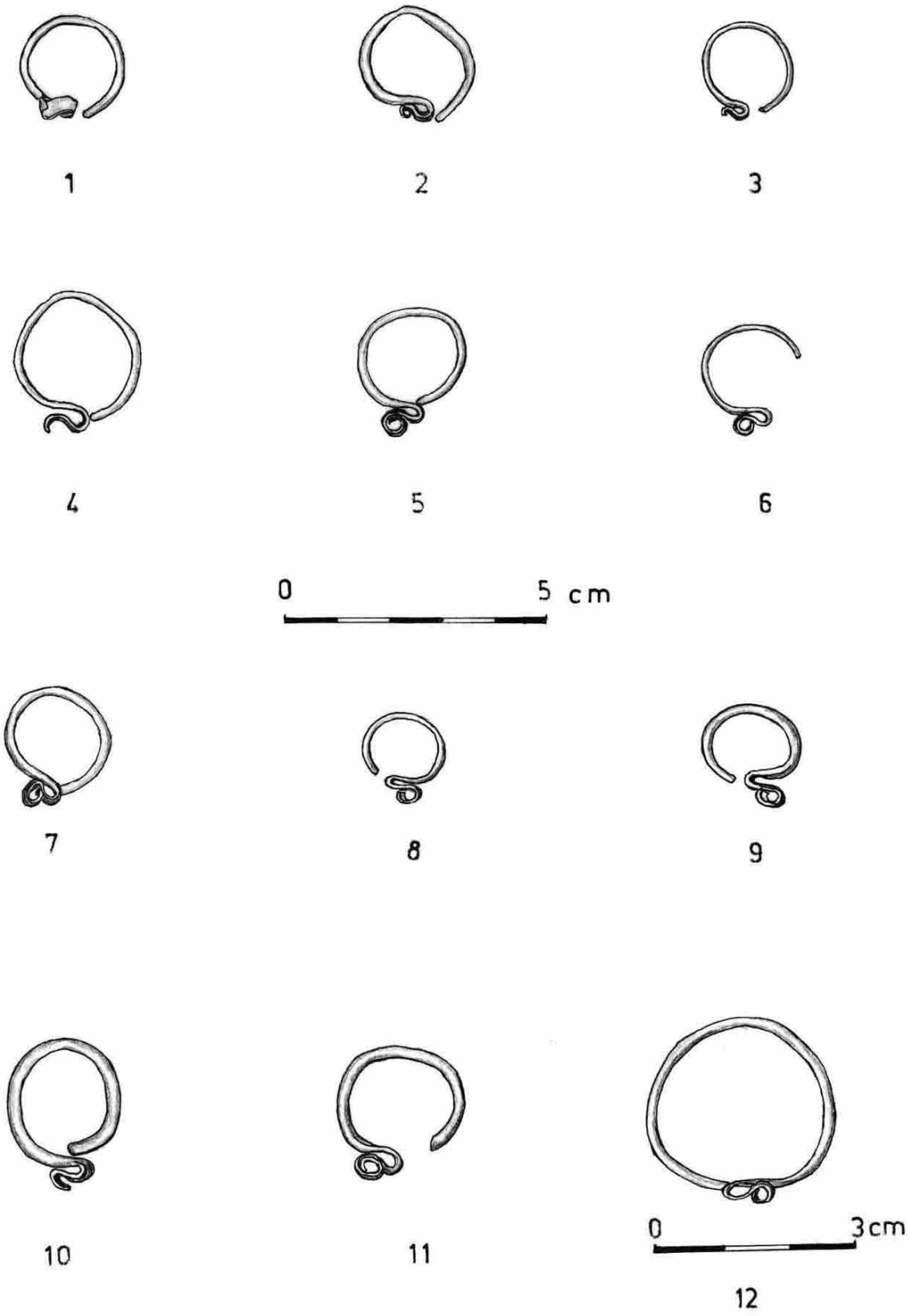

Pl. 27. Cercei tâmplă cu capătul în „S”. Şopotu Vechi, Ilidia, Gornea, Hodoni
S-shaped temple earrings. Şopotu Vechi, Ilidia, Gornea, Hodoni

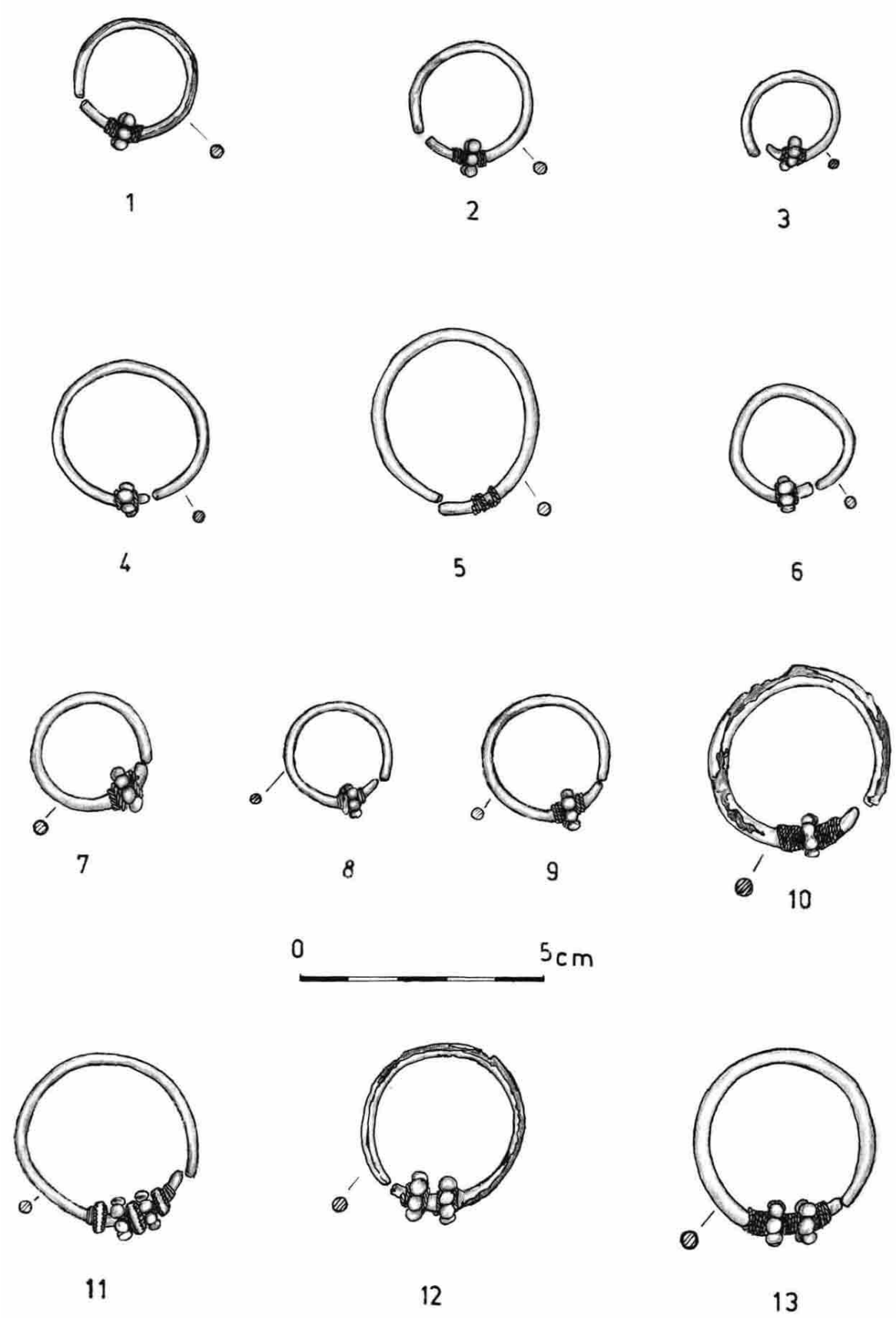

Pl. 28. Cercei cu astragali, Cuptoare, Şopotu Vechi
Earrings with astragals. Cuptoare, Şopotu Vechi

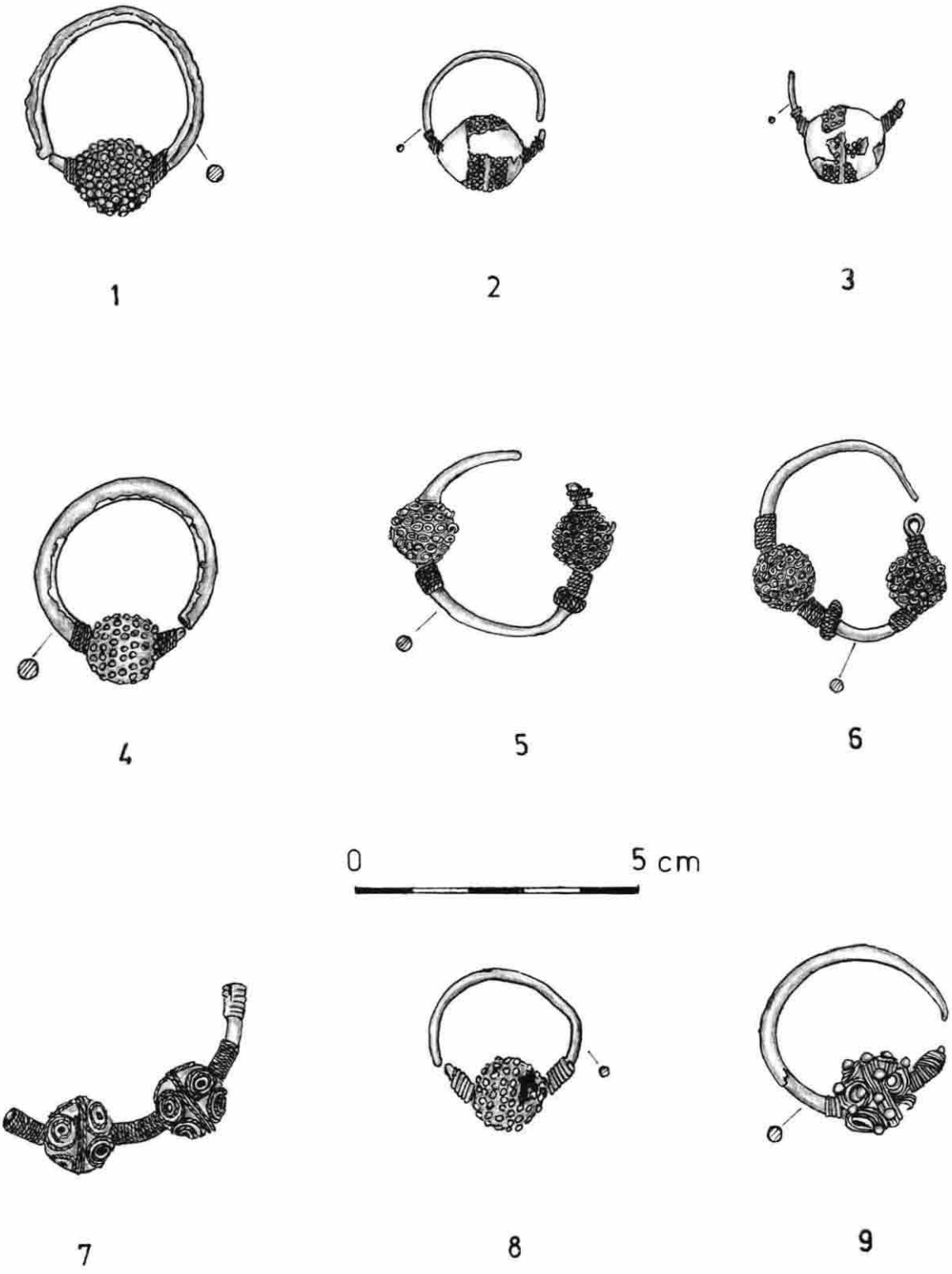

Pl. 29. Cercei globulari. Cuptoare. Globular earrings. Cuptoare

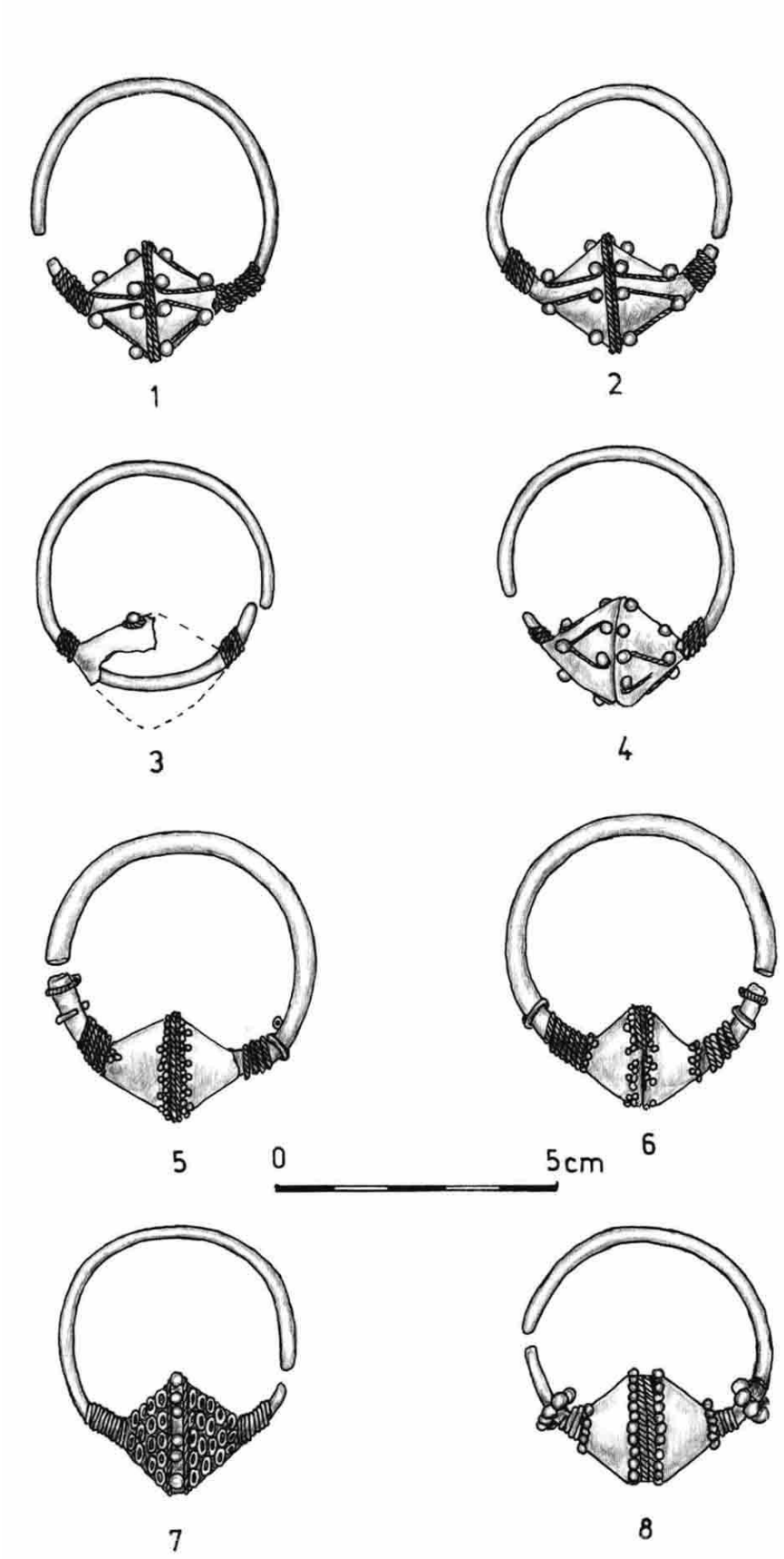

Pl. 30. Cercei biconici. Şopotu Vechi. Biconical earrings. Şopotu Vechi

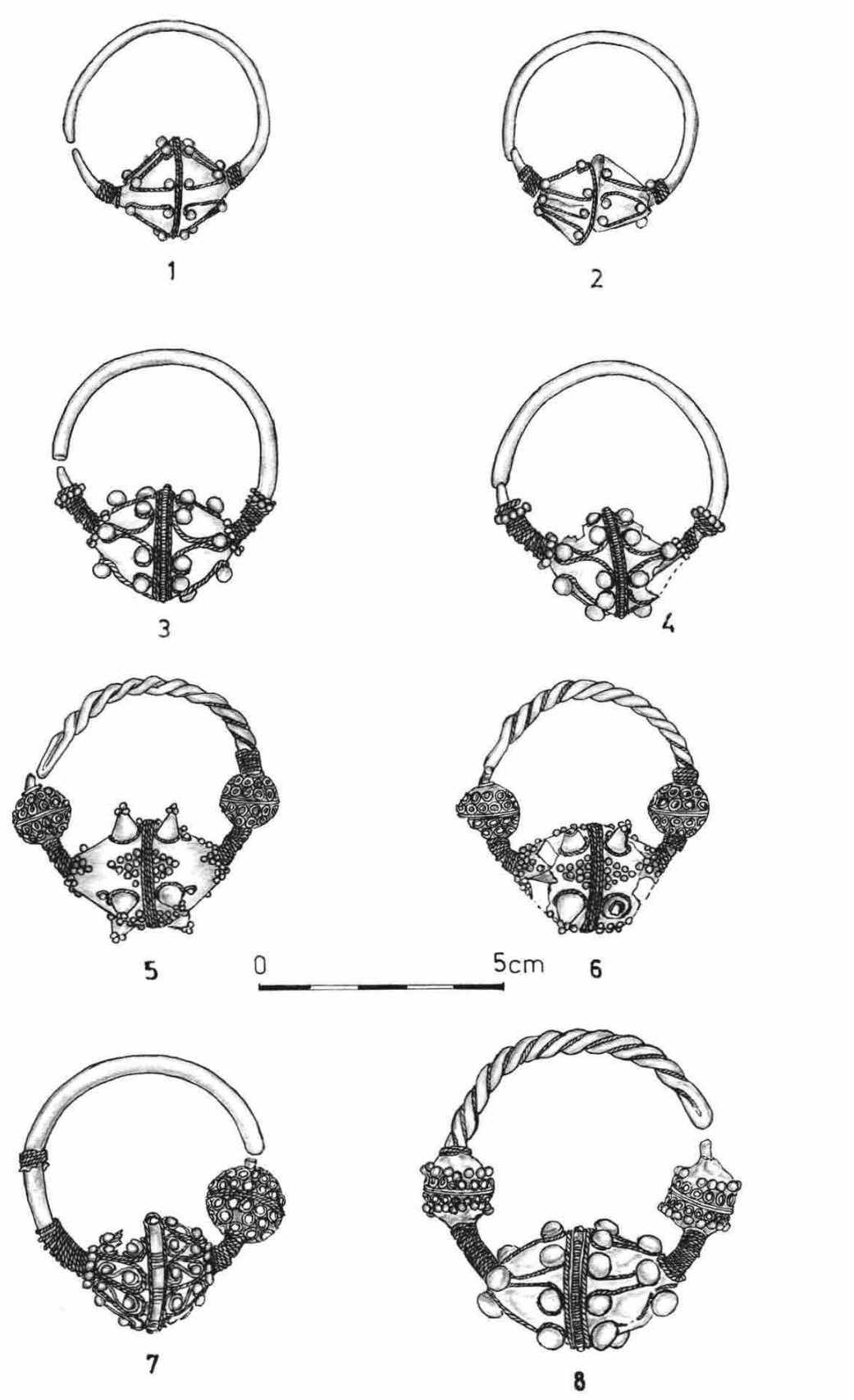

Pl. 31. Cercei de tip Tokay. Cuptoare, Reşiţa, Macovişte
Earrings of Tokay type. Cuptoare, Reşiţa, Macovişte

Pl. 32. Cercei cu peduncul. Ilidia, Dubovac. Earrings with peduncle. Ilidia, Dubovac

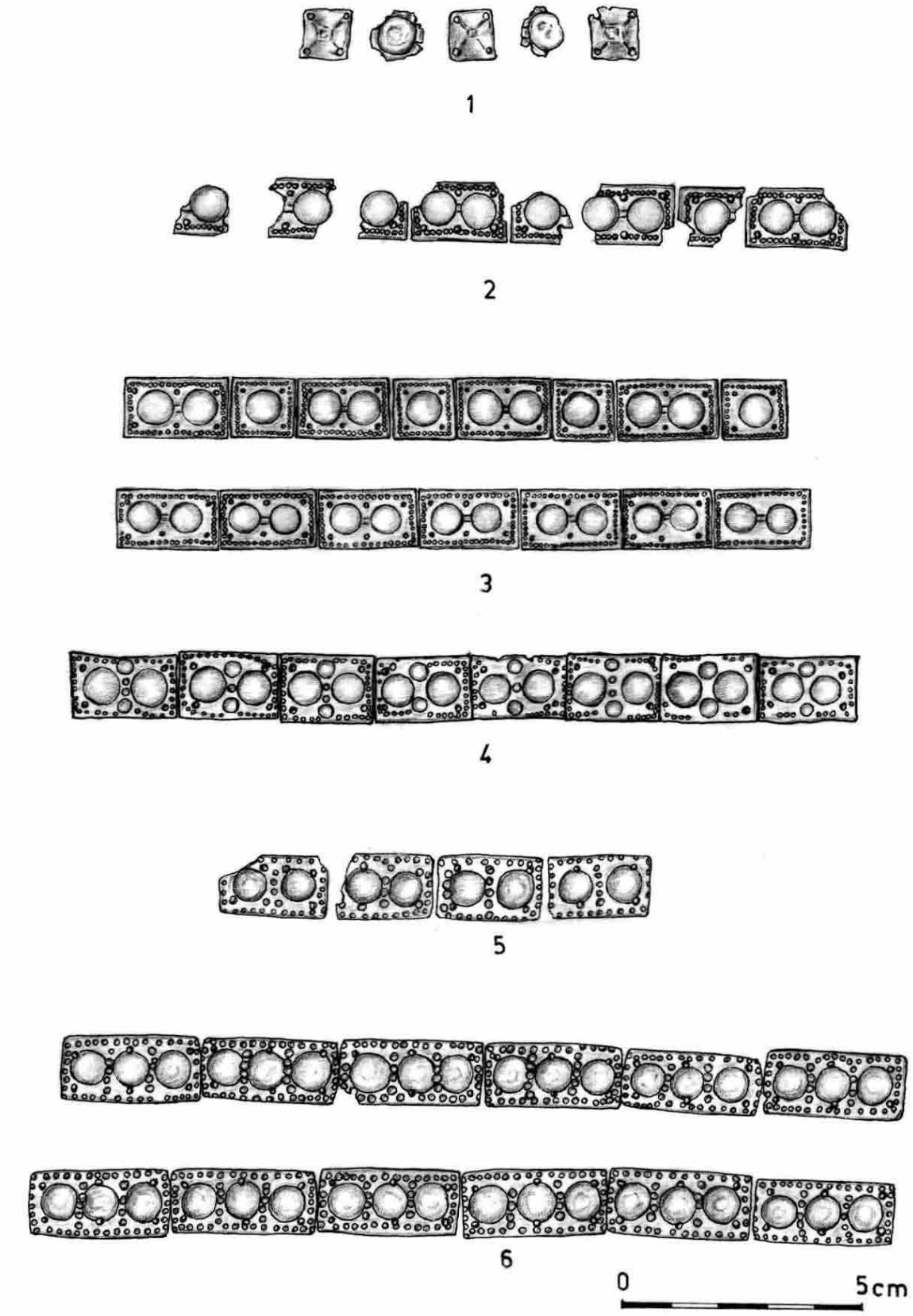

Pl. 33. Diademe. Nicolinț, Cuptoare. Diadems. Nicolinț, Cuptoare

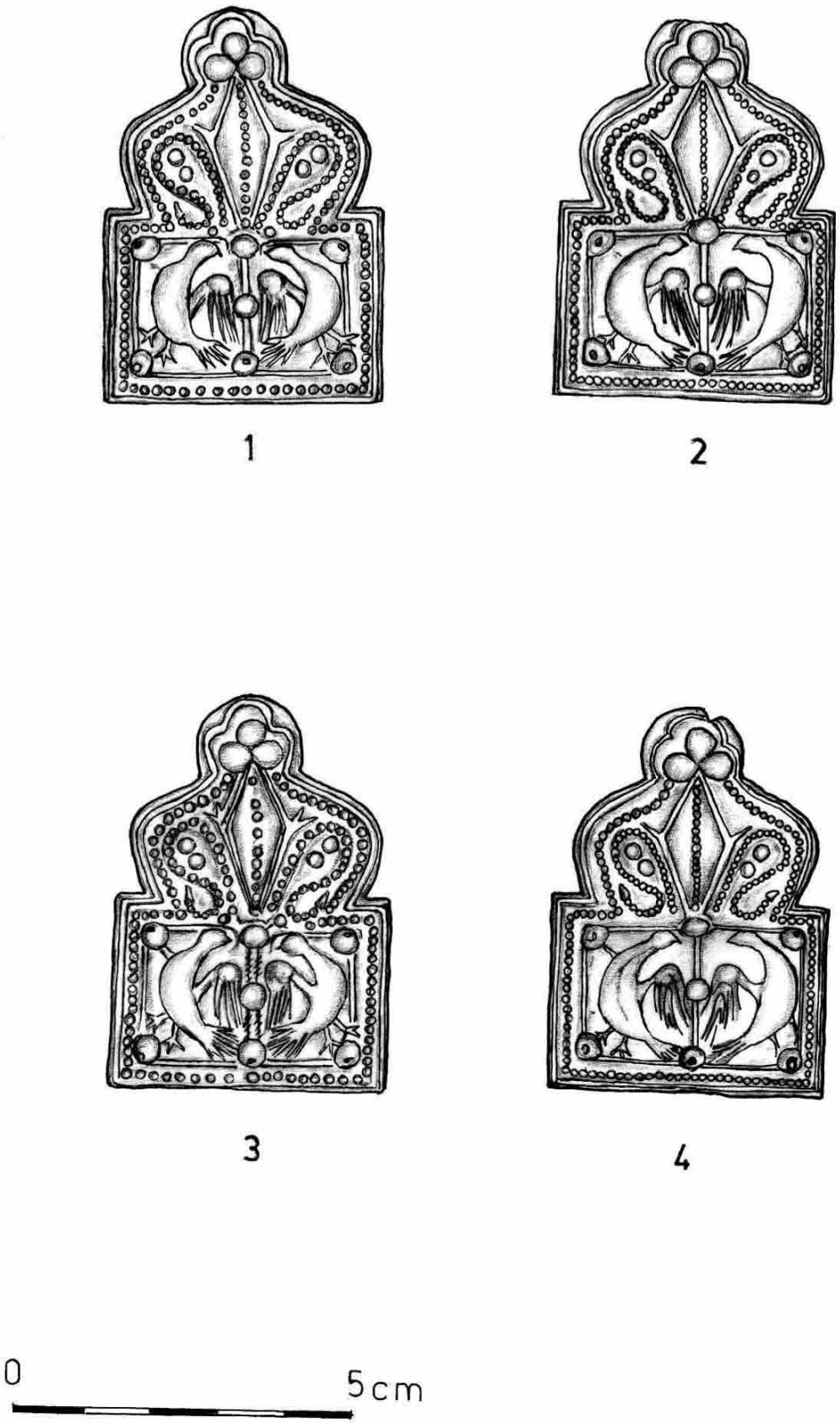

Pl. 34. Diademe. Macovişte. Diadems. Macovişte

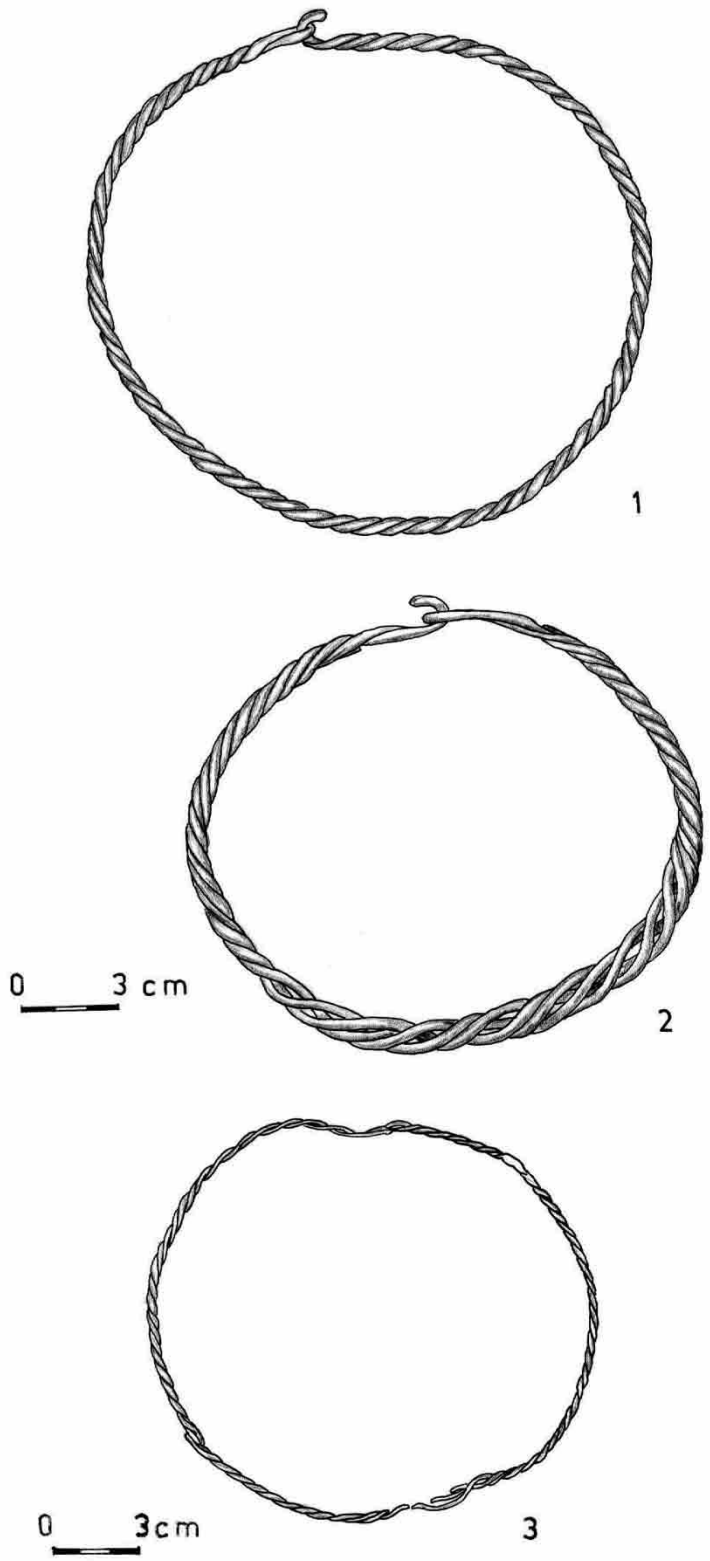

Pl. 35. Colane. Hodoni, Beba Veche, Dudeştii Vechi
Torques. Hodoni, Beba Veche, Dudeştii Vechi

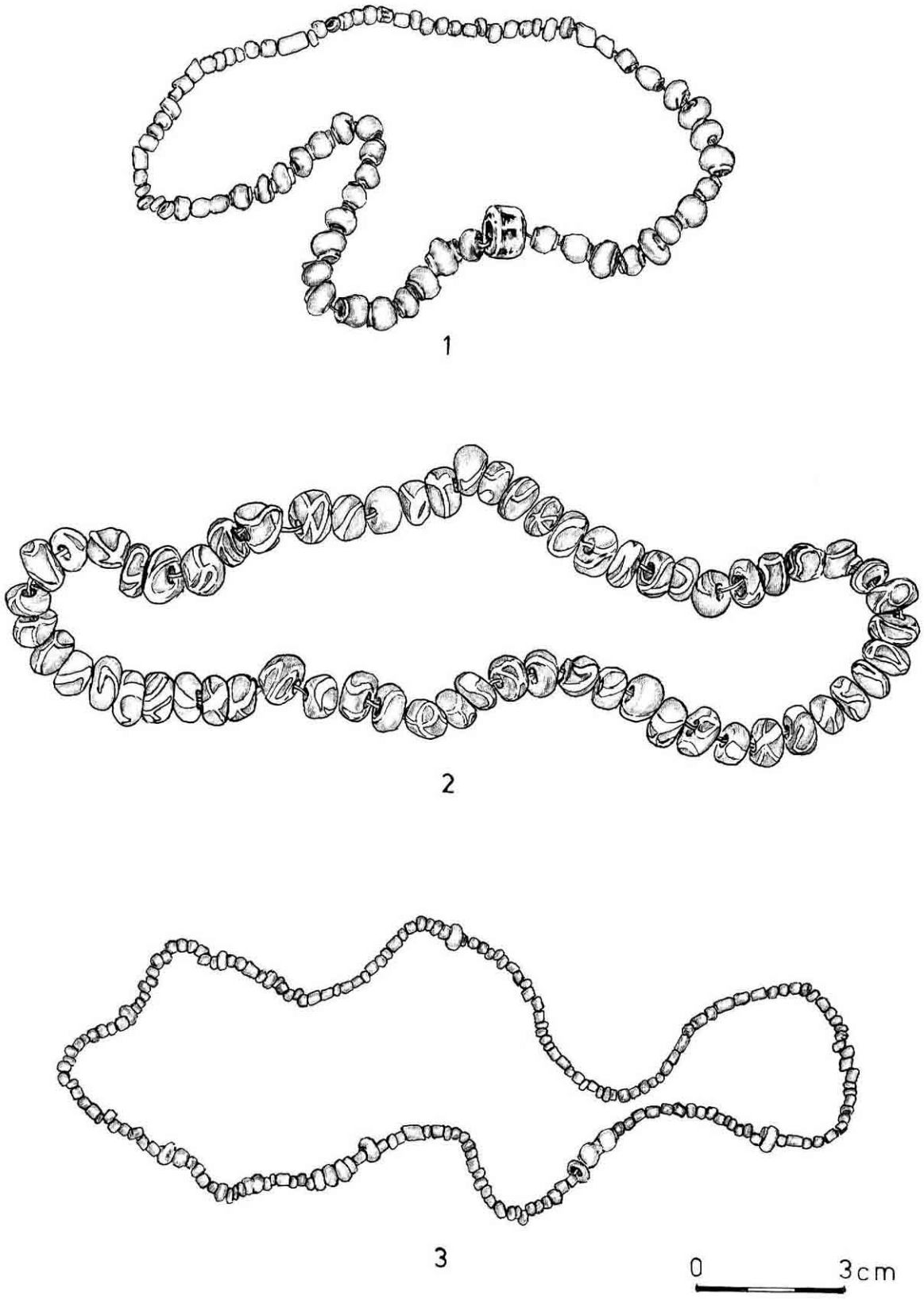

Pl. 36. Mărgele. Cuptoare, Gornea. Beads. Cuptoare, Gornea

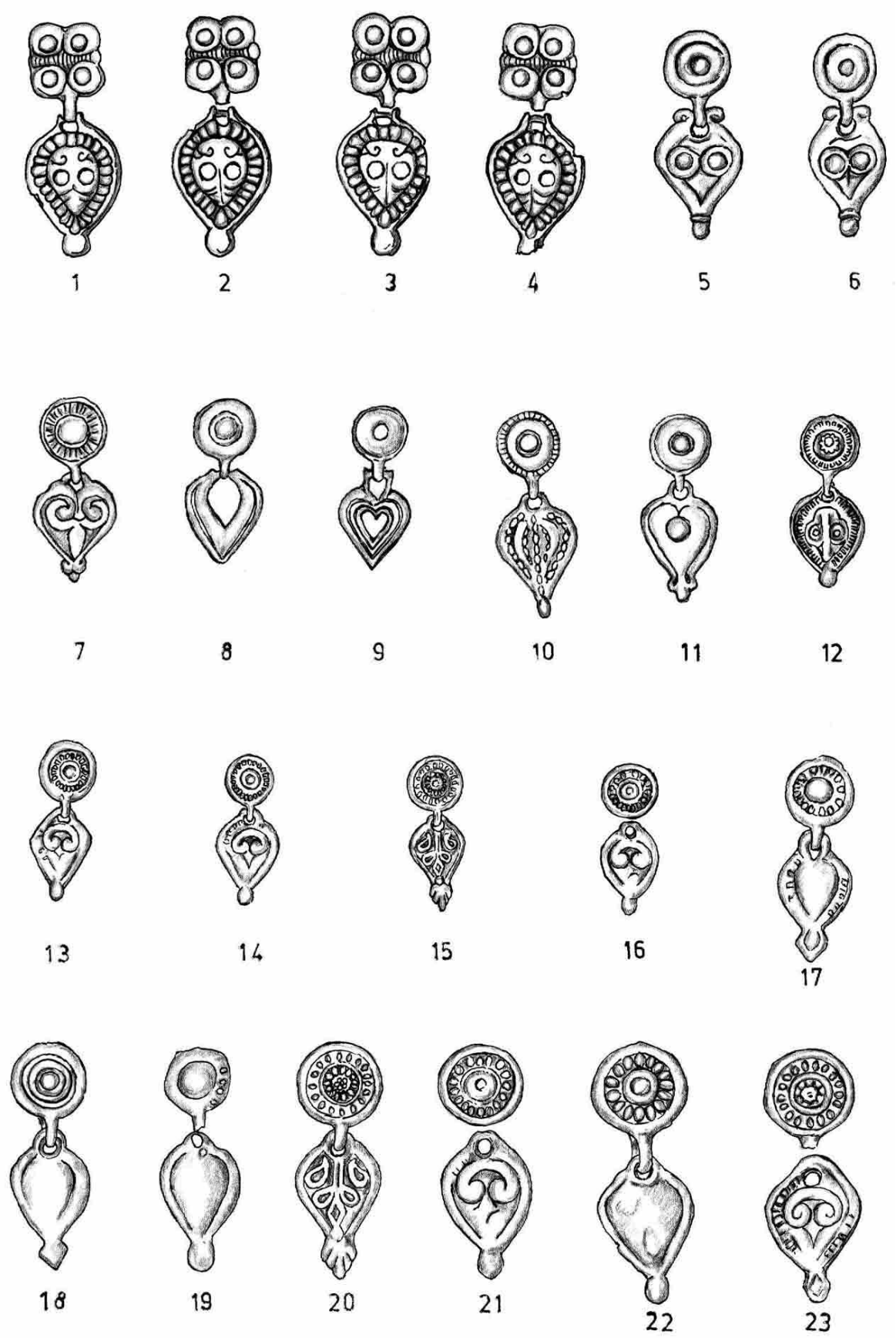

Pl. 37. Aplici duble. Double plates

TEZAURE DE PODOABE DIN BANAT

Tezaurul de la Macovişte

Localitatea Macovişte (jud. Caraş-Severin) este situată lângă râul Vicinic, un afluent al Caraşului, la circa 3km sud-est de Ilidia. Tezaurul de podoabe s-a găsit îngropat într-un vas pe malul râului, din el recuperându-se un număr de 10 piese, un cercel de tâmplă de tip Tokay, cinci inele şi patru aplici de la o diademă, ceea ce reprezintă jumătate din cantitatea pieselor găsite iniţial[1].

Diademele au fost lucrate dintr-o foaie subţire din argint ce are o formă dreptunghiulară la bază deasupra căreia s-a decupat o turlă semisferică ceea ce creează piesei un aspect zvelt. Decorul este realizat în mai multe registre ce se pliază pe structura piesei (Pl. 45). Astfel în registrul de la baza piesei se aflau înscrise două păsări, foarte probabil doi păuni, cu gâtul în extensie, ce-şi unesc cozile şi ciocurile. Decupajul turlei este ornamentat cu motive geometrice, dispuse simetric de-a lungul unui ax vertical, totul fiind încununat cu o imitaţie de trei granule (Pl. 45; Fig. 26). Diadema de la Macovişte are similitudini de formă şi decor zoomorf în piesele din tezaurul de la Sibnica, ce merg până la identitate[2]. Piesele de la Sibnica, în privinţa formei, se regăsesc pe reprezentări din miniaturi medievale sârbeşti cât şi în biserica de la Mali Grad de lângă locul Prespa[3]. Motivul păsărilor de la diademele de la Macovişte şi Sibnica atrage atenţia asupra preluării unui simbol utilizat în arta aulică sârbească. Păunii, un simbol imperial venit dinspre lumea bizantină şi preluat de arhitectura sacră, se regăsesc, bunăoară, pe faţadele bisericilor de la Ravanica şi Lazarica

[1] Uzum, 1983, p. 509.
[2] Minić, Tomić, 1972, p. 166, pl. II/2.
[3] Minić, Tomić, 1972, p. 168.

JEWELRY TREASURES FROM BANAT

Treasure from Macovişte

The locality of Macovişte (Caraş-Severin county) is situated close to the Vicinic river, an affluent of the Caraş river, at about 3 km south-east to Ilidia. The jewelry treasure was found buried in a vessel on the river bank. There were recovered ten items, a temple earring of Tokay type, five rings and four clasps from a diadem that represent half of the number of items initially found[1].

The diadems were worked out of a thin silver sheet that had a rectangular shape at its base above which a semispherical steeple was cut up creating slender aspect to the piece. The decoration is achieved in several registers that are folded on the piece structure (Pl. 45). Thus, in the register from the item base there were inscribed two birds,very probably two peacocks, having their necks in extension with their tails and beaks merging. The steeple cutting up is decorated with geometrical motifs symetrically disposed along a vertical axle. All is surrounded by an imitation of three granules (Pl. 45; fig. 26). The diadem from Macovişte has similarities of shape and zoomorphic ornaments with the items of the treasure from Sibnica, going to identity[2]. The pieces from Sibnica, as concerns the shape, are met on representations from medieval Serbian miniatures, as well as in the church from Mali Grad close to Prespa[3]. The motif of birds on the diadems from Macovişte and Sibnica draw the attention upon taking over a symbol used in the antique Serbian art. The peacocks, an imperial symbol come from the Byzantin world and taken over by the sacred architecture, can be met on the facades of churches from Ravanica

[1] Uzum, 1983, p. 509.
[2] Minić, Tomić, 1972, p. 166, pl. II/2.
[3] Minić, Tomić, 1972, p. 168.

din a doua jumătate a veacului al XIV-lea[4].

Cercelul de tâmplă masiv se înscrie în seria tipologică a cerceilor numiți în literatura istorică „de tip Tokay". Montura centrală aşezată pe verigă are forma a două calote decorate cu granulații şi fir filigranat ceea ce o apropie de piesele de la Vinča şi Zaječar[5]. Veriga torsadată a inelului are fixate două monturi cilindrice închise cu semicalote decorate cu granulații, fir filigranat şi perforații, ceea ce conferă piesei un aspect artistic deosebit.

Cele cinci inele din cadrul tezaurului pot fi discutate în trei grupe tipologice: inel sigilar, cele două piese cu caboşon şi alte două inele cu granulații şi filigran (Pl. 45). Inelul sigilar are aspectul tipic al unei piese specifice secolelor XIV-XV, fiind confecționat de artizanul argintar dintr-o verigă lată pe care a sudat capul sub forma circulară al podoabei: motivele geometrice incizate ce cuprind trunchiul înscrise în semilună şi două cruci se regăsesc în registrul decorativ întâlnit pe inelele din secolele XIV-XV. Aceste motive vin dinspre lumea aurarilor şi argintarilor din centrul Europei. Tipul şi motivul decorativ nu sunt specifice lumii ortodoxe balcanice, care a prelucrat o parte din modele gotice venite dinspre centrele culturale ale Transilvaniei, ori din centrul continentului. Piesa de la Macovişte se regăseşte alături de inelele din secolele XIV-XV de la Arača[6] şi din tezaurul de la Körmend[7], din aceeaşi vreme a secolelor XIV-XV. Cea mai apropiată analogie se afla la inelul din necropola de la Ilidia-*Oblița*, ce pledează pentru aceeaşi perioadă (Fig. 7). Cele două inele cu granulații au fost realizate de meşterul argintar dintr-o verigă sub forma unei benzi de care au sudat chatonul. Unul din inele are chatonul mai simplu, sub forma unei plăci

and Lazarica dating from the second half of the 14th century[4].

The massive temple earring is inscribed in the typological series of earrings called of „Tokay type" in the historical literature. The central setting fixed on the link had the shape of two calottes decorated with granulation and wire in filigree that approach the items from Vinča and Zaječar[5]. The stranded link of the ring has two cylindrical settings closed by semicalottes adorned with granulations, wire in filigree and perforations that confer a distinct artistical aspect to the piece.

The five rings belonging to the treasure can be analyzed in three typological groups: signet ring, two items with cabochon and other two rings with granulation and filigree (Pl. 45).

The signet ring had the aspect typical of a piece specific to the 14th-15th centuries. It was made of a broad link on which the artisan jeweller soldered the circular head of the jewelry. The incised geometrical motifs that cover the band are inscribed in a half moon and two crosses. They are found in the decoratif register met on the rings from the 14th-15th centuries. These motifs came from the gold and silver jewellers' world from the centre of Europe. The type and the decoratif motif are not specific to the Balkan orthodox world that worked out part of the Gothic patterns come from the cultural centres of Transylvania or from the centre of the continent. The item from Macovişte is found beside the rings dating from the 14th-15th centuries from Arača[6] and of the treasure from Körmend[7] also from the 14th-15th centuries. The closest analogy is in the case of the ring found in the necropolis from Ilidia-*Oblița*, that pleads for the same period (Fig. 7). The two rings with granulation were manufactured by the artisan jeweller from a band-shaped link on which he soldered the chaton. One of the rings had a simpler chaton in the shape of a circular plate

[4] Deroko, 1962, p. 217, fig. 352.
[5] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 86-87.
[6] Stanojev, 2004, p. 62-67, pl. IX/128-130.
[7] Vatay, 1956, p. 75, pl. X/7,8.

[4] Deroko, 1962, p. 217, fig. 352.
[5] Čorović-Ljubinković, 1954, p. 86-87.
[6] Stanojev, 2004, p. 62-67, pl. IX/128-130.
[7] Vatay, 1956, p. 75, pl. X/7,8.

circulare pe a cărui circumferință au fost fixate opt granule mari în jurul uneia centrale. Două fire în filigran au fost fixate sub forma a două cercuri concentrice, legate de granulații. Piesa perpetuează un model mai vechi din secolele XI-XII, pe care-l întâlnim, este adevărat foarte rar, în secolele XIII-XIV. Cerceii din argint cu decor şi tipologie asemănătoare se regăsesc la Ilidia-*Cetate* şi Cetățeni. Inelul de la Cetățeni a fost atribuit în contextul general arheologic al necropolei în secolele XIII-XIV[8]. Cealaltă piesă discutată este un inel cu o verigă lată din platbandă, de care a fost sudat un chaton extrem de elaborat de formă cilindrică, decorat în mai multe registre suprapuse cu granulații şi filigran. Inelul acesta din tezaur are apropieri structurale şi decor cu piesa ce provine din inventarul necropolei rurale de la Ciclova Română[9] (Fig. 6). O monedă emisă de Carol Robert oferă un reper pentru puținele morminte cercetate dintr-o necropolă evident mult mai mare[10]. Inelul se înscrie în tradiția artei bizantino-balcanice a veacului al XIV-lea, care s-a perpetuat în anumite centre sârbeşti, cu astfel de modele, până în veacul al XVIII-lea[11]. Grupul celor două inele din argint cu caboşon în care este montată o piatră semiprețioasă, decorată cu fir filigranat şi granulații, ridică aceeaşi problemă de fixare cronologică a lor şi implicit a tezaurului. Apropierile propuse de Uzum pentru aceste podoabe cu inele din secolele XI-XII din culoarul dunărean sunt evident forțate şi nu pot susține o discuție[12]. Ne confruntăm în fond cu aceeaşi problemă discutată în cazul inelelor cu granulații, şi în cazul de față cele două inele, unul cu caboşon dreptunghiular şi celălalt circular, fiind produse ce aparțin artei minore a secolelor XIV-XV, de influență sârbească ori chiar produse în ambientul unui

[8] Chițescu, 1976, p. 179-180.
[9] Uzum, Țeicu, p. 213.
[10] Uzum, Țeicu, p. 215, fig. 5.
[11] Ivanić, 1995, p. 60, categ. 180.
[12] Uzum, 1983, p. 513-514.

on whose circumference eight big granules had been fixed around a central one. Two wires in filigree were fixed in the shape of two concentrical circles tied by granulation. The item perpetuated an older pattern from the 11th-12th centuries that was very seldom met in the 13th-14th centuries. The silver earrings with similar decoration and typology were found at Ilidia-*Cetate* and Cetățeni. The ring from Cetățeni was assigned to the 13th-14th centuries in the general archaeological context of the necropolis[8]. The other item in discussion is a ring with the link made of a flat broad band on which an extremely elaborate chaton was soldered. The chaton was cylindrical adorned with granulation and filigree in several superposed registers. This ring of the treasure has structural and ornamental similitudes with the item that belongs to the inventory of the rural necropolis from Ciclova Română[9]. A coin issued by Charles Robert offered a reference point for the few graves investigated in an evidently much larger necropolis[10]. The ring inscribed in the tradition of the Byzantin-Balkanic art of the 14th century that was perpetuated in certain Serbian centres with such patterns till the 18th century[11].

The group of two silver rings with cabochon in which a semiprecious stone was mounted, decorated with wire in filigree and granulation has raised the same problem of chronological setting of them, and implicitely of the treasure. The similitudes proposed by Uzum for these jewels with rings from the 11th-12th centuries uncovered in the Danube corridor were evidently forced and they can not sustain a discussion[12]. In fact, there is the same problem as in the case of rings with granulation. In this case, the two rings, one with rectangular cabochon, the other with circular cabochon, are products that belong to the minor art of Serbian influence of the

[8] Chițescu, 1976, p. 179-180.
[9] Uzum, Țeicu, p. 213.
[10] Uzum, Țeicu, p. 215, fig. 5.
[11] Ivanić, 1995, p. 60, categ. 180.
[12] Uzum, 1983, p. 513-514.

centru sârbesc. Podoabele din secolul al XV-lea publicate de Boiana Radoiković[13] dovedesc funcționarea acestei tradiții în secolele XIV-XV, care s-a perpetuat dealtminteri până mai târziu în secolele XVII-XVIII[14]. Tezaurul de la Macovişte, în forma în care a ajuns la noi, pare a fi opera unui atelier sârbesc de la sfârşitul veacului al XIV-lea şi începutul secolului al XV-lea, ce producea podoabe în vechea tradiție a granulației şi filigranului.

Tezaurul de la Ernestháza
(Banatski Despotovac)

Localitatea Banatski Despotovac, numită inițial Ernestháza, se află situată pe malul râului Timiş la aproape 35 km est de oraşul Zrenjanin din Serbia. Tezaurul a fost găsit în anul 1881 cu ocazia amenajării unui drum, când au fost scoase la suprafață vase din lut sparte ce conțineau mai multe podoabe din argint şi 150 de monede emise de Ştefan Dušan, regina Maria şi împăratul Sigismund de Luxemburg. Descoperirea a fost semnalată în forma în care am vorbit mai sus, în publicația din anul 1880 a Societății de Istorie din Timişoara[15]. Informații despre tezaur şi un desen cu piesele descoperite au apărut în anul 1881 şi au fost mai apoi reluate în anul 1897 în revista „Arheologiai Értesitö”[16]. (Pl. 38-39). Soarta acestui tezaur, ajuns inițial la Muzeul Național Maghiar din Budapesta a fost legată de locul descoperit, astfel încât în anul 1879 o parte a tezaurului a rămas la Budapesta, iar restul podoabelor au ajuns la Muzeul din Timişoara[17]. Discuții pe marginea podoabelor de la Ernestháza s-au purtat într-un complex global cu privire la tezaurele de podoabe din Ungaria din secolele XIV-XV[18],

[13] Radoiković, 1977, p. 92, fig. 95.
[14] Ivanić, 1995, p. 52-53, categ. 149, 150, 154
[15] TRÉT, VI, 3, 1880, p. 160.
[16] Hampel, 1881, p. 175.
[17] Köver, 1897, p. 244.
[18] Zsámbéky, 1983, p. 124.

14th-15th centuries or even manufactured in the ambient of a Serbian workshop. The jewels of the 15th century published by Boiana Radoiković[13] prove the existence of this tradition in the 14th-15th centuries, that was perpetuated till later in the 17th-18th centuries[14]. The treasure from Macovişte as we found it seems to be the work of a Serbian workshop from the end of the 14th century and the beginning of the 15th century that was manufacturing jewels in the old tradition of granulation and filigree.

Treasure from Ernestháza
(Banatski Despotovac)

The locality of Banatski Despotovac, iniatially named Ernestháza, is situated on the bank of the Timiş river at about 35 km east to Zrenjanin in Serbia. The treasure was found in 1881 occasioned by the workings at a road, when broken clay vessels containing several silver jewelry and 150 coins issued by Ştefan Dušan, queen Maria and emperor Sigismund of Luxemburg were uncovered. This finding was mentioned in the publication of the History Society from Timişoara in 1880[15]. Information about treasure and a drawing with the uncovered items appeared in 1881. Later, in 1897, they were published again in the magazine „Arheologiai Ertesito”[16]. (Pl. 38-39). The destiny of this treasure, initially entered into the National Hungarian Museum from Budapest, was connected with the place of finding so that in 1879, part of the treasure remained in Budapest, and the rest of jewelry came to the Museum from Timişoara[17]. Discussions concerning the jewelry from Ernestháza were carried in a global context as regards the treasures of jewelry from Hungary from the 14th-15th centuries[18] or it

[13] Radoiković, 1977, p. 92, fig. 95.
[14] Ivanić, 1995, p. 52-53, categ. 149, 150, 154.
[15] TRÉT, VI, 3, 1880, p. 160.
[16] Hampel, 1881, p. 175.
[17] Köver, 1897, p. 244.
[18] Zsámbéky, 1983, p. 124.

ori s-a revenit asupra pieselor păstrate în Muzeul Banatului la Timişoara[19]. Monika Zsábéky considera că tezaurul a avut iniţial 33 piese de podoabe[20], ea reluând în discuţie cele opt podoabe şi o monedă păstrate la Muzeul Naţional Maghiar, cu toate că planşele publicate în anul 1897 arătau doar patru vase din argint (Pl. 39) şi 11 piese de podoabe între care se remarca o diademă, cerceii de tâmplă, un inel şi o cruce reliquar (Pl. 38). Actualmente am reuşit să identificăm în Muzeul Banatului din Timişoara un număr de 20 piese din tezaur[21] (Pl. 40-44; Fig. 28-29). Diadema din tezaurul de la Ernestháza este formată din patru plăcuţe dreptunghiulare din argint legate între ele şi care sunt flancate de câte o plăcuţă triunghiulară (Pl. 40; Fig. 30). Pandantive sub forma unor mărţişoare din sârmă împletită, cu sfere mici din argint la capete, sunt agăţate prin verigi de plăcuţele diademei. Ea a fost lucrată din argint cu o concentraţie de 750‰ având o greutate totală de 63,78 gr. Diadema de la Ernestháza cu decor în granulaţie şi filigran, cu pandantiv cu sfere, se regăseşte în categoria podoabelor similare de tradiţie bizantino-balcanică din a doua jumătate a veacului al XIV-lea. Descoperirea de la Dobrica, din Banat, ce cuprindea foarte probabil inventarul unui mormânt, împreună cu cei doi cercei a avut şi o diademă cu pandantivi[22]. Ele au fost atribuite primei jumătăţi a veacului al XIII-lea[23]. Diadema de la Ernestháza poate fi discutată pentru multe apropieri tipologice şi decorative cu podoabele similare din tezaurul de la Jidostiţa[24], de la Gogoşu[25], Olteni[26].

[19] Pârvulescu, 1993, p. 233-237.

[20] Zsámbéky, 1983, p. 124.

[21] Piesele sunt următoarele: cercel de tâmplă, inv. 3988; cercel de tâmplă, inv. 4004; cercel, inv. 4140; elemente de decoraţie 3889; diademă, inv. 3987; cruce relicvar, inv. 4003; vas, inv. 6313.

[22] Milošević, 1990, p. 176.

[23] Čorović-Ljubinković, Milošević, Tatić-Burović, 1969, p. 121, categ. 285.

[24] Dumitriu, 2001, p. 127-128.

[25] Berciu, Comşa, 1956, p. 462-463; Dumitriu, 2001, p. 27.

[26] Rosetti, 1972, p. 10, fig. 20.

was paid attention only to the pieces preserved in the Museum of Banat from Timişoara[19]. Monika Zsábéky considered that the treasure initially contained 33 jewels[20]. She took again in discussion the eight jewels and a coin preserved at the National Hungarian Museum, even if the plates published in 1897 presented only four silver vessels (Pl. 39) and eleven pieces of jewelry among which a diadem, temple earrings, a ring and a reliquarium cross (Pl. 38). At present, we have identified twenty items of the treasure in the Museum of Banat from Timişoara[21] (Pl. 40-44; Fig.28-29). The diadem of the treasure from Ernestháza is formed of four rectangular silver plates tied among them. They are flanked by a triangular plate (Pl. 40). The pendants having the shape of a trinket made of plaited wire with small silver balls at their ends are attached to the diadem plates through links. It was made of silver of a concentration of 750‰. It weighs 63.78 gr. The diadem from Ernestháza with decoration in granulation and filigree, with a pendant with spheres, is found in the category of similar jewelry of Byzantin-Balkanic tradition from the second half of the 14th century. The finding from Dobrica, in Banat, that very probably comprised a grave inventory, together with the two earrings had also a diadem with pendants[22]. They were assigned to the first half of the 13th century[23]. The diadem from Ernestháza can be analyzed for several typological and decorative approaches with the similar jewelry of the treasure from Jidostiţa[24], from Gogoşu[25], Olteni[26]. The treasure from Olteni, for whose diadem was invoked even the approach by

[19] Pârvulescu, 1993, p. 233-237.

[20] Zsámbéky, 1983, p. 124.

[21] The following items: temple earring, inv. no. 3988; temple earring, inv.no. 4004; earring, inv. No.4140; decorative elements 3889; diadem, inv.no. 3987; reliquarium cross, inv.no. 4003; vessel, inv. 6313.

[22] Milošević, 1990, p. 176.

[23] Čorović-Ljubinković-Milošević, Tatić-Burović, 1969, p. 121, categ. 285.

[24] Dumitriu, 2001, p. 127-128.

[25] Berciu, Comşa, 1956, p. 462-463; Dumitriu, 2001, p. 27.

[26] Rosetti, 1972, p. 10, fig. 20.

Tezaurul de la Olteni, pentru a cărui diademă s-a invocat chiar apropierea de cea de la Ernestháza, a fost plasat în perioada celei de a doua jumătăţi a secolului al XIII-lea şi până în a doua jumătate a veacului al XIV-lea[27]. Piesele de la Jidoştiţa şi Gogoşu aparţin sfârşitului veacului al XIV-lea şi începuturile secolului al XV-lea[28]. Podoabele discutate aici, găsite în spaţiul Dunării de Jos, au fost puse în nemijlocită legătură cu atelierele de tradiţie bizantină, care încă funcţionau în veacul al XIV-lea la sudul Dunării, piesele de la Olteni raportându-se chiar la un atelier de tradiţie bizantino-balcanică din zona Macedoniei[29].

Diadema din tezaurul de la Ernestháza nu poate fi discutată fără a aminti similitudinile acesteia cu piesele similare din tezaurele de la Braşov şi Sreja, din sudul Transilvaniei, plasate în secolul al XIII-lea[30].

Cercelul de tâmplă deteriorat acum se află la Muzeul Banatului din Timişoara[31] (Pl. 38; 42/1,3; Fig. 28). Compoziţia piesei este deosebită şi împreună cu diadema de care are apropieri structurale au format piese de mare atracţie. El se prindea la tâmplă printr-o verigă deschisă, lucrată dintr-un fir gros, pe care se aflau fixate două sfere. O montură din două trunchiuri de piramidă, de care atârnau cei patru pandantivi, era agăţată de veriga cercelului (Pl. 38/1a, b). Cele două trunchiuri de piramidă, din care unul înalt şi svelt, iar cel de la bază era scund şi masiv, erau decorate pe muchii cu fir filigranat şi granule. Montura piramidală nu depăşeşte înălţimea de 3 cm, în timp ce pandantivii ce atârnă de la ea au lungimi actuale de 21 cm. Pandantivii sunt segmentaţi pe trei fragmente prin sferele de

[27] Rosetti, 1972, p. 14.

[28] Dumitriu, 2001, p. 128; Berciu, Comşa, 1956, p. 462.

[29] Rosetti, 1972, p. 14.

[30] Horedt, 1958, p. 124, plasa tezaurul de la Streja în secolul XII; Lucács, 1999, p. 152-153, fig. 13.

[31] Muzeul Banatului Timişoara, nr. inv. 3988 şi veriga 4140; Ag 800‰; G = 42,1 gr şi veriga G – 5,25 gr.

that one from Ernestháza, was dated to the second half of the 13th century till the second half of the 14th century[27]. The items from Jidoştiţa and Gogoşu belong to the end of the 14th century and the beginning of the 15th century[28]. The jewels described here, found within the area of the Low Danube, were put in direct connection with the workshops of Byzantine tradition that were still functioning during the 14th century south to the Danube, the items from Olteni referring even to a workshop of Byzantin-Balkanic tradition in the region of Macedonia[29].

The diadem of the treasure from Ernestháza can not be analyzed without mentioning its similitudes to the similar pieces of the treasures from Braşov and Sreja, in the south of Transylvania, dating from the 13th century[30].

The temple earring is in deteriorated state in the Museum of Banat from Timişoara[31] (Pl. 38; 42/1,3; Fig. 28). The jewel composition is special. Together with the diadem, to which it has structural approaches, they constituted items of great attraction. It was clung to the temple through an opened link made of a thick wire on which two balls were fixed. A setting from two frustums of pyramid by which four pendants were hanging was suspended by the earring link (Pl. 38/1a, b). The two frustums of pyramid, from which one was tall and slender, and the other one from the base was short and massive, were edged with thread in filigree and granules. The pyramidal setting is not higher than 3 cm, while the pendants that are suspended by it have actual lengths of 21 cm. The pendants were segmented in three fragments through the silver balls inserted on

[27] Rosetti, 1972, p. 14.

[28] Dumitriu, 2001, p. 128; Berciu, Comşa, 1956, p. 462.

[29] Rosetti, 1972, p. 14.

[30] Horedt, 1958, p. 124, treasure from Streja dated to the 12th century; Lucács, 1999, p. 152-153, fig. 13.

[31] Muzeul Banatului Timişoara, inv.no.3988 and link 4140; Ag 800‰; W = 42.1 gr and link W=5.25 gr.

argint intercalate pe lungimea lor. Cercelul de tâmplă din tezaurul de la Ernestháza îşi regăseşte apropieri cu o piesă descoperită în tezaurul de la Kelebia[32]. Tipologic el se înscrie în seria cerceilor cu pandantivi din secolele XIII-XIV, deschisă de cercelul cu pandantivi de la Dobrica, din Banat[33].

Pandantivul de la Ernestháza aparţine stilistic, alături de cercelul de tâmplă şi diademă, aceleiaşi familii de podoabe şi au format împreună elemente de mare atracţie ale unui grup unitar de podoabe (Pl. 41/3; Fig. 29). El se păstrează acum, fragmentar, la Muzeul Banatului din Timişoara[34]. Pandantivul a fost compus din plăcuţe dreptunghiulare din argint ajurate, legate între ele cu lănţişoare din sârmă împletită, strânse la capătul de sus într-un inel ce susţinea lanţul împletit ce se prindea la tâmplă. Elementele pandantivului se regăsesc în diadema de la Covei[35] şi la pandantivii de la Jidostiţa[36] şi Gogoşul[37], a căror origine bizantino-balcanică este evidentă. Pandantivii fragmentari din structura tezaurului se păstrează atât la Muzeul Naţional Maghiar de la Budapesta cât şi la Muzeul Banatului de la Timişoara[38]. Piesa de la Timişoara a păstrat fragmente din lanţul împletit şi o plăcuţă romboidală cu verigi şi cercei simpli de care atârnau câte trei lănţişoare împletite (Pl. 41/1,2). Plăcuţele romboidale păstrate sunt de dimensiuni apropiate şi au acelaşi decor cu granulaţii şi fir filigranat legat între granulaţii, ce conferă modele în forma literei

their length. The temple ring of the treasure from Ernestháza has similitudes with a piece discovered in the treasure from Kelebia[32]. Typologically, it is inscribed in the series of earrings with pendants from the 13th-14th centuries opened by the earring with pendants from Dobrica, in Banat[33].

The pendant from Ernestháza stylistically belongs, beside the temple earring and the diadem, to the same family of jewelry. They formed together elements of great attraction of an unitary group of jewelry (Pl. 41/3; Fig. 29). It is now preserved, in a fragmentary state, at the Museum of Banat from Timişoara[34]. The pendant was composed of rectangular silver plates which were perforated and tied among them with small chains of plaited wire. They were joining at the upper end in a ring that was sustaining the plaited chain that was hung up at the temple. The elements of the pendant are found in the diadem from Covei[35] and at the pendants from Jidostiţa[36] and Gogoşul[37], whose Byzantine-Balkanic origin is obvious. The fragmentary pendants from the treasure structure are preserved both at the National Hungarian Museum from Budapest, and at the Museum of Banat from Timişoara[38]. The item from Timişoara preserved fragments of the plaited chain and a rhomboidal plate with links and simple earrings by which three small plaited chains were hanging (Pl. 41/1,2). The rhomboidal plates that were preserved have almost the same dimensions and have the same decoration with granulations and thread in filigree tied among granulations that confers S-shaped patterns with the plate

[32] Zsámbéky, 1983, p. 109.

[33] Milošević, 1990, p. 151, nr. 243.

[34] Muzeul Banatului Timişoara, nr. inv. 4004, Ag. 750‰, G = 17,9 gr.

[35] Dumitriu, 2001, p. 117, pl. 34.

[36] Dumitriu, 2001, p. 153.

[37] Berciu, Comşa, 1956, p. 462; Dumitriu, 2001, p. 153.

[38] Zsámbéky, 1983, p. 116, fig. 23; Muzeul Banatului Timişoara, Nr. inv. 3889, Ag. 800‰, G = 47,31 gr.

[32] Zsámbéky, 1983, p. 109.

[33] Milošević, 1990, p. 151, no. 243.

[34] Muzeul Banatului Timişoara, nr. inv. 4004, Ag. 750‰, W = 17.9 gr.

[35] Dumitriu, 2001, p. 117, pl. 34.

[36] Dumitriu, 2001, p. 153.

[37] Berciu, Comşa, 1956, p. 462; Dumitriu, 2001, p. 153.

[38] Zsámbéky, 1983, p. 116, fig. 23; Muzeul Banatului Timişoara, Nr. inv. 3889, Ag. 800‰, W = 47.31 gr.

„S" cu corpul plăcuței[39] (Pl. 41/2). Elementele centrale ale pandantivilor de la Ernestháza, cu decor granulat şi filigranat, se înscriu împreună cu cercelul de tâmplă şi diadema în ambientul artei minore a veacului al XIV-lea din spațiul Dunării de Jos de tradiție bizantino-balcanică. Cele două cruci găsite odată cu celelalte podoabe, din care una este o cruce relicvariu din argint, sunt de evidentă influență catolică, cu inscripționarea textului cu caractere latine[40] (Pl. 38/6; 43/3,4). Muzeul Banatului păstrează două inele din argint ce au făcut parte din structura tezaurului[41] (Pl. 43/1,2). Tipologic se rataşează inelelor specifice secolelor XIV-XV, cu o verigă îngustă ori mai lată de care a fost sudat capul inelului sub forma unei plăci circulare. Decorul în capul unuia dintre inele este simplu cuprinzând două semiluni, legate printr-un stâlp central, totul fiind înscris într-un cerc cu raze, în timp ce piesa cealaltă are ca element decorativ central o floare de crin stilizată înscrisă într-un cerc, totul fiind închis într-un spațiu circular decorat cu cruci şi semilune (Pl. 43/2). Stilistic şi tipologic inelele de la Ernestháza se apropie mult de piesele similare din tezaurul de la Körmend[42] bunăoară dar şi de cele de la Arača, plasate în secolele XIV-XV[43].

Tezaurul de la Ernestháza cuprindea în momentul descoperirii un număr de patru vase din argint, astăzi avem ştiință doar de un număr de două dintre ele (Pl. 39). Vasul de la Muzeul Banatului este un castronaş din argint, ce are pereții sub forma a 24 de caneluri ce pornesc în evantai de pe fundul vasului[44] (Pl. 44). Un

[39] Zsámbéky, 1983, p. 124, L = 6 cm; Plăcuța de la Timişoara are dimensiunile de: L = 4 cm; l = 2,7 cm; h = 4,7 cm.

[40] Muzeul Banatului Timişoara, inv. 3987; inv. 4003; Ag. 750‰; G = 16,37 gr.

[41] Muzeul Banatului Timişoara, inv. 3894; Ag. 750‰; G = 5,70gr.; inv. 3913, Ag. 750‰; G = 3,77 gr.

[42] Vattay, 1956, p. 75, pl. X/6; Zsámbéky, 1983, p. 114, fig. 17.

[43] Stanojev, 2004, p. 66, pl. IX/125, 133.

[44] Muzeul Banatului Timişoara, nr. inv. 6313; diametrul gurii 12,3 cm şi înălțimea de 3,3 cm.

body[39] (Pl. 41/2). The central elements of the pendants from Ernestháza, with granuled and filigree decoration inscribe themselves, together with the temple earring and the diadem, in the ambient of the minor art of the 14th century within the area of the Low Danube of Byzantine-Balkanic tradition. The two crosses found in the same time with the other jewels, from which one is a reliquarium silver cross, were of Catholic influence with the text inscriptioned with Latin characters[40] (Pl. 38/6; 43/3,4). The Museum of Banat preserves two silver rings that belonged to the treasure structure[41] (Pl. 43/1,2). Typologically, they join the rings specific to the 14th-15th centuries with a narrow or broader link by which the ring head was soldered in the shape of a circular plate. The decoration of the head of one ring is simple. It contains two half-moons tied through a central pillar. All is inscribed in a circle with rays. The central decorative element of the other item is a stylized lily flower inscribed in a circle, all being closed in a circular space decorated with crosses and half-moons (Pl. 43/2). Stylistically and typologically, the rings from Ernestháza come close to the similar pieces of the treasure from Körmend[42], but also to those from Arača, dating from the 14th-15th centuries[43].

In the moment of its discovery, the treasure from Ernestháza comprised four silver vessels, from which only two of them are known (Pl. 39). The vessel from the Museum of Banat is a small silver bowl with walls having 24 grooves starting from the bottom of the vessel in a fan shape[44] (Pl. 44). A similar

[39] Zsámbéky, 1983, p. 124, L = 6 cm; The plate has the following dimensions: L = 4 cm; w = 2.7 cm; H = 4.7 cm.

[40] Muzeul Banatului Timişoara, inv. 3987; inv. 4003; Ag. 750‰; W = 16.37 gr.

[41] Muzeul Banatului Timişoara, inv. 3894; Ag. 750‰; W = 5.70 gr.; inv. 3913, Ag. 750‰; W = 3.77 gr.

[42] Vattay, 1956, p. 75, pl. X/6; Zsámbéky, 1983, p. 114, fig. 17.

[43] Stanojev, 2004, p. 66, pl. IX/125, 133.

[44] Muzeul Banatului Timişoara, nr. inv. 6313; Dm= 12.3 cm and H= 3.3 cm.

castronaş plat asemănător, fără decor, a avut pereţii modelaţi sub forma a 10 lobi (Pl. 39/4). Celelalte două vase, un castronaş plat şi unul cu picior au un bogat decor dispus în mai multe registre pe fundul şi pereţii interiori ai vaselor. Castronul plat are pereţii sub formă a 10 lobi şi buza plată[45]. Un lujer, a cărui tulpină circulară delimitează conturul fundului castronaşului, are ramificaţii scurte cu flori în capăt, ce ornează suprafeţele dintre lobi. Celălalt castronaş are o formă identică, fiind uşor supraînălţat pe un picioruş. Buza vasului este ondulată sub forma a 12 lobi (Pl. 39/1). Decorul vasului a fost realizat în două registre, unul dispus pe fundul castronaşului din elemente exclusiv vegetale, ce formează din tulpina unui lujer o formă cvadrilobală iar cealaltă pe pereţii castronaşului cu elemente zoomorfe. Se întâlnesc redate aici reprezentarea unui câine şi a unui iepure, fiecare în două registre separate între ele de un decor floral dispus într-un cerc (Pl. 39/1). Castronul cu picior de la Ernestháza are asemănări izbitoare în privinţa formei, a decorului şi a elementelor stilistice, având motive vegetale şi zoomorfe cu un vas asemănător dintezaurul de la Körmend[46]. Piesa de la Körmend, atribuită mijlocului veacului al XIV-lea, alături de celelalte vase şi inele, este produsul unui atelier central european[47]. Vasele de la Ernestháza se cuvin discutate în contextul de ansamblu al tezaurului, ale cărui elemente bizantine sunt evidente[48]. Vase din argint din veacul al XIV-lea, produse ale unor ateliere din zona central-apuseană a Peninsulei Balcanice ce lucrau sub influenţa orfevrăriei bizantine, au fost discutate în contextul unor descoperiri cum a fost cea de la Gogoşu[49].

small bowl, but flat, without any adornment, had ten lobe-shaped walls (Pl. 39/4). The other two vessels, a flat bowl and a legged one had a rich decoration disposed in several registers on the bottom and on the interior walls of the vessels. The flat bowl had ten lobes-shaped walls and flat rim[45]. A stalk whose circular stem delimited the edge of the bowl bottom had short ramifications with flowers at their ends decorating the surfaces among lobes. The other small bowl had an identical shape being slightly overraised on a short leg. The vessel rim was undulated in the shape of twelve lobes (Pl. 39/1). The vessel decoration was executed in two registers, one consisting in vegetal elements forming a quadrilobed shape from the stalk of a stem disposed on the bowl bottom, and the other on the bowl walls with zoomorphic elements. Here, there is the representation of a dog and of a rabbit, each in two registers separated between them by a floral decoration disposed in a circle (Pl. 39/1). The legged bowl from Ernestháza has striking similitudes as concerns form, decoration and stylistic elements, vegetal and zoomorphic motifs with a similar vessel of the treasure from Körmend[46]. The item from Körmend, assigned to the middle of the 14th century, beside other vessels and rings, is the product of a central European workshop[47]. The vessels from Ernestháza have to be discussed in the general context of the treasure, whose Byzantin elements are evident[48]. Silver vessels dating from the 14th century, products of workshops from the central-western region of the Balkanic Peninsula, that were working under the influence of the Byzantin jewelry, have been analyzed in the context of some findings as that one from Gogoşu[49].

[45] Pârvulescu, 1993, p. 237.
[46] Vattay, 1956, p. 71, pl. XI/1.
[47] Vattay, 1956, p. 71, Zsámbéky, 1983, p. 123.
[48] Zsámbéky, 1983, p. 112.
[49] Theodorescu, 1979, p. 97-98, 103; Čorović-Ljubinković-Milošević, Tatić-Burović, 1969, p. 86-87.

[45] Pârvulescu, 1993, p. 237.
[46] Vattay, 1956, p. 71, pl. XI/1.
[47] Vattay, 1956, p. 71, Zsámbéky, 1983, p. 123.
[48] Zsámbéky, 1983, p. 112.
[49] Theodorescu, 1979, p. 97-98, 103; Čorović-Ljubinković-Milošević, Tatić-Burović, 1969, p. 86-87.

Tezaurul de la Orşova

Tezaurul de la Orşova a fost descoperit întâmplător în cursul anului 1877 şi cuprindea podoabe şi monede medievale din veacul al XIV-lea. Puţinele informaţii despre podoabele medievale ale tezaurului sunt cunoscute din semnalarea sumară şi imaginile publicate de J. Hampel în anul 1878[50]. Monedele emise de Mircea cel Bătrân au ajuns în diverse colecţii particulare, la Timişoara şi Budapesta[51]. Cercelul are veriga torsadată şi împletită cu fir în filigran, deschisă la capete. Decorul este format din două sfere alungite şi o montură cilindrică. Pseudo granulaţii, dispuse sub forma unor conuri în relief înscrise în cercuri, constituie elementul pregnant de pe cele două sfere (Pl. 46). Piesa de la Orşova, singura despre care avem informaţii din tezaur, oferă, prin analogiile cu cerceii de la Olteni[52], Dobri Do şi Jiana Mare[53], un argument în plasarea tezaurului în cursul veacului al XIV-lea. Cercetările noastre cu privire la acest tezaur în depozitele Muzeului din Timişoara au rămas sterile.

Tezaurul de la Denta

Tezaurul de podoabe de la Denta din valea Bârzavei a fost descoperit în anul 1881, câteva din piesele acestuia ajungând la Muzeul Naţional Maghiar din Budapesta şi fiind semnalate prompt în scrierea istorică a vremii[54] (Pl. 46). Prezentarea structurii podoabelor de la Denta o facem apelând la informaţiile şi imaginile cunoscute deja. Piesele semnificative erau două tipuri de modele de aplici de curea (Pl. 46/B, 2-3). Unul din modele era dreptunghiular cu decor granulat sub forma a douăsprezece granule legate de un bob central, iar celălalt model era de formă triunghiulară cu acelaşi element decorativ. Se remarcă în

[50] Hampel, 1878, p. 133, fig. 5 a, b.
[51] Iliescu, 2008, p. 153.
[52] Rosetti, 1972, p. 9.
[53] Dumitriu, 2001, p. 127, pl. 39/1.
[54] Köver, 1897, p. 252.

Treasure from Orşova

The treasure from Orşova was fortuitously uncovered in 1877. It contained medieval jewelry and coins from the 14th century. Few information about the medieval jewelry of the treasure are known due to the summary presentation and images published by J. Hampel in 1878[50]. The coins issued by Mircea the Old reached different private collections in Timişoara and Budapest[51]. The earring has stranded link plated with thread in filigree, open-ended. The decoration consists in two elongated balls and a cylindrical setting. Pseudo-granulations disposed in the shape of cones in relief inscribed in circles constitute the striking element on the two balls. The item from Orşova, the only one of the treasure about which we have information, offers an argument for dating the treasure in the 14th century through analogies with the earrings from Olteni[52], Dobri Do and Jamu Mare[53]. Our investigations in the depot of the Museum of Banat from Timişoara as regards this treasure have remained futile.

Treasure from Denta

The treasure of jewelry from Denta in the valley of the Bârzava was uncovered in 1881. Few pieces reached the National Hungarian Museum from Budapest being promptly mentioned in the historical literature of the time[54] (Pl. 46). The structure of the jewelry from Denta was presented by means of information and images already known. The significant items were two types of patterns of belt clasps (Pl. 46/B, 2-3). One pattern was rectangular with granuled decoration in the shape of twelve granules tied by a central grain. The other pattern was triangular with the same decorative element. There are elements

[50] Hampel, 1878, p. 133, fig. 5 a, b.
[51] Iliescu, 2008, p. 153.
[52] Rosetti, 1972, p. 9.
[53] Dumitriu, 2001, p. 127, pl. 39/1.
[54] Köver, 1897, p. 252.

componența descoperirii de la Denta elemente de îmbrăcăminte, un nasture lucrat din fir filigranat cu granule şi copci. Împreună cu podoabele s-au găsit şi monede, din care cele mai târzii se plasează în a doua jumătate a secolului al XVII[55].

Tezaurul de la Gelu

Tezaurul de la Gelu aparține Evului Mediu târziu sau mai degrabă începuturilor epocii moderne, el conservând elemente de tradiție medievală venite din lumea sârbească, unde-şi află dealtminteri apropieri stilistice în veacul al XVI-lea şi în perioada de început a secolului următor. Cercelul de tâmplă şi paftaua constituie două elemente reprezentative ale tezaurului[56]. Cercelul de tâmplă are o formă lunulară plină şi masivă, din argint cu decor în filigran şi granulație pe ambele fețe ale podoabei. Motive decorative geometrice, sub cercelul realizat din fir filigranat pe care se aşează granulații, totul încheiat pe margini din granulații ce creează aspectul unor stropi de apă sparți conferă piesei o anume eleganță. Cercelul de tâmplă de la Gelu are apropieri tipologice în arta minoră sârbească din secolul al XVI-lea[57]. Perechea de paftale este atribuită unui atelier transilvănean, ea găsindu-şi apropieri în piese similare din secolul al XVII-lea[58]. Tezaurul de podoabe de la Gelu, modest şi dintr-o perioadă târzie, am considerat că merită să fie semnalat în acest cadru pentru piesele sale de tradiție mai veche bizantino-balcanică, perpetuate în atelierele sârbeşti până târziu în secolele XVI-XVII (Pl. 49; Fig. 32).

Tezaurul de la Tomaševac

Aşezarea Tomaševac este situată pe cursul Timişului, la 20 km sud-est de oraşul

[55] Köver, 1897, p. 252.
[56] Rădulescu, 1982, p. 56.
[57] Rădulescu, 1982, p. 62; Ivanić, 1982, p. 62; Ivanić, 1995, p. 68-69.;
[58] Rădulescu, 1982, p. 63.

of clothing, a button worked in filigree with granules and buckles belonging to the finding from Denta. Coins, from which the latest ones dating from the second half of the 17th century[55] were found together with jewelry.

Treasure from Gelu

The treasure from Gelu belongs to the Late Middle Ages or rather to the beginning of the modern epoch. It preserved elements of medieval tradition come from the Serbian world, where otherwise it found stylistical approaches in the 16th century and in the beginning of the following century. The temple earring and the buckle constituted two representative elements of the treasure[56]. The silver temple earring had a full massive lunular shape with decoration in filigree and granulation on both sides of the jewel. Geometrical decorative motifs, below the earring made of thread in filigree on which granulations are set, all edged with granulations that created the aspect of broken water drops conferred a certain elegance to the item. The temple earring from Gelu had typological approaches in the minor Serbian art of the 16th century[57]. The pair of buckles was assigned to a Transylvanian workshop. It had similitudes with similar items dating from the 17th century[58]. The modest treasure of jewels from Gelu, belonging to a late period, is worth being mentioned for its pieces of older Byzantin-Balkanic tradition perpetuated in the Serbian workshops till late in the 16th-17th centuries.

Treasure from Tomaševac

Tomaševac settlement is located on the course of the Timiş at 20 km south-east

[55] Köver, 1897, p. 252.
[56] Rădulescu, 1982, p. 56.
[57] Rădulescu, 1982, p. 62; Ivanić, 1982, p. 62; Ivanić, 1995, p. 68-69.;
[58] Rădulescu, 1982, p. 63.

Zrenjanin. Nu se cunosc condiţiile descoperirii, singurele informaţii provin despre piesele ajunse în anul 1894 la Budapesta şi publicate în scrierile istorice ale vremii[59]. Tezaurul de la Tomaševac avea în structura sa conservată un cercel, un inel sigilar, patru ace de păr şi alte piese (Pl. 47).

Cercelul din argint are o formă lunulară plină, fiind decorat pe ambele feţe cu granule şi filigran, pe margini atârnând pandantivi ovali. El are apropieri formale cu piesele din secolul al XVI-lea de la Novo Brdo[60], dar şi de cercei din vechea colecţie a Muzeului Naţional din Belgrad din secolele XVI-XVII[61].

Inelul sigilar masiv, fără chaton, prin forma sa se înscrie într-o tradiţie mai veche specifică mai degrabă secolului al XV-lea. Analogii formale se pot invoca din mediul sârbesc dar nu numai[62]. Acele de păr cu carpul globular sunt piese deosebite, din argint, lucrat în fir filigranat şi granulaţii (Pl. 47). Piese similare din argint, lucrate în acelaşi mod, se păstrează în vechea colecţie de podoabe a Muzeului Naţional din Belgrad[63]. Podoabele invocate pentru apropieri cu cele de la Tomaševac sunt plasate în secolul al XVI-lea. Tezaurul de la Tomaševac se înscrie, aşa cum s-a remarcat încă de la semnalarea sa, în perioada secolului al XVI-lea[64], piesele sale fiind lucrate în vechea tehnică al filigranului şi granulaţiei într-un centru artizanal sârbesc ce a perpetuat o tradiţie bizantino-balcanică.

O parte din tezaurele de podoabe prezentate aici, le avem în vedere îndeosebi pe cele de la Denta, Tomaševac şi Gelu depăşesc intervalul cronologic invocat ca limite ale studiului, sau se înscriu în perioada finală a

[59] Köver, 1897, p. 246-249, pl. XII-XIII.

[60] Zečević, 2006, p. 242-243, categ. 147.

[61] Ivanić, 1995, p. 72-73.

[62] Milošević, 1990, p. 120-121; Zečević, 2006, p. 189.

[63] Ivanić, 1995, p. 183, fig. 250-253.

[64] Köver, 1897, p. 249 îl datează chiar la sfârşitul sec. XVI şi începutul sec. XVII.

to Zrenjanin. The conditions of its uncovery are unknown. The only information are about the items that were in Budapest in 1894 and published in the historical literature of the time[59]. The treasure from Tomaševac comprised an earring, a signet ring, four hair pins and other objects in its preserved structure (Pl. 47).

The silver earring had a full lunular shape decorated with granules and filigree on both sides. On the edges, oval pendants were hanging. It had formal similitudes with the items of the 16th century from Novo Brdo[60], but also with the earrings from the old collection of the National Museum from Belgrad dating from the 16th-17th centuries[61].

The massive signet ring, without any chaton, belongs to an older tradition specific rather to the 15th century because of its form. Formal analogies can be invoked from the Serbian tradition, but not only[62]. The hair pins with globular head are remarkable silver items made of thread in filigree and granulations (Pl. 47). Similar silver items, worked in the same way, have been preserved in the old collection of jewels of the National Museum from Belgrad[63]. The jewels invoked for similitudes with those from Tomaševac dated from the 16th century. The treasure from Tomaševac was assigned to the 16th century even since it was discovered[64], its items being worked in the old technique of filigree and granulation in a Serbian workshop that perpetuated a Byzantin-Balkanic tradition.

Part of the jewelry treasures presented above, in view of the treasures from Denta, Tomaševac and Gelu, surpassed the chronological interval invoked as limits of the study or they subscribed in its final

[59] Köver, 1897, p. 246-249, pl. XII-XIII.

[60] Zečević, 2006, p. 242-243, categ. 147.

[61] Ivanić, 1995, p. 72-73.

[62] Milošević, 1990, p. 120-121; Zečević, 2006, p. 189.

[63] Ivanić, 1995, p. 183, fig. 250-253.

[64] Köver, 1897, p. 249 it is dated even to the end of the 16th century and beginning of the 17th century.

acestuia, secolul al XVI-lea. Am socotit util să fie cuprinse în discuție pe de o parte fiindcă aduc informații despre structura tezaurelor de podoabe medievale din Banat şi oferă în acest fel o imagine de ansamblu despre gusturile în materie de podoabe din lumea medievală târzie a Banatului. Prezentarea oferă în acest timp imaginea perpetuării în secolul al XVI-lea şi chiar peste durata acestuia a unei vechi tradiții, aceea a decorului în filigran şi granulației, în centre artizanale sârbeşti şi ale căror podoabe s-au bucurat de apreciere în mediul bănățean.

period, that means the 16th century. We have considered usefully to present them because they brought information about the structure of treasures of medieval jewelry from Banat and have offered a general view about tastes in matters of jewelry in the late medieval world of Banat. This presentation offers in this time the image of perpetuation of an old tradition of decoration in filigree and of granulation in artisanal Serbian centres whose jewelry enjoyed appreciation in Banat in the 16th century and even beyond it.

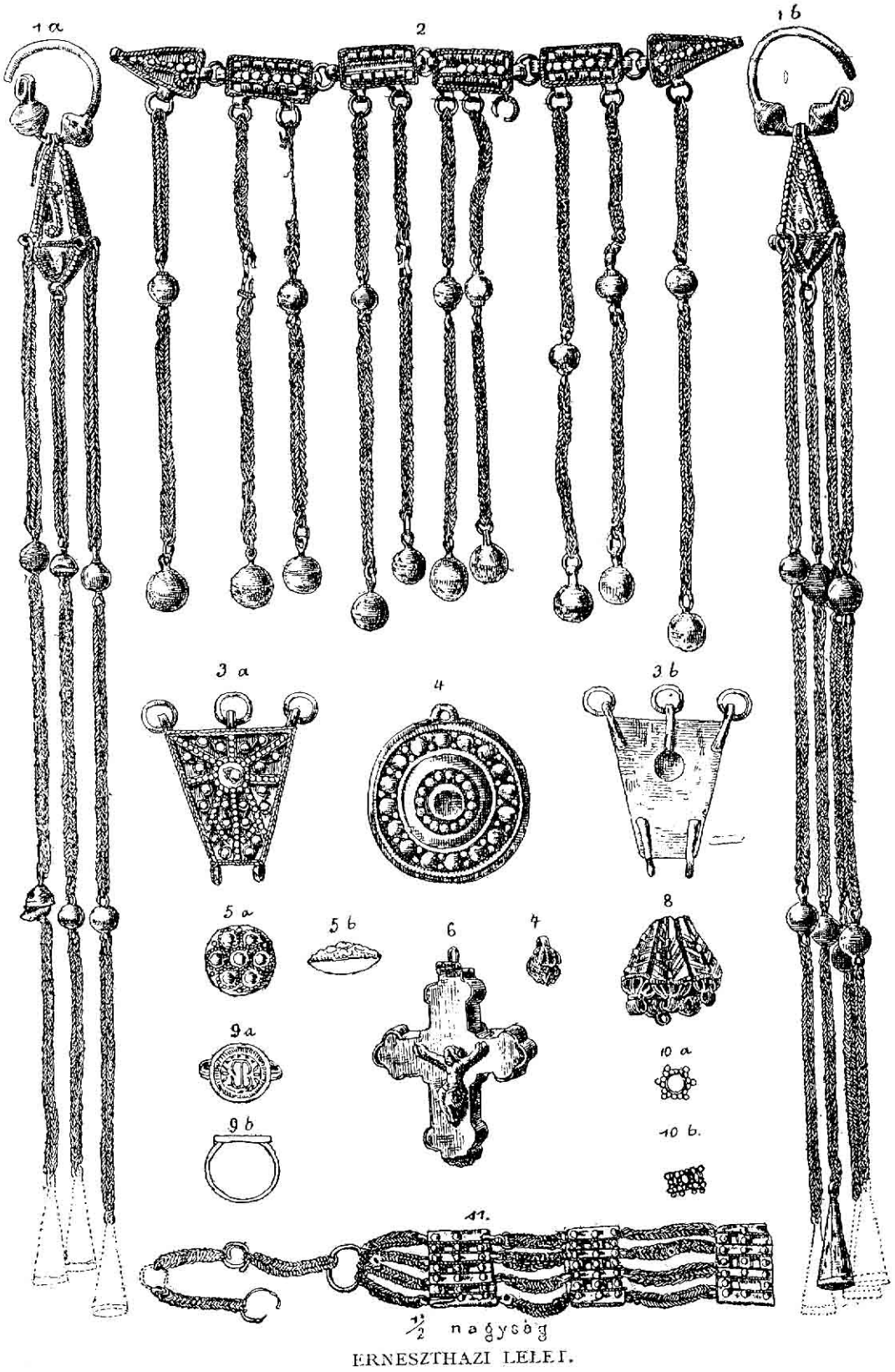

Pl. 38. Tezaurul de la Ernestháza. Treasure from Ernestháza

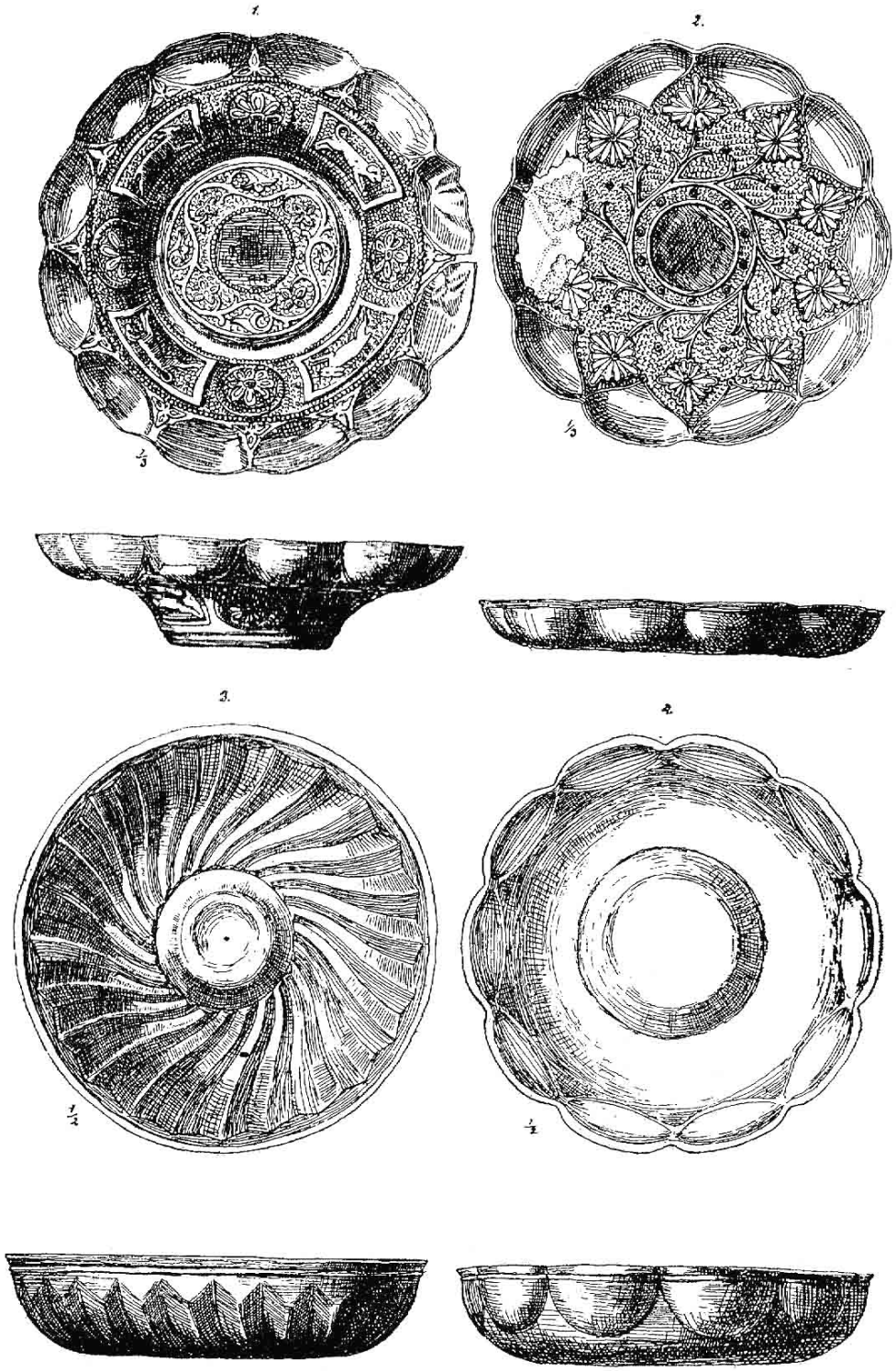

1—4 EZÜSTCSÉSZÉK A N. MUZEUMBAN — EZÜSTCSÉSZÉK AZ ERNESZTHÁZAI LELETBŐL.

Pl. 39. Vase din Tezaurul de la Ernestháza.
Vessels of the treasure from Ernestháza

Pl. 40. Muzeul Banatului. Piese de la Ernestháza
The Museum of Banat. Items from Ernestháza

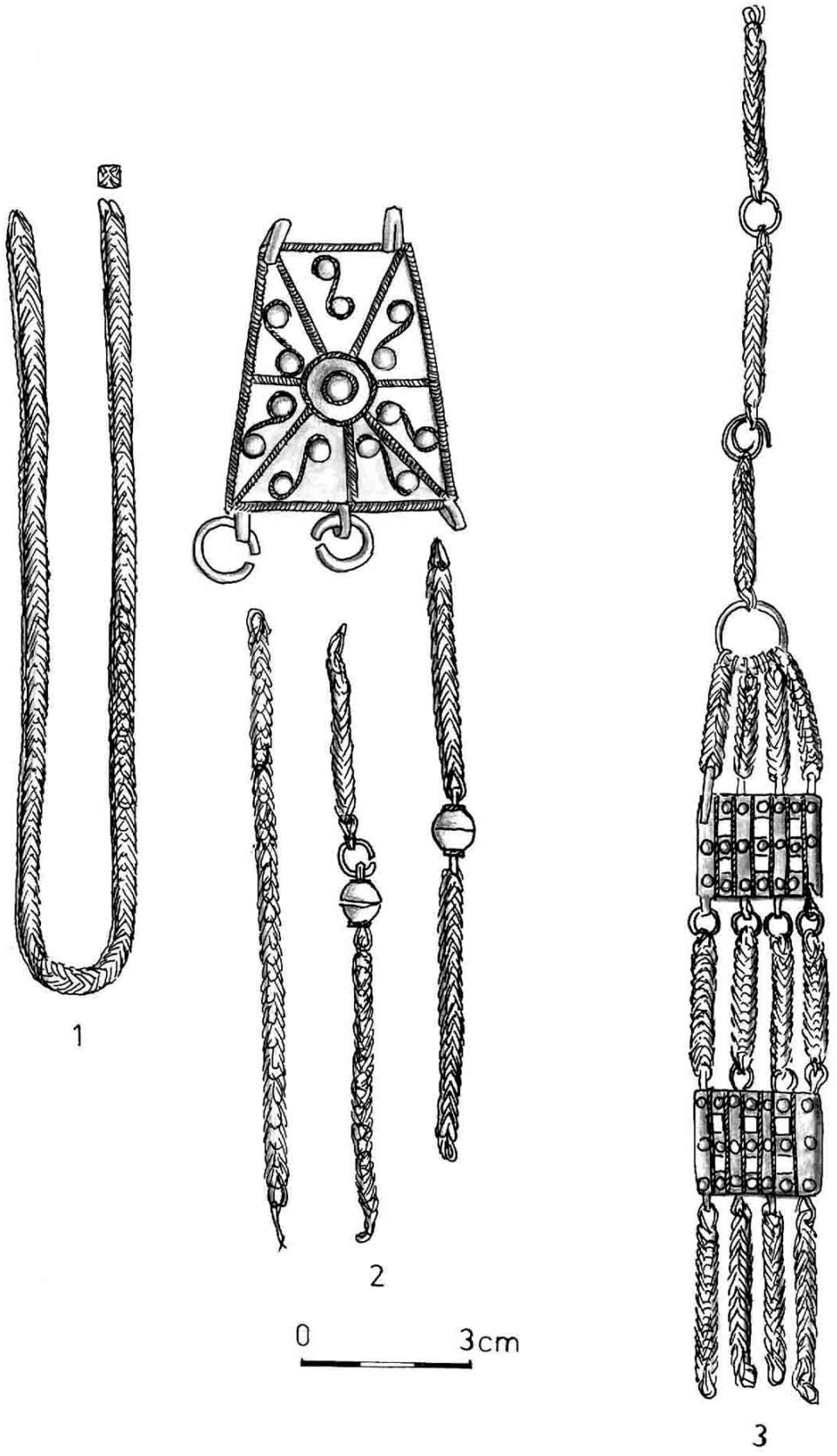

Pl. 41. Piese din Tezaurul de la Ernestháza
Items of the treasure from Ernestháza

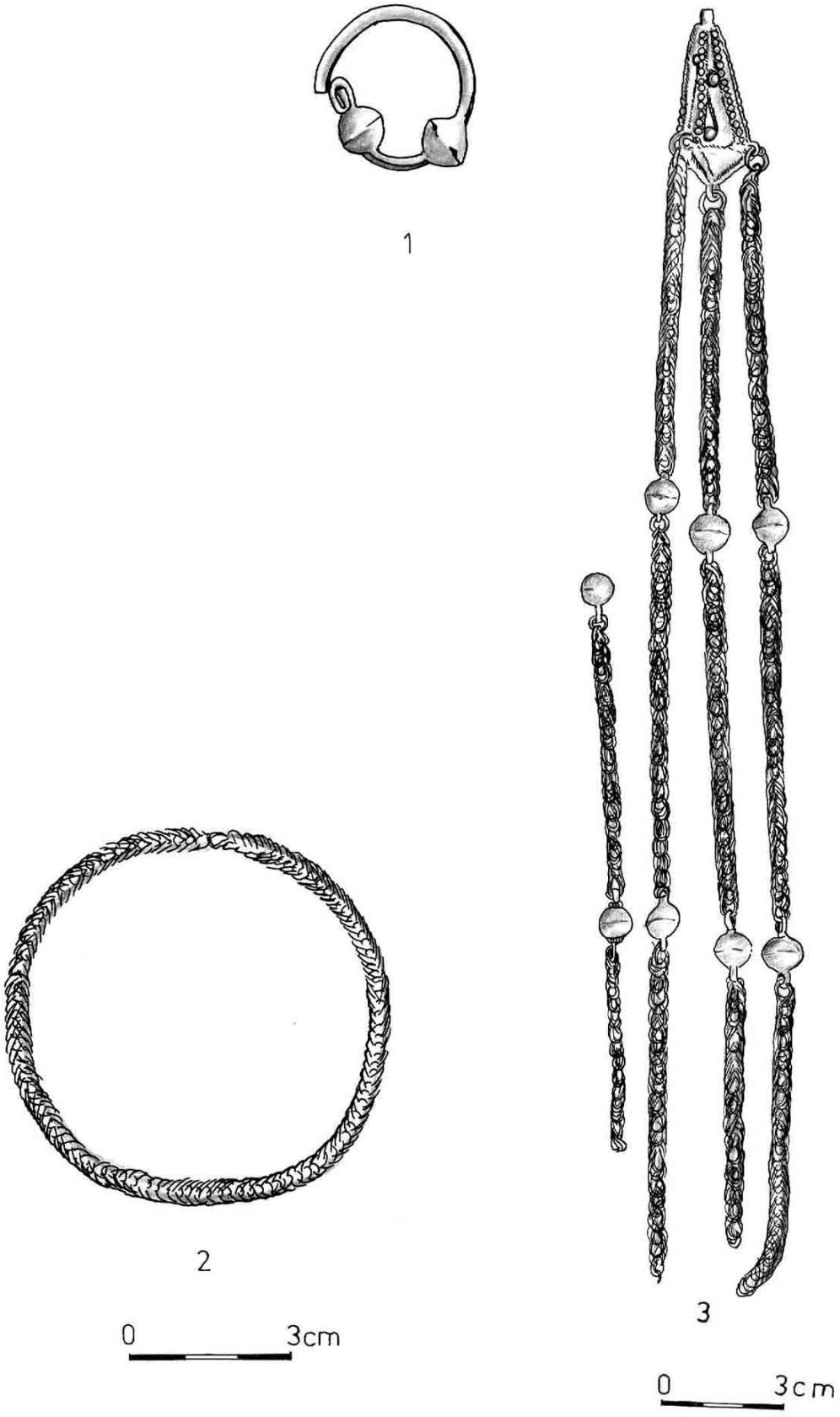

Pl. 42. Piese din Tezaurul de la Ernestháza
Items of the treasure from Ernestháza

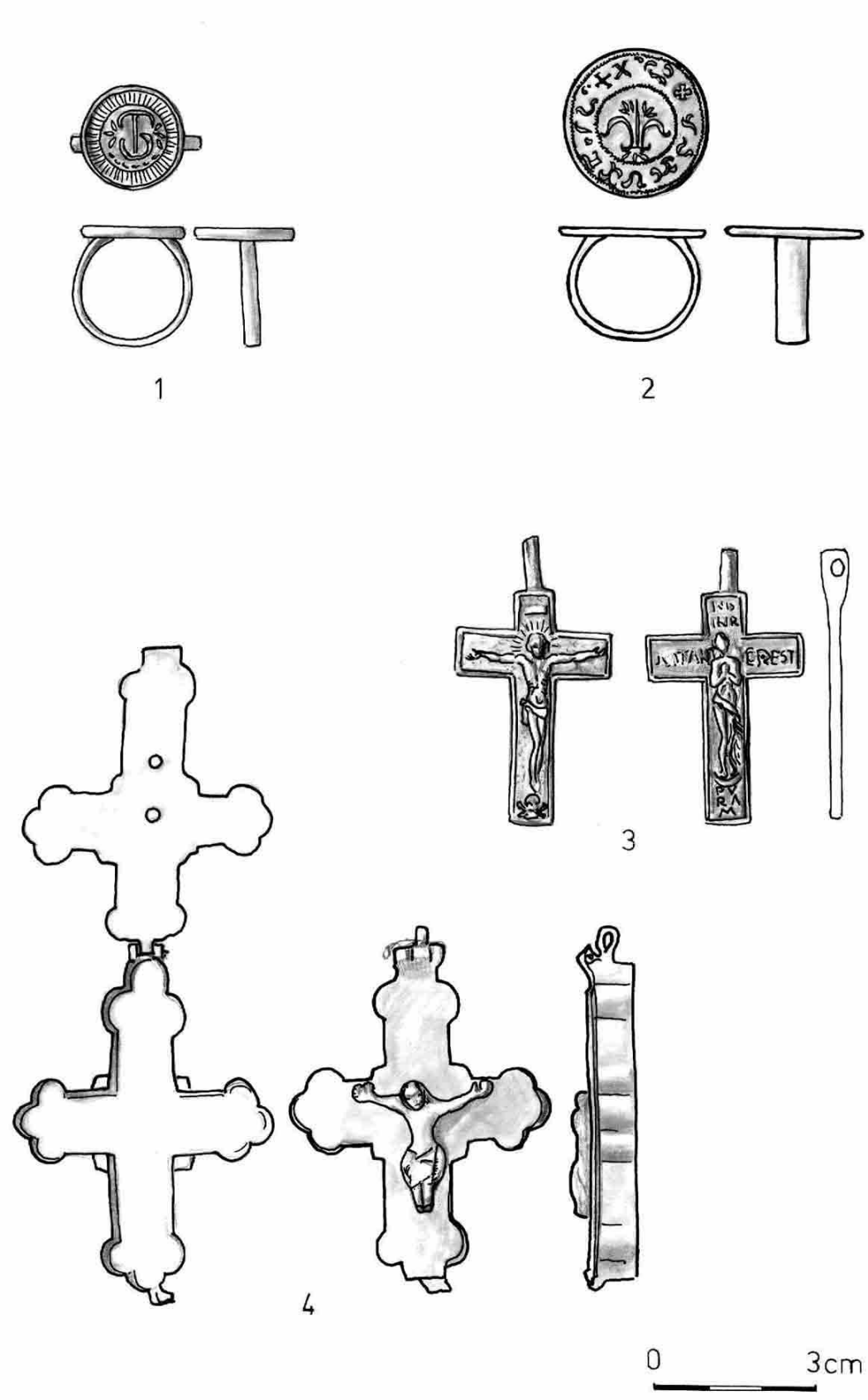

Pl. 43. Piese din Tezaurul de la Ernestháza
Items of the treasure from Ernestháza

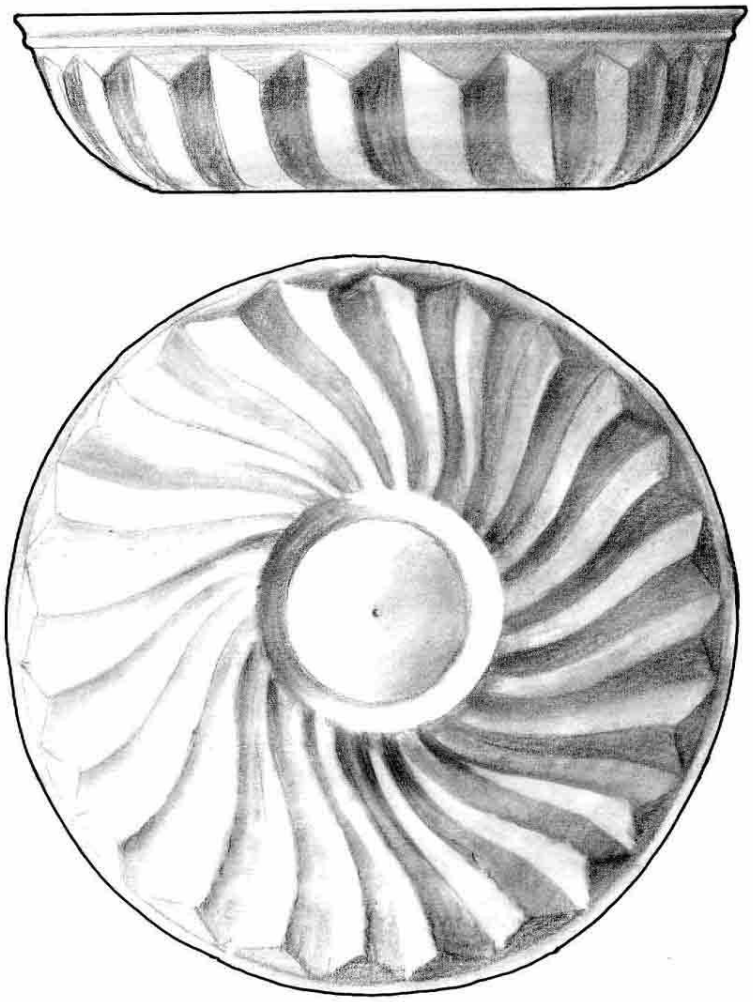

Pl. 44. Vas medieval. Ernestháza.
Medieval vessel. Ernestháza.

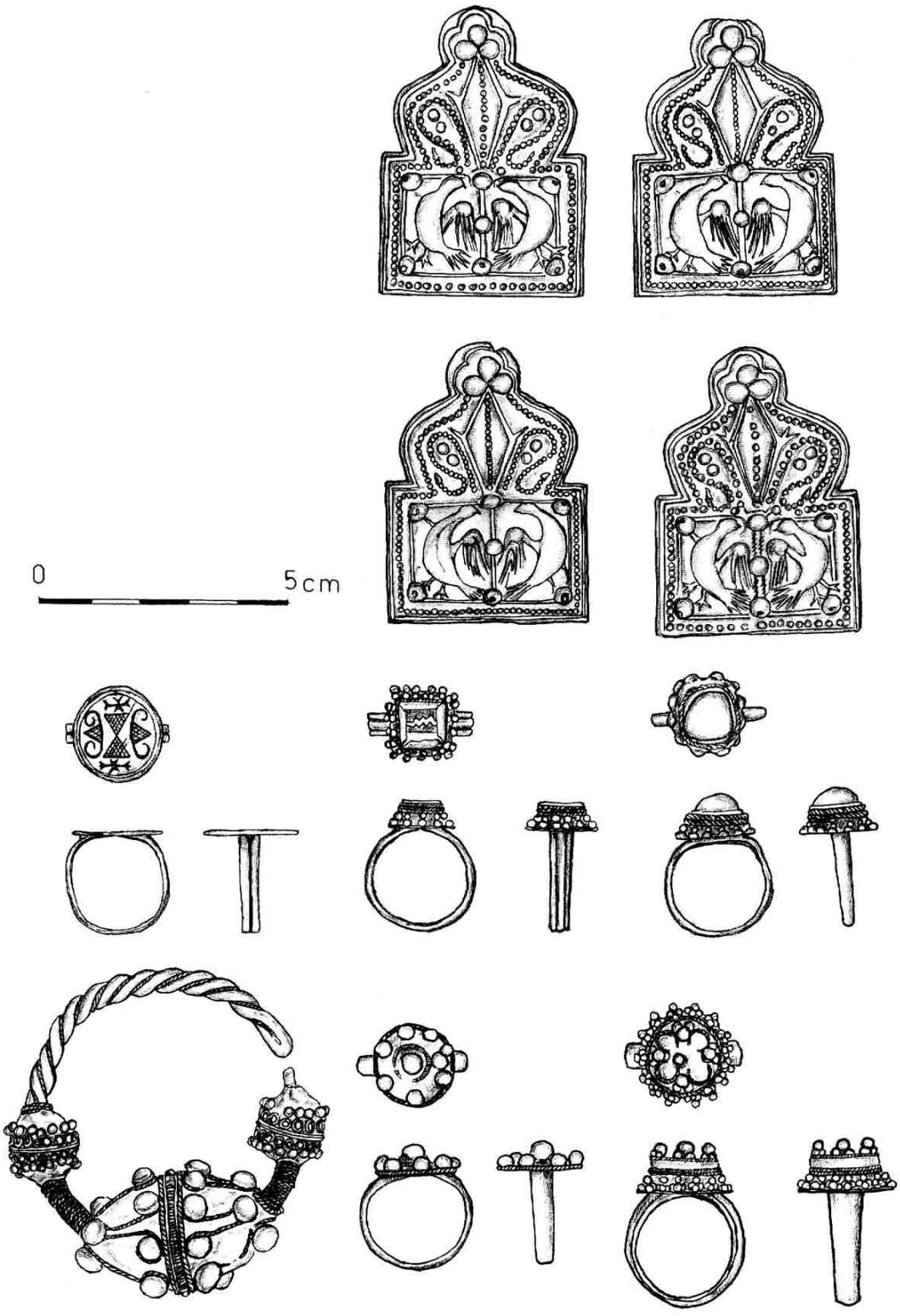

Pl. 45. Tezaurul de la Macovişte. Treasure from Macovişte

1.

2.

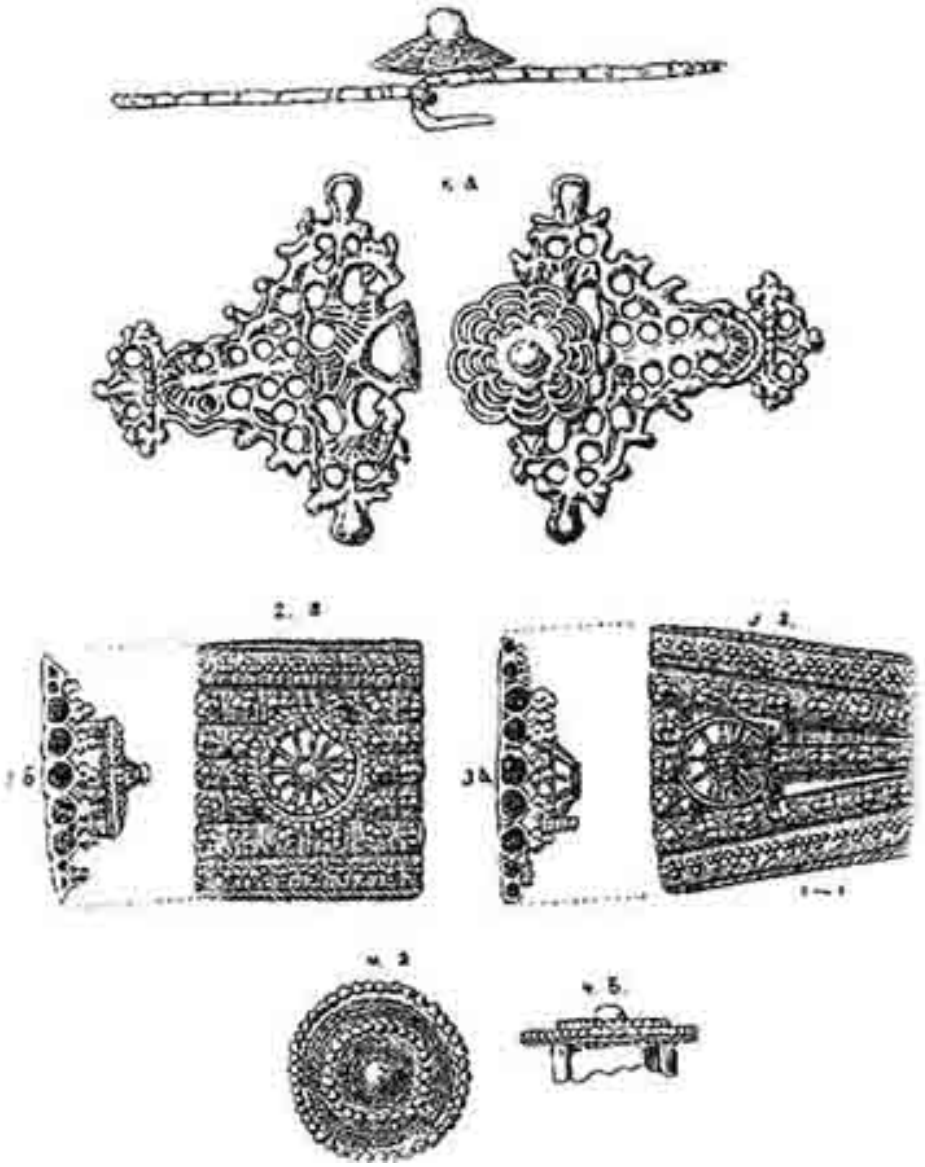

Pl. 46. Tezaurul de la Orşova şi Denta. Treasure from Orşova and Denta.

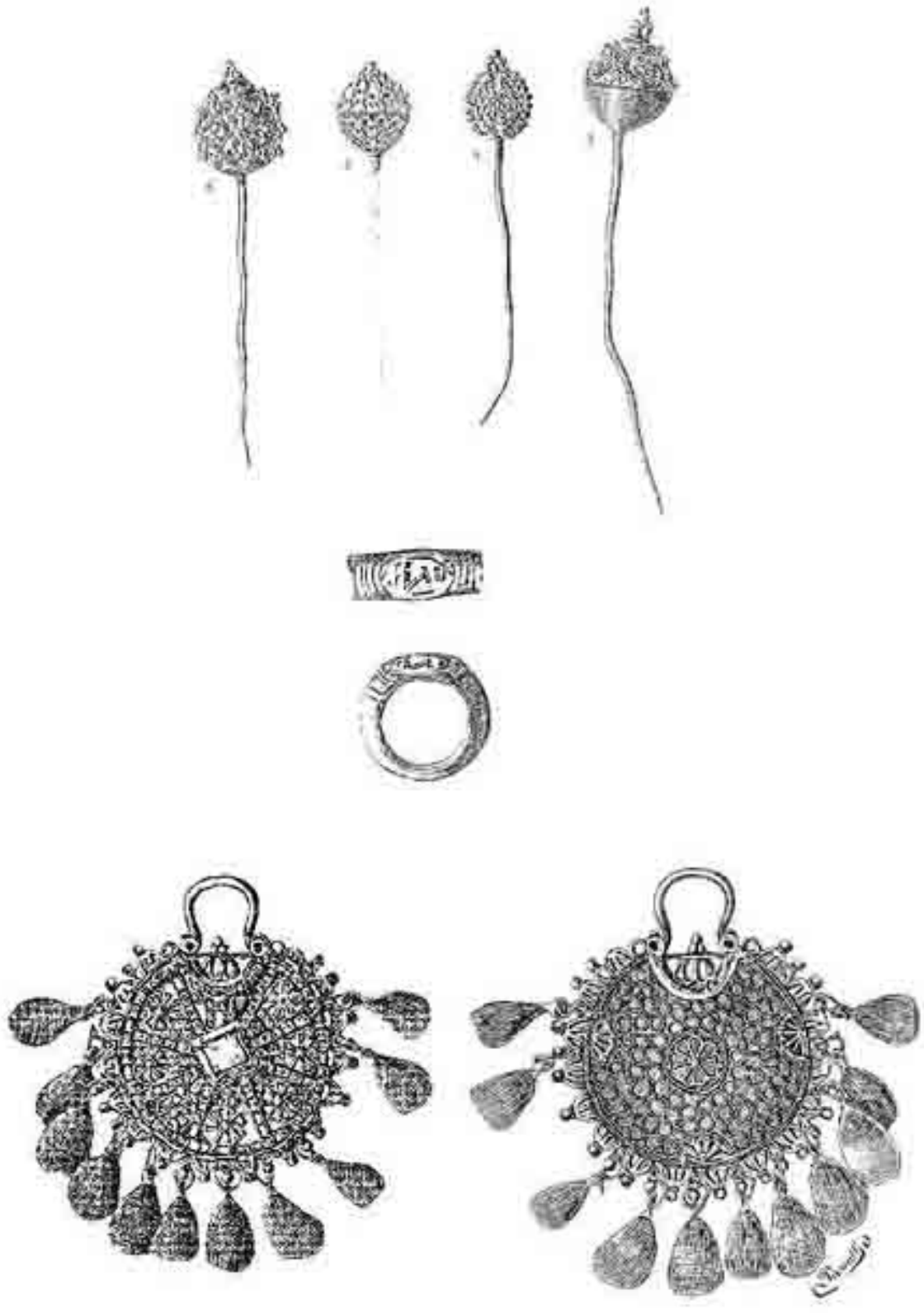

Pl. 47. Tezaurul de la Tomaševac. Treasure from Tomaševac

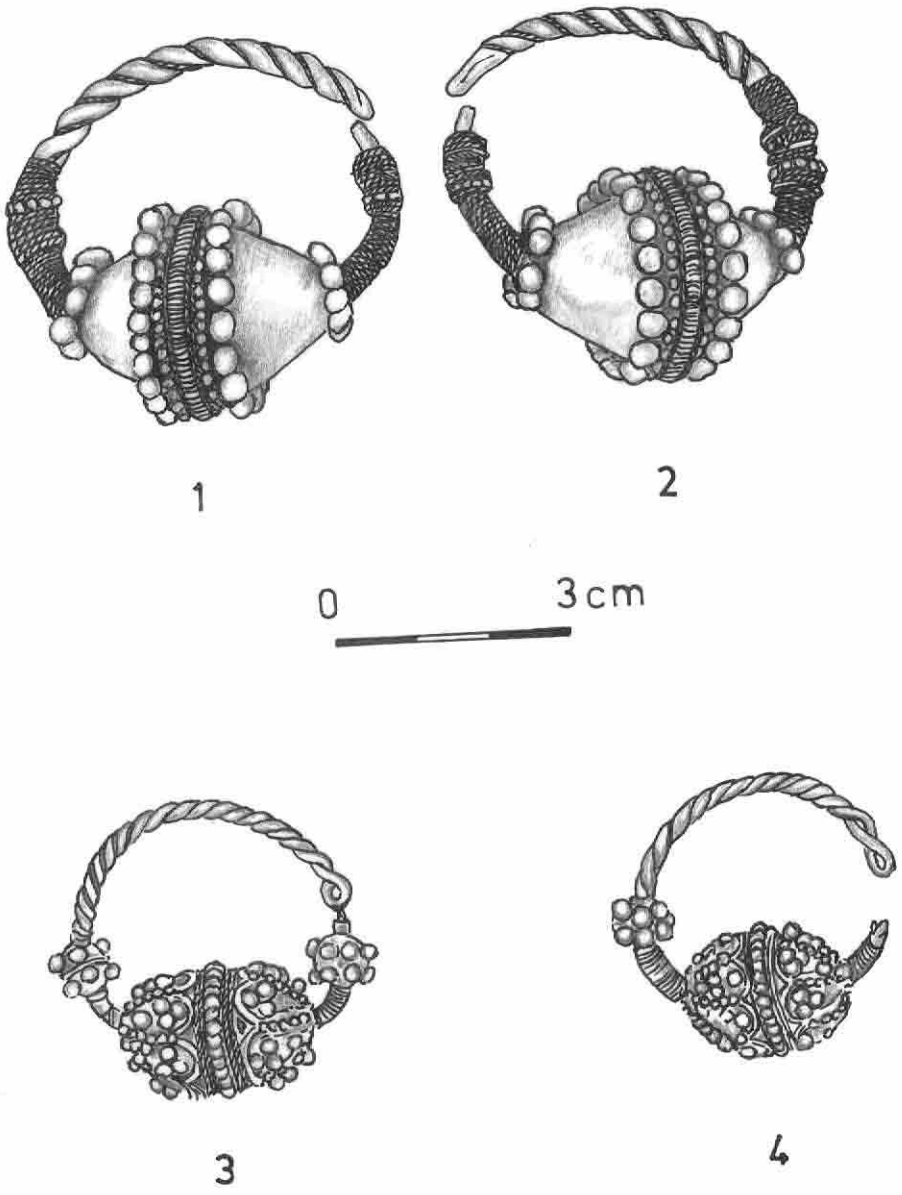

Pl. 48. Cercei de la Svinița, Dubovac. Earrings from Svinița, Dubovac.

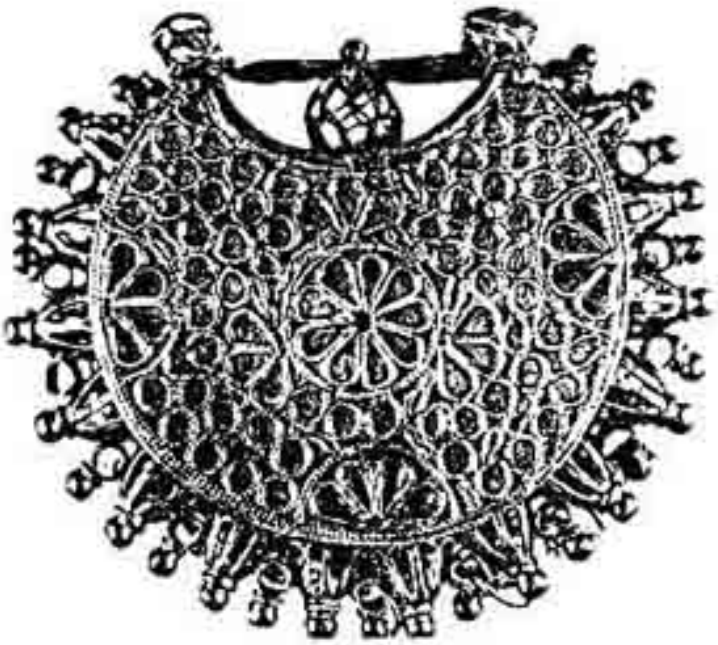

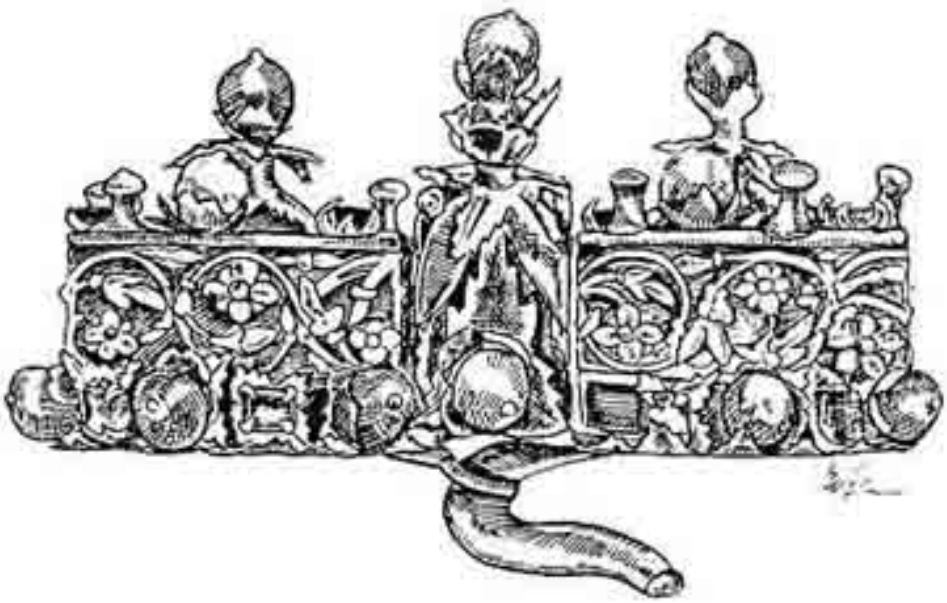

Pl. 49. Tezaurul de la Gelu. Treasure from Gelu

1.

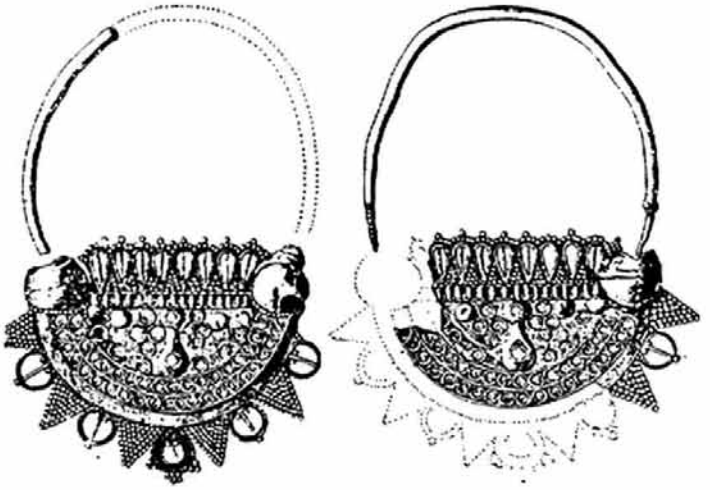

2.

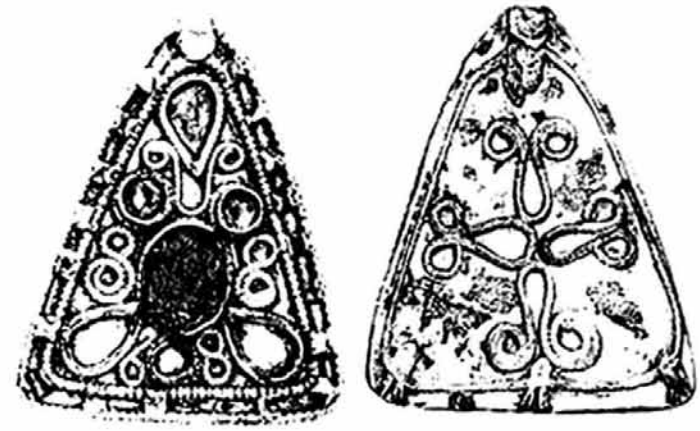

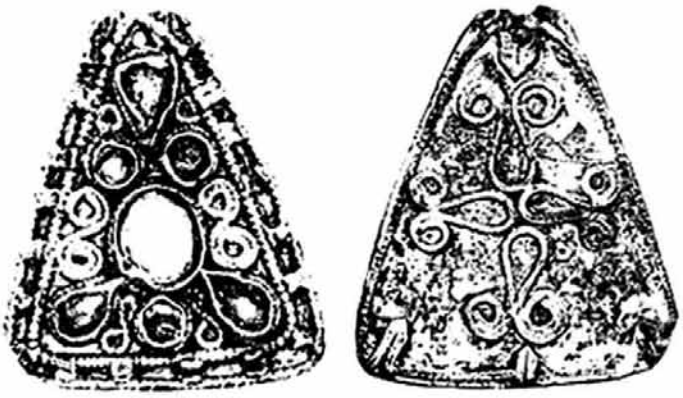

Pl. 50. Cercei de la Vatin; Teremia Mare. Earrings from Vatin; Teremia Mare.

EVOLUȚIA ARTEI MINORE DIN BANAT

Aşezat la capătul vestic al Dunării de Jos, spațiul bănățean a avut la începuturile Evului Mediu o evoluție istorică în care găsim reflexele poziției sale geografice, la o răscruce de drumuri europene. Banatul este o provincie istorică dunăreană aşezată pe culoarul transcarpatic, ce a jucat rolul unui coridor european, ce făcea legături geografice şi culturale între spațiul central european, cel al Balcanilor şi înspre răsărit cu bazinul pontic[1]. Cronicile latine medievale, care aduc în prim plan istoria politică şi etnografică a acestui spațiu în jurul Anului O Mie, au consemnat existența unei formațiuni statale slavo-române condusă inițial de Glad şi mai apoi de Ahtum, care şi-a încheiat existența prin integrarea ei violentă între fruntariile Regatului arpadian maghiar atunci constituit. Asistăm pe parcursul a două secole, până la începutul veacului al XIII-lea, la impunerea de către regalitatea arpadiană a unor structuri administrative proprii feudalismului apusean şi la integrarea concomitentă a provinciei în sfera de control a bisericii latine, prin crearea Episcopiei Cenadului în jurul anului 1030. Banatul, o regiune geografică delimitată natural, a devenit aşadar o regiune de pe frontiera latină a Europei în preajma Anului O Mie[2].

Recursul la sursele latine privitoare la istoria Banatului invocate mai înainte, avem în vedere aici mult discutata *Cronică a lui Anonimus* cât şi *Viața Sfântului Gerard de la Cenad*, relevă prezența slavilor, a unor populații turanice, alături de români în ducatul slavo-român, implicate în conflictele cu maghiarii din veacul al X-lea[3]. Reconstituirea raporturilor etno-demografice pentru spațiul

[1] Theodorescu, 1974, p. 61-64; Țeicu, 2007, p. 8.
[2] Țeicu, 2007 p. 8.
[3] Popa – Lisseanu, 1934, p. 110.

EVOLUTION OF MINOR ART IN BANAT

Situated at the western end of the Low Danube, the Banat region had a historical evolution in which we have found the reflexes of its geographical position at the beginning of the Middle Ages, at the crossroad of European ways. The Banat is a historical Danube province situated in the trans-Carpathian Corridor that played the role of a European corridor that made geographical and cultural connections among the central European area, the Balkans region and the Pontic Bassin towards the east[1]. Medieval Latin chronicles, that brought into forefront political and ethnographical history of this area around the year One Thousand, recorded the existence of a statal Slav-Romanian formation initially led by Glad, and later by Achtum, that ended its existence through its violent integration into the borders of the Arpadian Hungarian Kingdom constituted then. Along two centuries, till the beginning of the 13th century, we assist in the imposition of some administrative structures characteristic of the western feudalism by the Arpadian royalty and in the concomitent integration of the province into the sphere of control of the Latin church when the diocese of Cenad was founded about 1030. The Banat, a geographic region naturally delimited became consequently a region on the Latin frontier of Europe about the Year One Thousand[2].

The appeal to the Latin sources concerning the history of Banat invoked above, taking into account the much discussed *Chronicle of Anonymus*, as well as *The Life of Saint Gerard from Cenad*, points out the presence of Slavs, of some Turanic populations, beside Romanians in the Slav-

[1] Theodorescu, 1974, p. 61-64; Țeicu, 2007, p. 8.
[2] Țeicu, 2007 p. 8.

dintre Dunăre şi Mureş cu aportul masiv al arheologiei medievale, aşa cum s-a discutat pentru un spaţiu mai vast al Dunării de Jos, nu este nici pe departe o chestiune la care se pot oferi soluţii imediate şi clare[4].

Arta minoră medievală, cu mărturiile sale inegal păstrate pentru acest spaţiu, reflectă tradiţiile şi gusturile artistice în materie de podoabe ale grupurilor etnice ce au vieţuit în provincie. Ea reflectă în egală măsură interferenţele a două mari sfere de civilizaţie, cea bizantino-balcanică şi a Europei centrale, ce se întâlneau şi uneori se suprapuneau, aşa cum este şi firesc dealtminteri într-o regiune de frontieră şi într-un culoar geografic şi cultural. Dunărea de Jos apuseană a ajuns frontieră a Imperiului Bizantin la momentul 1018, în urma desfiinţării statului bulgar de către împăratul Vasile al II-lea (976-1025) şi a organizării temei bizantine Sirmium în acest spaţiu[5]. Regatul arpadian ajunge în acest fel să aibă o frontieră comună cu Bizanţul şi cele două centre de putere s-au interferat, uneori paşnic alteori violent, în spaţiul Dunării de Jos apusene. Relaţiile bizantino-maghiare în cursul secolului al XII-lea au fost marcate de perioade conflictuale pentru controlul unor zone dar şi de mari apropieri, ce au mers în vremea regelui Bela al III-lea (1172-11969) şi a împăratului bizantin Manuel Comnenul (1143-1196) până la proiecte de uniune dinastică[6]. Margareta, fiica regelui Bela al III-lea, a ajuns împărătească a Bizanţului prin căsătoria cu Isac al II-lea Angelos (1185-1195) şi în dota acesteia s-au regăsit moşii din sudul Banatului[7]. Apropierea geografică a favorizat o influenţă a culturii bizantine în Ungaria medievală, influenţă detectabilă dealtminteri încă din veacul al XI-lea. Biserica bizantină cu structuri proprii de la începutul secolului al XI-lea pe Dunăre, dar şi mănăstirile bizantine din Ungaria medievală, active până către

[4] Bálint, 1991, p. 98-99.

[5] Wasilewski, 1964, p. 475-477.

[6] Moravcsik, 1967, p. 312-319; Moravcsik, 1970, p. 89 şi urm.

[7] Tăutu, 1956, p. 52-54.

Romanian duchy, involved in conflicts with the Hungarians since the 10th century[3]. Reconstitution of ethnical-demographic reports in the area between the Danube and the Mures with the massive contribution of medieval archaeology is not by far a matter that gets immediate and clear solutions[4].

Minor medieval art, with its evidence unequally preserved for this area, reflects traditions and artistic tastes in matters of jewelry of the ethnical groups that lived in this province. It reflects in an equal measure interferences of two great spheres of civilization, the Byzantine-Balkanic one and the central Europe one that were joining and sometimes even superposing as it is otherwise natural in a frontier region and in a cultural and geographic corridor. The western Low Danube became border of the Byzantine Empire at the moment of 1018, as a result of breaking up of the Bulgarian state by the emperor Basil II (976-1025) and of organization of the Byzantine Sirmium within this area[5]. The Arpadian Kingdom started to have a common frontier with Byzantium and the two centres of power interfered, sometimes peacefully, other time violently within the western Low Danube area. The Byzantine-Hungarian relations during the 12th century were marked by conflictual periods for controlling certain regions, but also of great approaches that led to projects of dinastic union during the reign of king Bela III (1172-11969) and of Byzantine emperor Manuel the Comnen (1143-1196)[6]. Margaret, daughter of king Bela III, became emperess of Byzantium by her marriage with Isac II Angelos (1185-1195). In her dowry, there were estates south to Banat[7]. The geographical closeness favoured an influence of the Byzantine culture in medieval Hungary, influence manifested even since the 11th century. The Byzantine church with its own

[3] Popa-Lisseanu, 1934, p. 110.

[4] Bálint, 1991, p. 98-99.

[5] Wasilewski, 1964, p. 475-477.

[6] Moravcsik, 1967, p. 312-319; Moravcsik, 1970, p. 89 and following.

[7] Tăutu, 1956, p. 52-54.

mijlocul secolului al XIII-lea, au susţinut şi menţinut influenţa culturală bizantină[8].

Descoperiri arheologice timpurii, de podoabe şi monede bizantine de la cumpăna secolelor X-XI, aduc mărturii ale influenţei culturale bizantine în spaţiul Banatului în această perioadă. Piese deosebite din aur şi argint, precum cele de la Vatin şi Teremia Mare, dar şi alte podoabe găsite întâmplător ori în inventarul funerar la Kiszombor, Szöreg, Jazovo, Stara Palanka şi Orşova, ilustrează o penetraţie a pieselor de orfevrărie bizantină în spaţiul dintre Dunăre şi Mureş. Cerceii de aur de formă semilunară de la Vatin, decoraţi cu fir filigranat şi granulaţii, constituie piese de excepţional interes pentru cunoaşterea artei minore de la cumpăna secolelor X-XI pe de o parte şi, în egală măsură, ale influenţei bizantine. Decorul din interiorul rozetei este dispus pe mai multe registre suprapuse şi este încununat cu o înşiruire stilizată de petale, în timp ce pe exteriorul rozetei atârnă triunghiuri sub forma unor granulaţii, dispuse alternativ cu cercuri realizate în acelaşi mod (Pl.50/1,2). Piese similare din preajma Banatului, de la Kecsel şi Gyula, jalonează difuziunea pieselor de artă bizantine la sfârşitul veacului al X-lea în spaţiul Dunării de jos apusene[9]. Descoperirea unui tezaur monetar din aur la Gaiul Mic, foarte aproape de Vatin şi Vršac, aduce o mărturie şi din altă perspectivă asupra circulaţiei pieselor din aur în spaţiul dintre Dunăre şi Mureş[10]. Piesele de aur de la Gaiul Mic, descoperite în anul 1858, sunt emisiuni dintre anii 911-959[11]. Piesele de aur de la Vatin şi Gaiul Mic s-au găsit într-o zonă de culoar, la extremitatea vestică a Dealurilor Banatului, care unea Valea Dunării cu spaţiul nordic al Câmpiei bănăţene.

Cerceii de la Teremia Mare, care au făcut parte din inventarul funerar al unor morminte, alături de aplici în formă romboidală şi

[8] Gyöny, 1947, p. 42-49; Gyöny, 1948, p. 148-156; Györffy, 1959, p. 10 şi urm; Tăutu, 1965, p, 41 şi urm.

[9] Mesterhazy, 1990, p. 92-94, fig. 4/1-2.

[10] Kiss, 1986, p. 121; Kovács, 1983, p. 137

[11] Kovács, 1983, p. 137.

structures along the Danube at the beginning of the 11th century, but also the Byzantine monasteries in medieval Hungary**,** active till the middle of the 13th centuries, sustained and maintained the influence of Byzantine culture[8].

Early archaeological discoveries of Byzantine jewelry and coins in the 10th-11th centuries, bring evidence of the cultural Byzantine influence in Banat during this time period. Distinct gold and silver items, as for example those from Vatin and Teremia Mare, but also other jewelry fortuitously found or belonging to the funerary inventory at Kiszombor, Szöreg, Jazovo, Stara Palanka and Orşova, illustrate a penetration of the pieces of Byzantine jewelry in the area between the Danube and the Mures. The semilunar gold earrings from Vatin, decorated with filigree and granulation constitute pieces of exceptional interest for understanding the minor art of the 10th-11th centuries on one side, and of the Byzantine influence in an equal measure. The decoration inside the rosette is disposed on several superposed registers. It is crowned with a stylized row of petals while triangles made of granulation disposed alternatively with circles achieved in the same way , are suspended on the exterior side of the rosette (Pl.50/1,2). Similar items from the vicinity of Banat, from Kecsel and Gyula, mark out diffusion of the pieces of Byzantine art at the end of the 10th century in the western Low Danube area[9]. The discovery of a monetary gold treasure at Gaiul Mic, very close to Vatin and Vršac, constitutes an evidence from other perspective, too, about circulation of gold items throughout the Danube and the Mures[10]. The gold items from Gaiul Mic, found in 1858, are emissions between 911-959[11]. The gold pieces from Vatin and Gaiul Mic were found in the passage region at the western extremity of the Banat Hills that made the connection

[8] Gyöny, 1947, p. 42-49; Gyöny, 1948, p. 148-156; Györffy, 1959, p. 10 and following; Tăutu, 1965, p, 41 and following.

[9] Mesterhazy, 1990, p. 92-94, fig. 4/1-2.

[10] Kiss, 1986, p. 121; Kovács, 1983, p. 137

[11] Kovács, 1983, p. 137.

circulară, brățară şi alte piese mărunte, aduc o altă mărturie despre circulația podoabelor de lux bizantine în spațiul bănățean la limita secolelor X-XI[12]. Se remarcă, între piesele din argint şi aur de la Teremia Mare, o pereche de pandantivi ce provin de la cercei realizați cu fir filigranat şi perle din pastă de sticlă de culoare roşie şi albastră, a căror realizare artistică le înscrie între produsele remarcabile ale artei minore bizantine, care au circulat în Banat în veacul al X-lea[13]. Pandantivii aveau conturul triunghiular delimitat printr-un registru îngust de casete şi perle cu fir filigranat, în timp ce mijlocul piesei era dominat de o perlă fixată într-o casetă circulară. Motive geometrice sub forme unduitoare cu contururi puternic conturate şi cercuri, toate realizate din fir filigranat, decorau fețele pandantivelor, în timp ce pe dosul acestora se aflau dispuse motive florale şi geometrice (Pl. 50). Cerceii de la Teremia Mare au fost considerați o remarcabilă realizare a orfevrăriei bizantine, constituind o descoperire singulară nu numai pentru spațiul Banatului, dar şi pentru întreaga zonă a Dunării de Jos apusene[14].

Inelele cu granulații de la Hodoni şi Jazovo, de la începutul veacului al XI-lea, se înscriu în şirul pieselor timpurii de proveniență bizantină pătrunse în Banat. Podoabele similare de la Ilidia – *Cetate*, provenind din inventatul unor morminte care, judecate în contextul general al necropolelor, pot fi discutate pentru perioada secolelor XII-XIII. Alături de mărturiile invocate mai sus, influența artei minore de tradiție bizantină, în secolele X-XI în spațiul dintre Mureş şi Dunăre, este susținută de podoabe mai modeste din bronz sau argint uneori.

Cerceii de diverse tipuri descoperiți la Orşova, Pančevo, Stara Palanka, Timişoara şi Bočar pledează în aceeaşi direcție[15]. Dealtminteri, o anume concentrare a monedei

[12] Hampel, 1905, II, p. 560-564; III, p. 387; Bálint, 1991, p. 243, pl. L XII.

[13] Hampel, 1905, p. 561; III, pl. 387/18.

[14] Mesterhazy, 1990, p. 103.

[15] Mesterhazy, 1991, p. 145-150.

between the Danube valley with the northern area of the Banat plain.

Earrings from Teremia Mare, that belonged to the funerary inventory of several graves, beside rhomboidal and circular plates, a bracelet and other small items prove the circulation of the luxury Byzantine jewelry throughout Banat at the limit of the 10th-11th centuries[12]. Among silver and gold items from Teremia Mare, a pair of pendants of some earrings made of filigree and pearls of red and blue glass, whose artistical achievement inscribe them among the remarkable products of the minor Byzantine art that circulated in Banat in the 10th century[13]. The pendants had the triangular contour delimited through a narrow register of plates and pearls with filigree while the middle of the piece was dominated by a pearl fixed in a circular plate. Waving geometrical motifs with well defined outlines and circles, all made of filigree, decorated the pendant front side, while floral and geometrical motifs were disposed on the reverse (Pl. 50). Earrings from Teremia Mare were considered a remarkable achievement of the Byzantine jewelry constituting a unique discovery not only from Banat, but also from the whole region of the western Low Danube[14].

Rings with granulation from Hodoni and Jazovo, from the beginning of the 11th century, are included in the row of early items of Byzantine origin that had reached Banat. Similar jewelry from Ilidia – *Cetate*, belonging to the inventory of some graves which, analyzed in the general context of necropoles, can be discussed for the period of 12th-13th centuries. Beside the proofs invoked above, the influence of the minor art of Byzantine tradition in the 10th-11th centuries within the area between the Mureş and the Danube, is sustained by more modest jewelry made of bronze or even of silver.

Earrings of different types discovered at Orşova, Pančevo, Stara Palanka, Timişoara

[12] Hampel, 1905, II, p. 560-564; III, p. 387; Bálint, 1991, p. 243, pl. L XII.

[13] Hampel, 1905, p. 561; III, pl. 387/18.

[14] Mesterhazy, 1990, p. 103.

şi podoabelor timpurii bizantine în Banat, în vremea epocii lui Ahtum, remarcată deja, nu poate fi considerată întâmplătoare şi pusă doar pe seama căilor comerciale[16]. Ea ilustrează pe de o parte legăturile provinciei, politice şi ecleziastice, cu spaţiul dunărean şi în egală măsură poziţia de culoar geografic şi cultural al provinciei.

Documentaţia pentru secolele XII-XIII, oferită de cercetările de la Şopotu Vechi, Gornea, Cuptoare şi Ilidia, ori din descoperiri fortuite, precum cea de la Dobrica, îngăduie aprecieri punctuale privitoare la trăsăturile artei minore în această perioadă în spaţiul bănăţean. Cerceii biconici din argint, decoraţi cu fir filigranat şi uneori cu granulaţii din argint, constituie piese specifice perioadei de la confluenţa secolelor XII-XIII. Prezenţa unor podoabe numeroase în culoarul dunărean, de la Trnjane până la Korbovo, de la Şopotu Vechi şi Cuptoare până la zona Belgradului, ne face să considerăm că acest model de cercel a fost asimilat de atelierele locale şi s-a început, odată cu secolul al XII-lea, producerea lui în zonă. Evoluţia acestui tip de podoabă elegantă din argint va conduce la apariţia în secolul al XIII-lea a cerceilor „de tip Tokay", ce vor păstra, în parte, forma şi decorul cerceilor biconici. Exploatarea argintului în minele de la sudul Dunării, odată cu veacul al XIII-lea, a îngăduit o producţie mai largă a podoabelor lucrate din argint. Minele din Bosnia şi cele din Serbia exploatează argintul începând cu secolul al XIII-lea, când sunt consemnaţi şi minerii saşi angrenaţi în aceste exploatări, îndeosebi după 1241[17]. Actele de cancelarie au consemnat activitatea unor ateliere regale ori monahale la Mănăstirea Studenića, angrenate în prelucrarea argintului şi aurului, ceea ce s-a reflectat în producţia de podoabe[18]. Cercei globulari din argint decoraţi în tehnica filigranului, întâlniţi la Cuptoare şi Şopotu Vechi şi care au mari apropieri

[16] Mesterhazy, 1991, p. 168-69.
[17] Radoiković, 1987, p. 225
[18] Radoiković, 1977, p. 84

and Bočar plead in the same direction[15]. Otherwise, a certain concentration of early Byzantine coin and jewelry in Banat, during the reign of Achtum, already remarked, can not be considered fortuitous. It was due to the commercial routes[16]. It illustrates the political and ecclesiastical connections of the province with the Danubian region, and, in an equal measure, the position of geographical and cultural corridor of the province.

Documentation for the 12th-13th centuries, offered by the investigations at Şopotu Vechi, Gornea, Cuptoare and Ilidia, or from fortuitous discoveries, as for example that from Dobrica, allow punctual appreciations concerning the features of the minor art in this area in this time period.

The biconical silver earrings, decorated with filigree and sometimes with silver granulation, constitute pieces specific to the period from the confluence of the 12th-13th centuries. The presence of numerous jewelry in the Danube corridor, from Trnjane to Korbovo, from Şopotu Vechi and Cuptoare to the region of Belgrad, determine us to consider that this earring pattern was assimilated by the local workshops, and, starting from the 12th century, it was manufactured in the region. The evolution of this elegant type of silver jewelry will lead to the appearance of the earrings of „Tokay type" in the 13th century, which will partly maintain the shape and ornament of the biconical earrings. Working the silver in the mines south to the Danube, since the 13th century, allowed a larger production of silver jewelry. The mines from Bosnia and from Serbia exploited silver since the 13th century, when Saxon miners involved in these exploitations, especially after 1241, were also registered[17]. The acts of chancellery recorded the activity of some royal or monastic workshops at the Monastery Studenića, involved in working silver and gold, that was reflected in the jewelry production[18].

[15] Mesterhazy, 1991, p. 145-150.
[16] Mesterhazy, 1991, p. 168-69.
[17] Radoiković, 1987, p. 225
[18] Radoiković, 1977, p. 84

tipologice de piesele din Valea Dunării, de la Požarevac, Braničevo, până la Trnjane şi Prahovo, susțin coagularea, în secolele XII-XIII în zona dunăreană, a unui centru de influență artistică în domeniul artei minore. Alte piese din argint, mai modeste, cum ar fi bunăoară cerceii cu astragal, la fel de numeroşi însă, vin să întărească această observație. Atelierele ce au existat foarte probabil în zonă au asimilat în producerea podoabelor elemente mai vechi ale artei bizantine, precum filigranul şi granulația, odată cu veacul al XIII-lea. Podoabele produse în centrele slave de la sudul Dunării au fost difuzate pe căile comerciale în spațiul bănățean. Podoabele lucrate în atelierele sârbeşti din veacul al XIII-lea, brățări precum cea de la Amlaş, diademe şi pandantivi de la Braşov şi Streja, descoperiri din sudul Transilvaniei ilustrează penetrația podoabelor din argint de tradiție bizantină înspre bazinul Carpatic[19]. Revenind la discuția privind cerceii de tip „Tokay", se poate afirma că aceştia ilustrează, în modul cel mai strălucit cu putință, una din fețele artei minore din secolele XIII-XIV. Discuțiile recente privind tezaurul de la Tokay au adus clarificări în privința cronologiei acestui tip de podoabă, pentru care s-a admis o perioadă nefiresc de lungă, din secolul al X-lea până în secolul al XIV-lea[20]. Cerceii de tip Tokay din spațiul bănățean, pentru a utiliza o numire improprie însă consacrată în scrisul istoric, cu piesele deosebite de la Macovişte şi Dubovac, se încadrează cronologic secolelor XIII-XIV. Originea acestor piese a fost unanim admisă în lumea bizantino-balcanică, unde au funcționat centre locale de artizanat artistic, care au impus anume variante ale acestui tip de podoabă, specific secolelor XIII-XIV.

[19] Lukács, 1999, p. 126-127; Weisskircher, 1935, p. 231.

[20] Mesterhazy, 1994, p. 211

The globular silver earrings decorated with filigree, found at Cuptoare and Şopotu Vechi which have important typological approaches by the items from the Danube valley, from Požarevac, Braničevo, to Trnjane and Prahovo, sustain coagulation of a centre of artistical influence in the domain of minor art in the Danube region in the 12th-13th centuries. Other silver pieces, more modest, as for example the earrings with astragals, but also numerous, confirm this observation. The workshops that very probably existed in the region assimilated earlier elements of the Byzantine art, as filigree and granulation, since the 13th century. Jewelry manufactured in the Slav centres south to the Danube were diffused on commercial routes throughout Banat. The jewelry manufactured in Serbian workshops in the 13th century, bracelets, for instance that one from Amlaş, diadems and pendants from Braşov and Streja, discoveries from south of Transylvania illustrate penetration of the silver jewelry of Byzantine tradition towards the Carpathians Bassin[19]. Coming back to the discussion concerning the earrings of Tokay type, it can be ascertained that they illustrate, in the most remarkable way, one of the aspects of the minor art in the 13th-14th centuries. Recent discussions concerning the treasure from Tokay brought clearing-ups regarding chronology of this type of jewelry for which an extremely long period of time was admitted from the 10th century to the 14th century[20]. The earrings of Tokay type from Banat, to use an inadequate, but accepted denomination in the historical literature, with the distinct pieces from Macovişte and Dubovac, are chronologically integrated in the 13th-14th centuries. The origin of these items was unanimously admitted in the Byzantine-Balkanic world, where local centres of artistic workmanship functioned which imposed certain variants of this type of jewelry specific to the 13th-14th centuries.

[19] Lukács, 1999, p. 126-127; Weisskircher, 1935, p. 231.

[20] Mesterhazy, 1994, p. 211

Tezaurele de podoabe medievale, şi avem în vedere aici pe cele de Macovişte şi Ernestháza, ilustrează poate în modul cel mai temeinic influenţa civilizaţiei bizantino-balcanice, în veacul al XIV-lea, în spaţiul bănăţean. Provincie dunăreană, Banatul s-a aflat într-un contact nemijlocit cu lumea sârbească, cu civilizaţia înfloritoare a statutului sârbesc din veacul al XIV-lea. Influenţa civilizaţiei sârbeşti, îndeosebi din a doua jumătate a veacului a veacului al XIV-lea, s-a resimţit dincolo de fruntariile Banatului, până în zonele româneşti şi ortodoxe din Oltenia şi Haţeg. Triconcul sârbesc, creaţie a şcolii morave de arhitectură, se răspândeşte treptat, odată cu deceniul al optulea al secolului al XIV-lea, în spaţiul nord dunărean prin poarta firească şi cea mai apropiată care era Banatul[21]. Arhitectura monahală medievală, atât cât cunoaştem la momentul actual, evidenţiază prezenţa triconcului în lumea ortodoxă din sudul Banatului începând de la sfârşitul secolului al XIV-lea şi perioada următoare a veacului al XV-lea. Activitatea la fruntariile Banatului, la bisericile din Haţeg bunăoară, în aceeaşi vreme, a unor artişti zugravi veniţi din Serbia şi din Muntenegru a fost acceptată de multă vreme în istoriografie[22]. Am invocat aceste momente ale influenţei artistice sârbeşti, de care se leagă firesc şi domeniul artei minore al podoabelor şi posibil cel al podoabelor de cult, distruse însă odată cu bisericile şi mănăstirile bănăţene. Tezaurele de podoabe cu piesele lucrate în vechea tradiţie a filigranului şi granulării, diademele de la Macovişte cu modele şi forme identice cu cele din Sibnica şi cea din tezaurul de la Ernesthaza, cu apropieri în tezaurele din Oltenia de la Gogoşu şi Jidostiţa, conduc, prin forme şi realizări artistice, spre centrele sârbeşti şi macedoneene ale veacului al XIV-lea, ce produceau piese de lux de evidentă tradiţie bizantină[23].

[21] Ţeicu, 2003, p. 128-132.

[22] Vătăşianu, 1959, p. 402; Bratu, 1985, p. 207

[23] Dumitriu, 2001, p. 152; Čorović-Ljubinković, 1969, p. 27-28; Radoiković, 1977, p. 91.

The treasures of medieval jewelry, taking into account those from Macovişte and Ernestháza, illustrate maybe in the most serious way the influence of the Byzantine-Balkanic civilization in the 14th century in Banat. As a Danube province, the Banat was in a direct contact with Serbian world, with the flourishing civilization of the Serbian state in the 14th century. The influence of the Serbian civilization, especially from the second half of the 14th century, was felt beyond the borders of Banat to the Orthodox Romanian regions from Oltenia and Haţeg. The Serbian Triconc, creation of the Moravian school of architecture, spred gradually since the 8th decade of the 14th century in the north Danube region through the natural and the closest gate that was the Banat region[21]. The monastic medieval architecture highlights the presence of the triconc in the orthodox world in the south of Banat starting from the end of the 14th century and in the following period, the 15th century. The activity at the borders of Banat, in the churches from Haţeg for instance, in the same time, of some painter artists come from Serbia and from Montenegro has been accepted in historiography for a long time[22]. We invoked these moments of the artistic Serbian influence to which the domain of the minor art of jewelry and possibly of cult jewelry, destroyed in the same time with the churches and monasteries from Banat, was naturally connected. The treasures of jewelry with items worked in the old tradition of filigree and granulation, the diadems from Macovişte with models and shapes identical to those from Sibnica and that of the treasure from Ernesthaza, with approaches in the treasures from Oltenia at Gogoşu and at Jidostiţa, lead, through artistic shapes and achievements, to Serbian and Macedonian centres of the 14th century, that produced luxury items of evident Byzantine tradition[23].

[21] Ţeicu, 2003, p. 128-132.

[22] Vătăşianu, 1959, p. 402; Bratu, 1985, p. 207

[23] Dumitriu, 2001, p. 152; Čorović-Ljubinković, 1969, p. 27-28; Radoiković, 1977, p. 91.

Podoabele din secolele XIII-XIV de tradiţie bizantino-balcanică, discutate mai înainte, se concentrează în spaţiul din estul şi sudul Banatului, acolo unde, în aceeaşi vreme, se identifică un bloc omogen românesc şi ortodox, mai aplecat să preia modelele culturale venite dinspre lumea slavă de la sudul Dunării. Este foarte probabil ca o parte din modelele podoabelor să se fi produs de către centre artizanale din Banat. Descoperirea unei matriţe pentru plăcuţe de diademe de la Vršac dovedeşte funcţionarea unui atelier artizanal în zonă[24]. Consemnarea la Recaş a unui aurar în anul 1404 se înscrie în şirul rarelor mărturii ce atestă în Banat un astfel de meşteşug. Asimilarea în cursul veacului al XIV-lea a tehnicii smălţuirii vaselor în unele centre rurale din Banat, la Ilidia şi Gornea[25] bunăoară, ce vine iarăşi din sfera civilizaţiei bizantino-balcanice, dovedeşte penetrarea unor modele culturale în lumea românească de la nordul Dunării din Banat.

Vasul de la Vršac se înscrie în şirul descoperirilor de tradiţie bizantino-balcanică, ce pot fi invocate pentru spaţiul bănăţean (Fig. 31). El a fost descoperit întâmplător în anul 1895 pe dealurile din nord-vestul oraşului la Temeskutas (Gudurica)[26]. Vasul are o formă rotundă, cu diametrul gurii de 13,7 cm şi o înălţime de 4,5 cm, iar fundul acesteia are un picior inelar prin împingerea sa spre interior. Decorul înscris pe fundul vasului redă un şir de flori de crini stilizate, dispuse în evantai. Vasul de la Vršac, o piesă simplă, are apropieri formale cu două din vasele de la Ernesthaza, ceea ce-l plasează în sfera de tradiţie a atelierelor sârbeşti de la cumpăna veacurilor XIV-XV.

Apetitul feudalilor din Banat pentru obiecte de lux, haine şi podoabe venite dinspre lumea central europeană se manifestă cu precădere începând cu veacul al XIV-lea. O însemnare cu venituri şi cheltuieli ale

[24] Mihalik, 1899, p. 34-35; Milleker, 1892, p. 252.

[25] Ţeicu, 2003, p. 157-160.

[26] Milleker, 1898, p. 412-413

The jewelry from the 13th-14th centuries of Byzantine-Balkanic tradition discussed above, concentrate within the area from east and south of Banat, where, in the same time, it was identified an homogene Orthodox Romanian block, more inclined to take over cultural models come from the Slav world from the south of the Danube. It is very likely that part of the jewelry models to have been produced by artisanal centres from Banat. The discovery of a mould for diadem plates from Vršac proves functioning of an artisanal workshop in the region[24]. Registering of a goldsmiths at Recaş in 1404 is included in the row of rare evidence that attest such a trade in Banat. Assimilation of the technique of enameling vessels in some rural centres from Banat, at Ilidia and Gornea[25] for instance, in the 14th century, prove the penetration of some cultural models in the Romanian world north to the Danube in Banat.

The vessel from Vršac inscribes in the row of discoveries of Byzantine-Balkanic tradition that can be invoked in the case of the region of Banat (Fig. 31). It was fortuitously discovered in 1895 on the hills from the north-west of the town of Temeskutas (Gudurica)[26]. The vessel is round-shaped with 13.7 cm in the mouth diameter and 4.5 cm in height. Its bottom has ring-shaped leg inward pushed. The decoration inscribed on the vessel bottom represents a row of stylized lily flowers disposed like a fan. The vessel from Vršac, a simple piece, has formal approaches with two of the vessels from Ernesthaza, that places it in the sphere of tradition of the Serbian workshops in the 14th-15th centuries.

The appetite of feudals from Banat for luxury objects, cloths and jewelry come from the central European world is manifested especially from the 14th century. A note with incomes and expenses of the influential

[24] Mihalik, 1899, p. 34-35; Milleker, 1892, p. 252.

[25] Ţeicu, 2003, p. 157-160.

[26] Milleker, 1898, p. 412-413

puternicilor şi influenților feudali Himfy, din anii 1372-1378, este extrem de sugestivă în această privință, fiindcă apar aici consemnate stofe de lux aduse pentru ei de pe malurile Rinului de la Köln[27].

Inelele din secolele XIV-XV ilustrează, în modul cel mai expresiv, adaptarea unor modele, a unor motive decorative şi a unei simbolistici legate de civilizația central europeană, de influența târzie a artei gotice şi mai apoi a umanismului. Distribuția pe această temă vizează podoabele din necropolele nobiliare din secolele XIV-XV de la Ilidia-*Obliţa* şi Reşița, capul cel mai relevant constituindu-l podoabele aparținând nobilimii româneşti din aceeaşi vreme, din oraşul medieval Caransebeş. Inelele sigiliu aparținând elitelor feudale bănățene sunt definitorii pentru apetența de podoabe de artă cu modele, decor şi simbolistică legată de arta gotică central europeană. Pecetea a devenit un simbol al lumii medievale, fie ea laică ori religioasă, ce şi-a cucerit dreptul la o anume jurisdicție[28]. Nobilimea bănățeană, parte a structurii nobiliare a regatului maghiar, îşi exercită acest drept cucerit ori de câte ori are ocazia. Astfel nobilii români din districtul Caransebeş Iacob de Marga, Voievodul Rayn, Andrei de Waralya, Mihai de Mâtnic şi Dumitru de Măcicaş au confirmat cu sigiliul propriu, în absența sigiliului districtului, un act din anul 1478[29]. Cele trei inele din aur de la Caransebeş, cu însemne heraldice şi monogramă gravată, aparținând unor nobili români, probabil din familia Măcicaş, sunt sugestive în privința gustului artistic al feudalilor locali cât şi a preluării unor elemente heraldice în decorul inelelor din secolele XIV-XV (Pl. 21/2; 22/4; 23/1). Nu mai puțin reprezentativă este piesa din necropola nobiliară de la Ilidia-*Obliţa*. Inelul masiv din argint, al cărui cap a fost realizat împreună cu veriga, are înscris într-un scut triunghiular o veche formă heraldică, adică reprezentarea unui grifon. Apelul la

[27] Dani, Feneşan, 1975, p. 148, 151.
[28] Le Goff, 1970, p. 679.
[29] Ciulei, 1997, p. 71.

powerful feudals Himfy, between 1372-1378, is extremely suggestive on that score because luxury fabrics brought for them from the bank of the Rhin from Köln are registered here[27].

The rings from the 14th-15th centuries illustrate, in the most expressive way, the adaptation of some models, decorative motifs and symbols related to the central European civilization of late influence of the Gothic art and later of the humanism. Distribution on this subject aims at the jewelry from the nobiliary necropoles from Ilidia-*Obliţa* and Reşița from the 14th-15th centuries. The most relevant case is the jewelry belonging to the Romanian nobles of that time from the medieval town of Caransebeş. The signet rings belonging to the feudal elites from Banat are definitory for the preference of art jewelry with models, decoration and symbols related to the Gothic central European art. The seal became a symbol of the medieval world, either laic or religious, that gained its right to a certain jurisdiction[28]. The nobles of Banat, part of the nobiliary structure of the Hungarian Kingdom, exercise this right gained any time is an occasion. Thus, the Romanian nobles from the district of Caransebeş Iacob of Marga, the voivode Rayn, Andrei of Waralya, Mihai of Mâtnic and Dumitru of Măcicaş certified an act from 1478 with their own seal in absence of the seal of the district[29]. The three gold rings from Caransebeş, with heraldic signs and engraved monogram belonging to some Romanian nobles, probably of the family Măcicaş, are suggestive as concerns the artistic taste of the local feudals, and taking over of some heraldic elements in the decoration of the rings from the 14th-15th centuries (Pl. 21/2; 22/4; 23/1). Not less representative is the item from the nobiliary necropolis from Ilidia-*Obliţa*. The massive silver ring, whose head was achieved together with the link, has an old heraldic form, that means the representation of a gryphon, inscribed in a triangular shield. The

[27] Dani, Feneşan, 1975, p. 148, 151.
[28] Le Goff, 1970, p. 679.
[29] Ciulei, 1997, p. 71.

elementele heraldicii, scutul antic sau vechi, cât şi reprezentări din bestiariile medievale, în capul inelului de la Ilidia, a unui grifon, animal cu simbolistica dualã a puterii şi înţelepciunii, dar şi a ştiinţei lucrurilor ascunse[30].

Apelul la modele şi simboluri ale civilizaţiei clasice a antichităţii, la care au recurs artişti ai Renaşterii, se observă şi la câteva din piesele din aur de la Caransebeş. Două din inelele de aur au montat în chaton geme, din care una îl reprezintă pe Apollo (Pl. 21/4). Moda acestor podoabe cu decorul cu geme se regăseşte pe spaţiul Dunării de Jos apusene, odată cu deceniul al optulea al secolului al XIV-lea[31]. Inelele din aur cu veriga decorată bogat, cu chaton împodobit cu geme de origine antică, se regăsesc purtate în mediul elitelor sârbeşti de la sfârşitul secolului al XIV-lea[32]. Unul din inelele de la Caransebeş, lucrat din aur şi împodobit cu o gemă ce are redat chipul unui bărbat, poate fi datat cu o monedă de la Sigismund de Luxemburg la cumpăna secolelor XIV-XV[33]. Cerceii din aur decoraţi cu perle şi rubine, alături de inelele din aur cu decor elaborat cu vrejuri de acant şi pietre preţioase, ce au aparţinut unor doamne din familiile nobiliare româneşti ale districtului Caransebeş, vin să întregească imaginea despre gusturile şi opulenţa acestei elite. Piesele invocate mai sus aparţin veacului al XVI-lea, monedele depuse ca obol funerar jalonând cronologia acestora[34]. Inventarul funerar al necropolei de la Caransebeş, cu cele 19 inele din aur şi argint, cu cei cinci cercei din aur cu perle şi rubine, cu elementele de port găsite în acelaşi context oferă la momentul actual cea mai completă imagine asupra podoabelor nobilimii bănăţene din secolele XIV-XVI. Bogăţia şi rafinamentul acestor podoabe pot fi puse la alături de cele ale unor

[30] Sturza, 1974, p. 27; Clébert, 1995, p. 141-142; Chevalier, 1993, II, p. 113-114; Le Goff, 1970, p. 614 (bestiarii).

[31] Radojćić, 1977, p. 92.

[32] Radojćić, 1977, p. 92.

[33] Bona, 1993, p. 75.

[34] Bona, 1993, p. 71, 74.

appeal to the heraldry elements, the ancient or old shield, as well as representations from the medieval bestiarii, in the head of the ring from Ilidia, of a gryphon, animal with dual symbol of power and wisdom, but also of the science of the hidden things[30].

The appeal to models and symbols of the classic civilization of antiquity, to which artists of the Renaissance resorted, can be noticed also to some gold items from Caransebeş. Two gold rings have gems mounted in the chaton. One of them represents Apollo (Pl. 21/4). The fashion of these pieces of jewelry with decoration with gems is found on the area of the western Low Danube since the 8th decade of the 14th century[31]. The gold rings with richly decorated link, with chaton adorned with gems of ancient origin, were worn by the Serbian elites at the end of the 14th century[32]. One of the rings from Caransebeş, made of gold and adorned with a gem representing the face of a man, can be dated with the help of a coin from Sigismund of Luxemburg in the 14th-15th centuries[33]. The gold earrings decorated with pearls and rubies, beside gold rings with decoration elaborate with acanthus stalks and precious stones, that belonged to some ladies of the nobiliary Romanian families of the district of Caransebeş, come to complete the image about tastes and opulence of this elite. The pieces invoked above belong to the 16th century. The coins laid down as funerary contribution mark out their chronology[34]. The funerary inventory of the necropolis from Caransebeş, with 19 gold and silver rings, with five gold earrings with pearls and rubies, with costume elements found in the same context offer, at this time, the most complete image as concerns the jewelry of the nobles from Banat in the 14th-16th centuries. Richness and

[30] Sturza, 1974, p. 27; Clébert, 1995, p. 141-142; Chevalier, 1993, II, p. 113-114; Le Goff, 1970, p. 614 (bestiarii).

[31] Radojćić, 1977, p. 92.

[32] Radojćić, 1977, p. 92.

[33] Bona, 1993, p. 75.

[34] Bona, 1993, p. 71, 74.

descoperiri princiare de la sud de Carpați, din aceeaşi vreme a Evului Mediu. Amprenta atelierelor centrale europene este evidentă nu numai la podoabele din Caransebeş, fiind sesizabilă, în aceeaşi vreme, la podoabele elitelor sârbeşti şi la cele de la sud de Carpați[35]. Podoabele mai puțin spectaculoase, precum inelele din argint de la Araca, de la Reşița şi Ilidia-*Oblița* şi chiar piesa din tezaurul de la Macovişte, au din abundență semne şi desene pe chaton, inspirate de lumea latină central-europeană. Regăsim redate la piesele din secolele XIV-XV motivele solare, la Arača, steaua în şase colțuri, la Ilidia, crucea dublă şi floarea de crin, elemente geometrice, precum pătratul cercul şi semiluna, ce flanchează unul sau altul din motivele invocate mai sus. Se face apel uneori la simbolismul formei atunci când artistul artizan a realizat capul inelului sub forma unui octogon, pătrat ori hexagon[36]. Întâlnim, printre podoabele ce provin de la o necropolă rurală, amenajată în jurul unui monument de cult de la Mehadia, un inel din argint cu reprezentarea vulturului bicefal bizantin. Piesa de la Mehadia din sec. al XIV-lea are însemne heraldice ce o leagă de reprezentări similare de pe inele pecete, din aceeaşi vreme, din Bulgaria şi Serbia[37]. Vulturul bicefal a fost un însemn al familiei imperiale bizantine, care a ajuns să fie purtat şi adoptat la curtea regală sârbească, de țarii şi demnitarii bulgari şi pe care îl regăsim în veacul al XIV-lea pe costumul lui Mircea cel Bătrân. Preluarea acestui însemn cu aşa o mare încărcătură simbolică în mediul românesc, mult discutată în istoriografie, s-a făcut prin filtrul sud - slav, aşa cum au fost absorbite indirect multe din acumulările civilizației

refinement of these pieces of jewelry can be put beside those of some princely discoveries south to the Carpathians, from the same period of the Middle Ages. The mark of the central European workshops is evident not only in the case of jewelry from Caransebeş, but also to jewelry of the Serbian elites and to those south to the Carpathians[35]. Less spectacular jewelry, as for example the silver rings from Araca, from Reşița and Ilidia-*Oblița* and even the piece of the treasure from Macovişte, are rich in signs and drawings on chaton inspired from the Latin central European world. We found represented, at the pieces from the 14th-15th centuries, solar motifs at Araca, the star in six corners at Ilidia, the double cross and the lily flower, geometrical elements like square, circle and half-moon that flank one or other of the motifs invoked above. Sometimes, it was resorted to the form symbols when the artist artisan achieved the ring head shaped like an octogon, square or hexagon[36]. We encounter, among the jewelry that come from a rural necropolis arranged around a cult monument at Mehadia, a silver ring with the representation of the bicephalous Byzantine vulture. The item from Mehadia from the 14th century has heraldic signs that connects it to similar representations on signet rings from the same time period from Bulgaria and Serbia[37]. The bicephalous vulture was a sign of the imperial Byzantine family that started to be worn and adopted by the royal Serbian court, by Bulgarian tsars and high officials. It is encountered on the costume of Mircea the Old in the 14th century. Taking over this symbol with such a huge symbolical charge in the Romanian environment, much discussed in historiography, was done through the southern-Slav filter the same as many

[35] Milošević, 1990, p. 38; Ivanić, 1998, p. 26-27; Gerevich, 1971, p. 96; Brătianu, 1923, p. 16-17; Brătianu, 1924, p. 50-52; Theodorescu, 1974, p. 324-326; Dumitriu, 2001, p. 154.

[36] Chevalier, II, 1993, p. 366, 248-250.

[37] Atanasova, 1997, p. 187-189; Ovciarov, 1994, p. 22, fig. 5; Totev, 2008, p. 87; Ivanić, 1998, p. 26, fig. 8; Babik, 1976, p. 36.

[35] Milošević, 1990, p. 38; Ivanić, 1998, p. 26-27; Gerevich, 1971, p. 96; Brătianu, 1923, p. 16-17; Brătianu, 1924, p. 50-52; Theodorescu, 1974, p. 324-326; Dumitriu, 2001, p. 154.

[36] Chevalier, II, 1993, p. 366, 248-250.

[37] Atanasova, 1997, p. 187-189; Ovciarov, 1994, p. 22, fig. 5; Totev, 2008, p. 87; Ivanić, 1998, p. 26, fig. 8; Babik, 1976, p. 36.

bizantine[38]. Reprezentarea vulturului bicefal pe monumente de cult, pe costumul princiar dar şi în arta minoră s-a făcut prin filiera sârbească ori bulgară[39]. Podoaba de la Mehadia se circumscrie aşadar unei mode balcanice a veacului al XIV-lea, ce se răsfrânge pe olăria smălţuită a vremii, dar şi în arta minoră[40].

Arta minoră din Banat se circumscrie evoluției generale a meşteşugurilor artistice din spațiul Dunării de Jos apusene. Ea reflectă în acest fel poziția de frontieră a provinciei de pe culoarul dunărean, poziția Banatului de culoar geografic şi cultural între lumea central europeană şi cea balcanică. Culoarul dunărean a fost o frontieră a Imperiului Bizantin, ceea ce s-a reflectat şi în dinamica politică, militară, religioasă şi culturală a zonei[41]. Influenta bizantină s-a transmis şi în acest caz prin intermediul lumii sud-slave, respectiv a celei sârbeşti, ca o profundă influență culturală şi religioasă în Banat. Documentația acumulată prin investigarea unor necropole culturale, constituite în jurul unor capele de curte cneziale şi nobiliare şi prin investigarea celei nobiliare din oraşul medieval Caransebeş a oferit oportunitatea reconstituirii foarte largi a modei podoabei medievale din secolele XII-XV. Publicarea podoabelor aduce în acest fel şi întregiri la istoria socială a Banatului medieval. Podoabele, împreună cu îmbrăcămintea de lux ori cotidiană, reflectă o componentă a societății feudale cu structurile ei bine delimitate şi în care semnificația socială a îmbrăcămintei era esențială[42].

accumulations of the Byzantine civilization were indirectly absorbed[38]. The representation of the bicephalous vulture on cult monuments, on princely costumes,but also in the minor art was achieved through the Serbian or Bulgarian intermedium[39]. The piece of jewelry from Mehadia is circumscribed to a Balkanic fashion of the 14th century that reflects on the enamelled pottery of the time, but also in the minor art[40].

The minor art in Banat is circumscribed to the general evolution of the artistic trades within the western Low Danube area. It reflects the position of frontier of the province on the Danube corridor, the position of Banat of geographic and cultural corridor between the central European world and the Balkanic world. The Danube corridor was a frontier of the Byzantine Empire that was reflected also in the political, military, religious and cultural evolution of the region[41]. The Byzantine influence was transmitted, also in this case, through the south-Slav world, respectively the Serbian world, as a profound cultural and religious influence in Banat. Documentation gathered by investigating cultural necropoles, constituted around some knezial and nobiliary court chapels and by investigating the nobiliary necropolis from the medieval town of Caransebeş has offered the opprotunity of reconstitution of the fashion of the medieval jewelry from the 12th-15th centuries. The publication of jewelry brings completion of the social history of the medieval Banat. Jewelry, together with the luxury or daily clothes, reflects a component of the feudal society with its well delimited structures where the social significance of clothes was essential[42].

[38] Soloviev, 1935, p. 163; Theodorescu, 1979, p. 137; Panaitescu, 1930, p. 65.
[39] Panaitescu, 1930, p. 65-66.
[40] Nicolescu, 1971, p. 49.
[41] Lewis, 1975, p. 364-365.
[42] Le Goff, 1970, p. 471.

[38] Soloviev, 1935, p. 163; Theodorescu, 1979, p. 137; Panaitescu, 1930, p. 65.
[39] Panaitescu, 1930, p. 65-66.
[40] Nicolescu, 1971, p. 49.
[41] Lewis, 1975, p. 364-365.
[42] Le Goff, 1970, p. 471.

CATALOGUL PODOABELOR

I. Brățări
II. Inele
III. Cercei
IV. Diademe
V. Colane
VI. Mărgele
VII. Aplici cu pandantivi

Lista prescurtărilor

Di = diametrul interior
De = diametrul exterior
Db = diametrul barei
Dc = diametrul corpului
Dv = diametrul verigii
L = lungime
Lc = lungime capete
Lp = lungime pandativ
l = lățime
G = greutate
Gr = grosime
c = comună
j = județ
o = opștina
M = mormânt
s = secol
prj = prima jumătate
2.j = a doua jumătate
Ar = argint
Tl = titlu argint
Ni = numărul de inventar general, urmat de sigla instituției unde se află depozitată podoaba
MBM = Muzeul Banatului Montan, Reşița
MB = Muzeul Banatului, Timişoara
MEC = Muzeul de Etnografie Caransebeş
GMV = Gradski Muzei Vršac, Serbia
MFM = Mora Ferenc Muzeu, Szeged, Ungaria
CMA = Complexul Muzeal Arad, Arad
GMP = Gradski Muzej Pančevo, Serbia
GMZ = Gradski Muzej Zrenjanin, Serbia

JEWELRY CATALOGUE

I. Bracelets
II. Rings
III. Earrings
IV. Diadems
V. Torques
VI. Beads
VII. Plates with pendants

List of abbreviations

Di = interior diameter
De = exterior diameter
Db = bar diameter
Dc = cylinder diameter
Ds = sphere diameter
Dl = link diameter
L = length
Le = length of ends
Lp = pendant length
w = width
W = weight
Th = thickness
o = opștina
G = grave
Ar = silver
Tl = title of silver
Ni = general inventory number followed by the institution sigle where the item has been deposited
MMB = Museum of Mountainous Banat, Reşița
MB = Museum of Banat, Timişoara
MEC = Museum of Ethnography Caransebeş
GMV = Gradski Muzei Vršac, Serbia
MFM = Mora Ferenc Muzeu, Hungary
MCA = Museum Complex of Arad, Arad
GMP = Gradski Muzej Pančevo
GMZ = Gradski Muzej Zrenjanin, Serbia

I. BRĂȚĂRI

1. BRĂȚĂRI DIN STICLĂ

Brățară din sticlă

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola de la Mehala din sec. XII-XIII; M_3.

c. Brățară din sticlă mată, de nuanță albastră închisă, lucrată dintr-o bară de formă rotundă, sudată la capete.

d.

e. s. XII-XIII

f. Iaroslavschi, 1971, p. 361-362

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola din sec. XII-XIV; M_{41}.

c. Brățară din sticlă mată, alb-verzuie, sub forma de bară plată decorată pe fața exterioară cu două şănțuiri înguste, paralele; Pl. 1/4 ab.

d. Di = 5,7cm; De = 6,2 cm; Ni 72670; MBM.

e. s. XII-XIII

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1993; p. 247, pl. 13

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropolă, din anul 1984.

c. Brățară din sticlă de culoare închisă, nuanță spre negru. Corpul brățării a fost confecționat dintr-o platbandă lată de 1,6 cm. Fața exterioară a fost decorată cu două fire de culoare roşie, aplicate peste corpul brățării.

d. Di = 5,6 cm, De = 6,7 cm; l = 1,6 cm; Pl. I/3; Ni 72672; MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1981, p. 493; Țeicu, 1993, p. 247, fig. 13.

I. BRACELETS

1. GLASS BRACELETS

Glass bracelet

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania;

b. Archaeological investigations in the necropolis from Mehadia from the 12th-13th centuries;G_3;

c. Matte dark blue glass bracelet made of a round bar soldered at its ends;

d.

e. 12th-13th centuries;

f. Iaroslavschi, 1971, p. 361-362.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Archaeological investigations in the necropolis from the 12th-14th centuries; G_{41}.

c. Matte white-greenish glass bracelet in shape of a flat band decorated with two narrow parallel grooves; Pl. 1/4ab.

d. Di = 5.7 cm; De = 6.2 cm; Ni 72670; MMB

e. 12th-13th centuries.

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1993, p. 247, Pl. 13.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Archaeological investigations in the necropolis in 1984.

c. Blackish glass bracelet. The bracelet was made of a flat band of 1.6 cm in width. The exterior side was decorated with two red wires applied on the bracelet band.

d. Di = 5.6 cm; De = 6.7 cm; w = 1.6 cm; Pl. I/3; Ni 72672; MMB

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1981, p. 493; Țeicu, 1993, p. 247, fig. 13.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropolă, de pe dealul Sfogea.

c. Corpul brățării a fost realizat dintr-o bară de sticlă lată, ornamentat pe fața exterioară cu două nervuri roşii în relief, aplicate pe corpul podoabei.

d. Di = 5,7 cm, De 6,8 cm; Pl. I/5; Ni 72684; MBM

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu 1993, p. 247, Pl. 13.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România

b. Cercetări sistematice în necropola de pe dealul Sfogea, pe brațul stâng, alături de alte patru brățări.

c. Corpul podoabei este prelucrat dintr-o bară de sticlă lată de nuanță închisă, spre negru.

d. Di = 5,4 cm, 6,8; Pl. I/2; Ni 72678; MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 310; Țeicu 1993, p. 243, pl. 13.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperită în inventarul funerar al necropolei medievale.

c. Lucrată dintr-o bară de sticlă de nuanță închisă, aproape spre negru, care are o formă circulară în secțiune. Zona de lipire a capetelor barei este mult aplatizată.

d. Di = 5,7 cm; De = 6,8; Db = 1 cm; Pl. II/1; Ni 72677; MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 309; Țeicu 1998, p. 139; 168, fig. 50/1.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperire din inventarul funerar al necropolei.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the Sfogea hill.

c. The bracelet was made of a wide glass bar decorated with two red ribs in relief applied on the exterior side.

d. Di = 5.7 cm; De = 6.8 cm; Pl. I/5; Ni 72684; MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1993, p.247, Pl. 13.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Systematic investigations in the necropolis on the Sfogea hill, beside other four bracelets on the left arm.

c. The bracelet was made of a wide blackish glass bar.

d. Di = 5.4 cm; De = 6.8 cm; Pl. I/2; Ni 72678; MMB

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 310; Țeicu, 1993, p. 243, Pl. 13.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. The bracelet was discovered in the funerary inventory of the medieval necropolis.

c. It was made of a blackish glass bar with circular section. The joint area of the bar ends is much flatenned.

d. Di = 5.7 cm; De = 6.8 cm; Db = 1 cm; Pl. II/1; Ni 72677; MMB

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 309; Țeicu, 1998, p. 139; 168, fig. 50/1.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Finding in the funerary inventory of the necropolis.

c. Brățară din sticlă de nuanță închisă, spre negru, lucrată dintr-o bară circulară în secțiune, sudată la capete.

d. Di = 5,6 cm; De = 6,8cm; Db = 0,8 cm; Pl. II/6; NI 72676; MBM

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu 1998, p. 139; 168, fig. 50/6.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul mormântului din necropolă, alături de alte podoabe.

c. A fost lucrată dintr-o bară de sticlă de formă circulară în secțiune.

d. Di = 5,3 cm; De = 6,8cm; Db = 0,8 cm; Pl. II/4; Ni 72673; MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu 1998, p. 139; 168, fig. 50.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul mormântului M_{209}.

c. Lucrată dintr-o bară de sticlă de formă circulară în secțiune, de nuanță închisă, neagră.

d. Di = 5,2 cm; De = 6,5cm; Db = 1 cm; Pl. II/3; Ni 72674; MBM

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu 1998, p. 139; 168, fig. 50/3.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Găsită la M_{41} în timpul cercetărilor din 1977.

c. A fost prelucrată dintr-o bară circulară cu diametrul de 1 cm, sticla fiind de culoare neagră. Zona de sudură a capetelor este aplatizată.

d. Di = 5,6 cm; De =6,8cm; Pl. II/5; Ni = 72676 MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu 1998, p. 139; 168, fig. 50/5.

c. The blackish glass bracelet was made of a circular bar in section, soldered at the ends.

d. Di = 5.6 cm; De = 6.8 cm; Db = 0.8 cm; Pl. II/6; Ni 72676 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1998, p. 139, 168; fig.50/6.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the grave inventory of the necropolis beside other jewels.

c. It was made of a glass bar with circular section.

d. Di = 5.3 cm; De = 6.8 cm; Db = 0.8 cm; Pl. II/4; Ni 72673; MMB

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1998, p. 139, 168; fig. 50.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the inventory of grave G_{209}.

c. It was made of a blackish glass bar with circular section.

d. Di = 5.2 cm; De = 6.5 cm; Db = 1 cm; Pl. II/3; Ni 72674 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1998, p. 139, 168; fig. 50/3.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Discovered in G_{41} during the investigations from 1977.

c. It was made of a circular bar of 1 cm in diameter. The glass was black. The soldering area of the ends is flatenned.

d. Di = 5.6 cm; De = 6.8 cm; Pl. II/5; Ni 72676 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 309-310; Țeicu, 1998, p. 139, 168; fig. 50/5.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. A făcut parte din inventarul funerar al mormântului M_{34}/1985.

c. Brățara a fost lucrată dintr-o bară de sticlă de nuanță neagră, mată, având o secțiune ovală. Sudura de la capete s-a realizat incomplet.

d. Di = 5,5 cm; De = 67cm; Pl. III/1; Ni 72680; MBM.

e. S XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Fragmentul de podoabă găsită în inventarul necropolei în 1984.

c. Podoaba a fost lucrată dintr-o bară de sticlă de formă rectangulară în secțiune, cu colțurile rotunjite, sticla era mată de o nuanță închisă, spre negru.

d. De = 6,6 cm; Db = 0,8 cm; Pl. III/2; Ni 72669; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperire din spațiul necropolei din 1984.

c. Podoabă fragmentară lucrată dintr-o bară de formă ovală, ce măsoară în lungime 1 cm. Sticla era de o nuanță închisă, aproape neagră.

d. De = 6,4 cm; Pl. III/3; NI 72668; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Găsită în inventarul funerar la M_{34}/1985.

c. S-au găsit doar două fragmente din corpul brățării, ce a fost lucrat în platbandă sticloasă cu două nervuri paralele realizate

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It belonged to the funerary inventory of the grave G_{34}/1985;

c. The bracelet was made of a matte black glass bar with oval section. The soldering at the ends was incompletely executed.

d. Di = 5.5 cm; De = 6.7 cm; Pl. III/1; Ni 72680 MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Fragment of bracelet discovered in the necropolis inventory in 1984.

c. The bracelet was made of a matte blackish glass bar with rectangular section and rounded corners.

d. De = 6.6 cm; Db = 0.8 cm; Pl. III/2; Ni 72669 MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Finding within the necropolis in 1984.

c. Fragmentary bracelet made of an oval bar of 1 cm in length. The glass was blackish.

d. De = 6.4 cm; Pl. III/3; Ni 72668 MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Finding within the funerary inventory in G_{34}/1985.

c. There were discovered two fragments of bracelet made of flat glass band with two parallel ribs executed on the exterior side. The glass is dark green.

pe fața exterioară. Sticla este de culoare verde închis.

d. De = 6,1cm; Db. = 0,4 cm; l = 1 cm; Pl. IV/2; NI 72689; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al M_{33a}/1985.

c. Brățară lucrată dintr-o bară de sticlă de nuanță verde închis, circulară în secțiune. Zona de lipire a capetelor barei este uşor aplatizată.

d. De = 7,2 cm; Db. = 0,8 cm; Pl. IV/3; Ni 72671; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperită în inventarul funerar al M_{33}/1985.

c. Brățară fragmentară lucrată dintr-o bară de formă ovală. Sticla are o nuanță verde închis.

d. De = 7 cm; Di = 5,6 cm; Db = 0,7 cm; Pl. IV/4; Ni 72687 MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine de la M_7/1985.

c. Brățară din sticlă de nuanță verde închis, lucrată dintr-o bară circulară cu diametrul de 0,7 cm; în zona de lipire a capetelor este uşor aplatizată în urma strângerii barei.

d. De = 6,5 cm; Di = 5.cm; Pl. IV/5; Ni 72681 MBM.

e. s. XIII

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al M_8/1985.

d. De = 6.1 cm; Db = 0.4 cm; w = 1 cm; Pl. IV/2; Ni 72689 MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the funerary inventory of G_{33a}/1985.

c. The bracelet was made of a dark green glass bar with circular section. The joint area of the bar ends was slightly flatenned.

d. De = 7.2 cm; Db = 0.8 cm; Pl. IV/3; Ni 72671 MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Discovered in the funerary inventory of G_{33}/1985.

c. Fragmentary bracelet made of an oval bar. The glass is dark green.

d. De = 7 cm; Di = 5.6 m; Db = 0.7 cm; Pl. IV/4; Ni 72687; MMB

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from G_7/1985.

c. The dark green glass bracelet was made of a circular bar of 0.7 cm in diameter; it was sligtly flatenned in the soldering area of the ends as a result of bar compressing.

d. De = 6.5 cm; Di = 5 cm; Pl. IV/5; Ni 72681; MMB

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the funerary inventory of G_8/1985.

c. S-au păstrat trei fragmente din corpul brățării, ce a fost lucrat dintr-o bară de sticlă rectangulară, cu colțurile exterioare puternic rotunjite.

d. De = 6,3 cm; Di = 5,4 cm; Db = 0,7 cm; Pl. IV/6; Ni 72686 MBM.

e. s. XIII

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. A făcut parte din inventarul necropolei.

c. Brățară din sticlă de nuanță verde închis.

d. De = 6,8 cm; Ni 72676; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperită în inventarul necropolei în anul 1984.

c. Brățară din sticlă de nuanță verzuie deschisă, transparentă. Două nervuri proeminente, paralele, marchează corpul podoabei.

d. De = 6,7 cm; Ni 72679; MBM.

e. s. XIII

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperită în spațiul necropolei la începutul cercetărilor în 1977.

c. Brățară din sticlă de nuanță verde închis spre negru.

d. De = 6,3 cm; Ni 72683; MBM.

e. s. XIII

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul necropolei de pe dealul Sfogea.

c. Brățară fragmentară dintr-o bară de nuanță verde închis.

d. De = 6,1 cm; Ni 72690; MBM.

e. s. XIII

c. There were preserved three fragments of bracelet made of a rectangular glass bar with exterior corners strongly rounded.

d. De = 6.3 cm; Di = 5.4 cm; Db = 0.7 cm; Pl. IV/6; Ni 72686 MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It beonged to the necropolis inventory.

c. The bracelet was made of dark green glass.

d. De = 6.8 cm; Ni 72676 MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Discovered in the necropolis inventory in 1984.

c. The bracelet was made of transparent light greenish glass. Two prominent parallel ribs marked the item body.

d. De = 6.7 cm; Ni 72679 MMB.

e. 13th century

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. Discovered within the necropolis at the beginning of investigations from 1997.

c. The bracelet was made of dark green to black glass.

d. De = 6.3 cm; Ni 72683; MMB

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the inventory of the necropolis on the Sfogea hill.

c. Fragmentary bracelet of a dark green glass bar.

d. De = 6.1 cm; Ni 72690; MMB.

e. 13th century

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei din anul 1980.

c. Fragment de brățară, lucrat dintr-o bară cu secțiune rectangulară, uşor rotunjită la colțuri. Sticla este de nuanță verde închis.

d. De = 6,4 cm; Ni 72688; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al M_8/1985 din necropolă.

c. S-au păstrat trei fragmente inegale din corpul brățării, ce a avut o formă ovală în secțiune. Sticla de culoare verde închis.

d. De = 6,1 cm; Db = 0,9 cm; Pl III/5; Ni 72685; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al M_8/1985.

c. Brățară dintr-o bară de sticlă de culoare verde închis, care a rămas deschisă la capete. Bara are o secțiune rectangulară neregulată, rotunjită la colțuri. A avut un decor cu un fir roşu în relief aplicat pe corpul brățării.

d. De = 6,6 cm; Di = 5,6cm; Pl IV/1; Ni 72682; MBM.

e. s. XIII

f.

Brățară din sticlă

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul unei locuințe de la Gornea, Țărmuri.

c. Brățara este fragmentară. S-a păstrat o parte din corpul podoabei, ce a fost lucrat dintr-o platbandă sticloasă, cu o nervură adâncită puternic pe mijloc.

d. De = 6 cm; l = 1,2 cm; Pl III/6; Ni 72706; MBM.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the funerary inventory of the necropolis discovered in 1980.

c. Fragment of bracelet made of a bar with rectangular section and slightly rounded corners. The glass is dark green.

d. De = 6.4 cm; Ni 72688 MMB.

e. 13th century.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the funerary inventory of G_8/1985 of the necropolis.

c. There were preserved three iregular fragments of bracelet with oval section. The glass was dark green.

d. De = 6.1 cm; Db = 0.9 cm; Pl. III/5; Ni 72685; MMB.

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the funerary inventory of G_8/1985.

c. The dark green glass bar bracelet was open-ended. The bar had irregular rectangular section with rounded corners. It had a decoration with a red thread in relief applied on the bracelet.

d. De = 6.6 cm; Di = 5.6 cm; Pl. IV/1; Ni 72682; MMB..

e. 13th century.

f.

Glass bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania;

b. It comes from the inventory of a dwelling from Gornea, Țărmuri.

c. The bracelet is fragmentary. Part of it was made of a glass flat band with a rib strongly deepened in the middle.

d. De = 6 cm; w = 1.2 cm; Pl. III/6; Ni 72706; MMB.

e. s. XIII

f. Uzum, 1977, p. 220

Brățară din sticlă

a. Gornea, Sichievița j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperită în aşezarea din sec. XII-XIII de la Gornea, *Zomonița* în inventarul locuinței 4.

c. Brățara fragmentară a fost lucrată dintr-o bară de sticlă circulară, care a fost răsucită, de nuanță verde deschis, peste care s-a suprapus, tot prin răsucire, un fir de o nuanță verde mai închisă.

d. Di = 5cm; De = 6,5 cm; Pl. II/2; Ni 72708; MBM.

e. s. XII-XIII

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 59, fig. 31/2; Țeicu, 1998, p. 168, fig. 50/2

Brățară din sticlă

a. Gornea, Sichievița j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă fragmentară din inventarul locuinței 4.

c. Fragment de brățară care a fost lucrată dintr-o sticlă transparentă, de nuanță verzuie. S-a utilizat o platbandă sticloasă, ce avea în profil două nervuri adâncite.

d. De = 6 cm; l = 1,5 cm; Pl III/4; Ni 72707; MBM

e. s. XIII

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 59, fig. 31/1;

Brățară din sticlă

a. Gornea, Sichievița j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă fragmentară din aşezarea din sec. XII-XIII, din punctul Zomonița.

c. Fragment de brățară din pastă de nuanță închisă, lucrată dintr-o bară de formă ovală cu o șănțuire pe corpul barei.

d. De = 6 cm; L fragment = 4,7 cm; Ni 72713; MBM.

e. s. XII-XIII

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 59, fig. 31/3

e. 13th century.

f. Uzum, 1977, p. 220.

Glass bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania;

b. Discovered in the settlement of 12th-13th centuries from Gornea, *Zomonița,* in the inventory of dwelling 4.

c. Fragmentary bracelet made of a circular light green glass bar that had been twisted, on which a darker green thread had been rolled.

d. Di = 5 cm; De = 6.5 cm; Pl. II/2; Ni 72708; MMB.

e. 12th-13th centuries.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 59, fig. 31/2; Țeicu, 1998, p. 168, fig. 50/2.

Glass bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania;

b. Fragmentary bracelet from the inventory of dwelling 4.

c. Fragment of bracelet made of transparent greenish glass. It was used a glass flat band that had two deepened ribs in section.

d. De = 6 cm; w = 1.5 cm; Pl. III/4; Ni 72707; MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 59, fig.31/1.

Glass bracelet

Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania;

Fragmentary bracelet found in the settlement dating from 12th-13th centuries in the place named Zomonita.

The bracelet fragment was made of dark paste. It was made of oval bar with a groove on it.

De = 6 cm; Lfragment = 4.7 cm; Ni 72713; MMB.

12th-13th centuries.

Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 59, fig.31/3.

2. BRĂȚĂRI DIN METAL

Brățară din bronz

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare din anul 1903 de la morminte distruse.

c. Brățară din bronz deschisă la capete, ce a fost lucrată dintr-o platbandă. Capetele brățării au fost uşor rotunjite.

e. s. XI; Pl. 12/3

f. Tömörkeny, 1904, p. 267; fig. C_1; Kovács, 1992, p. 44, pl. XXVI.

Brățară din argint

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare din anul 1903 de la morminte distruse.

c. Brățara a fost lucrată dintr-o platbandă lată de 1,1 cm, rotunjită la capete. Este o podoabă cu capetele deschise, lucrată din argint.

d. 6,4 cm/5,8 cm.

e.s. XI- ; Pl. 12/6

f. Tömörkeny, 1904, p. 266-267; fig. C_2; Kovács, 1992, p. 45, pl. XXVII.

Brățară din bronz

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare din anul 1903 de la morminte distruse.

c. Brățara a fost lucrată dintr-o bară rotundă în secțiune, deschisă la capete. Este o podoabă cu capetele deschise.

e.s. XI

f. Tömörkeny, 1904, p. 266-267; fig. C_4; Kovács, 1992, p. 45.

Brățară

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Provine din inventarul mormintelor distruse de lucrările industriale din 1903.

c. Brățara lucrată dintr-o bară din bronz, rotundă în secțiune, cu capetele uşor ascuțite.

e. s. XI

f. Tömörkeny, 1904, p. 266-267; fig. C_3; Kovács, 1992, p. 45.

2. METAL BRACELETS

Bronze bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroslamos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. Fortuitous discovery in destroyed graves in 1903.

c. Open-ended bronze bracelet made of a flat band. The bracelet ends were slightly rounded.

d.

e. 11th century; Pl. 12/3.

f. Tömörkeny, 1904, p. 267; fig. C1; Kovács, 1992, p. 44, Pl. XXVI.

Silver bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroszlamos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. Fortuitous discovery in destroyed graves in 1903.

c. The bracelet was made of a wide flat band of 1.1 cm in width with rounded ends. It was a silver jewel with opened ends.

d. 6.4 cm/5.8 cm.

e. 11th century; Pl. 12/6.

f. Tömörkeny, 1904, p.266-267; fig. C_2; Kovács, 1992, p. 45, Pl. XXVII.

Bronze bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroszlámos), Serbia.

b. Fortuitous discovery in destroyed graves in 1903.

c. The bracelet was made of a round bar in section, open- ended.

e. 11th century;

f. Tömörkeny, 1904, p.266-267; fig. C_4; Kovács, 1992, p. 45.

Bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroszlamos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. It comes from the inventory of graves destroyed by industrial workings in 1903.

c. The bracelet was made of a bronze bar which was round in section with slightly pointed ends.

e. 11th century;

f. Tömörkeny, 1904, p.266-267; fig. C_3; Kovács, 1992, p. 45.

Brățară

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Provine din inventarul unor morminte distruse în anul 1903 de lucrările industriale.

c. Brățara lucrată dintr-o bară din bronz, rotundă în secțiune, deschisă la capete. Acestea din urmă, uşor ascuțite, au un decor lucrat cu inciziuni dispuse transversal pe bară.

e. s. XI

f. Tömörkeny, 1904, p. 267; fig. C_5; Kovács, 1992, p. 45.

Brățară din argint

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Provine din inventarul unor morminte distruse în anul 1903.

c. Podoaba de braț este lucrată dintr-o platbandă de argint lată de 15 mm, cu capetele deschise şi uşor rotunjite. Decorul deosebit a fost realizat dintr-o foiță subțire, sub forma unei platbande alungite, ce a fost prinsă în trei nituri la capetele brățării. În mijlocul acestui element decorativ o adâncitură indică prezența unui locaş, în care a fost montată o piatră prețioasă şi în jurul căreia se afla un decor cu impresiuni, ce au fost aurite probabil.

d. 6,9/7,3 cm; l = 1,4 cm.

e.s. XI- ; Pl. 12/4

f. Tömörkeny, 1904, p. 266, fig. D_1; Kovács, 1992, p. 44, pl. XXVII.

Brățară din argint

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare din anul 1903, ce provine de la inventarul funerar al unor morminte distruse.

c. Brățară de argint, lucrată dintr-o platbandă lată de 15 mm, cu capetele deschise. Decorul deosebit al podoabei este identic cu cel descris la precedenta.

d. 7,3 cm; l = 1,5 cm.

e. s. XI- ; Pl. 12/5

f. Tömörkeny, 1904, p. 268, fig. D_2; Kovács, 1992, p. 44, pl. XXVII.

Brățară torsadată

a. Banatsko Arandjelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

Bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroszlámos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. It comes from the inventory of graves destroyed by industrial workings in 1903.

c. The bracelet was made of a bronze bar which had round section. It was open ended. Its slightly pointed ends had a decoration of transversal incisions on the bar.

e. 11th century;

f.Tömörkeny, 1904, p.267; fig. C_5; Kovács, 1992, p. 45.

Silver bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroszlámos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. It comes from the inventory of some graves destroyed in 1903.

c. The arm jewelry was made of a flat silver band of 15 mm in width. It was open ended. Its ends were slightly rounded. Its special decoration was made of a silver sheet of thin elongated flat band fixed in three rivets at the bracelet ends. In the middle of this decoration, there was a cavity that indicated the presence of a slot in which a precious gem had been mounted. A decoration with probably golden impressions surrounded the gem.

d. 6.9/7.3 cm; w = 1.4 cm.

e. 11th century; Pl. 12/4.

f.Tömörkeny, 1904, p.266; fig. D_1; Kovács, 1992, p. 44, Pl. XXVII.

Silver bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroslámos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. Fortuitous discovery in 1903 that comes from the funerary inventory of certain destroyed graves.

c. Silver bracelet made of a wide flat band of 15 mm in width. It was open-ended. The bracelet decoration is identical to the one described at the previous bracelet.

d. 7.3 m; w = 1.5 cm.

e. 11th century; Pl. 12/5.

f.Tömörkeny, 1904, p.268; fig. D_2; Kovács, 1992, p. 44, Pl. XXVII.

Twisted bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroslamos), Serbia.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al mormintelor distruse în anul 1903.

c. Brățara lucrată din trei fire împletite din bronz, ce se încheie la capete sub forma unei mici bucle. Pl. 12/2.

d. 7,3/7,1 cm.

e.s. XI

f. Tömörkeny, 1904, p. 267, fig. C_6; Kovács, 1992, p. 45.

Brățară din metal

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Brățară găsită în inventarul unui mormânt, M_8.

c. Brățară turnată din bronz, rotundă în secțiune, având capetele deschise şi decorate cu nervuri circulare.

d. D= 7,9 cm; G =0,4 cm; Ni 11963 MK.

e.s. X-XI

f. Stanojev, 1989, p.33, fig.184.

Brățară din metal

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei..

c. Brățară turnată din bronz, circulară în secțiune, având capetele deschise şi uşor ascuțite.

d. D= 6,5/6,7 cm; Ni 11995 MK.

e.s. X-XI

f. Stanojev, 1989, p.32, fig.167.

Brățară

a. Botoš, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare în zona *Zivačevica dolia*. Colecția L. Nikolić. Muzeul Zrenjanin.

c. Brățară din bronz lucrată dintr-o platbandă groasă de 4-8 mm cu capete lățite. A fost decorată cu un şir de puncte incizate în zona capetelor brățării.

d. D =46 mm; Ni 3951 GMZ; Pl 13/1

e. D = 4,6/4,3 cm

f.; Stanojev, 1989, p. 30, fig. 163.

Brățară

a. Botoš, o. Novi Bečej, Serbia

b. Descoperire întâmplătoare în zona *Mlaka*. Colecția L. Nikolić. Muzeul Zrenjanin.

c. Brățară din bronz lucrată dintr-o platbandă groasă de 5-7 mm cu capete lățite.

b. The item comes from the funerary inventory of the graves destroyed in 1903.

c. It was made of three plaited bronze wires that ended in a small loop. Pl. 12/2.

d. 7.3/7.1 cm.

e. 11th century.

f. Tömörkeny, 1904, p.267; fig. C_6; Kovács, 1992, p. 45.

Metal bracelet

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Bracelet found in the inventory of grave G_8.

c. The bronze bracelet with round section and opened ends was decorated with circular ribs.

d. D = 7.9 cm; Th = 0.4 cm; Ni 11963 MK.

e. 10th-11th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 33, Pl. 184.

Metal bracelet

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Item belonging to the funerary inventory of the necropolis.

c. The bronze bracelet had circular section and slightly pointed opened ends.

d. D = 6.5/6.7 cm; Ni 11995 MK.

e. 10th-11th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 32, Pl. 167.

Bracelet

a. Botoš, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Fortuitous discovery in the *Zivačevica dolia* region. Collection L. Nikolić. Museum of Zrenjanin.

c. The bronze bracelet was made of a flat band of 4-8 mm in thickness with widened ends. It was decorated with a raw of incised points in the region of the bracelet ends.

d. D = 46 mm; Ni 3951 GMZ; Pl. 13/1

e. D = 4.6/4.3 cm

f. Stanojev, 1989, p. 30, Pl. 163.

Bracelet

a. Botoš, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Fortuitous discovery in the *Mlaka* region. Collection L. Nikolić. Museum of Zrenjanin.

c. The bronze bracelet was made of a flat band of 5-7 mm in thickness with widened ends.

d. D = 50 mm; Ni 4462 GMZ; Pl 13/2

e. D = 5/4,5 cm

f.; Stanojev, 1989, p. 30, fig. 166.

Brățară

a. Dudeştii Vechi, j. Timiş, România

b. Brățara provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Podoaba de braț ce a fost confecționată din bronz, având o structură circulară în secțiune, deschisă la capete..

d. D= 5,7 cm; G =0,4 cm..

e. înc.s. XI

f. Bejan et alii, 2005, p.32, fig.2/1.

Brățară împletită

a. Pančevo, o. Pančevo, Serbia.

b. Podoabă descoperită întâmplător.

c. Brățară din patru fire de bronz împletite care la unul din capete formează cârlig iar la celălalt se termină sub formă de ochi pentru închidere.

d. D= 7,8 cm; Pl. 10/4.

e.s. X-XI

f. Stanojev, 1989, p.89 fig.489.

Brățară împletită

a. Crna Bara, o. Čoka, Serbia.

b. Pereche de brățări ce provin din inventarul funerar al unei necropole.

c. Brățara a fost lucrată din fire de sârmă împletite, la unul din capete acestea au fost răsucite şi se termină într-un cârlig, în timp ce la capătul celălalt are forma unui ochi.

d. D= 7,1 cm; Ni 1016 GMZ; Pl. 10/5-6.

e. s. X-XI

f. Stanojev, 1989, p.129, fig.708-709.

3. BRĂȚĂRI TORSADATE

Brățară torsadată

a. Banatsko Arangelovo (Oroszlámos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. Brățara provine din inventarul funerar a mormintelor din 1906.

c. Brățară confecționată din trei fire de bronz răsucite strâns, deschise la capete. Firele răsucite au forma unor ochi la ambele capete.

d. D = 7/6,5 cm; Pl. 10/2.

e.

f. Kovács, 1992, p. 47, pl. 31/130.

d. D = 50 mm; Ni 4462 GMZ; Pl. 13/2.

e. D = 5/4.5 cm.

f.Stanojev, 1989, p. 30, Pl. 166.

Bracelet

a. Dudeştii Vechi, Timiş county, Romania.

b. The bracelet belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. The item was made of bronze. It had circular section and opened ends.

d. D = 5.7 cm; Th = 0.4 cm.

e. Beginning of 11th century.

f.Bejan et alii, 2005, p. 32, Pl. 2/1.

Plaited bracelet

a. Pančevo, p. Pančevo, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The bracelet was made of four plaited bronze wires ending in a hook, and the other end shaped like an eye for fastening.

d. D = 7.8 cm; Pl. 10/4.

e. 10th-11th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 89, fig. 489.

Plaited bracelet

a. Crna Bara, o. Čoka, Serbia.

b. Pair of bracelets that belong to the funerary inventory of a necropolis.

c. The bracelet was made of plaited wire. One end was twisted having the shape of a hook while the other one was eye-shaped forming a fastener together.

d. D = 7.1 cm; Ni 1016 GMZ; Pl. 10/5-6.

e. 10th-11th centuries.

f.Stanojev, 1989, p. 129, Pl. 708-709.

3. TWISTED BRACELETS

Twisted bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroszlámos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. The bracelet belongs to the funerary inventory of graves since 1906.

c. The bracelet was made of three tightly twisted bronze wires, open-ended. The twisted wires were eye-shaped to both ends.

d. D = 7/6.5 cm; Pl. 10/2.

e.

f. Kovács, 1992, p. 47, pl. 31/130.

Brățară torsadată

a. Banatsko Arangelovo (Oroszlámos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. Brățară împletită găsită împreună cu o brățară din argint în anul 1909. Brățara a fost lucrată din trei fire de bronz răsucite, ce se încheie la capete sub forma unui ochi alungit. Ele sunt deschise la capete.

d. D = 7,1/6,9 cm; D = 0,4 cm; Pl. 10/1.

e. s. X-XI

f. Kovács, 1992, p. 50, pl. 32/142.

Brățară torsadată

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al mormântului 8 al necropolei din secolul X-XI.

c. Brățara din trei fire de bronz răsucite cu capetele terminate sub forma unor ochi, deschisă. la capete.

d. D = 7cm; Pl. 10/3.

e. s. X-XI

f. Stanojev, 1989, p. 33, fig. 183.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Săpături arheologice în necropolă din anul 1977.

c. Brățară lucrată din patru fire împletite strâns, cu capetele realizate sub forma unei bucle.

d. De = 6,1 cm; Pl. 6/1; Ni 72657 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 138; 166, fig. 48/1.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Săpături executate în anul 1977 în necropola de pe dealul *Sfogea*.

c. Podoabă lucrată din patru fire împletite. Bucla de la ambele capete este ruptă.

d. De = 5,8 cm; Db = 0,6 cm; Pl. 6/2; Ni 72658 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 138; 166, fig. 48/2.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

Twisted bracelet

a. Banatska Arandjelovo (Oroslámos), o Novi Kneževac, Serbia.

b. Plaited bracelet found together with a silver bracelet in 1909.

The bracelet was made of three twisted bronze wires ending in an elongated eye. It was open-ended.

d. D = 7.1/6.9 cm; D = 0.4 cm; Pl. 10/1.

e. 10th-11th centuries.

f. Kovács, 1992, p. 50, pl. 32/142.

Twisted bracelet

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia.

b. The jewelry belongs to the funeraryinventory of grave 8 of the necropolis from the 10th-11th centuries.

c. The bracelet was made of three twisted bronze wires ending in an eye. It was oen-ended.

d. D = 7 cm; Pl. 10/3.

e. 10th-11th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 33, fig. 183.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis in 1977.

c. The bracelet was made of four tightly plaited wires with loop-shaped ends.

d. De = 6.1 cm; Pl. 6/1; Ni 72657 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 138, 166; Pl. 48/1.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Excavations executed in1977 in the necropolis on the *Sfogea* hill.

c. The bracelet was made of four plaited wires. The loop from both ends was broken.

d. De = 5.8 cm; Db = 0.6 cm; Pl. 6/2; Ni 72658; MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 138, 166; Pl. 48/2.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Săpături arheologice în necropola de la *Sfogea* în anul 1977.

c. Brățara lucrată din patru fire împletite strâns, cu capetele realizate sub forma unei bucle. Una din bucle este ruptă.

d. De = 6,5 cm; Db = 0,5 cm; Pl. 6/3; Ni 72659 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 138; 166, fig. 48/3.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice din 1980, la M_7/1980.

c. Brățara lucrată din patru fire răsucite cu capetele sub forma unei bucle.

d. Di = 5,4 cm; De = 6,5 cm; Pl = 6/5; Ni 72693 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 138; 166, fig. 48/5.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola de pe dealul *Sfogea*, 1980.

c. Brățara lucrată din patru fire de cupru răsucite, capetele fiind terminate sub forma unei bucle.

d. Di = 4,5 cm; De = 5,7 cm; Pl = 6/4; Ni 72702 MBM.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 1998, p. 138; 166, fig. 48/4.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Săpături arheologice în necropola de pe dealul *Sfogea*; M_7/1980.

c. Brățara realizată din patru fire de cupru împletite şi răsucite la capete sub forma unei bucle.

d. De = 6,3 cm; Di = 5,3 cm; Ni 72666 MBM; Pl. 6/6.

e. s. XIII

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări în necropola de pe dealul *Sfogea*, 1984.

b. Excavations executed in1977 in the necropolis on the *Sfogea* hill.

c. The bracelet was made of four tightly plaited wires with loop-shaped ends. One of the loops was broken.

d. De = 6.5 cm; Db = 0.5 cm; Pl. 6/3; Ni 72659; MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 138, 166; Pl. 48/3.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in 1980 at G_7/1980.

c. The bracelet was made of four twisted wires with loop-shaped ends.

d. Di = 5.4 cm; De = 6.5 cm; Pl. 6/5; Ni 72693 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 138, 166; Pl. 48/5.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill in 1980.

c. The bracelet was made of four twisted copper wires with loop-shaped ends.

d. Di = 4.5 cm; De = 5.7 cm; Pl. 6/4; Ni 72702 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 138, 166; Pl. 48/4.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill; G_7/1980.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires. They were twisted with loop-shaped ends.

d. Di = 5.3 cm; De = 6.3 cm; Pl. 6/6; Ni 72666 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

c. Brățara realizată din patru fire de sârmă de cupru împletite, cu capetele în formă de buclă. Corpul podoabei are o grosime de 0,4 cm.

d. De = 5,4 cm; Pl = 7/3; Ni 72660 MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 307; Țeicu, 1998, p. 138; 165, fig. 47/3.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări în necropola de pe dealul *Sfogea*, 1984.

c. Brățara din patru fire de cupru răsucite, cu capetele în formă de buclă. Corpul podoabei are o grosime de 0,6 cm.

d. De = 5,6 cm; Pl = 7/4; Ni 72661 MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 307; Țeicu, 1998, p. 138; 165, fig. 47/4.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola de pe dealul *Sfogea*.

c. Brățara din patru sârme de cupru răsucite şi terminate la capete sub formă de buclă.

d. De = 6,4 cm; Pl = 7/1; Ni 72703 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 138; 165, fig. 47/1.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola de pe dealul *Sfogea*.

c. Brățara realizată prin împletirea a patru fire de cupru, care se termină la capete sub formă de buclă.

d. De = 5,5 cm; Pl = 7/2; Ni 72696 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 138; 165, fig. 47/2

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill; 1984.

c. The bracelet was made of four twisted copper wires with loop-shaped ends. The bracelet body was 0.4 cm in thickness.

d. De = 5.4 cm; Pl. 7/3; Ni 72660 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 307; Țeicu, 1998, p. 138, 165; Pl. 47/3.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill in1984.

c. The bracelet was made of four twisted copper wires with loop-shaped ends. The bracelet body was 0.6 cm in thickness.

d. De = 5.6 cm; Pl. 7/4; Ni 72661 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 307; Țeicu, 1998, p. 138, 165; Pl. 47/4.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill.

c. The bracelet was made of four twisted copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 6.4 cm; Pl. 7/1; Ni 72703 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 138, 165; Pl. 47/1.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 5.5 cm; Pl. 7/2; Ni 72696 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 138, 165; Pl. 47/2.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola de pe dealul *Sfogea* 1984.

c. Brățara realizată din împletirea a patru fire de cupru, care se termină la capete sub formă de buclă.

d. De = 6,4 cm; Pl = 7/5; Ni 72704 MBM.

e. s. XIII

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola de pe dealul *Sfogea*.

c. Brățara realizată prin împletirea a patru fire din cupru, care se termină la capete sub forma unei bucle.

d. De = 5,5 cm; Pl = 7/6; Ni 72655 MBM.

e. s XIII

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări în necropola de pe dealul *Sfogea* 1984.

c. Brățara realizată prin împletirea a patru fire de cupru, care se termină la capete sub formă de buclă.

d. De = 5,8 cm; Pl = 8/3; Ni 72662 MBM.

e. s. XIII

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropola de pe dealul *Sfogea* 1983.

c. Brățară realizată prin împletirea a patru fire din cupru, cu capetele terminate sub formă de buclă.

d. De = 6,1 cm; Pl = 8/4; Ni 72663 MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 307.

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill in 1984.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 6.4 cm; Pl. 7/5; Ni 72704 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 5.5 cm; Pl. 7/6; Ni 72655 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill in 1984.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 5.8 cm; Pl. 8/3; Ni 72662 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis on the *Sfogea* hill in 1983.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 6.1 cm; Pl. 8/4; Ni 72663 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1997, p.307.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Cercetări arheologice 1983.

c. Brățara realizată prin împletirea a patru fire de cupru, cu capetele terminate sub formă de buclă. Unul din capete este rupt.

d. De = 6,2 cm; Pl = 8/5; Ni 7266 MBM.

e. s. XIII

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice 1981.

c. Brățara realizată prin împletirea a patru fire de cupru, terminate la capete sub formă de buclă.

d. De = 6,5 cm; Pl = 8/1; Ni 72700 MBM.

e. s. XIII

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice 1981.

c. Brățara realizată prin împletirea a patru fire de cupru, care se termină la capete sub forma unei bucle.

d. De = 6,5 cm; Pl = 8/2; Ni 72701 MBM.

e. s. XIII

Brățară torsadată

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice 1984.

c. Brățara realizată prin împletirea strânsă a patru fire din bronz, care se termină la capete sub forma unei bucle.

d. De = 6 cm; Pl = 8/6; Ni 72705 MBM.

e. s. XIII

Brățară

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice 1977.

c. Brățară deschisă lucrată dintr-o bară de bronz, cu o secțiune rectangulară. Capetele podoabei sunt subțiri şi ascuțite.

d. De = 5,2 cm; Pl = 10/1; Ni 72698 MBM.

e. s. XIII

f.

b. Archaeological investigations in 1983.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends. One end was broken.

d. De = 6.2 cm; Pl. 8/5; Ni 7266 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in 1981.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 6.5 cm; Pl. 8/1; Ni 72700 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in 1981.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 6.5 cm; Pl. 8/2; Ni 72701 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in 1984.

c. The bracelet was made of four tightly plaited copper wires with loop-shaped ends.

d. De = 6 cm; Pl. 8/6; Ni 72705 MMB.

e. 13th century.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in 1977.

c. The opened bracelet was made of a bronze bar with rectangular section. The jewelry ends were thin and pointed.

d. De = 5.2 cm; Pl. 10/1; Ni 72698 MMB.

e. 13th century.

f.

Brățară

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice 1981, în inventarul funerar la M_{113}/81.

c. Brățară realizată dintr-o platbandă de bronz, dreptunghiulară în secțiune, ale cărei capete erau deschise. A fost decorată cu un şir de împunsături pe margini, în zona capetelor podoabei.

d. De = 4,9 cm; Pl = 11/2; Ni 72699 MBM.

e. s. XII-XIII

f. Uzum, 19887, p. 307

Brățară

a. Deta, j. Timiş, România.

b. Descoperire întâmplătoare din anul 1967, pierdută.

c. Brățară din bronz cu patină, care a fost lucrată dintr-o bară rotundă cu diametrul de 6 mm. Corpul brățării este cu striații ce imită o torsionare. Capetele deschise au decor zoomorf sub forma a două capete de şarpe. Pl. 5/1.

d. De = 7,9 cm; Db = 0,61 cm

e. s. X-XI

f. Nepublicată.

Brățară torsadată

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Inventarul funerar de la M_{44} al necropolei de la *Căunița de Sus*.

c. Brățară lucrată din patru fire de cupru răsucite şi închise la capete în formă de buclă.

d. D = 5,3 cm.

e. j.s. XII – j.s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 89, fig. 51.

Brățară torsadată

a. Gornea, Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei de la *Căunița de Sus* de la M_{48}.

c. Brățară realizată prin împletirea a patru fire de aramă, cu capetele sub forma unei bucle.

d.

e. 2j.s. XII – j.s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 89, fig. 51.

Twisted bracelet

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the funerary inventory of G_{113}/81 in 1981.

c. The bracelet was made of a bronze flat band with rectangular section whose ends were opened. Its ends were edged by a raw of pricks.

d. De = 4.9 cm; Pl. 11/2; Ni 72699 MMB.

e. 12th-13th centuries.

f. Uzum, 1987, p. 307.

Twisted bracelet

a. Deta, Timiş County, Romania.

b. Fortuitous discovery in 1967. It was lost.

c. The bronze bracelet has patina. It was made of a round bar of 6 mm in diameter. The bracelet body had striations imitating a stranding. The opened ends had zoomorphic decoration rendering two snake heads. Pl. 5/1.

d. De = 7.9 cm; Db = 0.61 cm

e. 10th-11th centuries.

f. Unpublished.

Twisted bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. The funerary inventory of G_{44} of the necropolis from *Căunița de Sus*.

c. The bracelet was made of four twisted copper wires with closed loop-shaped ends.

d. D = 5.3 cm.

e. The second half of the 12th century-the first half of the 13th century;

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 89, fig. 51.

Twisted bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. The funerary inventory of G_{48} of the necropolis from *Căunița de Sus*.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d.

e. The second half of the 12th century-the first half of the 13th century;

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 89, fig. 51.

Brățară torsadată

a. Gornea, Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperită în inventarul funerar al M_{48} din necropola de la *Căuniţa de Sus*.

c. Brățară realizată prin împletirea a patru fire de cupru, cu capetele sub forma unei bucle.

d.

e. 2j.s. XII – j.s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 89, fig. 51.

Brățară torsadată

a. Gornea, Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba face parte din inventarul funerar al M_{59} de la *Căuniţa de Sus*.

c. Brățară a fost lucrată prin împletirea a patru fire de cupru, capetele sunt răsucite în formă de buclă.

d.

e. 2j.s. XII – j.s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 89, fig. 51.

Brățară torsadată

a. Gornea, Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba, alături de cea descrisă mai sus, a făcut parte din inventarul funerar al M_{59} de la *Căuniţa de Sus*.

c. Brățară a fost lucrată prin împletirea a patru fire de cupru.

d.

e. 2j.s. XII – j.s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 89, fig. 51.

Brățară

a. Gornea, Sichievița j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba a fost găsită la M_{12} din necropola de la Căuniţa de Sus.

c. Brățară a fost lucrată dintr-o platbandă îngustă, cu capetele rotunjite.

d.

e. 2j.s. XII – j.s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996; p. 89, fig. 51.

Brățară

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice de pe dealul *Oblița*.

Twisted bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. The funerary inventory of G_{48} of the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d.

e. The second half of the 12th century-the first half of the 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 89, fig. 51.

Twisted bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. The funerary inventory of G_{59} of the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires with loop-shaped ends.

d.

e. The second half of the 12th century-the first half of the 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 89, fig. 51.

Twisted bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. The bracelet, beside that one described above, belonged to the funerary inventory of G_{59} of the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. The bracelet was made of four plaited copper wires.

d.

e. The second half of the 12th century-the first half of the 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 89, fig. 51.

Twisted bracelet

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. The funerary inventory of G_{12} of the necropolis from Căuniţa de Sus.

c. The bracelet was made of a narrow flat band with rounded ends.

d.

e. The second half of the 12th century-the first half of the 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 89, fig. 51.

Twisted bracelet

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin county, Romania.

c. Brățară simplă, deschisă la capete. A fost realizată dintr-o sârmă de bronz.

d. De = 4,3 cm; Pl = 11/5.

e. s. XIV; Ni 72719

f. Nepublicată.

Brățară

a. Jazovo, o. Čoka, Serbia.

b. Provine din inventarul necropolei cercetată în anul 1966. de M Girić.

c. Brățară din bronz lucrată dintr-o bară rotundă cu diametrul de 6 mm. Capetele brățării sunt mai subțiri decât corpul acesteia şi terminate sub forma unei răsuciri. Corpul brățării a fost decorat cu o bandă inelară. Pl. 5/5.

d. De = 7,5 cm

e. s. X – XI

f. Stanojev, 1989; p. 46, fig. 235.

Brățară

a. Jazovo, o. Čoka, Serbia.

b. Provine din inventarul unui mormânt.

c. Brățară din bronz lucrată dintr-o platbandă, cu capetele deschise şi uşor rotunjite.

d. De = 6,2 cm

e. s. X – XI

f. Stanojev, 1989; p. 46, fig. 234.

Brățară

a. Lokve, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare ajunsă în anul 1948 la Muzeul din Pančevo.

c. Brățară din bronz lucrată dintr-o bară rotundă cu diametrul de 6 mm, cu striații ce imită o răsucire. Capetele au decor zoomorf, cu figurile a două capete de şarpe.

d. De = 7,5 cm; Ni 477 GMP; Pl. 5/3.

e. s. XI

f. Stanojev, 1989; p. 57, fig. 295.

Brățară

a. Mokrin, o. Kikinda, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Brățară din argint. A fost confecționată dintr-o platbandă cu capetele deschise şi uşor rotunjite.

d. De = 65 mm; l = 1,1 cm; Pl. 12/2

e. s. XI-XII; Ni 2801GMZ.

f. Stanojev, 1989; p. 58, fig. 299.

b. Archaeological investigations on the *Obliţa* hill.

c. The simple bracelet made of a bronze wire was with opened ends.

d. De = 4.3 cm; Pl. 11/5.

e. 14th century; Ni 72719.

f. Unpublished.

Bracelet

a. Jazovo, o. Čoka, Serbia.

b. It belongs to the inventory of the necropolis investigated in 1966 by M. Girić.

c. The bronze bracelet was made of a round bar of 6 mm in diameter. The bracelet twisted ends were thinner than its body. The bracelet body was decorated with a ring-shaped band. Pl. 5/5.

d. De = 7.5 cm.

e. 10th-11th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 46, fig. 235.

Bracelet

a. Jazovo, o. Čoka, Serbia.

b. It belongs to a grave inventory.

c. The bronze bracelet was made of a flat band with opened slightly rounded ends.

d. De = 6.2 cm.

e. 10th-11th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 46, fig. 234.

Bracelet

a. Lokve, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Fortuitous discovery that got into the Museum of Pančevo in 1948.

c. The bronze bracelet was made of a round bar of 6 mm in diameter with striations imitating a twist. The ends had a zoomorphic decoration representing two snake heads.

d. De = 75 mm; Ni 477 GMP; Pl. 5/3.

e. 11th century.

f. Stanojev, 1989, p. 57, fig. 295.

Bracelet

a. Mokrin, o. Kikinda, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The silver bracelet was made of a flat band with opened slightly rounded ends.

d. De = 65 mm; w = 11 mm; Pl. 12/2.

e. 11th-12th centuries; Ni 2801 GMZ.

f. Stanojev, 1989, p. 58, fig. 299.

Brățară

a. Mokrin, o. Kikinda, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Brățară din bronz. A fost confecționată dintr-o platbandă deschisă la capete.

d. De = 7,1 cm; Ni 2802 GMZ.

e. s. X-XI; Pl. 12/1

f. Stanojev, 1989; p. 58, fig. 300.

Brățară

a. Mokrin, o. Kikinda, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Brățară din bronz, deformată, care a fost lucrată dintr-o platbandă deschisă la capete.

d. Ni 2805 GMZ.

e. s. XI-XII;

f. Stanojev, 1989; p. 58, fig. 297.

Brățară

a. Obreja, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă găsită în cadrul necropolei din jurul bisericii de la *Satu Bătrân*.

c. Brățară fragmentară ce a fost lucrată dintr-o foaie de cupru, corpul brățării uşor rotunjit. Decorul a fost realizat prin impresiuni înscrise, pe fragment păstrat în trei registre. Capul brățării are redat un motiv triunghiular, înscris între două linii paralele, în timp ce corpul brățării cuprinde un registru sub o formă rectangulară, în care este înscris un romb mărginit într-un alt registru de motive în zigzag, derulat într-un şir de linii paralele.

d. De = 5,3 cm; G = 0,3 g; Pl. 11/6.

e. s. XIII; Ni 8945 MBM.

f. Țeicu, Rancu, 2003, p. 457.

Brățară

a. Pančevo, o. Pančevo, Serbia;

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Brățară fragmentară realizată dintr-o platbandă lățită la capete la capete. Inițial ea se închidea la capete printr-un nit. Decor cu linii în val care se întretăiau.

e. s. XI-XII; Pl. 13/8.

f. Stanojev, 1989; p. 89, fig. 493.

Brățară

a. Pančevo, o. Pančevo, Serbia;

b. Descoperire întâmplătoare.

Bracelet

a. Mokrin, o. Kikinda, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The bronze bracelet was made of a flat band with opened ends.

d. De = 71 mm; Pl. 12/1.

e. 10th-11th centuries; Ni 2802 GMZ.

f. Stanojev, 1989, p. 58, fig. 300.

Bracelet

a. Mokrin, o. Kikinda, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. Deformed bronze bracelet was made of a flat band with opened ends.

d. Ni 2805 GMZ..

e. 11th-12th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 58, fig. 297.

Bracelet

a. Obreja, Caraş-Severin county, Romania.

b. The object was found within the necropolis which was around the church from *Satu Bătrân*.

c. The fragmentary bracelet was made of a copper sheet. The bracelet body was slightly rounded. The decoration was made through inscribed impressions on a fragment preserved in thee registers. The bracelet head had a triangular motif inscribed between two parallel lines while the bracelet body comprised a rectangular register in which there was inscribed a rhomb edged in another register of zig-zag motifs developped in a row of parallel lines.

d. De = 5.3 cm; W = 0.3 g; Pl.11/6.

e. 13th century; Ni 8945 MMB.

f. Țeicu, Rancu, 2003, p. 457.

Bracelet

a. Pančevo, o. Pančevo, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The fragmentary bracelet was made of a flat band widened at its ends. Initially, it was closed at its ends through a rivet. The decoration consisted in waving lines that were intersecting.

e. 11th-12th centuries. Pl. 13/8.

f. Stanojev, 1989, p. 89, fig. 493.

Bracelet

a. Pančevo, o. Pančevo, Serbia.

c. Brățară din bronz cu capetele deschise, ce a fost lucrată dintr-o platbandă uşor lățită la capete.

d. De = 8,3/5,6 cm; Pl. 13/5; Ni = 533 GMP.

e. s. XI-XII;

f. Stanojev, 1989; p. 89, fig. 490.

Brățară

a. Pančevo, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Brățară din bronz cu capetele deschise. A fost lucrată dintr-o bandă lată de 5 cm.

d. De = 8,3/5,6 cm; Pl. 13/6; Ni = 532 GMP.

e. s. XI-XII;

f. Stanojev, 1989; p. 89, fig. 491.

Brățară

a. Pančevo, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Brățară din bronz realizată dintr-o platbandă lățită la capete, care se închideau printr-un nit. Decor realizat prin incizii în linii ondulate care se intersectau.

d. De = 5,8 cm; Pl. 13/7; Ni = 530 GMP.

e. s. XI-XII;

f. Stanojev, 1989; p. 89, fig. 492.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar de la M_{16}.

c. Brățară realizată prin împletirea a patru fire de cupru, răsucite la capete sub forma unei bucle.

d. De = 6,4 cm; Di = 5,3cm; Pl. 10/1; Ni 72658 MBM.

e. 2js. XII/pj s. XIII

f. Țeicu, 2003, p. 27; fig. 15/2.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar de la M_{27}.

c. Brățară realizată prin împletirea a patru fire de cupru, răsucite la capete sub forma unei bucle.

b. Fortuitous discovery.

c. The open-ended bronze bracelet was made of a flat band slightly widened at its ends.

d. De = 8.3/5.6 cm; Pl. 13/5; Ni 533 GMP.

e. 11th-12th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 89, fig. 490.

Bracelet

a. Pančevo, o. Pančevo, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The open-ended bronze bracelet was made of a band of 5 cm in width.

d. De = 8.3/5.6 cm; Pl. 13/6; Ni 532 GMP.

e. 11th-12th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 89, fig. 491.

Bracelet

a. Pančevo, o. Pančevo, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The bronze bracelet was made of a flat band slightly widened at its ends which were closed through a rivet. The decoration was made through incisions in undulating lines that intersected.

d. De = 5.8 cm; Pl. 13/7; Ni 530 GMP.

e. 11th-12th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 89, fig. 492.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of $G_{16.}$

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 6.4 cm; Di = 5.3 cm; Pl. 10/1; Ni 72658; MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 27, fig. 15/2.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of $G_{27.}$

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 5,5 cm; Di = 4,7 cm; Pl. 10/3; Ni 72808 MBM.

e. 2j s. XII/prj s. XIII

f. Țeicu, 2003, p. 27; fig. 15/15.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar de la M_{28}.

c. Brățară realizată prin împletirea a patru fire de cupru, răsucite la capete sub forma unei bucle.

d. De = 6,7 cm; Di = 5,6; Pl. 10/5; Ni 72658 MBM.

e. 2js. XII/pj s. XIII

f. Țeicu, 2003, p. 28; fig. 16/1.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în inventarul funerar de la M_{12}.

c. Brățară realizată prin împletirea a patru fire de cupru, răsucite şi terminate la capete sub formă de buclă.

d. De = 6,6 cm; Pl. 9/1; Ni 74621 MBM.

e. 2js. XII/pj s. XIII

f. Țeicu, 2003, p. 26; fig. 14/9.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar de la M_{10}.

c. Brățară realizată din patru fire împletite, răsucite la capăt sub forma unei bucle.

d. De = 5,5 cm; Pl. 9/4; Ni 74625 MBM.

e. 2js. XII/pj s. XIII

f. Țeicu, 2003, p. 26; fig. 14/4.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar de la M_{46}.

d. De = 5.5 cm; Di = 4.7 cm; Pl. 10/3; Ni 72808; MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 27, fig. 15/15.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of $G_{28.}$

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 6.7 cm; Di = 5.6 cm; Pl. 10/5; Ni 72658; MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 16/1.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the funerary inventory of $G_{12.}$

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 6.6 cm; Pl. 9/1; Ni 74621 MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/9.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of $G_{10.}$

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 5.5 cm; Pl. 9/4; Ni 74625 MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/4.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of $G_{46.}$

c. Brățară realizată din patru fire de cupru împletite, răsucite la capăt sub forma unei bucle.

d. De = 6 cm; Di = 5 cm; Pl. 9/5; Ni 74627 MBM.

e. 2js. XII/pj s. XIII

f. Țeicu, 2003, p. 29; fig. 16/2.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar de la M_{46}.

c. Brățară realizată din patru fire de cupru împletite, răsucite la capăt sub forma unei bucle.

d. De = 6,5 cm; Di = 5,5 cm; Pl. 9/6; Ni 74626 MBM.

e. 2js. XII/pj s. XIII

f. Țeicu, 2003, p. 29; fig. 16/11.

Brățară

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropolă sec. XII/XIII, la M_{12}.

c. Brățara a fost lucrată dintr-o bară metalică, elipsoidală în secțiune, capetele acesteia prelucrate prin batere au fost lățite şi rotunjite. Trei benzi de câte trei nervuri în relief decorează corpul brățării, în timp ce capetele au fost ornate cu linii în val ce se întretaie, realizate prin împunsături.

d. Di = 5,2 cm; De = 5,8 cm.; Pl. 11/4

e. s. XII/XIII; Ni 74624 MBM.

f. Țeicu, 2003, p. 26; fig. 14/10.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropolă la M_{12}.

c. Brățara lucrată din patru fire de cupru împletite strâns şi terminate sub formă de buclă.

d. De = 6,5 cm; Pl. 10/4.

e. 2 j.s. XII pj.s. XIII.; Ni 74623

f. Țeicu, 2003, p. 26; fig. 14/8.

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 6 cm; Di = 5 cm; Pl. 9/5; Ni 74627 MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 29, fig. 16/2.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of $G_{46.}$

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 6.5 cm; Di = 5.5 cm; Pl. 9/6; Ni 74626 MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 29, fig. 16/11.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis of G_{12} in the 12th-13th centuries

c. The bracelet was made of metal bar with ellipsoidal section. Its ends were widened and rounded through beating. Three bands of three ribs in relief decorated the bracelet body while its ends were decorated with waving lines made through pricks that are intersected.

d. De = 5.8 cm; Di = 5.2 cm; Pl. 11/4; Ni 74624 MMB.

e. 12th -13th centuries.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/10.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis at $G_{12.}$

c. The bracelet was made by four tightly plaited copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 6.5 cm; Pl. 10/4; Ni 74623 MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

Brățară torsadată

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice la M_{12}.

c. Brățara realizată din patru fire de cupru împletite şi terminate sub formă de buclă.

d. De = 5,5 cm; Di = 4,5 cm; Pl. 9/3.

e. 2 j. s. XII /p.j.s. XIII.; Ni 74622 MBM.

f. Țeicu, 2003, p. 26; fig. 14/7.

Brățară

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei de la Timişoara - Cioreni.

c. Brățara din bronz cu capete zoomorfe a fost lucrată dintr-o bară torsionată, deschisă la capete.

d. D = 6,6 cm; Db = 0,6 cm; Pl. 5/6.

e. s. X.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 155.

Brățară

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Podoaba din inventarul funerar al necropolei de la Timişoara – Cioreni (Csókaerdö).

c. Brățară din bronz cu capetele deschise. A fost prelucrată dintr-o bară rotundă în secțiune şi ascuțită la capete.

d. D = 7,3 cm; Db = 0,6 cm; Pl. 5/2.

e. s. X.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 163, fig. 8/3.

Brățară

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesă din inventarul necropolei de la Timişoara – Cioreni (Csókaerdö).

c. Brățară din bronz cu capetele deschise. A fost prelucrată dintr-o bară rotundă în secțiune şi ascuțită la capete.

e. s. X.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 163, fig. 8/4.

Brățară

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei de la Humka-Azotara, M_1/1958.

c. Brățară din bronz lucrată dintr-o platbandă cu capetele deschise şi uşor rotunjite.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/8.

Twisted bracelet

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Archaeological investigations at $G_{12.}$

c. The bracelet was made by plaiting four copper wires twisted at the ends like a loop.

d. De = 5.5 cm; Di = 4.5 cm; Pl. 9/3; Ni 74622 MMB.

e. Second half of the 12th century- first half of the 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/7.

Bracelet

a. Timişoara, Timiş county, Romania.

b. Object belonging to the funerary inventory of the necropolis from Timişoara-Cioreni.

c. The bronze bracelet with zoomorphic ends was made of a twisted bar with opened ends.

d. D = 6.6 cm; Db = 0.6 cm; Pl. 5/6.

e. 10th century.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 155.

Bracelet

a. Timişoara, Timiş county, Romania.

b. Object belonging to the funerary inventory of the necropolis from Timişoara-Cioreni (Csókaerdö).

c. The open-ended bronze bracelet was made of a round bar with pointed ends.

d. D = 7.3 cm; Db = 0.6 cm; Pl. 5/2.

e. 10th century.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 163, fig. 8/3.

Bracelet

a. Timişoara, Timiş county, Romania.

b. Object belonging to the funerary inventory of the necropolis from Timişoara-Cioreni (Csókaerdö).

c. The open-ended bronze bracelet was made of a round bar with pointed ends.

e. 10th century.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 163, fig. 8/4.

Bracelet

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. It belongs to the funerary inventory of the necropolis from Humka-Azotara, G_1/1958.

d. De = 5,1 cm; Ni = 3652 GMP; Pl 13/3.

e. s. XI-XII;

f. Stanojev, 1989; p. 40 fig. 206; Marjanović-Vujović, Tomić, 1982, p. 50.

Brățară

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei de la Humka-Azotara, M_1/1958.

c. Brățară din bronz lucrată dintr-o platbandă cu capetele deschise şi uşor lățite. Decorul a fost realizat prin împunsături sub formă de cercuri înlănțuite.

d. De = 5,5 cm; l = 1,1 cm; Ni = 3653 GMP; , Pl 13/4.

e. s. XI-XII;

f. Stanojev, 1989; p. 40 fig. 207; Marjanović-Vujović, Tomić, 1982, p. 50.

Brățară

a. Voiteni, j. Timiş, România.

b. Podoaba din inventarul funerar al M_4.

c. Brățară din bronz prelucrată dintr-o bară romboidală în secțiune, cu capetele deschise.

d. D = 7,1 cm

e. s. X

f. Medeleț, Tănase, Gáll, 2001, p. 205, fig. 6/6.

c. The open-ended bronze bracelet was made of a flat band with slightly rounded ends.

d. De = 5.1 cm; Ni 3652 GMP; Pl. 13/3.

e. 11th-12th centuries.

f.Stanojev, 1989, p. 40, fig. 206;Marjanović-Vujović, Tomić, 1982, p. 50.

Bracelet

g. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

h. It belongs to the funerary inventory of the necropolis from Humka-Azotara, G_1/1958.

c. The open-ended bronze bracelet was made of a flat band with slightly widened ends. The decoration consisted in circling circles-shaped prick.

d. De = 5.5 cm; w = 1.1 cm; Ni 3653 GMP; Pl. 13/4.

e. 11th-12th centuries.

e. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 207; Marjanović-Vujović, Tomić,, 1982, p. 50.

Bracelet

Voiteni, Timiş county, Romania.

It belongs to the funerary inventory of G_4.

The open-ended bronze bracelet was made of a bar with rhomb section.

D = 7.1 cm.

10th century.

Medeleț, Tănase, Gáll, 2001, p. 205, fig. 6/6.

II. INELE

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Podoaba face parte din inventarul funerar al M_{80} alături de alte două inele.

c. Inel din argint care are veriga dintr-o bară semiovală în secțiune. Capul inelului, lipit de verigă, este lucrat din placă subțire rotundă. Decor extrem de elaborat pe un fond ce redă o rețea de împletituri realizată prin incizare. Întreg decorul a fost înscris într-un cerc.

d. Dv = 2,2 cm; Dc = 1,4 cm, Pl. 19/1.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004; p. 49, fig. XXX; pl. V/64

II. RINGS

Ring

Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

It belongs to the funerary inventory of G_{80} beside other two rings.

Silver ring which had the link made of a semi oval bar in section. The ring head attached to the link was made of a round thin sheet. Decoration extremely elaborated on a background representing a network of plaitings by incision. The whole decoration was inscribed in a circle.

Dv = 2.2 cm; Dc = 1.4 cm; Pl. 19/1.

15th century.

Stanojev, 2004, p. 49, fig. XXX; Pl. V/64.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesă din inventarul funerar de la M_{80}.

c. Inel din argint care are veriga dintr-un fir răsucit prins de capul acestuia, care are o formă circulară. Decorul de pe capul inelului cuprinde elemente vegetale şi geometrice prin incizare, înscrise într-un cerc punctat pe un fond de rețea de linii fine.

d. Dc = 1,7 cm; Dv = 2,3 cm; Pl. 19/2.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004; p. 49, fig. XXX, pl. V/65

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesa provine din inventarul funerar al $M_{80,}$ împreună cu cele două inele descrise mai sus.

c. Inel din argint care are veriga făcută dintr-o bandă îngustă dreptunghiulară din tablă sudată de capul inelului de formă circulară. Decor extrem de elaborat compus din elemente geometrice şi vegetale, realizate prin linii incizate, toate înscrise într-un cerc realizat prin impresiuni. Pl. 19/3.

d. Dv = 2 cm; Dc = 1,9 cm

e. s. XV

f. Stanojev, 2004; p. 49, fig. XXX, pl. V/66

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Descoperit în inventarul necropolei.

c. Verighetă simplă lucrată dintr-o bandă de bronz lată de 2,9 mm cu o incizare pe mijloc.

d. Dv = 2,4/2,1 cm; Pl. 19/4

e. sec. XV

f. Stanojev, 2004; p. 62, pl. VIII/116

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Provine din inventarul funerar.

c. Inel din argint lucrat dintr-o singură bară, fragmentar. Veriga inelului este semiovală în secțiune şi decorată cu linii oblice, în timp ce capul podoabei are o formă rotundă. Linii în semicercuri concentrice împart capul inelului în mai multe câmpuri decorate.

Ring

Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

It belongs to the funerary inventory of G_{80}.

Silver ring which had the link made of a twisted wire attached to the ring head which was circular. The decoration on the ring head consisted in incised vegetal and geometrical elements inscribed in a circle painted on a background of network of fine lines.

Dv = 2.3 cm; Dc = 1.7 cm; Pl. 19/2.

15th century.

Stanojev, 2004, p. 49, fig. XXX; Pl. V/65.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It belongs to the funerary inventory of G_{80} together with the two rings described above.

c. The silver ring had a link made of a rectangular narrow tin band soldered on the circular ring head. Extremely elaborated decoration composed of geometrical and vegetal elements executed through incised lines all of them inscribed in a circle drawn through impressions. Pl. 19/3.

d. Dv = 2 cm; Dc = 1.9 cm.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 49, fig. XXX; Pl. V/66.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It was discovered in the necropolis inventory.

c. A simple wedding rig made of a bronze band of 2.9 mm in width having an incision on its middle.

d. Dv = 2.4/2.1 cm; Pl. 19/4.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 62; Pl. VIII/116.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It belongs to the funerary inventory.

c. The fragmentary silver ring was made of only one bar. The ring link as semioval in section and decorated with oblique lines while the jewel head was round. Lines in

d. Dc = 1,3 cm; Pl. 19/5.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004; p. 62, pl. VIII/117

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Descoperire din necropolă.

c. Inel fragmentar din argint care a fost realizat prin forjare dintr-o singură bară. Veriga are o structură plată în secțiune, uşor îngroşată în zona capului inelului. Acesta are o formă circulară. Decorul este realizat cu motive geometrice incizate, dispuse pe capul inelului şi pe verigă.

d. Dc = 1,5 cm; Pl. 19/6.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004; p. 62, pl. VIII/118

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Descoperire din inventarul necropolei.

c. Inelul din argint are veriga dintr-o bară torsadată sudată de capul inelului, realizată dintr-o placă de argint rotundă. O cruce cu brațe egale înscrisă într-un cerc, reprezintă decorul înscris pe capul inelului. Pl. 18/1.

d. Dc = 1,7 cm; Dv = 1,2 cm

e. s. XV

f. Stanojev, 2004; p. 62, pl. IX/120

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesă provenită din descoperirile funerare.

c. Inel din bronz lucrat dintr-o bară circulară în secțiune. Capul rotund al inelului a fost sudat de verigă. O cruce latină, cu un braț mult alungit, domină câmpul central, fiind flancată pe margini cu două semilune incizate.

d. Dc = 2,3 cm; Dv = 2,2 cm; Pl. 18/2.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004; p. 67, pl. IX/121.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesă provenită din necropolă.

c. Inelul din argint fragmentar. Veriga inelului, ruptă, a fost realizată dintr-o bară ovală în secțiune. Capul are o formă rotundă cu decor incizat.

d. Dc = 1,7 cm; Pl. 18/3.

e. s. XV

concentrical circles divided the ring head in several decorated fields.

d. Dc = 1.3 cm; Pl. 19/5.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 62; Pl. VIII/117.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Discovered in the necropolis.

c. Fragmentary silver ring made by forging one bar. The link had a flat structure in section slightly thickened in the region of the ring head. It was circular. The decoration had incised geometrical motifs on the ring head and on its link.

d. Dc = 1.5 cm; Pl. 19/6.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 62; Pl. VIII/118.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It was discovered in the necropolis inventory.

c. The silver ring had the link made of stranded bar soldered on the ring head made of a round silver plate. An equal-armed cross inscribed in a circle represented the decoration inscribed on the ring head. Pl. 18/1.

d. Dc = 1.7 cm; Dv = 1.2 cm.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 62; Pl. IX/120.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It comes from the funerary discoveries.

c. The bronze ring was made of a circular bar in section. The round head of the ring was soldered by a link. A Latin cross with a much elongated arm dominated the central field. It is flanked by two incised half moons on its edges.

d. Dc = 2.3 cm; Dv = 2.2 cm; Pl. 18/2.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 67; Pl. IX/121.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It comes from a necropolis.

c. Fragmentary silver ring. The ring link was broken. It was made of an oval bar in section. The round head had an incised decoration.

f. Stanojev, 2004; p. 67, pl. IX/122.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Descoperire din inventarul funerar al necropolei.

c. Inelul din argint are veriga dintr-o bară îngustă şi subțire, lipită de capul inelului, de formă rotundă, care la rându-i a fost lucrat dintr-o plăcuță subțire din argint. Motivul solar, redat sub forma a zece raze, domină câmpul inelului aşezat pe un fond de linii incizate în rețea. Câmpul solar este impregnat cu elemente de decor geometric şi vegetal.

d. Dc = 2,3 cm; Pl. 18/4.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 67, pl. IX/123.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Podoabă descoperită în perimetrul necropolei.

c. Inel din argint. Veriga a fost realizată dintr-o bandă îngustă şi dreptunghiulară, ce se îngroaşă uşor în zona de prindere de capul inelului. Acesta a fost realizat dintr-o placă subțire de argint având o formă rotundă. Decor cu figuri geometrice incizate.

d. Dc = 2,2 cm; Dv = 2,3 cm; Pl. 18/5.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 67, pl. IX/124.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Podoabă descoperită în perimetrul necropolei.

c. Inelul din argint are veriga lucrată dintr-o bară circulară în secțiune. Capul inelului este de formă rotundă şi a fost făcut dintr-o plăcuță subțire din argint. O cruce cu brațe duble, flancată de două reprezentări florale, botul fiind înscris într-un cerc incizat, constituie elementul decorativ al inelului.

d. Dc = 2,1 cm; Dv = 2,3 cm; Pl. 18/6.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 67, pl. IX/125, fig. XXVII.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesa provenind din inventarul funerar al necropolei.

d. Dc = 1.7 cm; Pl. 18/3.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 67; Pl. IX/122.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It was discovered in the funerary inventory of the necropolis.

c. The silver ring had the link made of a thin narrow bar fixed on the round ring head which was also made of a thin silver band. The solar motif shaped like ten rays dominated the ring field set on a background of lines incised in network. The solar field was impregnated with elements of geometrical and vegetal decoration.

d. Dc = 2.3 cm; Pl. 18/4.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 67; Pl. IX/123.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. The item was discovered within the necropolis.

c. Silver ring. The link was made of a rectangular narrow band that got slightly thicker in the area of the setting. It was made of a thin round silver sheet . Decoration with incised geometrical motifs.

d. Dc = 2.2 cm; Dv = 2.3 cm; Pl. 18/5.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 67; Pl. IX/124.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Jewel discovered within the necropolis.

c. The silver ring had the link made of a circular bar in section. The round-shaped head of the ring was made of a thin silver plate. A double armed cross flanked by two floral representations. Its peak is inscribed in an incised circle that constituted the ornamental element of the ring.

d. Dc = 2.1 cm; Dv = 2.3 cm; Pl. 18/6.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 67; Pl. IX/125; fig. XXVII.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. The item belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. Inelul din argint are veriga lucrată dintr-o platbandă uşor îngroşată în zona de lipire cu capul inelului. Acesta are o formă rotundă cu decor geometric.

d. Dc = 1,7 cm; Dv = 2,1 cm; Pl. 18/7.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 67, pl. IX/126.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesa provenind din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din argint cu veriga dintr-o bandă îngustă dreptunghiulară şi capul de formă rotundă. Două semicercuri aşezate convex, realizate prin incizare, domină decorul de pe capul inelului. d. Dc = 1,8 cm; Dv = 2,2 cm; Pl. 18/8.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 67, pl. IX/127.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesa provenind din descoperiri funerare.

c. Inelul din argint a avut veriga dintr-o bandă dreptunghiulară şi capul realizată dintr-o foiță de argint de formă circulară. Decorul cu motive geometrice de pe capul inelului a fost realizat printr-o rețea de linii incizate.

d. Dc = 1,7 cm; Dv = 2,3 cm; Pl. 18/9.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 67, pl. IX/128.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesă din inventarul funerar al mormintelor.

c. Inelul fragmentar din argint cu veriga subțire, circulară în secțiune, sudată de capul inelului lucrat dintr-o foaie subțire din argint.

d. Dc = 1,6 cm; Dv = 2,1 cm; Pl. 19/8.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 67, pl. IX/130.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Piesă din inventarul mormintelor.

c. Inelul fragmentar din argint cu veriga lucrată dintr-o bară rotundă în secțiune. Capul podoabei de formă rotundă, lipit de verigă, este

c. The silver ring had the link made of a flat band sligtly thickened in the region of soldering on the ring head. It was round with geometical decoration.

d. Dc = 1.7 cm; Dv = 2.1 cm; Pl. 18/7.

e. 15th century.

f.Stanojev, 2004, p. 67, Pl. IX/126.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. The object belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. The silver ring had the link made of a rectangular narrow flat band and a round head.

d. Dc = 1.8 cm; Dv = 2.2 cm; drawig 18/8.

e. 15th century.

f.Stanojev, 2004, p. 67; Pl. IX/127.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. The jewel comes from funerary discoveries.

c. The silver ring had the link made of a rectangular bar and its head of a silver circular sheet. The ornament with geometrical motifs on the ring head was achieved through a network of incised lines.

d. Dc = 1.7 cm; Dv = 2.3 cm; Pl. 18/9.

e. 15th century.

f.Staojev, 2004, p. 67; Pl. IX/128.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Object from the funerary inventory of the graves.

c. The fragmentary silver ring had thin circular-sectioned link that was soldered by the ring head made of a thin silver sheet.

d. Dc = 1.6 cm; Dv = 2.1 cm; Pl.19/8.

e. 15th century.

f.Stanojev, 2004, p. 67; Pl. IX/130.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Object belonging to the inventory of graves.

c. Fragmentary silver ring with the link made of a round-sectioned bar. The round head of the jewel attached on the link was decorated with geometricl motifs through incised lines in network.

decorat cu motive geometrice realizate pe linii în rețea incizate.

d. Dc = 1,7 cm; Dv = 2,2 cm; Pl. 19/9.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 70, pl. IX/131.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Podoabă găsită la morminte.

c. Inelul din argint cu veriga realizată dintr-o bară subțire, circulară în secțiune şi capul de formă rotundă, dintr-o placă subțire lipită de verigă.

d. Dc = 1,7 cm; Dv = 2,1 cm; Pl. 19/8.

e. s. XIV-XV

f. Stanojev, 2004, p. 70, pl. IX/130.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Provine de la morminte din necropolă.

c. Inelul din argint cu veriga subțire, lucrată dintr-o bandă dreptunghiulară, din care a fost realizat prin batere şi capul podoabei. Pl. 19/10.

d. Dc = 1,5 cm; Dv = 2,5 cm.

e.

f. Stanojev, 2004, p. 70, pl. IX/132.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Podoaba din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel fragmentar din bronz ce a avut veriga dintr-o bară subțire dreptunghiulară, iar capul de formă rotundă a fost lipit de verigă. Decorul a fost plasat în două registre realizate prin două cercuri concentrice, el cuprinzând cruci cu brațe egale şi alte semne.

d. Dc = 2,7 cm; Pl. 19/11.

e. s. XV

f. Stanojev, 2004, p. 70, pl. IX/133.

Inel

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din bronz masiv prelucrat compact. Veriga are o formă semiovală în secțiune, iar capul are o formă ovală alungită, decorat cu rețea de linii.

d. Dc = 1,8 cm; Dv = 2,4 cm; Pl. 19/12.

e. s. XIV-XV

d. Dc = 1.7 cm; Dv = 2.2 cm; Pl. 19/9.

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 70; Pl. IX/131.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Jewel found in the graves.

c. Silver ring with the link made of a thin circular-sectioned bar. The round head was made of a thin plate fixed on the link.

d. Dc = 1.7 cm; Dv = 2.1 cm; Pl. 19/8.

e. 14th-15th centuries.

f. Stanojev, 2004, p. 70; Pl. IX/130.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. It comes from the graves of necropolis.

c. Silver ring had thin link made of a rectangular band of which the jewel head was also made through beating. Pl. 19/10.

d. Dc = 1.5 cm; Dv = 2.5 cm.

e.

f. Stanojev, 204, p. 70; Pl. IX/132.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Jewel from the funerary inventory of the necropolis.

c. Fragmentary bronze ring that had the link made of a thin rectangular bar, and the round head was attached to the link. The decoration was set in two registers achieved through two concentrical circles. It contained equal-armed crosses and other signs.

d. Dc = 2.7 cm; Pl. 19/11

e. 15th century.

f. Stanojev, 2004, p. 70; Pl. IX/133.

Ring

a. Arača, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Jewel from the funerary inventory of the necropolis.

c. The massive bronze ring was worked in a compact manner. The link was semioval in section, and the head had an oval elongated shape decorated with a network of lines.

d. Dc = 1.8 cm; Dv = 2.4 cm; Pl. 19/12.

e. 14th-15th centuries.

f. Stanojev, 2004, p. 70; Pl. IX/134.

f. Stanojev, 2004, p. 70, pl. IX/134.

Inel împletit

a. Banatsko Arangelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Podoabă din inventarul funerar descoperit în anul 1993.

c. Inel din fire de argint împletite, care au capetele teşite ce se îmbină unul în celălalt.

d. Dv = 2,2/2,1 cm; Pl. 25.

e. s. XI

f. Tömörkeny, 1904, p. 269, E_1; Kovács, 1992, p. 45, pl. 29/102.

Inel răsucit

a. Banatsko Arangelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Cercetările din anul 1903 au identificat un număr de 6 inele din sârmă împletită, din care s-a păstrat doar unul. Ele provin din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din argint din fire împletite şi teşite la capete.

d. Dv = 2,2/2,1 cm.

e. s. XII

f. Tömörkeny, 1904, p. 267-268 D15,18, B 2, p. 45; Kovács, 1992, p. 45, pl. 29/105.

Inel

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare în zona *Živačevica dolia* de la Botoš. Păstrată la Muzeul regional Zrenjanin.

c. Inel din bronz lucrat prin batere, dintr-o singură bară de formă elipsoidală în secțiune. Capul inelului, lucrat din aceeaşi bară, are o formă hexagonală şi a fost decorat cu o rețea încrucişată de linii incizate.

d. Dv = 2,2 cm; Dc = 1,3/1,1 cm; Ni = 4152, GMZ; Pl. 24/6.

e. s. XIV-XV

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 158.

Inel

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare, col. L Nikolić. Provine din zona *Živačevica dolia*.

c. Inel din bronz lucrat dintr-o singură bară prin batere şi ciocănire. Capul inelului are o formă oval alungită şi are aspectul unei peceți. A fost decorat cu linii incizate, dispuse

Plaited ring

a. Banatska Arangelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Item from the funerary inventory discovered in 1993.

c. The ring was made of plaited silver wires with flatenned ends combining together.

d. Dv = 2.2/2.1 cm; Pl. 25

e. 11th century.

f. Tömörkeny, 1904, p. 269, E_1; Kovacs, 1992, p. 45, pl. 29/102.

Twisted ring

a. Banatska Arangelovo (Oroszlámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. The archaeological investigations in 1903 identified six rings of plaited wire from which only one was preserved. They belong to the funerary inventory of the necropolis.

c. Silver ring of plaited wires which were flattened at their ends.

d. Dv = 2.2/2.1 cm.

e. 12th century.

f. Tömörkeny, 1904, p. 267-268, D15, 18; B 2, p. 45; Kovacs, 1992, p. 45, pl. 29/105.

Ring

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Fortuitous discovery in the *Živačevica dolia* region from Botoš. It was preserved at the Regional Museum of Zrenjanin.

c. Silver ring worked by beating from a bar of ellipsoidal section. The ring head was made of the same bar. It had a hexagonal shape and it was decorated with a crossed networked of incised lines.

d. D = 2.2 cm; Dc = 1.3/1.1 cm; Ni 4152 GMZ; Pl. 24/6.

e. 14th-15th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 158.

Ring

Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

Fortuitous discovery, col. L. Nikolić. It comes from the region *Živačevica dolia.*

The Bronze ring as made of a single bar by beating and hammering. The ring head as elongated oval. It had the appeaance of a seal. It as decorated ith incised lines disposed in

în motive geometrice, atât la capul inelului cât şi spaţiul limitrof acestuia.

d. Dv = 2,2 cm; Dc = 15/10 mm; Ni = 4153 GMZ.; Pl. 24/8.

e. s. XII-XIII

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 159.

Inel

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare făcută în zona *Živačevica dolia*. Face parte din colecţia L. Nikolić.

c. Inel din bronz care a fost realizat dintr-o bară de formă elipsoidală prin ciocănire. Capul inelului are o formă ovală alungită cu aspect de pecete. Un decor floral înscris în contururile ovalului de pe capul inelului a fost realizat prin incizare, iar acesta este flancat pe corpul inelului de motive geometrice sub forma unor mici romburi.

d. Dv = 2,3 cm; Dc = 2,0/1,2 cm; Ni = 4154, GMZ; Pl. 24/7.

e. s. XII-XIII

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 160.

Inel

a. Botos, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare făcută în zona *Živačevica dolia*. Colecţia L Nikolić, Zrenjanin.

c. Inel din bronz lucrat dintr-o bară de formă elipsoidală, prelucrată prin batere şi ciocănire. Capul inelului are o formă ovală şi a fost realizat direct din bară. Un decor stilizat se află înscris pe capul inelului, flancat pe corpul inelului de motive geometrice.

d. Dv = 2,4 cm; Dc = 1,9/1,4 cm; Ni = 4155 GMZ; Pl. 24/9.

e. s. XII/XIII

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 161.

Inel

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare făcută în zona *Mlaka* . Colecţia L. Nikolić, Muzeul Zrenjanin.

c. Inel de argint lucrat dintr-o sârmă groasă de 3 mm, ce imită în realizarea sa o torsiune.

d. Dv = 2,3 cm; Ni = 4120 GMZ.

e. s. XII

geometrical motifs both on the ring head and on the limitrophe area of it.

Dv = 2.2 cm; Dc = 1.5/1.0 cm; Ni 4153 GMZ; Pl. 24/8.

12th-13th centuries.

Stanojev, 1989, p. 30, fig. 159.

Ring

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Fortuitous discovery, col. L. Nikolić. It comes from the region *Živačevica dolia.*

c. The bronze ring as made of an ellipsoidal bar by hammering. The seal-like head as elongated oval. A floral ornament inscribed ithin the oval shape on the ring head was achieved by incision. It as flanked on the ring body by geometrical motifs shaped like small rhombs.

d. Dv = 2.3 cm; Dc = 2,0/1,2 cm; Ni 4154 GMZ; Pl. 24/7.

e. 12th-13th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 160.

Ring

a. Botos, Serbia.

b. Fortuitous discovery in the region *Živačevica dolia*. Collection L Nikolić, Zrenjanin.

c. the bronze ring was made of an ellipsoidal bar worked out by beating and hammering. The ring head was oval. It was made directly from the bar. A stylized decoration was inscribed on the ring head flanked by geometrical motifs on the ring body.

d. D = 24 mm; Dc = 1,9/1,4 cm; Ni 4155 GMZ; Pl. 24/9.

e. 12th-13th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 161.

Ring

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Fortuitous discovery in the *Mlaka* region. Collection L. Nikolić, Museum of Zrenjanin.

c. Silver ring made of a wire of 3 mm in thickness that imitated torsion.

d. D = 23 mm; Ni 4120 GMZ.

e. 12th century.

f. Stanojev, 1989; p. 30; fig. 165.

f. Stanojev, 1989; p. 30; fig. 165.

Inel răsucit

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Provine din zona *Mlaka* . A făcut parte din colecția L. Nikolić.

c. Inel de argint lucrat dintr-un fir ce imită torsionarea.

d. Dv = 2,3 cm; Ni = 4462, GMZ.

e. s. XII-XIII

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 165.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Inelul provine din necropola din jurul bisericii.

c. Inel din argint ce are veriga rotundă în secțiune, lucrată împreună cu capul inelului. Acesta din urmă are o formă ovală alungită, înaltă de circa 3 mm, în care era fixată o gemă antică. Caboşonul are pe exterior un decor cu fir filigranat şi incizii fine verticale.

d. Dv 2,47 cm.; G = 10,200 gr.; Pl. 21/4; Ni = 9164 MJEC.

e. s. XV

f. Bona, 1993, p. 74 fig. 11/4.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar de la M_7, cripta 6.

c. Inel fragmentar dintr-o bară torsadată. Capul inelului, de formă ovală, este flancat de două aplicațiuni sub formă de inimă lipite de verigă.

d. Dv 1,92 cm.; G = 0,800 gr.; Pl. 21/5.

e. s. XVI

f. Bona, 1993, p. 77, fig. 11/5.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar de la M_7, cripta 7.

c. Inel din argint aurit lucrat dintr-un fir gros de circa 3 mm. Pe veriga inelului a fost lipit chetonul, presându-se doar montura în care se afla o piatră semiprețioasă.

d. Dv 1,95 cm.; G = 0,950 gr; Ni = 9160 MJEC.

Twisted ring

a. Botos, o. Zrenjanin, Serbia.

b. it comes from the *Mlaka* region. It belonged to the collection L. Nikolić.

c. Silver ring made of wire imitating torsion.

d. Dv = 2.3 cm; Ni 4462, GMZ.

e. 12th-13th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 30, fig. 165.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. The ring comes from the necropolis around the church.

c. Silver ring with a round-sectioned link which was worked out together with the ring head. The head was elongated oval of 3 mm in height in which an artificial gem was set. The cabochon had a decoration with filigree and vertical fine incisions.

d. Dv = 2.47 cm; W = 10.200 gr.; Pl. 21/4; Ni 9164 MJEC.

e. 15th century.

f. Bona, 1993, p. 74, fig. 11/4.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel was discovered in the funerary inventory of G_7, crypt 6.

c. Fragmentary ring made of a twisted bar. The ring oval head was flanked by two heart-shaped plates fixed on the link.

d. Dv = 1.92 cm; W = 0.800 gr.; Pl. 21/5.

e. 16th century.

f. Bona, 1993, p. 77, fig. 11/5.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of G_7, crypt 7.

c. Golden silver ring made of a wire of about 3 mm in thickness. The chaton was attached on the ring link pressing only the setting in which there was a a semiprecious stone.

d. Dv = 1.95 cm; W = 0,950 gr; Ni 9160 MJEC.

e. 15th -16th centuries.

e. s. XV-XVI.

f. Bona, 1993, p. 79, fig. 11/3.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine de la M_4, din necropola bisericii.

c. Inel sigilar din argint masiv turnat într-un singur corp. Veriga circulară se îngroaşă în zona de contact cu capul inelului, ce are o formă alungită delimitată într-un octogon. Câmpul central este dominat de un scut, ce are înscris în el un braţ ce ţine în mână o sabie curbată. Scutul este încununat de o monogramă cu iniţialele MK.

d. Dv 2,73 cm.; Dc = 1,8/1,3 cm; G = 14,5 gr; Ni = 9164 MJEC; Pl. 21/2.

e. s. XV.

f. Bona, 1993, p. 84, fig. 11/2.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel fragmentar din bronz de la care s-a păstrat doar veriga lucrată dintr-o sârmă răsucită, în timp ce montura s-a pierdut.

d. Dv 2,1 cm.; Pl. 21/1.

e.

f. Bona, 1993, p. 84, fig. XI/1.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba din inventarul funerar al M_2, din cripta 2 a bisericii.

c. Inel din aur cu o verigă subţire, cu capete sub forma unui capitel, pe care s-a aşezat caboşonul dreptunghiular cu o piatră preţioasă, ce nu s-a păstrat. Decorul de pe montură, ce cuprinde motivul vrejului de acant şi impresiuni fine, conferă piesei o mare atracţie.

d. Dv 20,5 cm.; G = 4,6 gr.; Pl. 22/1.

e. 2j s. XVI.

f. Bona, 1993, p. 71, fig. 15/5.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

f. Bona, 1993, p. 79, fig. 11/3.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel was discoveed in G_4 of the church necropolis.

c. Signet ring made of massive silver moulded in a single body. The circular link gets thicker in the junction area with the ring head that had an elongated shape delimited in an octagon. The central field was dominated by a shield in which there was inscribed an arm keeping a curved sword in his hand. The shield is crowned by a monogram with the capitals MK.

d. Dv = 2.73 cm.; Dc = 1.8/1.3 cm; W = 14.5 gr; Ni 9164 MJEC; Pl. 21/2.

e.15th century.

f. Bona, 1993, p. 84, fig. 11/2.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin county, Romania.

b. Object of the funerary inventory of the necropolis.

c. Fragmentary bronze ring from which only the link made of a twisted wire was preserved while the setting was lost.

d. Dv = 2.1 cm; Pl. 21/1.

e.

f. Bona, 1993, p. 84, fig. XI/1.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of G_2, crypt 2 of the church.

c. Golden ring with a thin link and cap-shaped ends on which the rectangular cabochon with a precious gem was set. It was not preserved. The ornament on the setting that contained the motif of the acanthus stalk and fine impressions confered great attraction on the object.

d. Dv = 20.5 cm; W = 4.6 gr.; Pl. 22/1.

e. the second half of the 16th century.

f. Bona, 1993, p. 71, fig. 15/5.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. Piesa din inventarul funerar al M_7, din cripta 5 a bisericii.

c. Inel din aur cu veriga semiovală în secțiune mult lățită în spațiul de legătură cu capul inelului, lucrat organic cu veriga sub forma unei casete în care s-a montat o gemă. Un cap de bărbat din profil se află încrustat pe gema de carneol.

d. Dv 2,7 cm.; Dc = 1,3 cm; G = 3,300 gr.; Pl. 22/3; Ni 9225 MJEC.

e. sf. s. XIV-pj s. XV.

f. Bona, 1993, p. 75 fig. 15/6.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă găsită la M_{10}, din cripta 6 a bisericii.

c. Inel sigilar masiv din aur. Veriga şi capul podoabei au fost lucrate compact dintr-o bară semiovală. Capul inelului, plat, are o formă ovală alungită în care este înscris un scut. O săgeată transversală împarte scutul în două câmpuri, pe ea fiind gravate literele MC. Aceleaşi litere de mai mici dimensiuni apar gravate şi la capul de sus al verigii inelului.

d. Dv 2,68 cm.; Dc = 1,8/1,4 cm; G = 20,750 gr.; Ni 9216 MJEC; Pl. 22/4;

e. s. XV.

f. Bona, 1993, p. 77-78, pl. 14/3.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă găsită în inventarul funerar al unui mormânt de femeie din necropola bisericii.

c. Inel din aur cu verigă subțire ce face corp comun cu cabuşonul, ce a avut montată o piatră prețioasă.

d. Dv 2,15 cm.; Dc = 0,9/1,4 cm; G = 3,00 gr.; Pl. 22/5; Ni 9216 MJEC.

e. s. XV.

f. Bona, 1993, p. 74, pl. 14/4.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei din jurul bisericii.

b. The object belongs to the funerary inventory of G_7 of the crypt 5 of the church.

c. The golden ring with semioval link much widened in the junction area with the ring head organically worked out with the link shaped like a cassette in which a gem was set out. A man head in profile was encrusted on the carneol gem.

d. Dv = 2.7 cm; Dc = 1.3 cm; W = 3.300 gr.; Pl. 22/3; Ni 9225 MJEC.

e. end of the 14th century-first half of the 15th century.

f. Bona, 1993, p. 75, fig. 15/6.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel found in G_{10}, crypt 6 of the church.

c. Massive signet ring made of gold. The ring link and head were compactly made of a semioval bar. The ring flat head had an elongated oval shape in which there was inscribed a shield. A transversal arrow, on which there were engraved the letters MC, divided the shield in two fields. The same letters of smaller dimensions were also engraved on the upper end of the ring link.

d. Dv = 2.68 cm; Dc = 1.8/1.4 cm; W = 20.750 gr.; Ni 9216 MJEC; Pl. 22/4;

e. 15th century.

f. Bona, 1993, p. 77-78, pl. 14/3.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel found in the funerary inventory of a woman grave from the church necropolis.

c. Golden ring with thin link that joined with the cabochon that had a precious gem mounted.

d. Dv = 2.15 cm; Dc = 0.9/1.4 cm; W = 3.00 gr; Pl. 22/5; Ni 9216 MJEC.

e. 15th century.

f. Bona, 1993, p. 74, pl. 14/4.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis around the church.

c. Inel din aur cu veriga subțire, din care s-a realizat o montură cu o camee antică.

d. Dv 1,3 cm.; Dc = 0,6 cm; G = 1,80 gr.; Pl. 22/6; Ni 9218 MJEC.

e. s. XVI.

f. Bona, 1993, p. 76-77, fig. 14/5.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă de la M_8, din cripta 5 a bisericii.

c. Inel din argint prelucrat dintr-o singură bară. Veriga inelului este prelucrată cu mai multe fețe decorate cu linii incizate în zona de contact cu capul inelului, plat şi de formă octogonală. În interiorul octogonului au fost realizate motive florale.

d. Dv 2,75 cm.; Dc = 1,8/1,3 cm; G = 15,00 gr.; Pl. 23/1; Ni 9159 MJEC.

e. s. XV.

f. Bona, 1993, p. 75, pl. 12/1.

Inel

a. Caransebeş, România

b. Piesă din inventarul M_{12}, din cripta 7a bisericii.

c. Inel sigilar din argint cu o verigă ovală de care se leagă capul inelului, plat, de formă ovală Un grifon incizat domină capul decorativ. Pl. 23/3; Ni 9163 MJEC.

d. Dv 2,22 cm.; Dc = 2/1,2 cm; G = 7,800 gr.

e. s. XVI.

f. Bona, 1993, p. 80, pl. 12/3.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din inventarul funerar al necropolei din jurul bisericii.

c. Inel din bronz cu o veriga subțire rotundă cu caboşon în formă hexagonală, din care lipseşte piatra semiprețioasă. Pl. 23/4.

d. Dv 1,7 cm.; G = 1,700 gr.

e. sf. s. XVI.

f. Bona, 1993, p. 84, pl. 12/4.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

c. Golden ring wih thin link from which was made a setting with an antique cameo.

d. Dv = 1.3 cm; Dc = 0.6 cm; W = 1.80 gr; Pl. 22/6; Ni 9218 MJEC.

e. 16th century.

f. Bona, 1993, p. 76-77, fig. 14/5.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel from G_8, crypt 5 of the church.

c. Silver ring made of a single bar. The ring link had several sides decorated with incised lines in the junction area with the ring octagonal flat head. Inside the octogon , there were floral motifs.

d. Dv = 2.75 cm; Dc = 1.8/1.3 cm; W = 15.00 gr.; Pl. 23/1; Ni 9159 MJEC.

e. 15th century.

f. Bona, 1993, p. 75, pl. 12/1.

Ring

a. Caransebeş, Romania.

b. Object from the inventory of G_{12}, crypt 7 of the church.

c. Silver signet ring with an oval link at which the ring oval flat head was attached. An incised gryphon dominated the ornamental head. Pl. 23/3; Ni 9163 MJEC.

d. Dv = 2.22 cm; Dc = 2/1.2 cm; W = 7.800 gr.

e. 16th century.

f. Bona, 1993, p. 80, pl. 12/3.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis around the church.

c. Bronze ring with round thin link which had a hexagonal cabochon from where the semiprecious stone misses. Pl. 23/4.

d. Dv = 1.7 cm; W = 1.700 gr.

e. end of 16th century.

f. Bona, 1993, p. 84, pl. 12/4.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel from the funerary inventory of the necropolis around the church.

b. Podoabă din inventarul funerar al necropolei din jurul bisericii.

c. Veriga din bronz lată de circa 3 mm, pe care erau ştanţate iniţialele HS. Pl. 23/6.

d. Dv 1,97 cm.

e.

f. Bona, 1993, p. 88, pl. 12/6.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă provenind de la M_3, din cripta 5 a bisericii.

c. Inel din argint cu verigă îngustă plată, pe care s-a montat un caboşon cu carneol.

d. Dv 1,9 cm; Pl. 23/5; Ni 8965 MJEC.

e. s. XIV-XV.

f. Bona, 1993, p74, pl. 12/5.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă găsită la M_3, din cripta 4 a bisericii.

c. Inel din aur ce are verigă semirotundă lucrată dintr-o bară, din care s-a lucrat şi capul inelului. Acesta are o formă ovală în care s-a montat o gemă atribuită antichităţii romane. d. Dv 2,5 cm; Dc = 1,9 cm; G = 5,300 g; Pl. 22/2; Ni 9221 MJEC.

e. s. XV.

f. Bona, 1993, p. 72-73, pl. 14/2.

Inel

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine de la M_2, din caseta C.

c. Inel din argint fragmentar turnat compact. Veriga are în secţiune o formă semiovală, iar cabuşonul rotund avea montată o piatră de turcoaz.

d. Dv 2,13cm; Dc = 0,7 cm; G = 2,90 g; Pl. 23/2.

e. XIV-XV.

f. Bona, 1993, p. 86, pl. 16/5.

Inel

a. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperire făcută la M_4, din necropola de la dealul Morminţi.

c. The bronze link of 3 mm in width on which the capitals HS had been stamped. Pl. 23/6.

d. Dv = 1.97 cm.

e.

f. Bona, 1993, p. 88, pl. 12/6.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel belonging to G_3, crypt 5 of the church.

c. Silver ring with flat narrow link on which a cabochon with carneol was mounted.

d. Dv = 1.9 cm; Pl. 23/5; Ni 8965 MJEC.

e.14th-15th centuries.

f. Bona, 1993, p74, pl. 12/5.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel found in G_3, crypt 4 of the church.

c. Golden ring with a semiround link made of the same bar of which the ring head was made. A gem assigned to the Roman antiquity was set in the oval head.

d. Dv = 2.5 cm; Dc = 1.9 cm; W = 5.300 g; Pl. 22/2; Ni 9221 MJEC.

e.15th century.

f. Bona, 1993, p. 72-73, pl. 14/2.

Ring

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel found in G_2, cassette C.

c. Fragmentary silver ring compactly moulded. The link had a semioval section, and a turquoise stone was mounted in the round cabochon.

d. Dv = 2.13cm; Dc = 0.7 cm; W = 2.90 g; Pl. 23/2.

e.14th-15th centuries.

f. Bona, 1993, p. 86, pl. 16/5.

Ring

a. Ciclova Română, Caraş-Severin county, Romania.

b. Discovery made in G_4 of the necropolis on the Morminţi hill.

c. Inel din argint de factură deosebită. Veriga a fost lucrată din patru fire torsadate. Capul inelului, lucrat pe două registre în tehnica granulației şi a firului filigranat, sugerează imaginea unei coroane de ceremonii. Pe o placă circulară, cu diametrul de 2,73 cm, a fost lipit un cilindru scund cu pereți perforați. Grupuri de câte trei granule, dispuse în formă de ciorchine, decorează în două registre capul inelului.

d. Dv 2,51 cm.; Dc = 1,6 cm; G = 6,16 gr.; Tl = 800‰.

e. s. XIV; Pl. 20/9; Ni 72636 MBM

f. Uzum, Țeicu, 1981, p. 215, fig. 5.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropolă M_{29}/1977.

c. Inel din bronz lucrat dintr-o verigă prin ciocănire. Capul inelului de formă ovală a fost realizat în aceeaşi tehnică. Are un decor stilizat zoomorf.

d. D = 1,8 cm; Dc = 1,3/1,6 cm; Pl. 14/5; Ni 72609 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/5.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercetări arheologice în necropolă.

c. Inel din bronz lucrat dintr-o platbandă prin ciocănire. Capul inelului, realizat din aceeaşi platbandă, are o formă ovală.

d. D = 2,2 cm; Dc = 1,3/1,5 cm; Pl. 14/6; Ni 72616 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/6.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din bronz lucrat prin batere şi ciocănire dintr-o platbandă. Capul inelului realizat din aceeaşi platbandă are o formă ovală, pe el se distinge o inscripție.

c. Silver ring of distinct style. The link was made of four stranded wires. The ring head, worked out on two registers in the technique of granulation and filigree suggested the image of a ceremony crown. On a circular plate of 2.73 cm in diameter, a short perforated wall cylinder was fixed. Groups of three cluster-shaped granules decorated the ring head in two registers.

d. Dv = 2.51 cm; Dc = 1.6 cm; W = 6.16 gr.; Tl = 800‰.

e. 14th century; Pl. 20/9; Ni 72636 MMB.

f. Uzum, Țeicu, 1981, p. 215, fig. 5.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis G_{29}/1977.

c. Bronze ring made of a link by hammering. The ring oval head was worked out in the same technique. It had a stylized zoomorphic decoration.

d. D = 1.8 cm; Dc = 1.3/1.6 cm; Pl. 14/5; Ni 72609 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/5.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Archaeological investigations in the necropolis.

c. Bronze ring made of a flat band by hammering. The ring head, made of the same band, was oval.

d. D = 2.2 cm; Dc = 1.3/1.5 cm; Pl. 14/6; Ni 72616 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/6.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. It comes from the funerary inventory of the necropolis.

c. Bronze ring worked out through hammering and beating a flat band. An inscription was distinguished on the ring oval head made of the same flat band.

d. D = 1,9 cm; Dc = 1,1/1,6 cm; Pl. 14/7; Ni 72605 MBM.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/7.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei din anul 1979.

c. Inel din argint lucrat în întregime dintr-o platbandă de secțiune elipsoidală. Capul a fost realizat prin ciocănire, din aceeaşi bară în formă rotundă. Decorul realizat prin incizie redă o floare, sub care se află o cruce greacă. Motive simple de linii flanchează capul inelului.

d. D = 1,8 cm; Dc = 1,1cm; G = 3,05 gr; Ar Tl 800%; Pl. 17/8; Ni 72619 MBM.

e. s. XIII

f.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei M_8/1983.

c. Inel din argint lucrat prin ciocănire, în întregime dintr-o platbandă. Capul inelului a fost realizat din aceeaşi bandă de argint, fiind decorat cu un motiv zoomorf închis într-un cerc.

d. D = 2,1cm; Dc = 1,2/1,4 cm; G = 1,17 gr; Ar Tl 750%.

e. s. XIII.

f. Uzum, 1987, p. 304, fig. 6c; Pl. 17/7; Ni 72620 MBM.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din argint lucrat în întregime prin ciocănire dintr-o platbandă elipsoidală în secțiune. Capul inelului de formă rotundă a fost realizat direct din bara de argint. Decorul a fost realizat prin incizare pe capul inelului şi pe zonele ce-l flanchează de pe verigă şi redă o cruce greacă închisă de o semilună, iar în restul câmpului regăsindu-se trei imagini stelare.

d. D = 1.9 cm; Dc = 1.1/1.6 cm; Pl. 14/7; Ni 72605 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/7.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. It was found in the funerary inventory of the necropolis in 1979.

c. Silver ring entirely made of a flat band with ellipsoidal section. The head was made by hammering of the same round bar. The incised decoration represented a flower beneath which there was a Greek cross. Simple motifs of lines flanked the ring head.

d. D = 1.8 cm; Dc = 1.1cm; W = 3.05 gr; Ar Tl 800%; Pl. 17/8; Ni 72619 MMB.

e. 13th century.

f.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It was found in the funerary inventory of the necropolis G_8/1983.

c. Silver ring worked out by hammering a flat band. The ring head was made of the same silver band. It was decorated with a zoomorphic motif within a circle.

d. D = 2.1cm; Dc = 1.2/1.4 cm; W = 1.17 gr; Ar Tl 750%.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 304, fig. 6c; Pl. 17/7; Ni 72620 MMB.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It was found in the funerary inventory of the necropolis.

c. Silver ring entirely worked out by hammering an ellipsoidal-sectioned flat band. The ring round head was directly made of the silver bar. The ornament was worked out through incision on the ring head and on the areas that flanked it on the link. The decoration represented a Greek cross closed by a half moon, and three star images were in the rest of the field.

d. D = 2,1 cm; Dc = 1,2 cm; G = 2,12 gr; Ar Tl 700%;

e. s. XIII; Pl. 17/9. Ni = 72622 MBM.

f. Uzum, 1987, p. 304, fig. 6e.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din argint lucrat în întregime prin ciocănire dintr-o bară de formă elipsoidală în secțiune. Capul inelului are o formă circulară. Decorul făcut prin inciziuni pe capul inelului şi pe zonele care-l flanchează de pe verigă. Câmpul este împărțit în patru părți de o cruce cu brațe egale. Pl. 17/6.

d. D = 2,0 ,m; Dc = 1,3/1,5 cm; G = 1,17 gr; Ar Tl 750%; Ni = 72621 MBM.

e. s. XIII.

f. Uzum, 1987, p. 304, fig. 6d.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din argint cu veriga făcută dintr-o bară îngustă elipsoidală în secțiune. Capul inelului, realizat prin turnare imitând tehnica granulării, are o formă circulară obținută printr-un şir de 12 granule dispuse concentric în jurul unei granule centrale masive. Pl. 14/3.

d. D = 2,0 cm; Dc = 1,4 cm; G = 3 gr; Ar Tl 800%; Ni 72614 MBM.

e. s. XII-XIII

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/3.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei M_{89}/1982.

c. Inel din argint lucrat dintr-o bară lată, fisurată în starea actuală. Capul inelului a fost decorat cu incizii geometrice.

d. D = 2,0 cm; Dc = 1,1 mm; G = 3,2 gr; Ar Tl 800%; Ni 72624 MBM.

e. s. XII/XIII.

f.

d. D = 2.1 cm; Dc = 1.2 cm; W = 2.12 gr; Ar Tl 700%;

e. 13th century; Pl. 17/9. Ni 72622 MMB.

f. Uzum, 1987, p. 304, fig. 6e.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It was found in the funerary inventory of the necropolis.

c. Silver ring entirely worked out by hammering an ellipsoidal-sectioned bar. The ring head was circular. The decoration consisted in incisions on the ring head and on the areas from the link that flanked it. The field was divided into four parts by an equal-armed cross. Pl. 17/6.

d. D = 2.0 cm; Dc = 1.3/1.5 cm; W = 1.17 gr; Ar Tl 750%; Ni 72621 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 304, fig. 6d.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It was found in the funerary inventory of the necropolis.

c. Silver ring with the link made of a narrow ellipsoidal-sectioned bar. The ring head, worked out by moulding imiating the granulation technique, had a circular shape obtained through a row of twelve granules concentrically displayed around a central massive granule. Pl. 14/3.

d. D = 2.0 cm; Dc = 1.4 cm; W = 3 gr; Ar Tl 800%; Ni 72614 MMB.

e. 12th-13th centuries.

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170, fig. 52/3.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It belogs to the funerary inventory of the necropolis G_{89}/1982.

c. Silver ring made of a broad bar, cleaved in its present state. The ring head was decorated with geometrical incisions.

d. D = 2.0 cm; Dc = 1.1 mm; W = 3.2 gr; Ar Tl 800%; Ni 72624 MMB.

e. 12th -13th centuries.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei M_{88}/1982.

c. Inel lucrat dintr-o bară de argint cu o secțiune elipsoidală. Capul inelului, lipit de verigă, a fost realizat prin turnare, imitând tehnica granulării. Capul central a fost decorat cu o piatră semiprețioasă fixată într-o montură de argint, realizată prin două şiruri de granulații. Pl. 14/1.

d. D = 2,0 cm; Dc = 1,0 ,m; G = 1,44 gr; Ar Tl 800%; Ni 72618 MBM.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p.304, fig. 6b; Țeicu, 1998, p. 140, fig. 52/1.

Inel

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din bronz realizat dintr-o sârmă rotundă, pe care s-a lipit capul inelului realizat dintr-o bandă îngustă de 3 mm, cu care s-a fixat o piatră semiprețioasă de formă ovală. Pl. 14/4.

d. D = 2,1 cm; Dc = 1,1/1,4 cm; Ni 72612 MBM.

e. s. XIII

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170; fig. 52/4.

Inel torsadat

a. Dudeştii Vechi, j. Timiş, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al M_1/2000.

c. Inelul a fost realizat din două fire de bronz răsucite, rămânând deschis la capete.

d. Dv = 2,3 cm;

e. înc.s. XI.

f. Bejan et alii, 2005, p.33, fig.5/2.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul mormântului 40 din necropola de la *Căunița de Sus*, alături de alte două inele.

f.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of the necropolis G_{88}/1982.

c. Ring made of a silver bar with ellipsoidal section. The ring head, fixed on the link, was worked out by moulding imitating the granulation echnique. The central head was decorated with a semiprecious stone mounted in a silver setting made of two rows of granules. Pl. 14/1.

d. D = 2.0 cm; Dc = 1.0 cm; W = 1.44 gr; Ar Tl 800%; Ni 72618 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p.304, fig. 6b; Țeicu, 1998, p. 140, fig. 52/1.

Ring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. Bronze ring made of a round wire on which the ring head, made of a narrow band of 3 mm, was fixed. A semiprecious oval stone was mounted within this band. Pl. 14/4.

d. D = 2.1 cm; Dc = 1.1/1.4 cm; Ni 72612 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, 170; fig. 52/4.

D.

Twisted ring

a. Dudeştii Vechi, Timiş county, Romania.

b. The object belongs to the funerary inventory of G_1/2000.

c. The ring was made of two twisted bronze wires. It was open-ended.

d. Dv = 2.3 cm;

e. beginning of the 11th century.

f. Bejan et alii, 2005, p.33, fig.5/2.

G

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. It belongs to the inventory of G_{40} of the necropolis from *Căunița de Sus*, beside

c. Piesa a fost lucrată în întregime dintr-o singură bară de metal. Capul inelului, fără decor, a fost prelucrat prin forjare din aceeaşi bară, până a primit o formă ovală alungită.

d. Di = 1,9 cm; Pl. 14/8; Ni 72645 MBM.

e. 2j. s. XII-j. s.XIII.

f. Uzum, 1981, p. 192, fig. 15; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 90.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar M_{40} al necropolei de la *Căuniţa de Sus*.

c. Inelul a fost lucrat dintr-o singură bară de cupru, din care s-a realizat capul podoabei sub o formă ovală dreaptă, în timp ce corpul inelului are o formă semisferică. Un decor incizat sub forma unor raze umple câmpul superior al podoabei. Pl. 14/9.

d. Di = 2,2 cm; De = 1,3/0,8 cm; Ni 72646 MBM.

e. 2j. s. XII-j. s.XIII.

f. Uzum, 1981, p. 192, fig. 15; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 90, fig. 51.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperit alături de cele două piese descrise mai înainte, la M_{40} din necropola de la *Căuniţa de Sus*.

c. Piesa a fost realizată tipologic şi tehnic într-un mod similar celei descrise mai înainte şi a fost găsită la acelaşi mormânt. Ea a fost lucrată dintr-o singură bară, mult lăţită în partea superioară, care redă capul inelului sub o formă ovală alungită. Bara are în secţiune o formă semisferică. Decorul de pe capul podoabei a fost realizat prin impresiuni ce redau forme geometrice.

d. Di = 2 cm; Ni 72651 MBM.

e. 2j. s. XII-j. s.XIII.

f. Uzum, 1981, p. 192, fig. 15, atribuit s. XI; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 90, fig. 51.

other two rings.

c. The ring was entirely made of a single metal bar. The ring head, without any decoration, was worked out by forging the same bar till it got an elongated oval shape.

d. Di = 1.9 cm; Pl. 14/8; Ni 72645 MMB.

e. second half of 12th century–first half of 13th century.

f. Uzum, 1981, p. 192, fig. 15; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 90.

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of G_{40} of the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. The ring was made of a single copper bar, of which the ring head was also made having a right oval shape. The ring body was semispherical. An incised ray-shaped decoration filled the superior field of the jewel. Pl. 14/9.

d. Di = 2.2 cm; De = 1.3/0.8 cm; Ni 72646 MMB.

e. Second half of 12th century–first half of 13th century.

f. Uzum, 1981, p. 192, fig. 15; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 90, fig. 51.

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. Uncovered beside the two objects mentioned above in G_{40} of the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. The ring was typologically and technically made in a similar way to that one described above. It was found in the same grave. The ring was made of a single bar much broaded in the superior part rendering the ring head in an elongated oval shape. The bar had a semispherical section. The decoration of the jewel head consisted of impressions of geometrical shapes.

d. Di = 2 cm; Ni 72651 MMB.

e. Second half of 12th century–first half of 13th century.

f. Uzum, 1981, p. 192, fig. 15, dated to the 11th century; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Identificat la M_{65} din necropola de la *Căuniţa de Sus*.

c. Inel din bronz lucrat compact dintr-o singură bară. Veriga inelului, semisferică în secțiune, se lățeşte în partea superioară, unde a fost realizat capul inelului prin ciocănire. Acesta are o formă hexagonală. Decorul înscris în hexagon redă în câmpul de sus o lună flancată de două cruci cu brațe egale, ce se sprijină pe o bară formată din două linii. Câmpul inferior este acoperit de linii paralele şi curbe, care susțin elementele de decor din câmpul superior.

d. Di = 2 cm; Ni 74605 MBM; Pl. 17/2.

e. 2j. s. XII-j. s.XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 90, fig. 51.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România

b. Identificat la M_{29} din necropola de la *Căuniţa de Sus*.

c. Inel lucrat din cupru masiv, dintr-o singură bară. Veriga are o secțiune semisferică, îngroşată în partea superioară, unde capul inelului a fost realizat prin aplatizarea acesteia. Capul cu formă ovală alungită are gravate litere latine. Dispărut.

d. Di = 3,5 cm. Ni A42671

e. 2j. s. XII-j. s. XIII.

f. Uzum 1981, p. 10, fig. 115; Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 90, fig. 51.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al M_{44}, descoperit împreună cu o brățară torsadată, un cercel cu astragali şi un şirag de mărgele.

c. Inelul are o verigă rotunjită, care în partea superioară a fost prelucrată sub forma unui disc proeminent, care reprezintă capul inelului. Un animal fantastic realizat prin incizare, plasat într-un cadru realizat prin fir filigranat, conferă un aspect deosebit podoabei. Dispărut.

90, fig. 51.

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. Identified at G_{65} of the necopolis from *Căuniţa de Sus*.

c. Bronze ring compactly worked out o a single bar. The ring semispherical link gets broadened in the superior part where the ring head was executed by hammering. It had a hexagonal shape. The decoration within the hexagon represented a moon flanked by two equl-armed crosses leaning on a bar made of two lines in the upper field. The inferior field was covered by parallel and curved lines that sustained the decoration elements from the superior field.

d. Di = 2 cm; Ni 74605 MMB; Pl. 17/2.

e. Second half of 12th century–first half of 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 90, fig. 51.

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania

b. Identified at G_{29} of the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. Ring made of massive copper bar. The link has semispherical section broadened in the superior part where the ring head was worked out by flattening it. The elongated oval head has engraved Latin letters. Disappeared.

d. Di = 3.5 cm. Ni A42671

e. Second half of 12th century–first half of 13th century.

f. Uzum 1981, p. 10, fig. 115; Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 90, fig. 51.

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of G_{44}, discovered together with a twisted bracelet, an earring with astragals and a bead necklace.

c. The ring had a rounded link, that was worked out as a prominent disque, that represented the ring head, in the superior part. An imaginary animal worked out through incision, placed within a setting executed with

d. Ni A 47672

e. 2j s. XII- j XIII.

f. Uzum, 1981, p. 192; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p.89-90, fig.51.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa a fost găsită în arealul aşezării medievale de la Gornea - *Zomoniță*.

c. Inelul a fost lucrat dintr-o bară. Capul podoabei are o formă poligonală neregulată, realizată prin ciocănirea barei. Decorul, sub forma unui câmp de linii în rețea incizate, acoperă în întregime capul inelului. Pl. 17/1.

d. Di 2,1 cm

e. s. XII-XIII; NI = 72652MBM.

f. Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 59 fig 3/4.

Inel

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine împreună cu o monedă emisă de Sigismund de Luxemburg (1387-1437) din inventarul funerar al M_{27} de la Gornea - *Ţârchevişte*.

c. Veriga inelului este lucrată dintr-o bară rotundă, subțire, peste care s-a sudat capul inelului dintr-o placă rotundă. Un decor floral este înscris într-un cerc decorat cu impresiuni. Pl. 17/3.

d. Di 2,1 cm.; dc = 2 cm; NI =72647 MBM.

e. s. XIV-XV

f. Uzum, 1977, p. 136, fig. 3; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 92.

Inel

a. Hodoni, jud. Timiş, România.

b. Inelul provine din inventarul funerar al necropolei de la Hodoni.

c. Podoaba a fost realizată în tehnica filigranului şi granulației. Capul inelului a fost făcut dintr-un cerc de granulații, în mijlocul cărora s-a aflat o piatră semiprețioasă, flancată de un ciorchine de granulații aplicate pe banda lată a inelului.

wire worked in filigree confered a distinct aspect to the jewel. Disappeared.

d. Ni A 47672

e. Second half of 12th century–first half of 13th century.

f. Uzum, 1981, p. 192; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p.89-90, fig.51.

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. The jewel was found within the medieval settlement from Gornea - *Zomoniță*.

c. The ring was made of a bar. The jewel head had an irregular polygonal shape obtained by hammering a bar. The decoration consisting in a network of incised lines entirely covered the ring head. Pl. 17/1.

d. Di = 2.1 cm.

e. 12th-13th centuries; NI 72652MMB.

f. Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 59 fig 3/4.

Ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of G_{27} from Gornea – *Ţârchevişte* together with a coin issued by Sigismund of Luxemburg (1387-1437).

c. The ring link was made of a thin round bar on which the ring head made of a round plate was soldered. A floral decoration was inscribed within a circle adorned with impressions. Pl. 17/3.

d. Di = 2.1 cm; dc = 2 cm; NI 72647 MMB.

e. 14th-15th centuries.

f. Uzum, 1977, p. 136, fig. 3; Ţeicu, Lazarovici, 1996, p. 92.

H

Ring

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. The ring belongs to the funerary inventory of the necropolis from Hodoni.

c. The jewel was achived in the technique of filigree and granulation. The ring head was made of a circle of granules in the middle of which there was a semiprecious stone flanked by a cluster of granulation applied on the broad band of the ring.

d.

e. s. XI.

f. Bejan, Moga, 1979, p. 159, fig. 4/16; Draşovean, Ţeicu, Munteanu, 1996, p. 40.

Inel

a. Hodoni, jud. Timiş România.

b. Podoabă găsită la M_{15}.

c. Inel lucrat dintr-un fir subţire de sârmă de 2 mm grosime, deschis la capete.

d. Dv = 2,2 cm.

e. s. XI.

f. Draşovean, Ţeicu, Munteanu, 1996, p. 36.

Inel răsucit

a. Hodoni, jud. Timiş, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel din fire răsucite şi teşite la capete.

d.

e. s. XI.

f. Bejan, Moga, 1978, p. 164.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei de la Ilidia – *Cetate*.

c. Inel din argint lucrat dintr-o singură bară rotundă în secţiune. Capul inelului are o formă ovală alungită. Decorul este reprezentat de două semilune. Pl. 16/1; Ni 72640 MBM.

d. Di 2 cm.; Dc = 1,1/1 cm.

e. s XIII

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/1.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Inelul a fost găsit în inventarul funerar de la Ilidia – *Cetate*.

c. Piesa a fost realizată în aceeaşi manieră artistică şi tehnică precum şi la precedenta, adică dintr-o singură bară prelucrată prin ciocănire. Capul inelului, mult alungit, a fost decorat cu motive geometrice: două triunghiuri isoscele aşezate pe o bază comună. Pl. 16/2; NI 72639 MBM.

d. Di 2 cm.; Dc = 1,1/0,8 cm.

e. s XIII

d.

e. 11th century.

f. Bejan, Moga, 1979, p. 159, fig. 4/16; Draşovean, Ţeicu, Munteanu, 1996, p. 40.

Ring

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. Jewel found in G_{15}.

c. Ring made of a wire thin wire of 2 mm in thickness, opened at its ends.

d. Dv = 2.2 cm.

e. 11th century.

f. Draşovean, Ţeicu, Munteanu, 1996, p. 36.

Twisted ring

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. Ring of twisted wires flattened at its ends.

d.

e. 11th century.

f. Bejan, Moga, 1978, p. 164.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin county, Romania.

b. It comes from the funerary inventory of the necropolis from Ilidia – *Cetate*.

c. Silver ring made of a single bar with a round section. The ring head had an elongated oval shape. The decoratin was represented by two half moons. Pl. 16/1; Ni 72640 MMB.

d. Di = 2 cm; Dc = 1.1/1 cm.

e. 13th century.

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/1.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin county, Romania.

b. The ring was found in the funerary inventory from Ilidia – *Cetate*.

c. The jewel was achieved in the same artistic and technical manner as the previous one, that means of a single bar worked out by hammering it. The much elongated ring head was decorated with geometrical motifs: two isosceles triangles set on a common base. Pl. 16/2; NI 72639 MMB.

d. Di = 2 cm; Dc = 1.1/0.8 cm.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/2.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Inel descoperit la Ilidia – *Cetate*.

c. Podoaba a fost lucrată din argint în filigran şi granulație. De veriga inelului a fost lipită o placă rotundă decorată cu grupuri mici de ciorchine din granulații dispuse în jurul unui ciorchine central. Pl. 16/3.

d. Di 2 cm.; Dc = 1,6 cm; G = 3,9 gr.; NI 72635 MBM.

e. s XIII

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/3.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al rotondei la Ilidia – *Obliția*.

c. Inel din argint cu verigă dintr-o bară lată de 6 mm, de care s-a sudat capul inelului sub forma unei plăcuțe hexagonale. Decorul realizat prin inciziuni sub forma unor câmpuri ornamentale dispuse simetric. Două triunghiuri haşurate sunt flancate de către două semilune.

d. Ag 700 ‰; Dv = 2,2 cm; G = 2,79 gr.; NI 72631 MBM; Pl. 16/4.

e. s XIV

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/4.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă de la M_5, ca şi cea de la poziția precedentă, din inventarul funerar de la Ilidia – *Obliția*.

c. Inel din argint cu verigă îngustă de 5 mm, de care a fost sudat capul sub forma unei plăcuțe rotunde. Decorul este dispus în două cercuri concentrice şi consola în semilune întretăiate de linii întretăiate. Pl. 16/5. NI 72632 MBM.

d. Ag 770 ‰; Dv = 2,2 cm; G = 3,5 gr.;

e. s XIV

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/5.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/2.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. Ring discovered at Ilidia – *Cetate*.

c. Jewel was made of silver in filigree and granulation. A round plate decorated with small groups of clusters of granules displayed around a central cluster. Pl. 16/3.

d. Di = 2 cm; Dc = 1.6 cm; W = 3.9 gr.; NI 72635 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/3.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. Object from funerary inventory of the rotunda from Ilidia – *Obliția*.

c. Silver ring with a link made of a bar of 6 mm in width, on which a hexagonal plate-shaped ring head was soldered. The ornament achieved through incisions consisting in ornamental fields symmetrically displayed. Two hachured triangles are flanked by two half-moons.

d. Ag 700 ‰; Dv = 2.2 cm; W = 2.79 gr.; NI 72631 MMB; Pl. 16/4.

e. 14th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/4.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel from G_5, as that one from the subsequent position, of the funerary inventory from Ilidia – *Obliția*.

c. Silver ring with a link of 5 mm in width on which a round plate shaped ring head was soldered. The decoration is displayed in two concentrical circles and the console in crossed moons of cut lines. Pl. 16/5. NI 72632 MMB.

d. Ag 770 ‰; Dv = 2.2 cm; W = 3.5 gr;

e. 14th century.

f. Țeicu, 1998, p. 140, fig. 53/5.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. Podoabă din inventarul funerar al M_2 din necropola de la Ilidia – *Obliţa*.

c. Inel din argint cu o verigă lată, ondulată, ce măsoară 8 mm. Capul inelului are o formă rotundă. O stea în şase colţuri, ce are înscris în interiorul ei un cerc cu o floare în patru foi, decorează câmpul inelului Pl. 16/6. NI 72633 MBM.

d. Ag 700 ‰; Dv = 2,3 cm; Dc = 2 cm; G = 3,55 gr.

e. s XIV/XV.

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/6.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar de la Ilidia – *Obliţa*.

c. Inel masiv din argint. Capul inelului de formă ovală are un decor heraldic. Câmpul întreg al unui scut este acoperit de imaginea unui grifon. Laturile lungi ale scutului sunt flancate pe exterior cu desenul unei ramuri. Pl. 16/7. NI 72734 MBM.

d. Dv = 2,5 cm; Dc = 2/2,4 cm; G = 5,30 gr.

e. s XV/XVI.

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/7.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine alături de alte două inele din inventarul M_5 al necropolei din jurul bisericii rotonde.

c. Inel din argint cu o verigă din platbandă, lată de 5 mm şi subţire, care a fost lipită de capul inelului lucrat dintr-o tablă groasă de circa 2 mm, de formă rotundă. Două triunghiuri isoscele cu o bază comună domină decorul. Conturul lor a fost realizat printr-o bandă de linii haşurate şi a fost înscris într-un cerc. Pl. 16/8. NI 72721 MBM.

d. Dv = 2,3 cm; Dc = 3 cm; G = 5,27 gr.; Ar 700‰.

e. s XV.

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/8.

Inel

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Jewel of the funerary inventory of G_2 of the necropolis from Ilidia – *Obliţa*.

c. Silver ring with an undulated link of 8 mm in width. The ring head was round. A six corner star, with a circle with a four leaved flower inside it, decorated the ring field. Pl. 16/6. NI 72633 MMB.

d. Ag 700 ‰; Dv = 2.3 cm; Dc = 2 cm; W = 3.55 gr.

e. 14th-15th centuries.

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/6.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel of the funerary inventory from Ilidia – *Obliţa*.

c. Silver massive ring. The ring oval head had a heraldic ornament. The whole field of a shield was covered by the image of a gryphon. The long sides of the shield are flanked by the drawing of a branch on the external surface. Pl. 16/7. NI 72734 MMB.

d. Dv = 2.5 cm; Dc = 2/2.4 cm; W = 5.30 gr.

e. 15th-16th centuries.

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/7.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs, beside other two rings, to the inventory G_5 of the necropolis around the round church.

c. Silver ring with a link made of a thin band of 5 mm in breadth that had been fixed by the ring head made of a round plate of about 2 mm in thickness. Two isosceles triangles with a common base dominated the decoration. Their outline was made of a band of hachured lines. It was inscribed within a circle. Pl. 16/8. NI 72721 MMB.

d. Dv = 2.3 cm; Dc = 3 cm; W = 5.27 gr.; Ar 700‰.

e. 15th century.

f. Ţeicu, 1998, p. 140, fig. 53/8.

Ring

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. Fortuitous discovery.

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Inel din bronz cu o verigă lată de 12 mm şi chaton rotund decorat cu motive florale înscrise într-un câmp delimitat de semicercuri incizate. Pl. 20/7. NI 72638 MBM.

d. Dv = 1,9 cm; Dc = 2,1 cm.

e. s XVI.

f. inedit.

Inel

a. Jazovo, o. Čoka, Serbia.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei de la M_9.

c. Inel din argint cu veriga sub forma unei platbande cu nervuri şi capul în forma unei platbande cu nervuri şi capul în formă rotundă. Decor din granule dispuse pe marginea verigii inelului şi în centrul inelului, conferă piesei eleganță. Pl. 24/1.

d. Dc = 1,5 cm; Dv = 2,2 cm.

e. s XI/XII.

f. Stanojev, 1989, p. 47, fig. 251.

Inel

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din tezaur.

c. Inel sigilar din argint cu veriga dintr-o bară îngustă şi subțire, sudată de capul inelului sub forma unei plăcuțe circulare. Decorul ce acoperă câmpul este structurat în triunghiuri flancate de două cruci. Pl. 15/4. NI 72749 MBM.

d. Dc = 1,5 cm; Dv = 2,2 cm; G = 4,5 gr.; Ar 800‰.

e. s XIV.

f. Uzum, 1988, p. 514, fig. 4.

Inel

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din tezaur.

c. Inel din argint cu veriga lucrată dintr-un fir rotund gros de circa 3-4 mm şi sudat de caboşon. Acesta are o formă circulară în care s-a fixat o piatră semiprețioasă de nuanță verde. Decor turnat din granule şi fir filigranat se găseşte la caboşon. Pl. 15/5. NI 72742 MBM.

d. Dc = 2 cm; Dv = 2,2 cm; G = 3,94 gr.; Ar 800‰.

c. Bronze ring with a link of 12 mm in breadth and a round chaton decorated with floral motifs inscribed witin a field delimited by incised semicircles. Pl. 20/7. NI 72638 MMB.

d. Dv = 1.9 cm; Dc = 2.1 cm.

e. 16th century.

f. novel.

J

Ring

a. Jazovo, o. Čoka, Serbia.

b. Jewel from the funerary inventory of the necropolis from G_9.

c. Silver ring with a ribbed band-shaped link and a round head. Decoration with granules displayed on the edge of the ring link and in the centre of the ring confered elegance to the jewel. Pl. 24/1.

d. Dc = 1.5 cm; Dv = 2.2 cm.

e. 11th-12th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 47, fig. 251.

M

Ring

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. Signet silver ring with the link made of a narrow thin bar soldered by the circular plate shaped ring head. The decoration that covered the field was structured in triangles flanked by two crosses. Pl. 15/4. NI 72749 MMB.

d. Dc = 1.5 cm; Dv = 2.2 cm; W = 4.5 gr.; Ar 800‰.

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 514, fig. 4.

Ring

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. Silver ring with the link made of a round wire of about 3-4 mm in thickness which was soldered on the cabochon. This was circular. A green semiprecious stone was fixed in it. A decoration of granules and filigree was on cabochon. Pl. 15/5. NI 72742 MMB.

d. Dc = 2 cm; Dv = 2.2 cm; W = 3.94 gr.; Ar 800‰.

e. s XIV.

f. Uzum, 1988, p. 513.

Inel

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din tezaur.

c. Inel din argint cu o verigă dintr-o bandă cu nervuri, lată de 5 mm, care a fost lipită de cabuşon. Acesta are o formă dreptunghiulară, fiind decorată pe margini cu granule turnate. O piatră transparentă, din cuarţ, a fost fixată în caboşonul dreptunghiular.

d. Dv = 2,4 cm; Dc = 1,5/1,3 cm; G = 4,85 gr.; Ar 800‰; Pl. 15/6. NI 72740 MBM.

e. s XIV.

f. Uzum, 1988, p. 513, fig. 3a.

Inel

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din tezaur.

c. Inel din argint, cu o verigă semicirculară în secţiune sudată de capul inelului, de formă circulară. Acesta din urmă, deosebit de elaborat, a fost realizat în tehnica granulaţiei şi a firului filigranat. Baza chatonului este o plăcuţă pe al cărei perimetru s-au decupat 15 colţuri rotunjite, deasupra ei s-a fixat un cilindru înalt de 0,6 cm şi cu un diametru de 1,6 cm. Un decor cruciform, format din grupuri de câte patru granule încununează chatonul. Pe traforajul plăcii de la bază au fost aşezate 15 grupuri de câte patru granule, în timp ce tamburul central este înconjurat de un fir filigranat. Întreg decorul creează aspectul unei podoabe svelte.

d. Dv = 2,5 cm; Dc = 2/1cm; G = 4,66 gr.; Ar 800‰; Pl. 15/3. NI 72748 MBM.

e. s XIV.

f. Uzum, 1988, p. 512, fig. 3c.

Inel

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din tezaur.

c. Inel din argint cu veriga dintr-o bandă îngustă de circa 5 mm, semicirculară în secţiune, care a fost lipită de capul inelului. Acesta din urmă a fost realizat dintr-o placă

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 513.

Ring

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. Silver ring with a link made of a ribbed band of 5 mm in width fixed by the cabochon. This is rectangular decorated with moulded granules on its margins. A transparent quartz stone was fixed in the rectangular cabochon.

d. Dv = 2.4 cm; Dc = 1.5/1.3 cm; W = 4.85 gr.; Ar 800‰; Pl. 15/6. NI 72740 MMB.

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 513, fig. 3a.

Ring

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. Silver ring with a semicircular link soldered on the circular head. The ring head, extremely elaborate, was worked out in the technique of granulation and filigree. The base of chaton was a small plate on whose perimeter there were cut out 15 rounded corners. A cylinder of 0.6 mm in height and 1.6 cm in diameter was fixed on it. A cross-shaped decoration formed of groups of four granules crowns the chaton. On the fretwork of the base plate 15 groups of four granules were set out while the central tambour was surrounded by a wire in filigree. The whole decoration created the aspect of a slender jewel.

d. Dv = 2.5 cm; Dc = 2/1cm; W = 4.66 gr.; Ar 800‰; Pl. 15/3. NI 72748 MMB.

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 512, fig. 3c.

Ring

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. Silver ring with the link made of a band of about 5 mm in width with a semicircular section, which was fixed by the ring head. The ring head was made of a round plate decorated with a granule in its middle and other seven smaller granules on the edge.

rotundă, decorată în mijloc cu o granulă şi alte şapte granule mai mici pe margine.

d. Dv = 2,4 cm; Dc = 1,7cm; G = 4,66 gr.; Ar 800‰.; Pl. 15/2;NI 72648 MBM.

e. s XIII.

f. Uzum, 1988, p. 512, fig. 3c.

Inel

a. Mehadia, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei din jurul bisericii de zid.

c. Inel din argint cu verigă semiovală, ce a fost sudată la capul inelului. Acesta are o formă circulară, pe care este gravată imaginea unui vultur bicefal. NI 72642 MBM; Pl. 15/1.

d. Dv = 2,4 cm; Dc = 2cm.

e. s XIV.

f. Ţeicu, 2003, p. 97-98.

Inel

a. Piatra Ilişovei, Cornea, România.

b. Cercetări arheologice.

c. Inel din bronz cu veriga semiovală în secţiune, turnată împreună cu capul inelului. Acesta din urmă are o formă rotundă. O stea în patru colţuri, pe un fond de linii incizate, constituie decorul de pe capul inelului. Pl. 20/5. NI 72654 MBM.

d. Dc = 1,2 cm; Dv = 2,2 cm;

e. s. XIII/XIV.

f. inedit.

Inel din fire răsucite

a. Pojejena, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperire întâmplătoare, la Rât, pe malul Dunării.

c. Podoaba a fost lucrată din două fire de argint răsucite, uşor teşite la capete.

d. Dv = 2,7 cm; G = 100 gr.; Pl. 25/8.

e. s. XI-XII; ; Ni 72811 MBM.

f. inedit.

Inel

a. Reşiţa, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din necropola din jurul capelei de curte.

c. Inel fragmentar din argint. Veriga subţire dintr-o bandă îngustă, prelucrată într-un corp comun cu chatonul. Acesta are o

d. Dv = 2.4 cm; Dc = 1.7cm; W = 4.66 gr; Ar 800‰.; Pl. 15/2; NI 72648 MMB.

e. 13th century.

f. Uzum, 1988, p. 512, fig. 3c.

Ring

a. Mehadia, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel belonging to the funerary inventory of the necropolis around the wall church.

c. Silver ring with a semioval link that was soldered at the ring head. This one was circular. The image of a bicephalous vulture was engraved on the ring head. NI 72642 MMB; Pl. 15/1.

d. Dv = 2.4 cm; Dc = 2cm.

e. 14th century.

f. Ţeicu, 2003, p. 97-98.

P

Ring

a. Piatra Ilişovei, Cornea, Romania.

b. Archaeological investigations.

c. Bronze ring with a link with semioval section molded together with the ring head. The latter is round. A four corner star, on a background of incised lines, constituted the decoration on the ring head. Pl. 20/5. NI 72654 MMB.

d. Dc = 1.2 cm; Dv = 2.2 cm;

e. 13th -14th centuries.

f. novel.

Ring of twisted wires

a. Pojejena, Caraş-Severin County, Romania.

b. Fortuitous discovery at Rât on the Danube bank.

c. The jewel was made of two twisted silver wires sligtly flattened at its ends.

d. Dv = 2.7 cm; W = 100 gr.; Pl. 25/8.

e. 11th-12th centuries; Ni 72811 MMB.

f. novel.

Ring

a. Reşiţa, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel from the necropolis aroun the court chapel.

c. Fragmentary silver ring. The thin link of a narrow band, worked out in a common

formă rotundă. Crucea dublă, flancată de câte o semilună, ocupă întreg câmpul decorativ. Pl. 15/9; NI 72626 MBM.

d. Dc = 1,7cm; G = 3,34 gr.; Ar 750‰.

e. s. XIV.

f. Țeicu, 1996, p. 8-9, fig. 5.

Inel

a. Reşița, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din inventarul funerar al necropolei din jurul capelei de curte.

c. Inel sigilar cu veriga dintr-un fir subțire, rotund, sudat de capul inelului de formă circulară. Un decor stilizat înscris într-un cerc de linii incizate. Pl. 15/8; NI 72629 MBM.

d. Dc = 1,7cm; Dv = 2,1 cm; G = 0,4 gr.; Ar 750‰.

e. s. XIV.

f. Țeicu, 1996, p. 8-9, fig. 5.

Inel

a. Reşița, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei de la Reşița - *Moroasa*.

c. Inel sigilar cu veriga dintr-o bandă îngustă şi subțire, lipită de capul inelului de formă circulară. Veriga este ornamentată cu o linie ondulată marcată cu puncte, în timp ce chatonul este decorat cu o cruce flancată într-o parte de două semilune. Pl. 20/7; NI 72630 MBM.

d. Dc = 1,4cm; Dv = 2 cm; G = 2,10 gr.

e. s. XIV.

f. Țeicu, 1996, p. 8-9, fig. 5.

Inel

a. Svinița, j. Mehedinți, România.

b. Provine din inventarul funerar al M_{10} ale necropolei investigate la km. 1004 al Dunării.

c. Inel din bronz turnat ce are chatonul rotund decorat cu patru cerculețe dispuse în cruce. Un câmp de linii incizate marchează decorul central. Pl. 15/8; NI 72629 MBM.

d. Dv = 2 cm.

e. s. XII-XIII.

body with the round chaton. The double cross, flanked by a half-moon, occupied the whole decorative field. Pl. 15/9; NI 72626 MMB.

d. Dc = 1.7cm; W = 3.34 gr; Ar 750‰.

e. 14th century.

f. Țeicu, 1996, p. 8-9, fig. 5.

Ring

a. Reşița, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel from the necropolis around the court chapel.

c. Signet ring with the link made of a round thin wire soldered by the ring circular head. A stylized decoration inscribed in a circle of incised lines. Pl. 15/8; NI 72629 MMB.

d. Dc = 1.7cm; Dv = 2.1 cm; W = 0.4 gr.; Ar 750‰.

e. 14th century.

f. Țeicu, 1996, p. 8-9, fig. 5.

Ring

a. Reşița, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis from Reşița - *Moroasa*.

c. Signet ring with the link made of a narrow thin band fixed by the ring circular head. The link was decorated with an undulated line marked with points while the chaton was decorated with a cross flanked by two half-moons on one side. Pl. 20/7; NI 72630 MMB.

d. Dc = 1.4 cm; Dv = 2 cm; W = 2.10 gr.

e. 14th century.

f. Țeicu, 1996, p. 8-9, fig. 5.

Ring

a. Svinița, Mehedinți County, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of G_{10} of the necropolis investigated at km. 1004 of the Danube.

c. Bronze moulded ring with a round chaton decorated with four small circles displayed in a cross. A field of incised lines marked the central ornament. Pl. 15/8; NI 72629 MMB.

d. Dv = 2 cm.

e. 12th -13th centuries.

f. Borneanț, 1985, p. 113, fig. 4-4a.

Inel

a. Svinița, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă găsită în inventarul funerar al necropolei investigate de la km. 1004 al Dunării.

c. Inel din bronz fragmentar, ce avea veriga lată, iar capul podoabei o formă ovală rotunjită. Două figuri umane, schematic redate, înscrise într-un cerc au decorat capul podoabei. Pl. 20/6.

e. s. XII-XIII.

f. Borneanț, 1985, p. 113, fig. 3-3a.

Inel

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei, de la M_{20}.

c. Inel din argint lucrat dintr-o bară semiovală, lată de 0,8 cm. Din care a fost de altfel lucrat şi capul inelului. Acesta din urmă are o formă rotundă. O figură umană, redată schematic, domină câmpul decorativ. O rețea de linii ce se întretaie a fost incizată pe umerii inelului.

d. Dv = 2,2 cm.; Dc = 1,1 cm.; Pl. 20/1; NI 72791 MBM.

e. s. 2j s. XII-j s. XIII.

f. Țeicu, 2003, p. 35-36, fig. 17a.

Inel

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei, la M_{13}.

c. Inel din cupru lucrat dintr-o bară semiovală în secțiune. Capul inelului, fără decor, are o formă ovală alungită. Pl. 25/4; NI 72807 MBM.

d. Dv = 2,3 cm; Dc = 1,2 cm.

e. s. 2j s. XII-j s. XIII.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 15/1.

Inel

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, România.

b. Podoaba provine de la M_{38}.

c. Inel din cupru confecționat dintr-o bară semiovală în secțiune, din care a fost prelucrat şi capul inelului de formă ovală alungită.

f. Boroneanț, 1985, p. 113, fig. 4-4a.

Ring

a. Svinița, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel found in the funerary inventory of the necropolis investigated at km. 1004 of the Danube.

c. Fragmentary bronze ring that had a wide link and a rounded oval ring head. Two human figures, schematically rendered, inscribed in a circle decorated the jewel head. Pl. 20/6.

e. 12th -13th centuries.

f. Boroneanț, 1985, p. 113, fig. 3-3a.

Ring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Romania.

b. Jewel belonging to the funerary inventory of the necropolis in G_{20}.

c. Silver ring made of a semioval bar of 0.8 cm in width. The ring round head was made of the same bar. A human figure, schematically rendered, dominates the decorative field. A network of cutting lines was incised on the ring shoulders.

d. Dv = 2.2 cm; Dc = 1.1 cm; Pl. 20/1; NI 72791 MMB.

e. Second half of12th century– first half of 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 35-36, fig. 17a.

Ring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Romania.

b. Jewel from the funerary inventory of the necropolis in G_{13}.

c. Copper ring made of a semioval bar. The ring head with no decoration has an elongated oval shape. Pl. 25/4; NI 72807.

d. Dv = 2.3 cm; Dc = 1.2 cm.

e. Second half of 12th century– first half of 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 15/1.

Ring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Romania.

b. Jewel found in G_{38}.

c. Copper ring made of a semioval bar. The ring elongated oval head was worked out

d. Dv = 2,2 cm.; Dc = 1,6 cm.; NI 74604 MBM

e. s. 2j s. XII-j s. XIII; Pl. 25/7.

f. Ţeicu, 2003, p. 35, fig. 16/7.

Inel

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeţ, România.

b. Podoaba de la M_{37}.

c. Inel de cupru cu veriga sub forma unei benzi înguste, din care a fost apoi dezvoltat capul inelului de formă ovală, fără decor.

d. Dv = 2,2 cm.; Dc = 1,5 cm.

e. s. 2j s. XII-j s. XIII; Pl. 25/5; Ni 74602 MBM.

f. Ţeicu, 2003, p. 35, fig. 17a.

Inel

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeţ, România.

b. Piesă din inventarul funerar de la M_{37}.

c. Inel din bronz cu veriga îngustă, semiovală în secţiune. Capul inelului are o formă rotundă şi a fost decorat cu motive geometrice.

d. Dv = 2,3 cm.; Dc = 1,5 cm.

e. s. 2j s. XII-j s. XIII; Pl. 25/6.

f. Ţeicu, 2003, p. 35, fig. 17a.

Inel

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei din zona Cioreni.

c. Inel din bronz ce are veriga lată, subţire, din care s-a prelucrat şi corpul inelului de formă rotundă. Decorul a fost realizat prin incizare şi acoperă atât corpul inelului cât şi o parte din registrul superior al verigii. O pasăre cu aripile desfăcute, încadrată într-un cerc, este redată pe verigă .

d. Dv = 2,2 cm.; Dc = 1,6 cm.

e. s. X-XI.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 171, fig. 11/14.

Inel

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesa provine din necropola de la Timişoara - *Cioreni*.

c. Inel din bronz lucrat dintr-o singură bară, semiovală în secţiune şi având capul of the same bar.

d. Dv = 2.2 cm; Dc = 1.6 cm; Ni 74604.

e. Second half of12th century– first half of 13th century; Pl. 25/7.

f. Ţeicu, 2003, p. 35, fig. 16/7.

Ring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeţ, Romania.

b. Jewel from G_{37}.

c. Copper ring with a narrow band shaped link from which was developped the ring oval head without any decoration.

d. Dv = 2.2 cm; Dc = 1.5 cm; Ni 74602.

e Second half of 12th century– first half of 13th century; Pl. 25/5.

f. Ţeicu, 2003, p. 35, fig. 17a.

Ring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeţ, Romania.

b. Jewel from the funerary inventory from G_{37}.

c. Bronze ring with narrow semioval link. The ring round head was decorated with geometrical motifs.

d. Dv = 2.3 cm; Dc = 1.5 cm.

e. Second half of 12th century– first half of 13th century; Pl. 25/6.

f. Ţeicu, 2003, p. 35, fig. 17a.

Ring

a. Timişoara, Timiş County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis from Cioreni.

c. Bronze ring with a wide thin link of which the ring round head was also worked out. The decoration was incised. It covered both the ring body, and part of the superior register of the link. An opened winged bird, framed within a circle, is represented on the link.

d. Dv = 2.2 cm; Dc = 1.6 cm.

e. 10th – 11th centuries.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 171, fig. 11/14.

Ring

a. Timişoara, Timiş County, Romania.

b. The jewel was found in the necropolis from Timişoara - *Cioreni*.

c. Bronze ring made of a single semioval

rotund. Acesta din urmă are un decor simplu din patru cerculeţe cu un punct în mijloc, dispuse în formă de cruce.

d. Dv = 2,1 cm.; Dc = 1,3 cm.

e. s. X-XI.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 171, fig. 11/13.

Inel

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesa provine din necropola de la Timişoara - *Cioreni*.

c. Inel din bronz cu veriga lată care face corp comun cu capul podoabei. O pasăre cu aripile desfăcute a fost gravată pe corpul inelului.

d. Dv = 2,3 cm.; Dc = 1,5 cm.

e. s. X-XI.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 167.

Inel

a. Vărădia, j. Caraş-Severin, România.

b. Inel descoperit întâmplător.

c. Piesă din bronz cu verigă dintr-un fir semioval în secţiune, iar capul inelului are o formă ovală. Decor în două registre incizate, delimitate pe mijloc de o bandă cu trei cerculeţe incizate. Pl. 20/2. NI 72613 MBM.

d. Dc = 1,3/1,1 cm.; Dv = 2,1 cm; G = 3 gr.

e. s. XIII.

f. inedit.

Inel

a. Vărădia, Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine dintr-o descoperire întâmplătoare.

c. Inel din bronz cu veriga semiovală în secţiune şi capul oval decorat cu cerculeţe.

d. Dc = 1,4/1,5 cm.; Dv = 2,3 cm G = 1,85 gr.; Pl. 20/4. NI 72615 MBM.

e. s. XIV.

f. inedit.

Inel

a. Vărădia, Caraş-Severin, România.

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Inel din bronz cu veriga subţire şi capul rotund decorat cu o stea în patru colţuri,

bar with a round head. The head was simply decorated with four small circles with a point in the middle shaped like a cross.

d. Dv = 2.1 cm; Dc = 1.3 cm.

e. 10th – 11th centuries.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 171, fig. 11/13.

Ring

Timişoara, Timiş County, Romania.

The jewel was found in the necropolis from Timişoara – *Cioreni*.

The bronze ring with a wide link. The link made a common body with the ring head. An open inged bird was engraved on the ring body.

Dv = 2.3 cm; Dc = 1.5 cm.

10th-11th centuries.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 171, fig. 11/13.

Ring

a. Vărădia, Caraş-Severin County, Romania.

b. Fortuitous discovery.

c. Bronze ring with a link made of a semioval wire, and a ring oval head. The decoration was in two incised registers delimited in the middle by a band of three incised circles. Pl. 20/2. NI 72613 MMB.

d. Dc = 1.3/1.1 cm; Dv = 2.1 cm; W = 3 gr.

e. 13th century.

f. novel.

Ring

a. Vărădia, Caraş-Severin County, Romania.

b. Fortuitous discovery.

c. Bronze ring with semioval link and oval head decorated with small circles.

d. Dc = 1.4/1.5 cm; Dv = 2.3 cm; W = 1.85 gr.; Pl. 20/4. NI 72615 MMB.

e. 14th century.

f. novel.

Ring

a. Vărădia, Caraş-Severin County, Romania.

b. Fortuitous discovery.

c. Bronze ring with thin link and round head decorated with a four corner star

dispusă pe un fond cu linii incizate. Pl. 20/3. NI = 7265 MBM.

d. Dc = 1,1 cm.; Dv = 2,2 cm G = 3,2 gr.

e. s. XIV.

f. inedit.

Inel

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei de la *Humka-Azotara*.

c. Inel din argint lucrat dintr-o singură bară cu capul în formă romboidală. O cruce cu brațe egale a fost incizată pe capul podoabei. Pl. 24/3. NI = 3654 GMP.

d. Dc = 1,4/1,5 cm.; Dv = 2,3 cm G = 1,85 gr.

e. s. XII-XIII.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 205.

Inel

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei de la *Humka-Azotara*.

c. Inel din bronz cu verigă îngustă. Capul podoabei are o formă rotundă şi a fost ornamentat cu două semne, dispuse de o parte şi de alta a unei benzi incizate centrale. Pl. 24/4.

d. Dc = 1,4 cm.; Dv = 1,7cm.

e. s. XII-XIII.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 209.

Inel

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Piesă din inventarul funerar de la *Humka-Azotara*.

c. Piesă din bronz confecționată dintr-o bucată îngustă, din care a fost lucrat şi capul inelului de formă ovală, rotunjită. Decorul simplu cu puncte incizate se află numai pe capul podoabei. d. Dc = 1,3 cm.; Dv = 2,2cm; Pl. 24/2.

e. s. XII-XIII.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 212.

Inel

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Piesă din necropola de la *Humka-Azotara*.

c. Inel din bronz lucrat dintr-o bandă îngustă şi subțire, atât veriga cât şi capul

displayed on a background of incised lines. Pl. 20/3. NI = 7265 MMB.

d. Dc = 1.1 cm; Dv = 2.2 cm; W = 3.2 gr.

e. 14th century.

f. novel.

Ring

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Jewel of the funerary inventory of the necropolis from *Humka-Azotara*.

c. Silver ring made of a single bar with a rhomboidal head. An equal armed cross was incised on the jewel head. Pl. 24/3. NI 3654 GMP.

d. Dc = 1.4/1.5 cm; Dv = 2.3 cm; W = 1.85 gr.

e. 12th – 13th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 205.

Ring

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Jewel of the funerary inventory of the necropolis from *Humka-Azotara*.

c. Bronze ring with a narow link. The jewel round head was decorated with two signs disposed on each side of a central incised band. Pl. 24/4.

d. Dc = 1.4 cm; Dv = 1.7 cm.

e. 12th – 13th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 209.

Ring

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Jewel of the funerary inventory of the necropolis from *Humka-Azotara*.

c. Bronze ring made of a narrow band of which was made also the ring rounded oval head. The simple decoration with incised points appears only on the jewel head.

d. Dc = 1.3 cm; Dv = 2.2 cm; Pl. 24/2.

e. 12th – 13th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 212.

Ring

a. Voilovica, o. Pančevo, Serbia.

b. Jewel from the necropolis from *Humka-Azotara*.

c. Bronze ring with link and head made of a narrow thin band. A network of lines delimited in four fields decorated the ring head.

inelului. O rețea de linii delimitate în patru câmpuri decorează capul inelului.

d. Dc = 1,3 cm.; Dv = 2,2cm.; Pl. 24/5; Ni 3661 GMP.

e. s. XII-XIII.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 215.

Inel

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Piesă din colecția veche a muzeului.

c. Inel din argint cu chaton rotund dezvoltat din verigă. O pasăre, un corb probabil, în zbor ține în gheare o crenguță este realizat incizat pe chaton. Veriga este decorată cu motive geometrice.

d. Dv = 2,3 cm; Dc = 1,2 cm

e. s. XV; Ni = 3913 GMV

f. Jovanović-Večanski, 1986, p. 24.

Inel

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Piesă din colecția veche a muzeului.

c. Inel din cupru cu chaton rotund dezvoltat din verigă. Decor geometric incizat pe chaton. Veriga realizată cu nodozități.

d.

e. s. XV

f. Jovanović-Večanski, 1986, p. 24.

Inel

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Piesă din colecția veche a muzeului.

c. Inel din cupru cu chaton oval dezvoltat din verigă. Decorul geometric constituind cercuri şi puncte se află dispus pe chaton şi partea superioară a verigii.

d.

e. s. XV; Ni = 998 GMV.

f. Jovanović-Večanski, 1986, p. 23.

Inel

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Piesă din colecția veche a muzeului.

c. Inel din argint având chathon romboidal dezvoltat direct din verigă.

d. Dv = 2,64 cm; Laturi romb = 1,78 cm.

e. s. XV; Ni = E 1001 GMV

f. Jovanović-Večanski, 1986, p. 24.

d. Dc = 1.3 cm; Dv = 2.2 cm; Pl. 24/5; Ni 3661 GMP.

e. 12th – 13th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 215.

Ring

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Item belonging to the old collection of the museum.

c. Silver ring with round chaton developed from the link. A bird, probably a raven, flying, holding in its claws a little branch, was incised on the chaton. The link was decorated with geometrical motifs.

d. Dv = 2.3 cm; Dc = 1.2 cm; Ni 3913 GMV.

e. 15th century.

f. Jovanović-Večanski, 1986, p. 24.

Ring

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Item belonging to the old collection of the museum.

c. Copper ring with round chaton developed from the link. Geometrical ornament incised on the chaton. The link had nodosities.

d.

e. 15th century.

f. Jovanović-Večanski, 1986, p. 24.

Ring

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Item belonging to the old collection of the museum.

c. Copper ring with oval chaton developed from the link. The geometrical ornament of circles and points was on the chaton and on the superior side of the link.

d.

e. 15th century; Ni 998 GMV.

f.Jovanović-Večanski, 1986, p. 23.

Ring

a. Vršac, o. Vršac, Serbia.

b. Item belonging to the old collection of the museum.

c. Silver ring with rhomboidal chaton developed from the link.

d. Dv = 2.64 cm; Side rhomb = 1.78 cm, Ni E1001 GMV.

e. 15th century.

f. Jovanović-Večanski, 1986, p. 24.

III. CERCEI

Cercel cu capul în „S”

a. Banatsko Arandjelovo, (Oroslámos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Descoperire din anul 1903 din zona deranjată a necropolei de la Oroslanos. S-au recuperat 7 astfel de podoabe din argint.

c. Cercel din fir rotund de argint cu capul răsucit în S.

d. Dv = 2,7/2,9 cm.

e. s. XII.

f. Tömörkeny, 1904, p. 268, fig.D; Kovács,1992, p. 44, fig. 82-83, pl. XXVI.

Cercel de tâmplă

a. Banatsko Arandjelovo, (Oroslámos), o. Novi Kneževac, Serbia

b. Descoperit în lotul celor şapte cercei de tâmplă, în zona necropolei de la Oroslanos, în anul 1903.

c. Cercel din fir din argint, cu unul din capete aplatizat şi răsucit în S.

d. Dv = 1,1/1,4 cm.

e. s. XI.

f. Tömörkeny, 1994, p. 268, fig. D; Kovács, 1992, p. 44, pl. XXVI.

Cercel

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Cercel din bronz fragmentar, turnat aparţinând tipului în formă de „ciorchine de strugure”. Toarta inelului are o formă semicirculară cu nodozităţi, pe mijlocul acesteia un pandantiv perlat.

d. D = 2,34 cm; Ni = 4027 GMV

e. s. X – XI; Pl. 26/1.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Cercel

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia

b. Descoperire întâmplătoare, păstrată la Muzeul Vršac.

c. Cercel de tip „ciorchine de strugure”, turnat. Toarta turnată cu pseudogranulaţii dispuse la capete sub forma unor astragali.

d. D = 3,9 cm; Dt = 1,9 cm.; Pl. 26/2.

III. EARRINGS

S-shaped earrings

a. Banatska Arandjelovo, (Oroslanos), o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Discovery since 1903 in the disturbed area of the necropolis from Oroslanos. Seven such silver items were recuperated.

c. Earring made of round silver wire with S-like twisted head.

d. Dv = 2.7/2.9 cm.

e. 12th century.

f. Tömörkeny, 1904, p. 268, fig.D; Kováts, 1992, p. 44, fig. 82-83, pl. XXVI.

Temple earring

a. Banatska Arandjelovo, (Oroslanos), o. Novi Kneževac, Serbia

b. Discovered in the lot of the seven temple earrings in the area of the necropolis from Oroszlamos in 1903.

c. Earring of silver wire with one flattened S-like twisted end.

d. Dv = 1.1/1.4 cm.

e. 11th century.

f. Tömörkeny, 1994, p. 268, fig. D; Kovács, 1992, p. 44, pl. XXVI.

Earring

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. Fragmentary bronze earring, moulded, belonging to the cluster-shaped type. The link was circular with nodosities. In its middle, there was a pearled pendant.

d. D = 2.34 cm; Ni 4027 GMV.

e. 10th-11th centuries; Pl. 26/1.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Earring

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Fortuitous discovery preserved in the museum from Vrsac.

c. Moulded cluster-type earring. The moulded link ithpseudo-granulation at its ends shaped like astragals.

d. D = 3.9 cm; Dt = 1.9 cm; Pl.26/2.

e. s. X – XI; Ni = 4029 GMV.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Cercel

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia

b. Descoperire întâmplătoare în colecțiile Muzeului Vršac.

c. Cercel de tip „ciorchine de strugure", turnat, păstrat fragmentar. Toarta inelului cât şi pandantivul au fost decorați cu pseudogranulații

d. D = 2,3 cm.

e. s. X – XI; Pl. = 26/3.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Cercel

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia

b. Descoperire întâmplătoare, aflată în colecțiile Muzeului Vršac.

c. Cercelul are forma unei lamele ajurate cu un pandantiv sub forma unui „ciorchine de strugure". Piesa fragmentară a fost turnată din bronz.

d. D = 2,56 cm; Ni = 4030 GMV

e. s. X; Pl. = 26/4.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Cercel

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia

b. Descoperire întâmplătoare.

c. Piesă identică cu cea descrisă mai sus.

d. D = 4,94 cm; Ni = 4026 GMV

e. s. X; Pl. = 26/6.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Cercel

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia

b. Pereche de cercei ce provin din inventarul mormântului M_8.

c. Cercel în formă de „ciorchine de strugure" (trauben förmig) ce are o urechiuşă deschisă la capete, lucrată dintr-un fir de bronz. Pe ea atârnă un pandantiv vertical decorat cu granulații dispuse circular.

d. Dv = 2,5 cm; Lp = 1,6 cm; Ni = 11965 NK.

e. s. X-XI.

f. Stanojev, 1989, p. 33; fig. 179-180.

e. 10th-11th centuries; Ni 4029 GMV.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Earring

a. Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Fortuitous discovery preserved in the museum from Vrsac.

c. Moulded cluster-type earring, preserved in fragmentary state. The link and the pendant were decorated with pseudo-granulation.

d. D = 2.3 cm.

e. 10th-11th centuries; Pl. 26/3.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Earring

a.Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The item is identical to the one described above.

d. D = 2,56 cm; Ni 4030 GMV.

e. 10th century; Pl. 26/4.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Earring

a.Banatska Palanka, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Fortuitous discovery.

c. The item is identical to the one described above.

d. D = 4.94 cm; Ni 4026 GMV.

e. 10th century; Pl. 26/6.

f. Barački, Brmbolić, 1977, p. 211.

Earring

a. Bočar, o. Novi Bečej, Serbia.

b. Pair of earrings that belong to the inventory of grave G_8.

c. Cluster-shaped earring (trauben förmig) with an opened handle at ends. It was made of bronze wire. A vertical pendant decorated with granules circularly disposed was suspended on it.

d. Dv = 2.5 cm; Lp = 1.6 cm; Ni 11965 Nk.

e. 10th-11th centuries.

f.Stanojev, 1989, p. 33, fig. 179-180.

Cercel de tâmplă cu capul în „S”

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul necropolei de pe dealul Sfogea găsită în anul 1984.

c. Cercel lucrat dintr-un fir de argint de 3 mm, cu unul din capete aplatizat şi răsucit în S.

d. Dv = 3,5 cm; G = 3,62 gr.; Ag Tl 75‰.

e. s. XIII; Ni 72724 MBM.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40/13.

Cercel biconic

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă descoperită în anul 1980 în necropolă.

c. Cercelul are o verigă mare, rotundă, care a fost lucrată dintr-un fir de argint cu o grosime de 2,5 mm. O montură biconică, realizată dintr-o foaie de argint, a fost plasată pe verigă şi strânsă cu fir filigranat. Două şiruri de câte opt granule dispuse pereche se află pe zona mediană a monturii, fiind despărțite printr-un fir în filigran, care se leagă în acelaşi timp de granulațiile aflate la extremitățile monturii biconice.

d. Dv = 4 cm; Ds = 1,8 cm.; Ni 72766 MBM; Pl. 31/1

e. s. XII-XIII;

f.

Cercel biconic

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă găsită în arealul necropolei în anul 1976.

c. Cercel din argint biconic decorat cu fir filigranat şi granule, identic tipologic cu piesa descrisă la poziția anterioară. Montarea biconică uşor deteriorată.

d. Dv = 4 cm; Ni 72780 MBM; Pl. 31/2

e. s. XII-XIII;

f.

Cercel biconic

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Pereche de cercei biconici, care provin de la inventarul funerar al M_{189} din

S-shaped temple earring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel belonging to the inventory of the necropolis on the Sfogea hill found in 1984.

c. Earring made of a silver wire of 3 mm, with one flattened S-like twisted end.

d. Dv = 3.5 cm; W = 3.62 gr.; Ag Tl 75‰.

e. 13th century; Ni 72724 MMB;

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40/13.

Biconical earring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel discovered in the necropolis in 1980.

c. The earring had a big round link that was made of a silver wire of 2.5 mm in thickness. A biconical setting, achieved of a silver sheet, was placed on the link and tightened with wire in filigree. Two rows of eight granules disposed in pair are in the median area of the setting. They are separated through a wire in filigree that was tied in the same time by the granulation found at the extremities of the biconical setting.

d. Dv = 4 cm; Ds = 1.8 cm.; Ni 72766 MMB; Pl. 31/1

e. 12th – 13th centuries;

f.

Biconical earring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel found within the necropolis in 1976.

c. Biconical silver earring decorated with wire in filigree and granules. It is typologically identical to the piece described above. The biconical setting is slightly deteriorated.

d. Dv = 4 cm; Ni 72780 MMB; Pl. 31/2

e. 12th – 13th centuries;

f.

Biconical earring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Pair of biconical earrings that were found in the funerary inventory of G_{189} in 1982

1982 al necropolei de la Cuptoare.

c. Cercelul are o verigă rotundă, deschisă la capete, ce a fost lucrată dintr-un fir de argint gros de 2, 22 mm. O montură biconică, realizată dintr-o foiță de argint, a fost plasată pe verigă şi legată cu un fir filigranat. Zona mediană a monturii a fost marcată cu două şiruri de câte opt granule de argint, despărțite de două fire în filigran. Aceste şiruri duble se leagă prin fir filigranat cu alte patru granulații dispuse la capetele monturii biconice.

d. Dv = 3,8 cm; Ds = 1,86 cm.; Ni 72771MBM.

e. s. XII-XIII;

f.

Cercel biconic

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul mormântului M_{189}.

c. Cercel identic cu cel prezentat mai sus.

d. Dv = 3,2 cm; Ds = 1,3 cm.; G = 5,62 gr.; Tl = 750‰; Ni 72772 MBM

e. s. XII-XIII;

f.

Cercel de tip cuman

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Pereche de cercei de *tip cuman,* găsiți în inventarul funerar al mormântului M_{198} din 1982 de la Cuptoare.

c. Cercelul are o verigă mare, rotundă, realizată în partea inferioară dintr-un fir circular din argint, în timp ce partea superioară a acesteia este sub forma unui fir împletit. Decorul acesteia cuprinde trei sfere, inegale, aşezate pe verigă. Sfera centrală este decorată cu conuri din foiță de argint, câte patru, dispuse în paralele pe zona mediană a sferei şi triunghiuri realizate din granulații mici, aşezate simetric între conurile de pe sfera centrală. De o parte şi de alta a acesteia se află dispuse pe veriga cercelului alte două sfere mai mici, realizate dintr-o foiță de argint perforată cu cerculețe, ce au centrul bine marcat. Un fir filigranat leagă aceste sfere de veriga cercelului.

of the necropolis from Cuptoare.

c. The earring had a round link with opened ends, made of a silver wire of 2.22 mm in thickness. A biconical setting, made of a silver sheet, was placed on the link and tied with a wire in filigree. The median area of the setting was marked with two rows of eight silver granules, separated by two wires in filigree. These double rows are tied through a wire in filigree with other four granules disposed at the ends of the biconical setting.

d. Dv = 3.8 cm; Ds = 1.86 cm.; Ni 72771MMB.

e. 12th – 13th centuries;

f.

Biconical earring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel from the inventory of the grave G_{189}.

c. Earring identical to the one presented above.

d. Dv = 3.2 cm; Ds = 1.3 cm.; W = 5.62 gr.; Tl = 750‰; Ni 72772 MMB

e. 12th – 13th centuries;

f.

Earring of Cuman type

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Pair of earrings of C*uman type,* found in the funerary inventory of the grave G_{198} at Cuptoare in 1982.

c. The earring has a big round link made of a silver circular wire in the inferior part, and of a plaited wire in the superior part. Its decoration consists in three unequal spheres set on the link. The central sphere is decorated with four cones made of silver sheet, disposed in parallels in the median area of the sphere and triangles made of small granules symmetrically set among the cones from the central sphere. On each side of the central sphere, there are other two smaller spheres set on the earring link. These two spheres are made of silver sheet perforated with small circles that have well marked centre. A wire in filigree ties these spheres by the earring link.

d. Dv = 4,7 cm; Ds = 2,17 cm Ds = 1,17 cm.; Ni 72765 MBM; Pl. 31/5

e. s. XIII;

f. Țeicu, 1998, p. 163, fig. 45.

Cercel de tip cuman

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. provine de la mormântul M_{198} din 1982.

c. Piesă identică tipologic şi ornamental cu cercelul descris mai sus. Decorul de pe sfera centrală uşor deteriorat.

d. Dv = 4,8 cm; Ds = 2,4 cm; Ds = 1,4cm.; Ni 72767 MBM; Pl. 31/6

e. s. XIII;

f. Țeicu, 1998, p. 163, fig. 45.

Cercel de tip Tokay

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din arealul necropolei de la Cuptoare, identificată în anul 1976.

c. Veriga cercelului, rotundă şi de mari dimensiuni, a fost lucrată dintr-un fir de argint cu diametrul de 3,2 mm, rămânând deschisă la capete. O mărgea cu aspect bitronconic a fost introdusă pe verigă, iar pentru fixarea ei s-a apelat la fir filigranat şi astragal. Decorul mărgelei s-a făcut cu granulații dispuse în patru registre şi legate între ele cu un fir filigranat.

d. Dv = 4,7 cm; Ds = 2,3 cm.; Ni 72768 MBM; Pl. 31/3

e. s. XIII;

f. Țeicu, 1998, p. 163, fig. 45.

Cercel de tip Tokay

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba face parte, alături de cele două piese discutate mai sus, din inventarul funerar al mormântului M_{198} din 1982.

c. Cercel deteriorat la mărgeaua centrală bitronconică, ce a fost fixată pe o verigă rotundă cu fir filigranat şi două şiruri de astragali.

d. Dv = 4,8 cm; Ds = 2,5 cm.; Ni 72764 MBM; Pl. 31/4

e. s. XIII;

d. Dv = 4.7 cm; Ds = 2.17 cm; Ds = 1.17 cm; Ni 72765 MMB; Pl. 31/5

e. 13th century;

f. Țeicu, 1998, p. 163, fig. 45.

Earring of Cuman type

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. It was found in the grave G_{198} in 1982.

c. Jewel identical typologically and ornamentally to the earring described above. The decoration on the central sphere is slightly deteriorated.

d. Dv = 4.8 cm; Ds = 2.4 cm; Ds = 1.4cm; Ni 72767 MMB; Pl. 31/6

e.13th century;

f. Țeicu, 1998, p. 163, fig. 45.

Earring of Tokay type

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. The earring was found within the necropolis from Cuptoare, identified in 1976.

c. Thea earring large round link was made of a silver wire of 3.2 mm in diameter with opened ends. A bead with bitronconical aspect was introduced on the link. For fixing it, it was used a wire in filigree and astragal. The bead decoration was done with granulation disposed in four registers and tied among them with a wire in filigree.

d. Dv = 4.7 cm; Ds = 2.3 cm; Ni 72768 MMB; Pl. 31/3

e.13th century;

f. Țeicu, 1998, p. 163, fig. 45.

Earring of Tokay type

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. The jewel belongs, beside the two pieces described above, to the funerary inventory of the grave G_{198} from 1982.

c. Earring deteriorated at the central bitronconcal bead that was fixed on a round link with wire in filigree and two rows of astragals.

d. Dv = 4.8 cm; Ds = 2.5 cm; Ni 72764 MMB; Pl. 31/4

e. 13th century;

Cercei

a. Dobrica, o. Vršac, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare a unei perechi de cercei în anul 1923..

c. Doi cercei din argint decorați cu fir filigranat şi pandelocuri. Cerceii au forma unui trunchi de con a căror bază este închisă cu o semicalotă. Decorul pe semicalotă şi trunchiul de con s-a realizat cu un fir subțire ce formează motive ornamentale geometrice dispuse simetric pe capul cercelului. Un decor cu granulații aranjate atât pe semicalotă cât şi pe partea superioară a cercelului întregesc decorul. Lănțişoare fine din argint atârnă de semicolată (Fig. 24)

d. L = 4,3 cm; L lănțişoare 9,5; 9,9 cm; G = 15,5 gr.

e. s. XIII

f. Milošević, 1990, p. 191, fig. 243; Čorović-Ljubiuković, 1950, p. 251-252; fig. 2.

Cercel de tâmplă cu capul în S

a. Duplja, Serbia.

b. Piesa provine din inventarul necropolei din sec. XII-XIII de pe dealul Grad.

c. Podoaba lucrată dintr-un fir de argint aplatizat la unul din capete şi răsucit în S.

d. Dv = 3 cm.

e. s. XII-XIII

f. Barački, 1997, p. 18; Barački, 1991, p. 32; pl. XII/7.

Cercel cu peduncul

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Pereche de cercei ce provin dintr-o colecție achiziționată în anul 1901 de la Dubovac de F. Milleker, custodele Muzeului din Vršac.

c. Cercelul are o tijă verticală, sub forma unui peduncul terminat în partea de sus sub forma unei agățători răsucite, deschise la capăt. De-a lungul pedunculului se înşiruie o montură globulară flancată de două şiruri de astragali, totul fiind fixat cu fir filigranat înfăşurat pe peduncul. Întreg decorul cercelului a fost realizat prin granulații.

d. Lp = 7 cm; Ds = 2 cm; Dc = 1,2 cm; Pl. 32/3-4.

e. s. XV

Earrings

a. Dobrica, o. Vrsac, Serbia.

b. Fortuitous discovery of a pair of earrings in 1923.

c. Two silver earrings decorated with filigree and pandeloc. The earrings shaped like a frustrum of cone whose base was closed with a semicalotte. The decoration on the semicalotte and on the frustrum of cone was made of a thin wire forming geometrical motifs symmetrically disposed on the earring head. An ornament with granules arranged both on semcalotte and on the superior part of the earring complete the decoration. Fine small silver chains are suspended by semicalotte (Fig. 24).

d. L = 4.3 cm; Lchains = 9.5cm; 9.9 cm; W = 15.5 gr.

e. 13th century.

f.Milošević, 1990, p.191, fig.243; Čorović-Ljubiuković, 1950, p.251-252; fig. 2.

S-shaped temple earring

a. Duplja, Serbia.

b. The jewel comes from the inventory of the necropolis from the 12th -13th centuries on the Grad hill.

c. Jewel made of a silver wire flattened at one S-like twisted end.

d. Dv = 3 cm.

e. 12th – 13th centuries

f. Barački, 1997, p. 18; Barački, 1991, p. 32; pl. XII/7.

Earring with peduncle

a. Dubovac, o Bela Crkva, Serbia.

b. Pair of earrings that belongs to a collection purchased by F. Milleker, custodian of the Museum from Vršac, from Dubovac in 1901.

c. The earring has a vertical peduncle-shaped rod having the shape of a twisted hook in the lower part, opened at its end along the peduncle there was a globular setting flanked by two rows of astragals. All is fixed with wire in filigree wrapped on the peduncle. The whole decoration of the earring was made of granulation.

d. Lp = 7 cm; Ds = 2 cm; Dc = 1.2 cm; Pl. 32/3-4.

f. Birtašević, 1961, p. 26, 41; T I/3,4.

Cercel cu peduncul

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Pereche de cercei din argint achiziționați în anul 1901 dintr-o colecție particulară de F. Milleker.

c. Cercelul are o tijă verticală, dintr-un fir de argint, sub forma unui peduncul vertical ce se termină la capătul de sus sub forma unei agățători. De-a lungul pedunculului se află o montură globulară alungită, flancată de două corpuri ovoidale alipite acesteia. Decorul a fost realizat cu fir filigranat şi granulații dispuse pe cele trei monturi.

d. Lp = 9 cm; Ds = 1,8 cm; .

e. s. XVI; Pl. 32/5-6.

f. Birtašević, 1961, p. 41; T I/7-8.

Cercel cu peduncul

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Pereche de cercei cu peduncul achiziționată dintr-o colecție particulară în anul 1901 de F. Millker.

c. Perechea de cercei cu pedunculi identică tipologic şi ornamental cu cea descrisă mai sus. O parte din elementele decorative au fost determinate la fiecare dintre cei doi cercei.

d. Lp = 6,9 cm; Ds = 1,8 cm

e. s. XVI; Pl. 32/7-8.

f. Birtošević, 1961, p. 26, 41, T I/11,12.

Cercel de tip Tokay

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Cercelul provine dintr-o colecție achiziționată în anul 1901 de la Dubovac de F. Milleker, custodele Muzeului din Vršac.

c. Cercelul din argint ce a avut o verigă rotundă realizată dintr-un fir simplu, din argint, în partea inferioară, în timp ce în partea superioară a verigii a fost realizată prin răsucirea firului. O montură de formă cilindrică, rotunjită însă la capete, a fost introdusă pe verigă. Ea a fost realizată în întregime din granulații şi fixată pe verigă cu fir filigranat. De o partea şi de alta a monturii, pe verigă se aflau două şiruri de astragali.

d. Dv= 4,5/4,2 cm; Dc = 2,8/2,2 cm; Dm = 1,2 cm;

e. 15th century.

f. Birtašević, 1961, p. 26, 41; T I/3,4.

Earring with peduncle

a. Dubovac, o.Bela Crkva, Serbia.

b. Pair of silver earrings purchased by F. Milleker from private collection in 1901.

c. The erring has a vertical rod made of silver wire having the shape of a vertical peduncle that has a hook-shaped upper end. Along the peduncle, there is an elongated globular setting flanked by two ovoidal bodies fixed on it. The decoration was made with wire in filigree and granulation disposed on the three settings.

d. Lp = 9 cm; Ds = 1.8 cm; Pl. 32/5-6 .

e. 16th century.

f. Birtašević, 1961, p. 41; T I/7-8.

Earring with peduncle

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Pair of earrings with peduncle purchased by F. Milleker from a private collection in 1901.

c. Pair of earrings with peduncles typologically and ornamentally identical to the one described above. Part of the decorative elements were determined at each of the two earrings.

d. Lp = 6.9 cm; Ds = 1.8 cm; Pl.32/7-8.

e. 16th century.

f. Birtošević, 1961, p. 26, 41, T I/11,12.

Earing of Tokay type

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Pair of earrings that belongs to a collection purchased by F. Milleker, custodian of the Museum from Vršac, from Dubovac in 1901.

c. The silver earring that had a round link made of a simple silver wire in the inferior part, while the superior part of the link was manufactured by twisting the wire. A cylindrical setting, but rounded at its ends was introduced on the link. It was entirely achieved of granulation and fixed on the link with a wire in filigree. On each side of the setting, on the link, there were two rows of astragals.

d. Dv= 4.5/4.2 cm; Dc = 2.8/2.2 cm; Dm = 1.2 cm; Pl. 48/1.

e. 14th century.

e. s. XIV; Pl. 48/1

f. Čorović-Ljubinković, 1954, p. 89, Fig.16; Birtašević, 1961, p. 41, T I/1.

Cercel de tip Tokay

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Cercel pereche din colecția de la Dubovac.

c. Piesă identică cu cea discutată mai sus, deteriorată în parte la verigă şi astragali.

d.

e. s. XIV; Pl. 48/2.

f. Birtašević, 1961, p. 41, T I/2.

Cercel de tâmplă cu capul în S

a. Dudeştii Vechi, j.Timiş, România.

b. Piesă găsită în asociere cu un inel torsadat în inventarul mormântului 1/M_1/2000.

c. Cercel de tâmplă cu capul în S, lucrat dintr-un fir subțire din argint.

d. Dv = 1,5 cm.

e. sf.s. X-înc.s. XI.

f. Bejan et alii, 2005, p.28, 31, fig.5/1.

Cercel de tâmplă cu capul în S

a. Foeni, j. Timiş, România.

b. Descoperire întâmplătoare, ce provine din inventarul unor morminte..

c. Podoaba a fost realizată dintr-un fir de aur cu o grosime de 0,1 cm, cu o buclă aplatizată terminată în formă de S şi decorată cu nervuri longitudinale.

d. Dv = 1,7 /1,6 cm., G. 1,19 g; Tl=750‰.

e. s. XI-XII.

f. Szentmiklosi, 2000, p.577, fig.1.

Cercel de tâmplă cu capul în „S"

a. Gornea, Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei de la Căunița de Sus.

c. Piesă lucrată dintr-o sârmă subțire, de 1 mm grosime.

d. Dv = 2,3 cm; Ni 74609 MBM; Pl. 27/4.

e. sf. s. XII – i. s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 85, fig. 51.

f. Čorović-Ljubinković, 1954, p. 89, Fig.16; Birtašević, 1961, p. 41, T I/1.

Earring of Tokay type

a. Dubovac, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Earring-pair from the collection from Dubovac.

c. Piece identical to that one discussed above, deteriorated partly at the link and astragals.

d.

e14th century, Pl. 48/2.

f. Birtašević, 1961, p. 41, T I/2.

S-shaped temple earrings

a. Dudeştii Vechi, Timiş County, Romania.

b. Jewel found in association with a twisted ring in the inventory of the grave 1/ G_1/2000.

c. S-shaped earring made of a thin silver wire.

d. Dv = 1.5 cm.

e. end of 10th century-beginning of 11th century.

f. Bejan et alii, 2005, p.28, 31, fig.5/1.

S-shaped temple earrings

a. Foeni, Timiş County, Romania.

b. Fortuitous discovery that comes from the inventory of several graves.

c. The jewel was made of a gold wire of 0.1 cm in thickness with a flattened loop with a S-like end decorated with longitudinal ribs.

d. Dv = 1.7 /1.6 cm, W= 1.19 g; Tl=750‰.

e. 11th – 12th centuries.

f. Szentmiklosi, 2000, p.577, fig.1.

S-shaped temple earrings

a. Gornea, Sichievița, Caraş-Severin county, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of the necropolis from Căunița de Sus.

c. Jewel made of a thin wire of 1 mm in thickness.

d. Dv = 2.3 cm; Ni 74609 MMB; Pl. 27/4.

e. end of 12th century-beginning of 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 85, fig. 51.

Cercel de tâmplă cu capul în „S”

a. Gornea, Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al M51 din necropola de la Căunița de Sus.

c. Cercel lucrat dintr-un fir rotund, subțire, cu unul din capete aplatizat şi răsucit în S.

d. Dv = 2 cm; G = 1,6 gr.; Pl. 27/5; Ni 74617 MBM.

e. sf. s. XII – i. s. XIII.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 85, fig. 51.

Cercel de tâmplă cu capul în „S”

a. Hodoni, j. Timiş, România.

b. Piesa provine din inventarul necropolei. Cei doi cercei găsiți la craniu s-au aflat împreună cu o monedă de la regele Ştefan I.

c. Podoaba lucrată dintr-un fir subțire de argint, cu unul din capete aplatizat şi răsucit în S.

d.

e. s. XI.

f. Bejan, Moga, 1978, p. 159, fig. IV/10-11.

Cercei de tâmplă cu capul în „S”

a. Ilidia, , c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar de la Ilidia-*Funii*.

c. Cercel lucrat dintr-un fir subțire de bronz. cu o grosime de 1 mm, aplatizat la unul din capete şi răsucit în „S”.

d. Dv = 1,6 cm; G = 0,5 gr.

e. s. XI; Ni 74618 MBM

f. inedit.

Cercel cu peduncul

a. Ilidia, c. Ciclova Română, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesele provin din inventarul funerar al necropolei de la Ilidia-*Obliția*.

c. Pereche de cercei din argint, având corpul globular ajurat, lucrat din fir în filigran şi granulații. Pl. 32/1,2.

d..

e. s. XVI; Ni 72789; 72793 MBM.

f. Piese inedite.

S-shaped temple earrings

a. Gornea, Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel was found in the funerary inventory of G_{51} of the necropolis from Căunița de Sus.

c. Earring made of a thin round wire with an S-like twisted flattened end.

d. Dv = 2 cm; W = 1.6 gr.; Pl. 27/5; Ni 74617 MMB.

e. end of 12th century-beginning of 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 85, fig. 51.

S-shaped temple earrings

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. The jewel was found in the necropolis inventory. Two earrings near the skull were found found together with a coin issued during the rule of King Stephen I.

c. Jewel manufactured of a thin silver wire with an S-like twisted flattened end.

d.

e. 11th century.

f. Bejan, Moga, 1978, p. 159, fig. IV/10-11.

S-shaped temple earrings

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel was found in the funerary inventory from Ilidia-*Funii*.

c. Earring made of a thin bronze wire of 1 mm of thickness flattened at one S-like twisted end.

d. Dv = 1.6 cm; W = 0.5 gr.

e. 11th century; Ni 74618 MMB

f. novel.

Earring with peduncle

a. Ilidia, commune of Ciclova Română, Caraş-Severin County, Romania.

b. the items belong to the funerary inventory of the necropolis from Ilidia-*Oblita*.

c. Pair of silver earrings with perforated globular body made of filigree and granulation. Pl. 32/1,2.

d.

e. 16th century; Ni 72789; 72793 MMB.

f. novel

Cercel de tâmplă cu capul în „S”

a. Kovin, Serbia.

b. Descoperire făcută pe promontoriul de la *Grad*, de pe malul Dunării.

c. Cercel lucrat dintr-un fir de aur, cu unul din capete aplatizat şi terminat în formă de S.

d. Dv = 1,7 cm.

e. s. XII – inc. S. XIII.

f. Brukner, Medović, 1968, p. 171-172; Janković, 1990, p. 95.

Cercel de tip Tokay

a. Macovişte, c. Ciuchici, j.Caraş-Severin, România.

b. Podoaba din tezaurul descoperit pe malul râului Vicinic.

c. Cercelul are o verigă mare, circulară, lucrată în partea inferioară dintr-un fir gros de argint, în timp ce în partea superioară acesta a fost răsucit. Montura principală, aşezată pe verigă, are o formă biconică, fixată de o parte şi de alta cu fir filigranat înfăşurat pe verigă. Decorul acesteia s-a făcut cu patru rânduri de granulaţii, legate între ele cu fir filigranat. Două monturi de formă cilindrică sunt aşezate pe verigă, de o parte şi de cealaltă a mărgelei biconice. Ele au fost realizate prin turnare, fiind decorate cu granule şi perforaţii circulare în corpul cilindrilor.

d. Dv= 5,4 cm; Dc = 1,4 cm; Ds = 2,4 cm; Ni 72743 MBM; Pl.31/8.

e. s. XIV

f. Uzum, 1983, p.510, Fig.2.

Cercel de tâmplă cu capul în „S”

a. Majdan, o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare făcută în anul 1895.

c. Inel lucrat dintr-un fir de bronz, cu capul aplatizat şi răsucit în S. Decorat cu incizii cu aur.

e. s. XII.

f. Reisner, 1895, p. 380-381; Stanojev, 1989, p. 57, fig. 215; Kovács, 1992, p. 60, fig. 13.

Cercel de tâmplă cu capul în „S”

a. Mokrin, o. Kikinda; Serbia.

b. Piesa provine dintr-o colecţie particulară ajunsă la Muzeul din Zrenjanin.

S-shaped temple earrings

a. Kovin, Serbia.

b. Discovery done at *Grad*, on the bank of the Danube.

c. Earring manufactured of a gold wire with an S-like twisted flattened end.

d. Dv = 1.7 cm.

e.12th century-beginning of 13th century.

f. Brukner, Medović, 1968, p. 171-172; Janković, 1990, p. 95.

Earring of Tokay type

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel from the treasure discovered on the bank of he river Vicinic.

c. The earring has a large circular link made of a thick silver wire in the inferior part while it was twisted in the superior part. The main setting fixed on the link is biconical. It is fixed on each side with a wire in filigree wrapped on the link. Its decoration consists in four rows of granulation tied among them with a wire in filigree. Two cylindrical settings are set on the link on each side of the biconical bead. They had been manufactured by moulding. They were decorated with granules and circular perforations in the body of cylinders.

d. Dv= 5.4 cm; Dc = 1.4 cm; Ds = 2.4 cm; Ni 72743 MMB; Pl.31/8.

e. 14th century.

f. Uzum, 1983, p.510, Fig.2.

S-shaped temple earrings

a. Majdan, o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Fortuitous discovery done in 1895.

c. Ring made of a bronze wire with S-like twisted flattened end. It is decorated wih golden incisions.

e. 12th century.

f. Reisner, 1895, p. 380-381; Stanojev, 1989, p. 57, fig. 215; Kovács, 1992, p. 60, fig. 13.

S-shaped temple earrings

a. Mokrin, o. Kikinda; Serbia.

b. The jewel belongs to the private collection reached in the Museum of Zrenjanin.

c. Cercel din bronz lucrat dintr-un fir subțire de 2 mm grosime, cu unul din capete răsucite în „S”.

d. Dv = 1,8 cm

e. s. XI.

f. Stanojev, 1989, p. 58, fig. 302.

Cercel de tâmplă cu capul în „S”

a. Stara Palanca, o. Bela Crkva, Serbia.

b. Podoaba provine din zona unei necropole din sec. IX-XI.

c. Cercel din bronz terminat cu unul din capete în formă de S.

d. Dv = 4,5 cm.

e. s. X-XI

f. Barački, 1977, p. 14; Janković, 1990, p. 70; Muzej Vršac, 1972, p. 115, fig. 18.

Cercel de tip Tokay

a. Svinița, c. Svinița,j. Mehedinți, România.

b. Pereche de cercei descoperiți întâmplător.

c. Veriga cercelului a fost lucrată dintr-un fir de argint gros, având o formă rotundă, partea superioară a verigii fiind realizată prin împletirea firului de argint. O montură, sub forma unei mărgele, cilindrice la mijloc şi mult alungită la margini, a fost fixată pe verigă cu un şir de astragali la fiecare din capete şi cu fir filigranat. Două şiruri de granule mari şi dese, unite prin fir filigranat, împodobesc spațiul median al mărgelei.

d.

e. s. XIII

f. Dumitriu, 2001, p. 136, pl. 50/1-2.

Cercel cu capul în „S”

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei de la M_{21}, alături de alte patru piese similare.

c. Cercel din bronz lucrat dintr-un fir rotund cu o grosime de 1,8 cm, având unul din capete aplatizat şi răsucit în S.

d. Dv = 2 cm

e. sf. sec. XII - înc. sec. XIII; Ni 74634 MBM.

f. Țeicu, 2003, p. 38, fig. 15/9-10; Pl. 27/2.

c. Bronze earring made of a thin wire of 2 mm in thickness with an S-like twisted end.

d. Dv = 1.8 cm.

e. 11th century.

f. Stanojev, 1989, p. 58, fig. 302.

S-shaped temple earrings

a. Stara Palanca, o. Bela Crkva, Serbia.

b. The jewel was found in the area around a necropolis from the 9th -11th centuries.

c. Bronze earring with an S-like end.

d. Dv = 4.5 cm.

e. 10th – 11th centuries.

f. Barački, 1977, p. 14; Janković, 1990, p. 70; Muzej Vršac, 1972, p. 115, fig. 18.

Earring of Tokay type

a. Svinița, commune of Svinița, Mehedinți County, Romania.

b. Pair of earrings fortuitously discovered.

c. The earring link was made of a thick round silver wire. The superior part of the link was achieved by plaiting the silver wire. A bead-shaped setting, which was cylindrical at its middle and much elongated at its edges was fixed on the link with the help of a row of astragals at each end and of wire in filigree. Two rows of big dense granules, tied through a wire in filigree, adorn the median space of the bead.

d.

e. 13th century.

f. Dumitriu, 2001, p. 136, pl. 50/1-2.

S-shaped temple earrings

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel was found in the funerary inventory of the necropolis at G_{21}, beside other four similar pieces.

c. Bronze earring made of a round wire of 1.8 cm in thickness with an S-like twisted flattened end.

d. Dv = 2 cm.

e. end of 12th century-beginning of 13th century; Ni 74634 MMB.

f. Țeicu, 2003, p. 38, fig. 15/9-10; Pl. 27/2.

Cercel cu capul în „S”

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al mormântului 21, alături de o podoabă similară.

c. Cercel din bronz lucrat dintr-un fir rotund, subțire, aplatizat şi răsucit în S la unul din capete.

d. Dv = 2 cm; Ni 74614 MBM; Pl. 27/1.

e. sf. sec. XII - înc. sec. XIII.

f. Țeicu, 2003, p. 38, fig. 16/8-9.

Cercei biconici

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba a fost descoperită, alături de un alt cercel, în inventarul funerar al mormântului M_8.

c. Cercelul are o verigă dintr-o țeavă uşoară, rotundă în secțiune, placată cu argint, ce a rămas deschisă la capete. Două corpuri conice, din foaie de argint, lipite la bază au fost fixate pe verigă cu sârmă filigranată şi astragali de o parte şi de cealaltă. Două şiruri de granulații decorează montura biconică.

d. Dv = 4,5 cm; Ds = 1,6 cm; Ni 72804 MBM; Pl. 30/5.

e. s. XII

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/2.

Cercel biconic

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă pereche de la M_8 din necropolă.

c. Cercel identic tipologic cu cel descris mai sus.

d. Dv = 4,8 cm; Dm = 1,5 cm; Ni 72802 MBM; Pl. 30/6.

e. s. XII

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/3.

Cercel biconic

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba a fost descoperită, alături de una identică, în groapa mormântului M_{12}.

c. Cercelul are o verigă rotundă dintr-o țeavă subțire din argint, deschisă la capete. Două corpuri conice, lipite la bază, au fost fixate pe unul din capetele verigii. Două şiruri de granulații, dispuse sub forma unui

S-shaped temple earrings

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. The jewel was found in the funerary inventory of the grave 21, beside a similar jewel.

c. Bronze earring made of a thin round wire with an S-like twised flattened end.

d. Dv = 2 cm; Ni 74614 MMB; Pl. 27/1.

e. end of 12th century-beginning of 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 38, fig. 16/8-9.

Biconical earrings

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b.The jewel was discovered, beside another earring, in the funerary inventory of the grave G_8.

c. The earring has a link made of a light round tube plated with silver, that remained with opened ends. Two conical bodies made of silver sheet, fixed at their base were set on the link with a wire in filigree and astragals on each side of it. Two rows of granulation decorate the biconical setting.

d. Dv = 4.5 cm; Ds = 1.6 cm; Ni 72804 MMB; Pl. 30/5.

e. 12th century.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/2.

Cercel biconic

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Piece pair from G_8 from the necropolis.

c. Earring typologically identical to the one described above.

d. Dv = 4.8 cm; Dm = 1.5 cm; Ni 72802 MMB; Pl. 30/6.

e. 12th century.

f. Țeicu, 2003, p. 26, fig. 14/3.

Biconical earing

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. The jewel was discovered, beside an identical one, in the pit of the grave G_{12}.

c. The earring has a round link made of a thin silver pipe with opened ends. Two conical bodies, fixed at the base, were set on one of the link ends. Two rows of granulation, disposed

astragal, şi un fir filigranat susţin pe această verigă monturi biconice. Un fir filigranat ce leagă astragalii cu zona mediană, pe care se află fixate două şiruri de granulaţii, împletesc decorul cercelului.

d. Dv = 4,2 cm; Ds = 1,9 cm; Ni 72800 MBM; Pl. 30/1.

e. s. XII

f. Ţeicu, 2003, p. 36-37, fig. 14/6.

Cercel biconic

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeţ, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercelul pereche cu cel descris mai sus din inventarul mormântului M_{12}.

c. Piesă identică tipologic şi ornamental cu cercelul descris mai sus.

d. Dv = 4,2 cm; Ds = 1,8 cm; Ni 72799 MBM; Pl. 30/2.

e. s. XII

f. Ţeicu, 2003, p. 36-37, fig. 14/5

Cercel biconic

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeţ, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba face parte din perechea de cercei ce au fost identificaţi la mormântul M_{25} din necropolă, alături de o monedă de la regele Bela al III-lea (1172-1196).

c. Veriga, sub forma unei tije rotunde cu capetele deschise, are fixată pe ea o montură biconică dintr-o foaie de argint. Decorul a fost realizat în tehnica granulaţiei şi a firului în filigran, ce leagă şirul dublu de astragali pe zona mediană de extremităţile monturii biconice.

d. Dv = 4,5 cm; Ni 72801 MBM; Pl. 30/4.

e. sf. sec. XII

f. Ţeicu, 2003, p. 27, fig. 15/12.

Cercel biconic

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeţ, j. Caraş-Severin, România.

b. Pereche de cercei găsiţi împreună cu brăţări torsadate în inventarul M_{27}.

c. Cercelul are veriga rotundă lucrată dintr-o tijă, pe care au fost montate două corpuri sferice lipite printr-un inel median, ce a fost decorat cu granule Corpul biconic al

under the shape of an astragal, and a wire in filigree sustain biconical settings on this link. A wire in filigree that ties the astragals by the median zone on which there are fixed two rows f granulation, intertwine the decoration of the earring.

d. Dv = 4.2 cm; Ds = 1.9 cm; Ni 72800 MMB; Pl. 30/1.

e. 12th century.

f. Ţeicu, 2003, p. 36-37, fig. 14/6.

Biconical earring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeţ, Caraş-Severin county, Romania.

b. The earring pair of the one described above from the inventory of the grave G_{12}.

c. Jewel typologically and ornamentally identical to the earring described above.

d. Dv = 4.2 cm; Ds = 1.8 cm; Ni 72799 MMB; Pl. 30/2.

e. 12th century.

f. Ţeicu, 2003, p. 36-37, fig. 14/5

Biconical earring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeţ, Caraş-Severin county, Romania.

b. The jewel belongs to the pai of earring that were identified in the grave G_{25} from the necropolis, beside a coin issued during the rule of king Bela III (1172-1196).

c. The link shaped like a round rod with opened ends, has a biconical setting made of a silver sheet fixed on it. The decoration was achieved in the technique of granulation and of filigree that ties the double row of astragals on the median zone by the extremities of the biconical setting.

d. Dv = 4.5 cm; Ni 72801 MMB; Pl. 30/4.

e. end of 12th century.

f. Ţeicu, 2003, p. 27, fig. 15/12.

Biconical earring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeţ, Caraş-Severin county, Romania.

b. Pair of earrings found together with twisted bracelets in the inventory G_{27}.

c. The earring has a round link made of a tube, on which two spherical bodies fixed through a median ring decorated with granules were mounted. The ring biconical body was

cercelului a fost realizat din cerculețe sudate între ele şi a fost fixat pe tijă cu fir filigranat.

d. Dv = 3,5 cm; Ni 72797 MBM; Pl. 30/8.

e. s. XII

f. Țeicu, 2003, p. 27, fig. 15/14.

Cercel

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa pereche din inventarul mormântului M_{27}.

c. Cercel biconic ce are o verigă dintr-o tijă pe care a fost montat un corp biconic, realizat din cerculețe.

d. Dv = 4,4 cm; Ds = 2,2 cm; Pl. 30/7.

e. s. XII

f. Țeicu, 2003, p. 27, fig. 15/14.

Cercel

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar de la Timişoara-*Cioreni*.

c. Cercel turnat a cărui toartă a fost decorată cu pseudogranule la extremități. Un pandantiv sub forma unui ciorchine de strugure este dispus în zona mediană a verigii.

d.

e. s. X

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 171, fig. 11/16.

Cercel

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesa provine din necropola de la Cioreni.

c. Cercel asemănător celui discutat mai sus. Tortița circulară dintr-un fir subțire este decorată cu granulații. Un pandantiv proeminent sub forma unui ciorchine atârnă la jumătatea mediană a piesei.

d.

e. s. X

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 171.

Cercel cu capul în „S”

a. Voilovica, o. Pancevo, Serbia.

b. Piesa provine din inventarul funerar al mormântului 13 de la Voilovica-*Humka Azotara*.

c. Cercel confecționat dintr-un fir de bronz cu unul din capete răsucit în „S”.

made of small circles soldered among them. It was fixed on the tube with the help of a wire in filigree.

d. Dv = 3.5 cm; Ni 72797 MMB; Pl. 30/8.

e. 12th century.

f. Țeicu, 2003, p. 27, fig. 15/14.

Biconical earring

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Piece of a pair of earrings from the inventory of the grave G_{27}.

c. Biconical earring that has a link made of a tube on which a biconical body made of small circles was mounted.

d. Dv = 4.4 cm; Ds = 2.2 cm; Pl. 30/7.

e. 12th century.

f. Țeicu, 2003, p. 27, fig. 15/14.

Earring

a. Timişoara, Timiş County, Romania.

b. The item belongs to the funerary inventory from Timişoara-*Cioreni.*

c. The earring was moulded. Its handle was decorated with pseudo-granulation at its extremeties. A pendant shaped like a cluster is disposed in the median area of the link.

d.

e. 10th century.

f.Rădulescu, Gáll,2001, p. 171, fig. 11.

Earring

a. Timişoara, Timiş County, Romania.

b. The item belongs to the necropolis from Cioreni.

c. The earring is similar to that one described above. The circular handle made of a thin wire was decorated with granulation. A prominent pendant shaped like a cluster is suspended at the median half of the piece.

d.

e. 10th century.

Rădulescu, Gáll,2001, p. 171.

S-shaped earring

a. Voilovica, o. Pancevo, Serbia.

b. The item belongs to the funerary inventory of the grave 13 from Voilovica-*Humka Azotara*.

c. Earring made of a bronze wire with a S-shaped end.

d. Dv = 2,5 cm; Pl. 27/12.
e. s. XIII.
f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 216

2. Inele de tâmplă

Inel de tâmplă
a. Banatska Arangelovo (Oroszlanos), o. Novi Kneževac, Serbia.
b. Piesa din inventarul necropolei.
c. Inel de tâmplă confecționat dintr-un fir de bronz, deschis la capete.
d. Dv = 2,8cm.
e. s. X-XI
f. Tömörkeny, 1904, p. 266; Kovács, 1992, p. 44; pl. 26/89.

Inel de tâmplă
a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.
b. Descoperire din inventarul funerar necropolei.
c. Inel din tâmplă din cupru realizat dintr-un fir rotund de circa 3 mm. Are capetele aplatizate şi petrecute.
d. Dv = 2,4 cm; G = 3,62 gr.; Ni 72608 MB.
e. s. XIII
f.

Inel de tâmplă
a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.
b. Descoperit la Cuptoare în anul 1985 în inventarul funerar al M_{23}.
c. Inel din tâmplă din argint realizat dintr-un fir subțire de 2 mm, cu capetele uşor subțiate.
d. Dv = 2,5 cm; G = 2,65 gr.; Ni 72727; Tl. 916‰.
e. s. XIII
f.

Inel de tâmplă
a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.
b. Podoabă descoperită în necropolă în anul 1983.
c. Piesă din argint realizată dintr-un fir rotund şi subțire, cu capetele petrecute.
d. Dv = 2.5 cm; Pl. 27/12.
e. 13th century.
f. Stanojev, 1989, p. 40, fig. 216

2. Temple rings

Temple ring_
a. Banatska Arangelovo (Oroszlanos), o. Novi Kneževac, Serbia.
b. item from the necropolis inventory.
c. Temple ring made of a bronze wire opened at it ends.
d. Dv = 2.8 cm.
e. 10th – 11th centuries.
f. Tömörkeny, 1904, p. 266; Kovács, 1992, p. 44; pl. 26/89.

Temple ring
a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.
b. Finding in the funerary inventory of the necropolis.
c. Copper temple ring made of a round wire of about 3 mm. It has flattened and superposed ends.
d. Dv = 2.4 cm; W = 3.62 gr.; Ni 72608 MB.
e. 13th century.
f.

Temple ring
a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.
b. It was discovered at Cuptoare in 1985 in the funerary inventoryof G_{23}.
c. Temple silver ring made of a wire of 2 mm in thickness with slightly subțiate ends.
d. Dv = 2.5 cm; W = 2.65 gr.; Ni 72727; Tl. 916‰.
e. 13th century.
f.

Temple ring
a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.
b. Jewel discovered in the necropolis in 1983.
c. Silver piece made of a round thin wire with superposed ends.

d. Dv = 1,8 cm; G = 1,78 gr.; Ni 72623; Tl. 700‰.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Inel de tâmplă

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă descoperită în necropolă în anul 1985.

c. Inel de tâmplă din bronz, lucrat dintr-un fir subțire şi rotund. Capetele podoabei sunt deschise şi subțiate.

d. Dv = 2,5 cm; Ni 72729.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Inel de tâmplă

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei de la Cuptoare – Sfogea, anul 1980.

c. Podoaba a fost realizată dintr-un fir subțire de 2 mm şi rotund din bronz având capetele petrecute.

d. Dv = 2,9/2,2 cm; Ni 72789 MBM.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Inel de tâmplă

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa descoperită în anul 1977 în necropolă.

c. Podoaba dintr-un fir subțire şi rotund de bronz are capetele deschise.

d. Dv = 2cm; Ni 72770 MBM.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Inel de tâmplă

a. Cuptoare, Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperire făcută în anul 1983 la inventarul funerar al necropolei.

c. Podoabă din argint realizată prin prelucrarea unui fir rotund şi gros deschis la capete.

d. Dv = 3,2cm; G = 6,93 gr.; Tl 875‰; Ni 72722 MBM.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

d. Dv = 1.8 cm; W = 1.78 gr.; Ni 72623; Tl. 700‰.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Temple ring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Object discovered in the necropolis in 1985.

c. Temple bronze ring made of a round thin wire. The jewel ends are opened and thin.

d. Dv = 2.5 cm; Ni 72729.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Temple ring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis from Cuptoare – Sfogea in 1980.

c. The jewel was made of a round bronze wire of 2 mm in thickness with superposed ends.

d. Dv = 2.9/2.2 cm; Ni 72789 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Temple ring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel discovered in the necropolis in 1977.

c. The jewel was made of a bronze round thin wire with opened ends.

d. Dv = 2 cm; Ni 72770 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Temple ring

a. Cuptoare, Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Discovery done in 1983 in the funerary inventory of the necropolis.

c. Silver jewel manufactured by working out a round thick wire opened at its ends.

d. Dv = 3.2 cm; W = 6.93 gr.; Tl 875‰; Ni 72722 MMB.

e. 13th century.

f. Țeicu, 1998, p. 158, fig. 40.

Inel de tâmplă

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă găsită la mormântul 54 din necropola de la Gornea – Căunița de Sus.

c. Podoabă lucrată dintr-un fir subțire din cupru, ce măsoară în diametru 2 mm, având capetele petrecute.

d. Dv = 2,5cm; Ni 74637 MBM.

e. j.s. XII/p.j.s. XIII

f. Țeicu, Lazarovici,1996, p. 85.

Inel de tâmplă

a. Hodoni, j. Timiş, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei de la M_8.

c. Inel din sârmă de bronz, groasă de 2 mm, îndoită circular şi deschisă la capete. S-au găsit două piese similare în inventarul funerar al mormântului.

d. Dv = 1,5cm.

e. s. XI

f. Bejan, Moga, 1978, p. 159, fig. IV/12.

Inel de tâmplă

a. Hodoni, j. Timiş, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei.

c. Inel de tâmplă lucrat dintr-un fir rotund din bronz, deschis la capete. S-au găsit, în inventarul mormântului, de o parte şi de cealaltă a craniului, două piese similare.

d. Dv = 2,4cm.

e. s. XI

f. Bejan, Moga, 1978, p. 159, fig. 4/3-4.

Inel de tâmplă

a. Pancevo, Serbia.

b. Descoperire întâmplătoare în zona Gornierovško Ciglana.

c. Inel de tâmplă din argint realizat din fir subțire, cu capetele petrecute.

d. Dv = 2,3/2cm; inv. 498 GMP.

e. s. XI-XII

f. Stanojev, 1989, p. 89, fig.486.

Inel de tâmplă

a. Şopotu Veci, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al mormântului 39 al necropolei.

Temple ring

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. Object found in the grave 54 of the necropolis from Gornea – Căunița de Sus.

c. Jewel made of a coper thin wire of 2 mm in diameter with superposed ends.

d. Dv = 2.5 cm; Ni 74637 MMB.

e. Second half of 12th century-first half of 13th century.

f. Țeicu, Lazarovici, 1996, p. 85.

Temple ring

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. Jewel from the funerary inventory of thenecropols from G_8.

c. Ring of bronze wire of 2 mm in thickness circularly bent and opened at its ends. Two similar pieces were found in the funerary inventory of the grave.

d. Dv = 1.5 cm.

e. 11th century.

f. Bejan, Moga, 1978, p. 159, fig. IV/12.

Temple ring

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. Jewel from the funerary inventory of the necropolis.

c. Temple ring made of a round bronze wire opened at its ends. Two similar pieces were found in the grave inventory on each side of the skull.

d. Dv = 2.4 cm.

e. 11th century.

f. Bejan, Moga, 1978, p. 159, fig. 4/3-4.

Temple ring

a. Pancevo, Serbia.

b. Fortuitous discovery in the region Gornierovško Ciglana.

c. Temple silver ring made of thin wire with superposed ends.

d. Dv = 2.3/2 cm; inv. 498 GMP.

e. 11th-12th centuries.

f. Stanojev, 1989, p. 89, fig.486.

Temple ring

a. Şopotu Veci, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Item from the funerary inventory of the grave 39 of the necropolis.

c. Inel de tâmplă realizat dintr-o sârmă rotundă de cupru, deschis la capete.

d.

e. s. XII

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 16/10.

3. Cercei globulari

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei din anul 1983.

c. Veriga inelului a fost realizată dintr-o țeavă de cupru, placată cu o foiță de argint, groasă de 3 mm, rămasă deschisă la capete. O sferă realizată dintr-o foaie subțire de argint a fost fixată pe unul din capetele verigii cu fir filigranat de o parte şi de cealaltă a ei.

d. Dv = 3,3 cm; Ds = 1,4 cm.; Pl. 29/1; Ni 72761 MB.

e. s. XII-XIII.

f. Uzum, 1987, p. 299; fig. 4.

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa găsită în inventarul funerar la M_{17} din 1980.

c. Veriga cercelului a fost realizată dintr-o țeavă de cupru placată cu o foiță de argint, rămânând deschisă la capete. O sferă din argint a fost fixată pe unul din capetele deschise ale verigii cu fir filigranat. Sfera este cu proeminențe dispuse concentric.

d. Dv = 3,3 cm; Ds = 1,2 cm.; Pl. 29/4; Ni 72758 MBM.

e. s. XII.

f.

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba a fost găsită în anul 1989 în necropola de pe dealul Sfogea.

c. Veriga cercelului a fost realizată dintr-un fir subțire de argint, rămas deschisă la capete. O sferă lucrată dintr-o foiță de argint a fost fixată pe unul din capetele verigii. Decorul

c. Temple ring made of a round copper wire opened at its ends.

d.

e. 12th century.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 16/10.

3. Globular earrings

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item was found in the funerary inventory of the necropolis in 1983.

c. The ring link was made of a copper tube plated with silver sheet of 3mm in thickness which was opened at its ends. A sphere manufactured of a thin silver sheet was fixed on one of the ends of the link with the help of a wire in filigree on each side of it.

d. Dv = 3.3 cm; Ds = 1.4 cm; Pl. 29/1; Ni 72761 MB.

e. 12th – 13th centuries.

f. Uzum, 1987, p. 299; fig. 4.

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel found in the funerary inentory in G_{17} in 1980.

c. The earring link was made of a copper tube plated with silver sheet, opened at its ends. A silver sphere was fixed on one of the opened ends of the link with a wire in filigree. The sphere has prominences concentrically disposed.

d. Dv = 3.3 cm; Ds = 1.2 cm; Pl. 29/4; Ni 72758 MMB.

e. 12th century.

f.

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item was found in the necropolis on the hill Sfogea in 1989.

c. The earring link was made of a thin silver wire with opened ends. A sphere manufactured of a silver sheet was fixed on one ends of the link. The decoration of

sferei a fost compus din impresiuni în relief realizate pe foița de argint.

d. Dv = 2,2 cm; Ds = 1,3 cm.; Pl. 29/2; Ni 72759 MBM.

e. s. XII.

f.

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba găsită în inventarul funerar al necropolei din anul 1980.

c. Piesă deteriorată, însă identică atât tipologic cât şi al realizării artistice cu cea descrisă mai înainte.

d. Pl. 29/3; Ni 72779 MBM.

e. s. XIII.

f.

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba din inventarul funerar al necropolei de la Cuptoare - Sfogea, din anul 1986.

c. Piesă fragmentară din argint aurit. Veriga cercelului, ruptă, avea fixată pe ea două sfere turnate din argint aurit. Ele sunt fixate pe verigă cu fir filigranat înfăşurat cu multă îngrijire de o parte şi de alta a sferelor. Decorul sferelor s-a făcut din fir filigranat dispus longitudinal, pe mijlocul acestora, cât şi sub formă de ochiuri ce înconjoară cele patru orificii din corpul sferelor dispuse în două registre.

d. Dv = 5 cm; Ds = 1,3 cm; G = 8,5 g.

e. s. XIII; Ni = 72738 MBM; Pl. 29/7

f. inedit

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din inventarul funerar al necropolei identificată în anul 1983.

c. Veriga cercelului din fir de argint a rămas deschisă la capete. O sferă din argint a fost fixată pe verigă cu ajutorul firului filigranat. Un cerc median, dintr-o bandă îngustă, constituie elementul important al

the sphere consists in impressions in relief executed on silver sheet.

d. Dv = 2.2 cm; Ds = 1.3 cm. Pl. 29/2; Ni 72759 MMB.

e. 12th century.

f.

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Item found in the funerary inventory of the necropolis in 1980.

c. The piece is deteriorated, but it is typologically identical to the one described above.

d. Pl. 29/3; Ni 72779 MMB.

e. 13th century.

f.

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel found in the funerary inventory of the necropolis from Cuptoare – Sfogea in 1986.

c. Golden silver fragmentary piece. The earring link, which had been broken, had two moulded spheres made of golden silver fixed on it. They are fixed on the link with the help of a wire in filigree carefully wrapped on each side of the spheres. The decoration of the spheres was achieved with a wire in filigree longitudinally disposed, on their middle, and shaped like eyes that surrounds the four orifices in the body of spheres disposed in two registers.

d. Dv = 5 cm; Ds = 1.3 cm; W = 8.5 g.

e. 13th century; Ni = 72738 MMB; Pl. 29/7

f. novel

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Item from the funerary inventory of the necropolis identified in 1983.

c. The earring link made of silver wire remained opened at its ends. A silver sphere was fixed on the link with the help of the wire in filigree. A median circle of a narrow band constitutes the important element of the

sferei, deoarece de al au fost fixate de o parte şi de alta câte patru cercuri pe fiecare semisferă, realizându-se în felul acesta sfera. Un decor din granulații dispus în interiorul gol al cercelului, cât şi pe meridianul central întregeşte decorul unei piese deosebite.

d. Dv = 3,3 cm; Ds = 1,4 cm.

e. s. XIII; Ni 72772 MBM; Pl.29/9.

f. Uzum, 1987, p. 298, fig. 4.

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei din anul 1983.

c. Veriga cercelului are o formă ovală alungită, deschisă la capete, unul din capete fiind ascuțit iar celălalt se termină cu o urechiuşă rotundă. Este confecționată dintr-un fir rotund de argint. Două sfere turnate au fost fixate pe verigă cu fir filigranat, înfăşurat în jurul lor. Un decor cu astragal se află după firul filigranat de sub prima sferă. Decorul sferelor este compus din cercuri în relief, dispuse în registru paralele.

d. Dv = 3,8/2,8 cm; Ds = 1,1 cm; Tl 750‰

e. s. XIII; Ni = 72775 MBM; Pl. 29/6.

f. Uzum, 1987, p. 248-249, fig. 4.

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa reprezintă perechea cercelului descris mai sus, provenind aşadar din inventarul funerar al M_{252} din anul 1981 de la Cuptoare.

c. Veriga cercelului, uşor deteriorată la capete, a fost confecționată dintr-un fir rotund de argint. Două sfere turnate, decorate cu cerculeţe în relief, au fost fixate pe veriga cu fir filigranat. Un decor cu astragal se află sub prima sferă.

d. Dv = 3,4/3 cm; Ds = 1,2 cm; Tl 750‰

e. s. XIII; Ni = 72776 MBM; Pl. 29/5

f. Uzum, 1987, p. 248-249, fig. 4.

Cercel globular

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

sphere because four circles were fixed on it on each side on each semisphere obtaining a sphere. A decoration of granulation disposed inside the empty earring, as well as on the central meridian completes the decoration of a special piece.

d. Dv = 3.3 cm; Ds = 1.4 cm.

e. 13th century; Ni 72772 MMB; Pl.29/9.

f. Uzum, 1987, p. 298, fig. 4.

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item was found in the funerary inventory of the necropolis in 1983.

c. The earring link has an elongated oval shape, opened at its ends. One of the ends is pointed, and the other ends with a round small ear. It is made of a roud silver wire. Two moulded spheres were fixed on the link with a wire in filigree wrapped around them. A decoration with astragal is under the wire in filigree of the first sphere. The decoration of the spheres is composed of circles in relief disposed parallely in register.

d. Dv = 3.8/2.8 cm; Ds = 1.1 cm; Tl 750‰

e. 13th century; Ni = 72775 MMB; Pl. 29/6.

f. Uzum, 1987, p. 248-249, fig. 4.

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item represents the pair of the earring described above belonging to the funerary inventory of G_{252} in 1981 at Cuptoare.

c. The earring link, slightly deteriorated at its ends, was manufactured of a round sliver wire. Two moulded spheres, decorated with small circles in relief, were fixed on the link with a wire in filigree. A decoration with astragals is under the first sphere.

d. Dv = 3.4/3 cm; Ds = 1.2 cm; Tl 750‰

e. 13th century; Ni = 72776 MMB; Pl. 29/5

f. Uzum, 1987, p. 248-249, fig. 4.

Globular earring

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Podoabă din inventarul funerar al necropolei descoperită în anul 1980.

c. Cercel globular din bronz ce are veriga rotundă deschisă la capete. O sferă realizată dintr-o foiță a fost fixată pe verigă cu o sârmă dispusă de o parte şi de alta a ei. Decorul sferei s-a făcut cu impresiuni în relief.

d. Dv = 2,7 cm; Ds = 1,4 cm; Ni = 72787 MBM; Pl. 29/8.

e. s. XIII

f. Uzum, 1987, p. 248-249, fig. 4.

4. Cercei cu astragali

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Descoperire făcută în anul 1977 în necropola de pe dealul Sfogea.

c. Cercel din argint deschis la capete. A fost folosit un fir, rotund în secțiune, pentru realizarea verigii circulare a cercelului, iar în apropierea unuia din capetele acestuia s-a aplicat o montură din 6 granule, dispuse sub forma unei rozete. De o parte şi de cealaltă a monturii s-a folosit fir filigranat.

d. Dv = 2,6 cm; Dm = 0,8 cm;. Pl. 28/1; Ni 72763 MBM.

e. s. XII.

f. Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei identificat în anul 1984.

c. Cercel din argint dintr-un fir rotund de 2 mm grosime, îndoit circular şi deschis la capete. S-a montat pe acest fir un ornament în forma unui brâu rotund, compus din 6 granule, fixate de o parte şi de cealaltă cu un fir filigranat.

d. Dv = 2,6 cm; Dn = 0,8 cm; G = 3,32 gr. Tl 750‰.

e. s. XIII; Ni 72723 MBM; Pl. 28/2.

f. Uzum, 1987, p. 296; Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

b. Item from the funerary inventory of the necropolis discovered in 1980.

c. Globular bronze earring that has a round link opened at its ends. A sphere manufactured of a sheet was fixed on the link with a wire disposed on each side of it. The decoration of the sphere was with impressions in relief.

d. Dv = 2.7 cm; Ds = 1.4 cm; Ni = 72787 MMB; Pl. 29/8.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 248-249, fig. 4.

4. Earrings with astragals

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Discovery from 1977 in the necropolis on the Sfogea hill.

c. Silver earring opened at its ends. A round wire was used to achieve a circular link of the earring. A setting of six granules disposed as a rosette was applied close to one end. A wire in filigree was used on each side of the seting.

d. Dv = 2.6 cm; Dm = 0.8 cm; Pl. 28/1; Ni 72763 MMB.

e. 12th century.

f. Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It belongs to the funerary inventory of the necropolis identified in 1984.

c. Silver earring made of a round wire of 2 mm in thickness which is circularly bent and has opened ends. A round belt-shaped ornament composed of six granules fixed on each side of the wire with a wire in filigree was mounted on this wire.

d. Dv = 2.6 cm; Dn = 0.8 cm; W = 3.32 gr. Tl 750‰.

e. 13th century; Ni 72723 MMB; Pl. 28/2.

f. Uzum, 1987, p. 296; Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul unui mormânt descoperit în anul 1983.

c. Cercel cu verigă rotundă, realizată dintr-un fir de argint subțire, având capetele deschise. La unul din capetele verigii s-a montat ornamentul de formă circulară, compus din granule de argint turnate şi fixat printr-un fir de argint.

d. Dv = 3,4 cm; Dm = 0,8 cm; G = 4,81 gr. Tl 700‰.

e. s. XIII; Ni 72773 MBM; Pl. 28/4.

f. Uzum, 1987, p. 296; Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c.Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Provine din inventarul funerar al necropolei din anul 1979.

c. S-a păstrat doar veriga din sârmă de bronz a cercelului şi firele filigranate, care au susținut montura.

d. Dv = 3,7 cm; Ni 72786 MBM; Pl. 28/5.

e. s. XIII;

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Veriga cercelului, uşor deformată, a fost realizată dintr-un fir de argint, fiind deschisă la capete. Ornamentul de formă circulară, compus din şase granule turnate, a fost fixat cu fir filigranat prins de o parte şi de cealaltă.

d. Dv = 2,8 cm; Dm = 0,8 cm; Ni 72778 MBM; Pl. 28/6.

e. s. XIII;

f. Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Cercel cu astragal ce provine din inventarul necropolei.

c. Veriga inelului a fost realizată dintr-

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item was found in the inventory of a grave discovered in 1983.

c. Earring with round link made of a thin silver wire with opened ends. A circular ornament composed of silver moulded granules was mounted at one of the link ends. It was fixed with a silver wire.

d. Dv = 3.4 cm; Dm = 0.8 cm; W = 4.81 gr. Tl 700‰.

e. 13th century; Ni 72773 MMB; Pl. 28/4.

f. Uzum, 1987, p. 296; Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. It was found in the funerary inventory of the necopolis in 1979.

c. Only the link made of bronze wire of the earring and the wires in filigree, which sustained the setting, were preserved.

d. Dv = 3.7 cm; Ni 72786 MMB; Pl. 28/5.

e. 13th century;

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item was found in the funerary inventory of the necropolis.

c. The earring link, slightly deformed, was made of a silver wire having opened ends. The circular ornament, composed of six moulded granules, was fixed with a wire in filigree attached on each side.

d. Dv = 2.8 cm; Dm = 0.8 cm; Ni 72778 MMB; Pl. 28/6.

e. 13th century;

f. Țeicu, 1998, p. 160, fig. 42

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Earring with astragal that belongs to the necropolis inventory.

c. The ring link was made of a round thin wire with opened ends. A simple setting of a row of granules circularly disposed, was

un fir rotund, subțire, rămânând deschisă la capete. O montură simplă, dintr-un şir de granule dispuse circular, a fost fixată pe unul din capetele verigii cu ajutorul unui fir filigranat.

d. Dv = 2,4 cm; Dm = 1 cm; Ni 72770 MBM; Pl. 28/7.

e. s. XIII;

f.

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei.

c. Veriga cercelului a fost lucrată dintr-o sârmă subțire şi rotundă în secțiune. Pe unul din capetele deschise ale platbandei s-a montat un decor circular din şase granule.

d. Dv = 2,2 cm; Dm = 0,5 cm; Ni 72760 MBM; Pl. 28/8.

e. s. XIII;

f.

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa din inventarul funerar al necropolei.

c. Veriga inelului confecționată dintr-o sârmă rotundă şi subțire. Pe unul din capetele deschise s-a aplicat o montură din şase granulații circulare, fixate pe fir filigranat.

d. Dv = 2,6cm; Dm = 0,8 cm; Ni 72769 MBM; Pl. 28/9.

e. s. XIII;

f.

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Cercel cu o verigă rotundă, dintr-o bară de argint deschisă la capete. O montură dublă din două şiruri de ornamente circulare, făcute fiecare din câte şase granule turnate de argint, a fost fixată pe unul din capetele deschise ale verigii cercelului. Un fir filigranat se află dispus între cele două ornamente circulare, cât şi de o parte şi de alta a lor.

fixed on one end of the link with the help of a wire in filigree.

d. Dv = 2.4 cm; Dm = 1 cm; Ni 72770 MMB; Pl. 28/7.

e. 13th century;

f.

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Item from the funerary inventory of the necropolis.

c. The earring link was made of a thin round wire. On one of the opened ends of the flat band there was mounted a circular decoration of six granules.

d. Dv = 2.2 cm; Dm = 0.5 cm; Ni 72760 MMB; Pl. 28/8.

e. 13th century;

f.

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Item from the funerary inventory of the necropolis.

c. The earring link was made of a thin round wire. On one of the opened ends, there was fixed a setting of six circular granulations set with a wire in filigree.

d. Dv = 2.6cm; Dm = 0.8 cm; Ni 72769 MMB; Pl. 28/9.

e. 13th century;

f.

Earring ith astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Item from the funerary inventory of the necropolis.

c. Earring with a round link made of a silver bar with opened ends. A double setting of two rows of circular ornaments, each of them made of six moulded silver granules, was fixed on one of the opened ends of the earring link. A wire in filigree is disposed between the two circular ornaments, as well as on each side of them.

d. Dv = 4 cm; Dm = 1 cm; W = 8.51 gr; Ni 72781 MMB; Pl. 28/13.

e. 13th century;

d. Dv = 4 cm; Dm = 1 cm; G = 8,51 gr; Ni 72781 MBM; Pl. 28/13.

e. s. XIII;

f. Uzum, 1987, p. 296; Ţeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al unui mormânt cercetat în anul 1984.

c. Cercel cu verigă rotundă şi subţire de 2 mm, realizată dintr-un fir de argint, deschis fiind la capete. O montură dublă de două şiruri de ornamente rotunde, formate fiecare de câte şase granule turnate, a fost fixată pe unul din capetele barei. Cele două ornamente sunt fixate cu fir filigranat.

d. Dv = 3,7cm; Dm = 0,8 cm; Tl 750‰; Ni 72757 MBM; Pl. 28/11.

e. s. XIII;

f. Uzum, 1987, p. 296; Ţeicu, 1998, p. 160, fig. 42

Cercel cu astragal

a. Cuptoare, c.Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al unui mormânt cercetat în anul 1983.

c. Veriga cercelului a fost lucrată dintr-o tijă subţire placată cu argint, circulară în secţiune, ce a rămas deschisă la capete. Două şiruri de granulaţii montate paralel se află pe unul din capetele deschise ale verigii. Un fir filigranat fixează această montură.

d. Dv = 3,3 cm; Dm = 1 cm; Ni 72762 MBM; Pl. 28/12.

e. s. XIII;

f.

Cercel cu astragal

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al mormântului 44 de la Gornea-*Căunița de Sus*.

c. Cercelul are o verigă dintr-un fir rotund, rămasă deschisă la capete. Un ornament rotund, compus din şase granule turnate, a fost fixat nu departe de unul din capetele verigii.

d. Dv = 2,2cm; Ni 72796 MBM; Pl. 28/3.

f. Uzum, 1987, p. 296; Ţeicu, 1998, p. 160, fig. 42.

Earring with astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item was found in the funerary inventory of a grave investigated in 1984.

c. Earring with a round thin link of 2 mm, made of silver wire with opened ends. A double setting of two rows of round ornaments, each formed of six moulded granules, was fixed on one of the bar ends. The two ornaments are fixed with a wire in filigree.

d. Dv = 3.7 cm; Dm = 0.8 cm; Tl 750‰; Ni 72757 MMB; Pl. 28/11.

e. 13th century;

f. Uzum, 1987, p. 296; Ţeicu, 1998, p. 160, fig. 42

Earring ith astragal

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item was found in the funerary inventory of a grave investigated in 1983.

c. The earring link was made of a thin circular tube plated with silver that remained with opened ends. Two rows of granulation mounted parallelly are on one of the opened ends of the link. A wire in filigree fixes this setting.

d. Dv = 3.3 cm; Dm = 1 cm; Ni 72762 MMB; Pl. 28/12.

e. 13th century;

f.

Earring with astragal

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. Item from the funerary inventory of the grave 44 from Gornea-*Căunița de Sus*.

c. The earring has a link made of a round wire with opened ends. A round ornament composed of six moulded granules, was fixed not very far by one of the link ends.

d. Dv = 2.2 cm; Ni 72796 MMB; Pl. 28/3.

e. Second half of 12th century-beginning of 13th century.

f. Ţeicu, 1996, p. 88, fig. 51.

e. 2j.s. XII – înc. s. XIII.

f. Țeicu, 1996, p. 88, fig. 51.

Cercel cu astragal

a. Şopotu Vechi, c.Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al mormântului 30, din necropola de pe dealul Mârvila.

c. Veriga rotundă a inelului a fost realizată dintr-un fir subțire din argint, având capetele deschise. Ornamentul circular, dispus pe unul din capetele verigii, constă din două brâuri de granulație, fixate una lângă cealaltă printr-un fir filigranat ce înfăşoară veriga.

d. Dv = 3,5cm; Ni 74612 MBM.

e. sf. s. XII – pr.j. sec. XIII.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 16/2; 17b

Cercel cu astragal

a. Şopotu Vechi, c.Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa din inventarul funerar al mormântului 33 din necropola de pe dealul Mârvila.

c. Veriga inelului a fost realizată dintr-un fir de argint, fiind deschisă la capete. Ornamentul circular, compus din şase granule turnate, a fost fixat pe unul din capetele deschise ale podoabei cu fir filigranat. Acelaşi capăt al verigii este închis un mic ornament granulat realizat în aceeaşi tehnică. Ni 74610MBM.

d. Dv = 2,8cm; G = 3,1 gr.

e. sf. s. XII i. s. XIII.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 16/2; 17b

Cercel cu astragal

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa din inventarul funerar al mormântului 27 din necropolă.

c. Veriga inelului realizată dintr-o sârmă rotundă placată cu argint de 3 mm a rămas deschisă la capete. Ornamentul rotund, format din şase granule turnate, a fost fixat pe unul din capetele deschise ale verigii..

d. Dv = 3,8 cm; Ni 72806 MBM; Pl. 28/10.

Earring with astragal

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. The item comes from the funerary inventory of the grave 30, of the necropolis on the Mârvila hill.

c. The round link of the ring was made of a thin silver wire with opened ends. The circular ornament, disposed on one of the link ends, consists in two girdles of granulation, fixed one near the other through a wire in filigree that wrapped the link.

d. Dv = 3.5cm; Ni 74612 MMB.

e. end of 12th century-beginning of 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 16/2; 17b

Earring with astragal

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Jewel from the funerary inventory of the grave 33 of the necropolis on the Mârvila hill.

c.The ring link was made of a silver wire with opened ends. The circular ornament composed of six moulded granules was fixed on one of the opened ends of the jewel with a wire in filigree. The same end of the link is losed with a small granuled ornament manufactured in the same technique. Ni 74610 MMB.

d. Dv = 2.8 cm; W = 3.1 gr.

e. end of 12th century-beginning of 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 16/2; 17b

Earring with astragal

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Piece from the funerary inventory of the grave 27 of the necropolis.

c. The link of the ring is made of a round wire plated with silver of 3 mm remained opened at its ends. The round ornament formed of six moulded granules was fixed on one of the opened ends of the link.

d. Dv = 3.8 cm; Ni 72806 MMB; Pl. 28/10.

e. sf. sec. XII – înc. sec. XIII.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 15/16.

IV. DIADEME

Diademă

a. Arača, o. Novi Bečaj, Serbia.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Aplică din argint de formă dreptunghiulară, ce are o protuberanță semisferică în mijloc, iar la colțuri avea patru orificii de prindere.

d. 3,2/1,9 cm

e. s. XIII.

f. Stanojev, 2004, p. 60, pl. VI/81

Diademă fragmentară

a. Caransebeş, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă descoperită în necropola de la Caransebeş-*Măhala*.

c. Plăcuță de argint de formă dreptunghiulară ce are în mijloc o protuberanță de formă semisferică şi patru orificii mici pentru fixare.

d. 0,9/0,6 cm

e. s. XIII.

f. Iaroslavschi, 1971, p. 359

Diademă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei de la Cuptoare-Sfogea.

c. Podoaba a fost compusă din cel puțin opt aplici din argint placate cu aur, ce erau reunite pe o bucată de pânză ori de piele, care era purtată pe frunte. Aplicele aveau o formă dreptunghiulară, realizate prin presare dintr-o foaie subțire din argint. Două protuberanțe semisferice ocupau aproape complet câmpul aplicii. Mici inciziuni, foarte probabil pentru prindere, marcau perimetrul piesei. Pl. 33/4; Ni 72754 MBM.

d. L = 2,12 cm; l = 1,31 cm; Dp = 0,7 cm.

e. s. XIII.

f. Uzum, 1987, p. 292; fig. 2.

e. end of 12th century-beginning of 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 28, fig. 15/16.

IV. DIADEMS

Diadem

a. Arača, o. Novi Bečaj, Serbia.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. Rectangular silver plate having a semispherical protuberance in the middle, and four fixing orifices in its corners.

d. 3.2/1.9 cm

e. 13th century.

f. Stanjev, 2004, p. 60, pl. VI/81

Fragmentary diadem

a. Caransebeş, Caraş-Severin County, Romania.

b. Object discovered in the necropolis from Caransebeş-*Măhala*.

c. Rectangular silver plate that has a semispherical protuberance in the middle and four small fixing orrifices.

d. 0.9/0.6 cm

e. 13th century.

f. Iaroslavschi, 1971, p. 359

Diadem

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin county, Romania.

b. Object from the funerary inventory of the necropolis from Cuptoare-Sfogea.

c. The item was formed of at least eight silver plates plated with gold, that were tied on a piece of fabric or of leather for being worn on forehead. The plates were rectangular. They were worked out by pressing a thin silver sheet. Two semispherical protuberances were occupying almost completely the plate field. Small incisions, very probably made for fixing, were marking the ewel perimeter. Pl. 33/4; Ni 72754 MMB.

d. L = 2.12 cm; w = 1.31 cm; Dp = 0.7 cm.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 292; fig. 2.

Diademă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei.

c. Podoaba cuprinde un număr de 16 aplici din argint ce erau cusute prin orificiile de prindere pe o bucată de piele ori pânză. Aplicele erau placate cu aur, fiind lucrate prin presare în matrițe în forma unor plăcuțe dreptunghiulare decorate cu două protuberanțe în relief. Întreg registrul decorativ era înscris într-un format dreptunghiular marcat prin puncte în relief. Pl. 33/3; Ni 72750 MBM; 72751 MBM

d. L = 2,26 cm; l = 1,481 cm; g = 5,50 gr.

e. s. XIII.

f. Uzum, 1987, p. 292; fig. 2.

Diademă

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al mormântului 255 din necropola de la Cuptoare-*Sfogea*.

c. Podoaba a mai păstrat un număr de 5 aplici de formă pătrată. Aplica era realizată prin presare dintr-o foiță de argint, fiind decorată cu o protuberanță semisferică. Patru orificii cu rosturi de fixare se găseau pe marginile fiecărei aplici. Pl. 33/1; Ni 72753 MBM.

d. L = 0,94/0,94 cm; l = 1,481 cm; g = 5,50 gr; Tl = 750‰.

e. s. XIII.

f. Uzum, 1987, p. 292; fig. 2.

Diademă

a. Dobrica, o. Vršac, Serbia

b. Piesa provine alături de cei doi cercei şi inele dintr-o descoperire întâmplătoare din 1923.

c. Diadema este compusă din 13 corpuri globulare, lucrate din fir de argint, legate între ele pe orizontală. Un lănțișor ce are la capăt un corp prismatic atârnă la fiecare structură globulară a diademei.

d. L = 6c m; G = 3,5 gr.

e. pr.j. s. XIII.

Diadem

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Jewel belonging o the funerary inventory of the necropolis.

c. The diadem contains 16 silver plates that were sewn through the fixing orifices on a piece of fabric or of leather. The plates were plated with gold. They were worked out by pressing in moulds shaped like rectangular plates decorated with two protuberaces in relief. The whole decorative register was inscribed in a rectangular frame marked through points in relief. Pl. 33/3; Ni 72750 MMB; 72751 MMB.

d. L = 2.26 cm; w = 1.481 cm; W = 5.50 gr.

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 292; fig. 2.

Diadem

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. Object from the funerary inventory of the grave 255 of the necropolis from Cuptoare-*Sfogea*.

c. The item preserved a number of five square plates. The plate was made by pressing a silver sheet. It was decorated with a semispherical protuberance. Four orifices for fixing were on the edges of each plate. Pl. 33/1; Ni 72753 MMB.

d. L = 0.94/0.94 cm; w = 1.481 cm; W= 5.50 gr; Tl = 750‰..

e. 13th century.

f. Uzum, 1987, p. 292; fig. 2.

Diadem

a. Dobrica, o. Vršac, Serbia.

b. The item was found, beside the two earrings and rings, in a fortuitous discovery in 1923.

c. The diadem consists of thirteen globular pieces worked out in filigree, tied among them horizontally. A little chain ended with a prismatic piece is suspended by each globular structure of the diadem.

d. L= 6 cm; W = 3.5 gr.

e. First half of the 13th century.

f. Čorović-Ljubinković, 1950, p. 250-252; Milošević, 1990, p. 176, fig. 294.

Diademă

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din tezaur.

c. Piesă din argint lucrată în tehnica „au repoussé" cu motive florale şi zoomorfe. Placa are o bază dreptunghiulară cu dimensiunile de 4,1cm/2,8 cm, pe care se sprijină o turlă semisferică, pe care la rându-i s-a aşezat una mai mică, piesa fiind aşadar realizată structural şi decorativ în trei registre. Doi păuni într-o reprezentare sveltă se află redaţi la baza plăcuţei, în timp ce turlele sunt redate sub forma unor linii de granulaţii. Pl. 34; Ni 72746 MBM.

d. H = 5,6 cm; l = 4,02 cm.

e. s. XIV.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diademă

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din tezaur.

c. Podoaba din argint identică tipologic şi ornamental cu piesa descrisă mai sus. Pl. 34; Ni 72747 MBM.

d. H = 5,74 cm; l = 4,09 cm.

e. s. XIV.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diademă

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din tezaur.

c. Podoaba identic tipologic şi ornamental cu piesele descrise mai înainte, uşor distrusă în registrul superior. Pl. 33; Ni 72744 MBM.

d. H = 5,5 cm; l = 4,1 cm.

e. s. XIV.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diademă

a. Macovişte, c. Ciuchici, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din tezaur.

c. Podoabă lucrată în tehnica „au repoussé", cu decor zoomorf şi geometric

f.Čorović-Ljubinković, 1950, p. 250-252; Milošević, 1990, p. 176, fig. 294.

Diadem

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. Silver jewel worked out in the technique „au repoussé" with floral and zoomorphic motifs. The plate has a rectangular base with the dimensions of 4.1cm/2.8 cm, on which a semispherical tower is leaning, on which at its turn is leaning a smaller one. So, the piece is structurally and decoratively achieved in three registers. Two peacocks in a harmonious representation are represented at the plate base while the towers are represented as lines of granulation. Pl. 34; Ni 72746 MMB.

d. H = 5.6 cm; w = 4.02 cm.

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diadem

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. The silver jewel is typologically and ornamentally identical to the piece described above. Pl. 34; Ni 72747 MMB.

d. H = 5.74 cm; w = 4.09 cm.

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diadem

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. The item is typologically and ornamentally identical to the pieces described above, slightly destroyed in the superior register. Pl. 33; Ni 72744 MMB.

d. H = 5.5 cm; w = 4.1 cm.

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diadem

a. Macovişte, commune of Ciuchici, Caraş-Severin County, Romania.

b. Treasure object.

c. Item worked out in the technique „au repoussé", with zoomorphic and geometrical

asemănător întrutotul cu piesele anterioare ale tezaurului. Pl. 34; Ni 72745 MBM.

d. H = 5,72 cm; l = 4,04 cm.

e. s. XIV.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diademă

a. Nicolinț, c. Răcăşdia, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei de la Nicolinț- *Râpa Roşie*.

c. Podoaba purtată pe frunte cuprinde un grup de 12 aplici, ce erau reunite pe o țesătură printr-un fir subțire de argint. Aplicele aveau o formă dreptunghiulară şi erau decorate cu trei protuberanțe semisferice. Mici incizii, ce străpungeau foița din care era presată aplica, demarcau atât perimetrul acesteia cât şi spațiile dintre protuberanțe; Alte patru aplici aveau doar două protuberanțe. Pl. 33/5,6; Ni 74661 MBM.

d. 2,8/1,3 cm; 2,9/1,3 cm.

e. s. XIII.

f. Radu, Țeicu, 2003, p. 314, fig. 5.

Diademă

a. Şopotu Vechi, c. Dalboşeț, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoabă din inventarul funerar al necropolei de la Şopotu Vechi - Mârvilă.

c. Piesă fragmentară ce făcea parte dintr-o podoabă cu mai multe asemenea aplici. Nu se poate preciza dacă avea două sau trei protuberanțe.

d. L = 1,7 cm; l = 1,4 cm.

e. s. XIII.

f. Țeicu, 2003, p. 32.

V. COLANE

Colan din bronz

a. Beba Veche, j. Timiş, România.

b. Colanul împreună cu 12 aplice cu pandantiv provin din inventarul unui mormânt descoperit întâmplător din anul 1966.

c. Colanul a fost realizat prin răsucirea a patru fire din bronz, care formează la unul din capete o buclă, iar la celălalt capăt un cârlig.

decoration entirely similar to the subsequent pieces of the treasure. Pl. 34; Ni 72745 MMB.

d. H = 5.72 cm; w = 4.04 cm.

e. 14th century.

f. Uzum, 1988, p. 515; fig. 5.

Diadem

a. Nicolinț, commune of Răcăşdia, Caraş-Severin County, Romania.

b. Object from the funerary inventory of the necropolis from Nicolinț- *Râpa Roşie*.

c. Item worn on forehead comprising a group of twelve plates that were tied on a cloth with a thin silver wire. The plates were rectangular and they were decorated with three semispherical protuberances. Small incisions that were penetrating the sheet of which the plate was pressed, delimited both its perimeter and the spaces among protuberances. Other four plates had just two protuberances. Pl. 33/5,6; Ni 74661 MMB.

d. 2.8/1.3 cm; 2.9/1.3 cm.

e. 13th century.

f. Radu, Țeicu, 2003, p. 314, fig. 5.

Diadem

a. Şopotu Vechi, commune of Dalboşeț, Caraş-Severin county, Romania.

b. Item belonging to the funerary inventory of the necropolis from Şopotu Vechi - Mârvilă.

c. Fragmentary piece that had belonged to a jewel with several such plates. We can not specify whether they had two or three protuberances.

d. L = 1.7 cm; w = 1.4 cm.

e. 13th century.

f. Țeicu, 2003, p. 32.

V. TORQUES

Bronze torques

a. Beba Veche, Timiş county, Romania.

b. The torques with twelve plates with pendant belongs to the inventory of a grave fortuitously discovered in 1966.

c. The torques was made by twisting four bronze wires that form a loop at one end, and at the other end a hook.

d. D = 16,9 cm; Pl. 35/2

e. s. X-XI.

f. Tănase, Gáll, 2000, p. 555, pl. I

Colan din bronz

a. Botoš, o. Zrenjanin, Serbia.

b. Colanul provine dintr-o colecție particulară L. Nikolić.

c. Colanul a fost confecționat prin torsiunea foarte strânsă a două fire de bronz, care au capetele deschise şi terminate sub forma unei bucle rotunjite.

d.

e. s. X

f. Stanojev, 1989, p.380,fig. 162.

Colan din bronz

a. Dudeştii Vechi, j. Timiş, România.

b. Piesă din inventarul funerar al necropolei.

c. Colanul a fost lucrat din patru fire răsucite, deschise la capete.

d. Pl. 35/3.

e. s. XI.

f. Bejan et alii, 2005, p. 32, fig. 3/3.

Colan

a. Hodoni, j. Timiş, România.

b. Piesă din inventarul mormântului M_{14}.

c. Colanul a fost lucrat din două fire răsucite, care la capete se termină sub formă de cârlig şi buclă pentru închidere.

d. Pl. 35/1.

e. s. XI.

f. Draşovean, Țeicu, Munteanu, 1996, p. 36, fig. LXI.

d. D = 16.9 cm; Pl. 35/2.

e. 10th -11th centuries.

f. Tănase, Gáll, 2000, p. 555, pl. I

Bronze torques

a. Botoš, o. Zrenjanin, Serbia.

b. The torques comes from the particular collection of L. Nikolić.

c. the torques was manufactured by very tightly stranding of two bronze wires that have opened ends shaped as rounded loops.

d.

e. 10th century.

f. Stanojev, 1989, p.380, fig. 162.

Bronze torques

a. Dudeştii Vechi, Timiş county, Romania.

b. Piece from the funerary inventory of the necropolis.

c. The torques was worked out from four twisted wires with opened ends.

d. Pl. 35/3.

e. 11th century.

f. Bejan et alii, 2005, p. 32, fig. 3/3.

Torques

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. Piece from the inventory of the grave G_{14}.

c. The torques was worked out from two twisted wires which have hook-and-loop fastener.

d. Pl. 35/1.

e. 11th century.

f. Draşovean, Țeicu, Munteanu, 1996, p. 36, fig. LXI.

VI. MĂRGELE

Şirag de mărgele

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Podoaba este realizată prin asocierea unor mărgele din sticlă şi din lut, de mărimi diferite. Mărgelele din sticlă sunt de nuanță verde, având forma unui trunchi cilindric.

VI. BEADS

Necklace of beads

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The item belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. The jewelry is made of glass and clay beads of different sizes. The glass beads are green, and they are shaped like a cylindrical

Piese din ceramică de nuanță neagră sunt decorate cu o angobă de culoare galbenă.

d.

e. 2js. XII-XIII; Ni = 72832 MBM.

f.

Şirag de mărgele

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Şirag format din mărgele din lut de nuanță brună, decorat cu angobă de culoare galbenă şi albă.

d.

e. 2js. XII-XIII; Ni = 72862 MBM.

f.

Şirag de mărgele

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al mormintelor.

c. Şiragul este compus din mărgele din sticlă neagră de formă cilindrică, între care au fost intercalate opt mărgele din sticlă roşie, verde şi albă.

d.

e. s. XII-XIII; Ni = 74641 MBM.

f.

Şirag de mărgele

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba provine din inventarul funerar al necropolei.

c. Şirag de mărgele din lut de nuanță brună, decorate cu angobă de culoare galbenă şi uneori verde. Piesa are o formă cilindrică, scurtă, între ele fiind scoici.

d.

e. s. XII-XIII; Ni = 72825MBM.

f.

Şirag de mărgele

a. Cuptoare, c. Cornea, j. Caraş-Severin, România.

b. Piesa provine din inventarul funerar al necropolei.

trunk. Pieces of black ceramics are decorated with a yellow engobe.

d.

e. Second half of 12th century – 13th century; Ni = 72832 MMB.

f.

Necklace of beads

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. Necklace of brown clay beads decorated with yellow and white engobe.

d.

e. Second half of 12th century – 13th century; Ni = 72862 MMB.

f.

Necklace of beads

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the graves.

c. The necklace is composed of cylindrical black glass beads among which there were inserted eight beads of red, green and white glass.

d.

e. Second half of 12th century – 13th century; Ni = 74641 MMB.

f.

Necklace of beads

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. Necklace of brown clay beads decorated with yellow and sometimes green engobe. The piece is short and cylindrical. There are shells among the beads.

d.

e.12th – 13th centuries; Ni = 72825MMB.

f.

Necklace of beads

a. Cuptoare, commune of Cornea, Caraş-Severin County, Romania.

b. The necklace was found in the funerary inventory of the necropolis.

c. Podoaba incompletă de la care s-a recuperat mărgelele din sticlă albastră ce au o formă cilindrică, corpul fiind mult bombat şi decorat cu caneluri verticale, alte mărgele de formă cilindrică asociate în şirag sunt din lut şi sunt decorate cu angobă galbenă.

d.

e. s. XII-XIII; Ni = 72826 MBM.

f.

Şirag de mărgele

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Şiragul de mărgele provine din inventarul funerar al necropolei de la *Căuniţa de Sus*.

c. Şiragul are lungimea de 77 cm şi este compus din mărgele foarte mici de formă cilindrică, rotunjită la capete. Piesele au nuanța albă, albastră, neagră şi roşie şi sunt din pastă sticloasă.

d. Ni = 72845 MBM.

e.

f.

Şirag de mărgele

a. Gornea, c. Sichievița, j. Caraş-Severin, România.

b. Podoaba găsită în necropola de la *Căuniţa de Sus*.

c. Şirag de mărgele din sticlă de culoare neagră, între care au fost introduse câteva piese de culoare albă şi roşie. Marginea are formă cilindrică.

d. Ni = 72840 MBM; Pl. 36/3.

e. 2js. XII

f.

c. The incomplete jewel, from which cylindrical blue glass beads were recuperated. The bead has a curved trunk decorated with vertical grooves. Other cylindrical beads from the necklace are mad of clay and they are decorated with yellow engobe.

d.

e. 12th – 13th centuries; Ni 72826 MMB.

f.

Necklace of beads

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. The necklace of beads belongs to the funerary inventory of the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. The ecklace is 77 cm in length. It is composed of very mall cylindrical beads which are rounded at their ends. The pieces are white, blue, black and red and they are made of glassy paste.

d. Ni = 72845 MMB.

e.

f.

Necklace of beads

a. Gornea, commune of Sichievița, Caraş-Severin County, Romania.

b. The jewel was found in the necropolis from *Căuniţa de Sus*.

c. Necklace of black glass beads among which ther were introduced few white and red pieces. The margin is cylindrical.

d. Ni = 72840 MMB; Pl. 36/3

e. second half of the 12th century.

f.

VII. APLICI CU PANDANTIVI

Aplică cu pandantiv

a. Banatski Despotovac (Ernestháza), o. Zrenjanin, Serbia.

b. Piesa provine dintr-o colecție particulară.

c. Aplica din argint are o formă lobată iar pandantivul are formă de frunză cu o protuberență în vârf. Imaginea stilizată a unei bufnițe este realizată pe pandantiv.

VII. PLATES WITH PENDANTS

Plate with pendant

a. Banatski Despotovac (Ernöháza), o. Zrenjanin, Serbia.

b. The item belongs to a private collection.

c. The silver plate is lobe-shaped, and the pendant is leaf-shaped with a protuberance in its peak. The stylized image of an owl is represented on the pendant.

d.

e. s. X.

f. Stanojev, 1989, p. 13, fig. 1,2; Bálint, 1991, p. 219, Taf. XLV/3.

Aplică cu pandantiv

a. Banatsko Arandjelovo, o. Novi Kneževac, Serbia.

b. Piesa provine din inventarul funerar al mormintelor cercetate în anul 1898.

c. Aplică în formă dreptunghiulară în care sunt înscrise trei creneluri, iar pandantivul are forma unei frunze cu trei proeminențe în vârf. Piesa este din argint aurit.

d. 1,61/1,1 cm

e. s. X.

f. Reisner, 1898, p. 190; Kovács, 1992, p. 38; Bálint, 1991, p. 133, Taf. XLII/9 .

Aplică cu pandantiv

a. Beba Veche, j. Timiş, România.

b. Douăsprezece piese, ce provin de la inventarul unui mormânt, au fost descoperite întâmplător împreună cu un colan.

c. Aplica are formă rotundă cu o protuberanță pe la mijloc. Pandantivul are forma unei frunze, pe care este redată o pasăre cu ochii puternic reliefați.

d.

e. s. X.; Pl. 37/5-6.

f. Tănase, Gáll, 2000, p. 555, pl. II.

Aplică cu pandantiv

a. Deta, j. Timiş, România.

b. Descoperire întâmplătoare făcută în 1882.

c. Aplică rotundă cu o protuberanță în mijloc, de care se lega pandantivul în formă de frunză.

d.

e. s. X.; Pl. 37/12.

f. Bálint, 1991, p. 218, Taf. XXXVII/4.

Aplică cu pandantiv

a. Hodoni, j. Timiş, România.

b. Un număr de 13 aplici cu pandantivi au fost găsiți în inventarul funerar al mormântului 14.

c. Aplica are o formă rotundă cu două registre concentrice, iar pandantivul are forma unei frunze cu un bulb în capătul acesteia. Pl. 37/13-16

d.

e. 10th century.

f. Stanojev, 1989, p. 13, fig. 1, 2; Csanad, 1991, p. 219, Taf. XLV/3.

Plate with pendant

a. Banatsko Arandjelovo, o. Novi Kneževac, Serbia.

b. The item belongs to the funerary inventory of the graves investigated in 1898.

c. Three crenels are inscribed in the rectangular plate, and the pendant is shaped like a leaf with three prominences in its peak. The piece is made of golden silver.

d. 1.61/1.1 cm

e. 10th century.

f. Reisner, 1898, p. 190; Kovács, 1992, p. 38; Csanad, 1991, p. 133, Taf XLII/9 .

Plate with pendant

a. Beba Veche, Timiş county, Romania.

b. Twelve pieces, which belong to the inventory of a grave, were fortuitously discovered with a torques.

c. The round plate has a protuberance in the middle. A bird with strongly reliefed eyes is represented on the leaf-shaped pendant.

d.

e. 10th century; Pl. 37/5-6

f. Tănase, Gáll, 2000, p. 555, pl. II.

Plate with pendant

a. Deta, Timiş County, Romania.

b. Fortuitous discovery done in 1882.

c. Round plate with a protuberance in the middle on which the leaf-shaped pendant was fixed.

d.

e. 10th century; Pl. 37/12.

f. Bálint, 1991, p. 218, Taf. XXXVII/4.

Plate with pendant

a. Hodoni, Timiş County, Romania.

b. A number of 13 plates with pendants were found in the funerary inventory of the grave 14.

c. The round plate has two concentrical registers, and the pendant has the shape of a leaf with a bulb at its end. Pl. 37/13-16.

d.

e. s. XI.

f. Draşovean, Ţeicu, Muntean, 1996, p. 36, pl. LXII; Tănase, Gáll, 2000, p. 560.

Aplică cu pandantiv

a. Jazovo, o Čoka, Serbia.

b. Un număr de 12 piese provin din inventarul funerar al mormântului 5.

c. Aplica are o formă rotundă cu o protuberanţă în timp ce pandantivul are forma unei frunze.

d.

e. s. X.

f. Stanojev, 1989, p. 49, fig. 237.

Aplică cu pandantiv

a. Kiszombor, c. Csongrad, Ungaria.

b. Piesa provine din inventarul funerar al unui mormânt.

c. Aplica are o formă rotundă cu o protuberanţă în mijloc, iar pandantivul are forma unei frunze.

d.

e. s. X-XI; Pl. 37/11.

f. Bálint, 1991, p. 234, 236, Taf. XXXVII/24.

Aplică cu pandantiv

a. Timişoara, j. Timiş, România.

b. Piesa ce provin de la inventarul funerar al necropolei.

c. Aplica din bronz are o formă pătrată, decor cu patru protuberanţe, iar pandantivul are formă de frunză cu marginile perlate.

d.

e. s. X.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 164, fig. 8/1.

Aplică cu pandantiv

a. Ţrna Bara, o Novi Knezevac, Serbia.

b. Un lot de 5 piese ce provin din inventarul funerar al necropolei.

c. Piesele sunt lucrate din argint, aplica având o formă pătrată, un decor cu patru protuberanţe, iar pandantivul cu margini perlate are un decor stilizat ce sugerează capul unei bufniţe.

d.

e. s. X; Pl. 37/1-4.

f. Stanojev, 1989, p. 129, fig. 703-707.

d.

e. 11th century

f. Draşovean, Ţeicu, Muntean, 1996, p. 36, pl. LXII; Tănase, Gáll, 2000, p. 560.

Plate with pendant

a. Jazovo, o Čoka, Serbia.

b. A number of twelve pieces come from the funerary inventory of the grave 5.

c. The plate is round with a protuberance while the plate is leaf-shaped.

d.

e. 10th century.

f. Stanojev, 1989, p. 49, fig. 237.

Plate with pendant

a. Kiszombor, c. Csongrad, Ungaria.

b. The object belongs to the funerary inventory of a grave.

c. The plate is round. It has a protuberance in the middle, and the pendant has the shape of a leaf.

d.

e. 10th-11th centuries; Pl. 37/11.

f. Bálint, 1991, p. 234, 236, Taf. XXXVII/24.

Plate with pendant

a. Timişoara, Timiş County, Romania.

b. The object belongs to the funerary inventory of the necropolis.

c. The bronze plate is square. It is decorated with four protuberances, and the pendant is leaf-shaped with pearled edges.

d.

e. 10th century.

f. Rădulescu, Gáll, 2001, p. 164, fig. 8/1.

Plate with pendant

a. Crna Bara, o. Novi Knezevac, Serbia.

b. A lot of five pieces belonging to the funerary inventory of the necropolis.

c. The objects are made of silver. The plate is square. It has a decoration of four protuberances, and the pendant with pearled edges has a stylized decoration that suggests the head of an owl.

d.

e. 10th century; Pl. 37/1-4.

f. Stanojev, 1989, p. 129, fig. 703-707.

Aplică cu pandantiv

a. Vršac, o. Vršac, Serbia

b. Descoperire întâmplătoare din anul 1902.

c. Aplica rotundă cu o protuberanță la mijloc, în timp ce pandantivul are forma unei frunze pe care sunt redați schematizat ochii şi ciocul unei păsări.

d.

e. s. X; Pl. 37/7.

f. Stanojev, 1989, p. 43, fig. 218; Bálint, 1991, p. 129, Taf. XL/24.

Plate with pendant

a. Vršac, o. Vršac, Serbia

b. Fortuitous discovery in 1902.

c. Round plate with a protuberance in the middle while the pendant is leaf-shaped on which the eyes and the beak of a bird are rendered in a schematic manner.

d.

e. 10th century; Pl. 37/7.

f. Stanojev, 1989, p. 43, fig. 218; Bálint, 1991, p. 129, Taf. XL/24.

Lista prescurtărilor bibliografice
List of bibliographical abbreviations

I. Periodice / Journals

AAASH = *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungariae*, Budapesta
Acta MN = *Acta Musei Napocensis*, Cluj-Napoca
AÉ = *Archaeológiai Értesitö*, Budapesta
Arch Közl = *Archeológiai Közlemények*, Budapesta
AM = *Arheologia Medievală*, Reşiţa
Arheologia = *Arheologia,* Sofia
Arh.Mold = *Arheologia Moldovei*, Iaşi
ARBSH = *Academie Roumaine. Bulletin de la Section Historique*, Bucureşti
AnB = *Analele Banatului*, Serie Nouă, Timişoara
CA = *Cercetări arheologice*, Bucureşti
CAH = *Comunicationes archaeologiae Hungariae*, Budapesta
CCCR = *Cronica cercetărilor arheologice din România*, Bucureşti
ESR = *Études slaves et roumaines*, Budapesta
Fol Arch = *Folia archaeologica* = Budapesta
GMB = *Glasnik Muzeja Banata*, Pančevo, Vršac
Glasnik PNUK = *Glasnik prilozi za nauku umetnost i kulturu*, Pančevo
GZMS = *Glasnik Zemalskoj Muzeja*, Sarajevo
IIM = *Izvestia na Istoriceskii Muzei*, Veliko Trnovo
MCA = *Materiale şi Cercetări Arheologice*, Bucureşti
MFMÉ = *A Mora Ferencz Múseum Evkönyve*, Szeeged
PZ = *Praehistorische Zeitschrift*, Berlin
RMV = *Rad Vojevodanskih Muzeja = Rad Muzeja Vojvodina*, Novi Sad
RA = *Revue Archéologique*, Paris
RHC = *Revue d'histoire comparée*, Budapesta
RMM = *Revista Muzeelor şi Monumentelor*, Bucureşti
SCIVA = *Studii şi cercetări de istorie veche şi arheologie*, Bucureşti
SCIA = *Studii şi Cercetări de Istoria Artei*, Bucureşti
Slov Arch = *Slovenska Archeológia*, Bratislava
SV = *Siebenbürgische Vierteljahrschrift*, Sibiu
TRÉT = *Törtenelmi és Régeszeti Ertesitö*, Timişoara
Zbor RVI = *Zbornik Radovo vizantinološ instituta*, Belgrad
Zbor NM = *Zbornik Narodnog Muzeja*, Belgrad

II. Studii / Studies

ATANASOVA, 1997
Atanasova, Svetlana, *Opit za novo tilkuvane na izobrojenieto na dvuglavia opel sarkofaga na ţar Alexandir*, in IIM, XII, 1997, p. 184-194

BABIK, 1975
Babik, Boško, *Kulturno blago Prilepa*, Kruševac, 1975

BÁLINT, 1991
Bálint, Csanád, *Südungarn im 10 Jarhundert*, Budapesta, 1991

BANK, 1975
Bank, Alice, *Quelques problèmes des arts mineurs byzantines au XIVe siècle. Arginterie,* in *Acts du XIVe Congres International des Ètudes Byzantines*, II, Bucureşti, 1975, p. 39-46

BASSA, 1970
Bassa, B., *Şantierul Simeria*, in *MCA*, 9, 1970, p. 225-231

BARAČKI, 1991
Barački, Stanimir; Jovanović, Š.; Uzelac, J.; Bakić, L., *Arheoloski nalazi jugoistočni Banata*, Vršac, 1991

BARAČKI, 1977
Barački, Stanimir, *Jugoistočni Banat u ranom srednem veku*, katalog, Vršac, 1977

BATOVIĆ, 1981 (RED.)
Batović, Sima, *Nakit na tlu sjeverne Dalmacije od prapoviesti do danas Parures dans la Dalmatie su Nord depuis la prehistoire jusqu'a nos jours*, Zadar, 1981; Jurić, R., *Nakit u srednem veku ...*, p. 51-188

BĂLĂCEANU, 1982
Bălăceanu, Maria, *Câteva podoabe medievale din colecţia Muzeului Regiunii Porţilor de Fier*, in, *Drobeta*, 5, 1982, p. 201-205

BĂRCĂCILĂ, 1959
Bărcăcilă, Alexandru, *Monedele podoabele de metal şi fragmentele ceramice de la termele Drobetei şi cimitirul medieval suprapus*, in *MCA*, V, 1959, p. 769-794

BEJAN, MOGA, 1979
Bejan, Adrian; Moga, Marius, *Necropola feudală timpurie de la Hodoni (jud. Timiş)*, in *Tibiscus*, 5, 1979, p. 159-168

BEJAN et alii, 2005
Bejan, Adrian; Tănase, Daniela; Gáll, Erwin; Kalcsov, C., *Necropola medievală timpurie de la Dudeştii Vechi – „Movila lui Dragomir" (jud. Timiş)*, *AM*, V, 2005, p. 27-44

BENIOȚKI, 2000
Benioțki, Nada, *Izveštai o arheološkom istraživonin na lokalitetu Svete Vodice*, *Kod Perleza*, in *GMB*, 9/10, 2000, p. 5-11

BENIOȚKI, 1998
Benioțki, Nada, *Arheološki srednovekovni nalazi na lokalitetima Gornieg Potanišja Botoš*, in *GMB*, 8/1998, p. 59-68

BERCIU, COMŞA, 1956
Berciu, Dumitru, Comșa, Eugen, *Săpăturile arheologice de la Beba Veche şi Gogoşu (1949 şi 1950)* in *MCA*, 2, 1956, p. 251-290

BIRTAŠEVIĆ, 1961
Birtašević, Maria, *Zbirka srednevekovnog i kasnog narodnog nakita iz Dubovca*, *RMV*, 10, 1961, p. 25-48

BLĂJAN, 2006
Blăjan, Mihai, *Alba Iulia. Punct Izvorul împăratului*, CCAR, campania 2006, p. 54-56

BONA, 1993
Bona, Petru, *Biserica medievală din Caransebeş*, Reşița, 1993

BORONEANȚ, 1985
Boroneanț, Vasile, *Cimitirul feudal timpuriu de la Svinița km fluvial 2004*, in *Drobeta*, 6, 1985, p. 111-128

BORONEANȚ, CRĂCIUNESCU, 1983
Boroneanț Vasile; Crăciunescu, Gabriel, *Aşezarea şi necropola din secolele XIII-XV de la Ostrovu Mare, km 875*, in *Drobeta*, 6, 1983, p. 119-134

BRATU, 1985
Bratu, Anca, *Repertoriul picturilor murale medievale din România (sec. XIV—1450): Biserica reformată Sfânta fecioară din com. Sântmărie Orlea* in *Pagini de veche artă românească*, V, Bucureşti, p. 199-234.

BRĂTIANU, 1923
Brătianu, Gheorghe, *Les bijoux de Curtea de Argeş (Roumanie) et leurs éléments italiens*, in *RA*, 1923, p. 2-21

BRĂTIANU, 1924
Brătianu, Gheorghe I., *Les bijoux de Curtea de Argeş et leurs éléments germaniques*, in *ARBSH*, XI, 1924, p. 39-54

BRMBOLIĆ, 1991
Brmbolić, MARIN, *Srednovekovna nalazišta na području Narodnog Muzeja Pančevu*, in *Glasnik PNUK*, 1991, 3, p. 52-66

BRZEZIŃSKI, 2007
Brzeziński, Woyciech, *Skarby wieküw średnichIs the Midle Treasuree of the Midle Ages*, Warszawa, 2007

CHEVALIER, 1993
Chevalier, Jean; Gheerbrant Alain, *Dicționar de simboluri*, I-III, Bucureşti, 1993.

CHIȚESCU, 1976
Chițescu, Lucian, *Cercetări arheologice la Cetățeni, județul Argeş*, in *CA*, 4, Bucureşti, 1976, p. 155-190

CIULEI, 1997
Ciulei Gheorghe, Ciulei G. Gheorghe, *Dreptul românesc în Banatul medievale*, Reşița, 1996.

CHROPOVSKY, 1978
Chropovsky, B., *Importants sites slave sen Slovaquie Bratislava*, 1978

CLEBÉRT, 1995
Clebért, Jean-Paul, *Dicționar de simboluri animale*, Bucureşti, 1995.

COMORI ARHEOLOGICE, 1978
Comori arheologice în regiunea Porțile de Fier/Tresor archeologiques dans la region de Porțile de Fier, Catalog expoziție, Bucureşti, 1978.

ČOROVIĆ-LJUBINKOVIĆ, 1958
Čorović, Marjana- Ljubinković, *Dosašania iskopavania na lokalitetu Visoka-Ravan u Brestoviku*, *Zbor NM*, I, 1958, p. 325-333

ČOROVIĆ-LJUBINKOVIĆ, 1964
Čorović, Marjana- Ljubinković, *Les influences de l'orfevrerie byzantine sur la parure de luxe slave du IXe au XIIe siecles*, in *Actes du XIIe Congrès International de Études Byzantines*, vol. III, Belgrad, 1964, p. 39-46

ČOROVIĆ-LJUBINKOVIĆ, 1954
Čorović, Marjana- Ljubinković, *Naušnițe t.z. Tokajskog tipa*, in *RVM*, 3, 1954, p. 81-93

ČOROVIĆ-LJUBINKOVIĆ, 1964
Čorović, Marjana- Ljubinković, *Prokupački nalaz srpskog srednovekovnog nakita*, in *ZRNM*, I, 1958, p. 145-160

ČOROVIĆ-LJUBINKOVIĆ, MILOŠEVIĆ, TATIĆ-BUROVIĆ, 1969
Čorović, M.- Ljubinković; Milošević, D.; Tatić, M.-Burović, *Srednovekovna umetnost u Srbiji*, Belgrad, 1969

ČOROVIĆ-LJUBINKOVIĆ, 1975
Čorović, M.- Ljubinković, *Quelques problemes relatifs au verre medieval en Serbie*, in *Srednovekovna Staklo na Balkanu (V-XV vek)*, Belgrad, 1975, p. 63-75

COSMA, 2002
Cosma, Călin, *Vestul şi nord vestul României în secolele VIII-X d. Hr.*, Cluj-Napoca, 2002

DANI, FENEŞAN, 1975
Dani, Ioan; Feneşan, Costin, *O listă de socoteli din Banatul secolului al XIV-lea*, in *Banatica*, 3, 1975, p. 145-152

DÂMBOIU, 2008
Dâmboiu, Daniela, *Bresla aurarilor din Sibiu între secolele XIV-XVII*, Sibiu, 2008

DEROKO, 1962
Deroko, A., *Monumentalna i dekorativa arhitektura u srednovekonoj Srbiji*, Belgrad, 1962

DJORJEVIĆ, RADIĆEVIĆ, 2005
Djorjević, Vojslav; Djorjević, Jelena; Radićević, Dejan, *New medieval archaeological reserrches in the region of Pančevo*, in *Banatica*, 17, 2005, p. 261-273

DOLMOVA-LOUKANOVSKA, 2005
Dolmova, Maria – Loukanovska*, Pristenite-peciati kato belet sislovna prinadlejnost*, in *Itvestia/Bulletin*, XX, 2005, Veliko Târnovo, p. 176-185

DRAŞOVEAN, ŢEICU, MUNTEAN, 1976
Draşovean, Fl.; Ţeicu, D.; Muntean, M., *Hodoni – Locurile neolitice şi necropola medievală timpurie*, Reşiţa, 1996

EHRLER, 1982
Ehrler, J. J., *Banatul de la origini până acum – 1774*, prefață, traducere, note Costin Feneşan, Timişoara, 1982.

ERCEGOVIĆ-PAVLOVIĆ, MINIĆ, 1986
Ercegović- Pavlović, Slavenka; Minić, Dusica, *Le site d'habitation et la necropole de Pozamište*, in *Djerdapske Sveske*, III, Belgrad, 1986, p. 346-358

ERCEGOVIĆ-PAVLOVIĆ, 1967
Ercegović-Pavlović, Slavenka, *Grozdolike vizantijske naušnițe u Srbiju*, in *Starinar*, XVIII, 1967, p. 83-90

ERCEGOVIĆ-PAVLOVIĆ, 1986
Ercegović-Pavlović, Slavenka, *Les sites d'habitation et les necropoles medievaux de Boljetin et de Hajdučka Vodenica*, Belgrad, 1986

ERCEGOVIĆ-PAVLOVIĆ, 1977
Ercegović-Pavlović, Slavenka, *Srednovjekvna nekropola u Nišu*, in *Starinar*, XXVII, 1977, p. 83-100

FEHÉR, 1957
Fehér, G., *Beiträge zun Problem des ungarisch-slavischen zusamenlebens*, in *AAASH*, VIII, 1957, p. 269-318

FODOR, 1980
Fodor, J, *Honfoglalás kori korongjaink származásáról. A Verseci és Tiszasülyi korong*, in *Fol Arch*, XXXI, 1980, p. 189-214

FŰLÖP, JUGNBERT, 1983
Fűlöp, Gyula, Jungbert, Bela, *Örspuszta honfoglalás és Kora Árpád-kori temetöje* in *Alba Regia*, XX, 1983, p. 233-234

GALASSO, 1969
Galasso, Elio, *Orficeria medievale in Campania*, 1969

GARAŠANIN, VASIĆ, MARJANOVIĆ, 1984
Garašanin, Milutin; Vasić, Miloje; Marjanović-Vujović, Gordana, *Pontes – camp et pont du Trajan*, in *Djerdapske Sveske*, II, 1984, p. 75-78

GATEV, 1977
Gatev, P., *Nakit at pogrebenia at XI-XII b*, in *Arheologia*, 1, 1977, p. 30-46

GEORGIEVA, 1961
Georgieva, Sonia, *Bălgarskite srednovekobni nakiti*, in *Arheologia*, III, 1, 1961, p. 4-10

GEREVICH, 1971
Gerevich, László, *The art of Buda and Pest in the Middle Ages,* Budapesta, 1971

GIESLER, 1981
Giesler, Jochen, *Untersuchungen zur Chronologie der Bijelo Brdo-Kultur. Ein Beitrag zur Archäologie de 10 und 11 Jarhunderts im Karpaten becken* in *PZ*, 56, 1, 1981

GYÖNI, 1947
Gyöni, Matias, *L'église orientale dans la Hongrie du XIe siécle*, in *RHC*, XXV, 6, 1947, p. 42-49

GYÖNI, 1948
Gyöni, Matias, *L'évęĉhe vlaque de l'archêveché bulgare d'Achris au XI-XIV siecles*, in *ESR*, I, 3, 1948, p. 148-159

GYÖRFFY, 1959
Györffy, György, *Das Gűterverzeichnis des griechischen Klosters zu Szávaszentdemeter (Sremska Mitrovica) aus dem 12 Jarhundert*, in *Studia Slavica*, V, 1959, p. 10-74

GÖRFFY, 1987
Györffy, György, *Az Árpád-kori Magyarorszag törteneti földrajza*, III, Budapesta, 1987

LE GOFF, 1970
Le Goff, Jaques, *Civilizația occidentului medieval*, Bucureşti, 1970

GRIGOROV, 2004
Grigorov, Valeri, *Srednovekovna diadema-procelnic at Naţionalnăi arheologiceski muzei Sofia*, in *Arheologiia*, XIV, 3-4, 2004, p. 61-62

GRISELINI, 1984
Griselini, Francesco, *Încercare de istorie politică şi naturală a Banatului Timişoarei*, Prefaţă şi traducere Costin Feneşan, Timişoara, 1984.

HAMPEL, 1881
Hampel, J., *Az ernesztházy leletröl*, in *AÉ*, 15, 1881, p. 175-177

HAMPEL, 1878
Hampel, J., *Orsova*, in *Arch. Közl*., XII, 1878, p. 133

HAMPEL, 1905
Hampel, J., *Alterthümer des frühen Mittelalters in Ungaru*, I-III, Braunschweig, 1905

HEITEL, 1986
Heitel, Radu, *Principalele rezultate ale cercetărilor arheologice din zona sud-vestică a cetăţii Alba Iulia (1968-1977). II Piesele de metal*, in *SCIVA*, 37, 1986, P. 233-248

HOREDT, 1958
Horedt, Kurt, *Contribuţii la istoria Transilvaniei în secolele IV-XIII*, Bucureşti, 1958

HUSZÁR, 1963
Huszár, Lajos, *The art of coinage in Hungari*, 1963

IAROSLAVSKI, 1971
Iaroslavski, E., *Vila rustică de la Caransebeş*, in *Banatica*, 3, 1971, p. 358-363

ILIESCU, 2008
Iliescu, Octavian, *Monedele lui Mircea cel Bătrân*, Brăila, 2008, p. 153

IORGA, 1934
Iorga, N., *Les arts mineurs en Roumanie*, Bucureşti, 1934

IVANIĆ, 1995
Ivanić, Branka, *Nakit iz zbirke Narodnog muzeja od 15 do počeška 19 veka / Jewelry from the 15th to the 19th century from the Belgrad National Museum Collection*, Belgrad, 1995

JANKOVIĆ, 1975
Janković, Milica, *Dve srednovekovne nekropole u istocinoi Srbiju*, in *Starinar*, XXIV-XXV, 1975, p. 227-241

JANKOVIĆ, 1990
Jankiović, Milica; Janković Djordje, *Sloveni u jugoslovenskom podunavlju*, Belgrad, 1990

JANKOVIĆ, 1983
Jankiović, Milica, *Neki podaţi o izradi predmeta od obojenih metala na Klinču Dunava u IX-X* veku, in, *Zbor NM*, XI-1, 1983, p. 99-118

JELOVINA, VRŠALOVIĆ, 1981
Jelovina, Dejan; Vršalović, Duš, *Srednjovjekovno grobleje na „Begovači" u selu Biljanima Donjim Kod Zadra*, in *Starohrvatska prosvjeta*, III, 11, 1981, p. 55-127

JELOVINA, 1981
Jelovina, Dušan, *Statistički i tipološtičo-topografski pregled starohrvatskib naušnica na području SR Hrvatske*, *Starohrvatska Prosvjeta*, III, 8-9, 1963, p. 101-119

JOVANOVIĆ, 1988
Jovanović, Voislav, *Razmatrania o srednovekovnoi nekropoli Lukovit-Mušat kod Loveča u Bugarskoi*, in *Starinar*, 37, 1988, p. 112-132

JOVANOVIĆ – VEĆANSKI, 1986
Jovanović-Većanski, Dragana, *Nakit i kićenje*, Vršac, 1986

JUHÁSZ, 1927
Juhász, Koloman, *Die Stifte der Tschanader Diözese im Mittelalter*, Műnster, 1927

KÁDÁR, 1961
Kádár, Z., *Der Schatzfund von Tokaj und seine byzantinisch-slawischen Beziehungen*, in *Slavica,* I, Debrecen, 1961, p.193-209

KISS, 1986
Kiss, Andras, *Die Goldfunde des Karpatenbekens vom 5-10 Jarhundert*, in *AAASH*, 38, 1986, p. 105-145.

KOVÁCS, 1983
Kovács, Laszlo, *Byzantinischen műnzen in Ungaru des 10 Jarhunderts* in *AAASH*, 35, 1983, p. 134-154.

KOVÁCS, 1991
Kovács, Lászlo, *Bemerkungen zum arbeit von Neboiša Stanojev: Nekropole X-XV veka u Voivodini,* in *AAASH*, XLIII, 3-4, 1991, p.399-424

KOVÁCS, 1992
Kovács, Lászlo, *A Müra Ferencz Múseum néhany régi 10-11 századi leletaniagárol: Orozlámos, Horgos, Majdán, Rábé (Csaka)*, in *MFMÉ*, I, 1991/1992, Szeged, 1992, p.37-74

KOVÁCS, 1994
Kovács, Lászlo, *Das frűharpadenzeitliche gräberfeld von Szabolcs*, Budapesta, 1994

KÖVER, 1897
Köver, Bela, *Újabb adatok az ötvösség történetéhez hazánkban*, in *AÉ*, 17, 1897, p.227-252

KRALOVÁNSZKY, 1957
Kralovánszky, Alan, *Adatok az un S-vég hajkarike kialakulásának és idörendjének kérdéséhez,* in *AÉ*, 84,1957, p.175-186

LEVIS, 1975
Levis, A.R., *The Danube route and Byzantium 802-1195,* in *Actes du XIVe, Congres Internatinal des Études Byzantines*, II, Bucureşti, 1975, p.359-368

LJUBINKOVIĆ, 1970
Ljubinković, Mirjana, *Nalazi u Korintu i slovenska arheologija X-XII veka*, in *I. Mejdunarodni Kongress slavinskoi arheologii. Varsava 14-18 IX 1965/Ier Congres International d'archéologie slave,* Varsovie 14-18 IX 1965*,* Wroclaw Warzawa-Kraküw, 1970, p.454-467

LOVAG, 1980
Lovag, Zsuzsa, *Árpád-Kori pecsétgyűrűk,* in *Fol. Arch.,* XXXI, 1980, p.221-235

LUKACS
Lukacs, Antal, *Ţara Făgăraşului în Evul Mediu,* Bucureşti, 1999

MARJANOVIĆ, 1968
Marjanović, Gordana, *Srednіovekovni grob iz okoline Pojarevca,* in *Starinar,* XVIII, 1968, p.217-220

MARJANOVIĆ- VUJOVIĆ, TOMIĆ, 1982
Marjanović-Vujović, Gordana; Tomić, Gordana, *Nakit na tli Srbije iz srednovekovnih nekropola od IX-XV veka. Jewelry on the terrytory of Serbia from medieval nekropolises from the 9th to the 15th centuries,* Belgrad, 1982

MARJANOVIĆ- VUJOVIĆ, 1994
Marianović-Vujović, Gordana, *Krstovi od steatita sa nalazişta u Srbiji,* in *Zbor NM*, XV-1, 1994, p.139-145

MARJANOVIĆ, 1983
Marjanović-Vujović, Gordana; *Nakit sa neznanog groblia u Žagubica,* in *Zbor NM,* XI-1, 1983, p.119-126

MARJANOVIĆ- VUJOVIĆ, 1994
Marianović-Vujović, Gordana, *Vajuga-Pesak. La necropole medievale II,* in *Djerdapske Sveske* , III, Belgrad, 1986, p.184-220

MARIANOVIĆ- VUJOVIĆ, 1986 a
Marianović-Vujović, Gordana, *Srednovekovne nekropole u Srbiji evidentirane kraz archeološka iskopavana,* I, *Starinar,* XXXVII, 1986, p.191-209

MEDELEȚ, TĂNĂSE, GÁLL, 2001
Medeleț, Florin; Tănase, Daniela; Gáll, Erwin, X. *Századi honfoglalás kori temetöreszlet Vejtén (Temes megye, Romania)*, in *AÉ,* 126, 2001, p.99-112

MEDELEȚ, TOMA, 1996
Medeleț, Florin; Toma, Nicoleta, *Muzeul Banatului. File de cronică I 1872-1918*, Timişoara, 1997

MESTERHÁZY, 1983
Mesterházy, Karol, *Köznépi érkeszekek nemesfém változatal: arany svégű hajkarikák,* in *Alba Regia,* XX, 1983, p.143-149

MESTERHÁZY, 1990
Mesterházy, Karol, *Bizánci és Balkáni eredtű tárgyak a 10-11. Századi magyar sirleletekben I,* in *Fol Arch.*, XLI, 1990, p.88-114.

MESTERHÁZY, 1991
Mesterházy, Karol, *Bizanci ès balcáni eredetö tárgyak a 10-11. Századi magyar sirleletekben II,* in *Fol Arch.*, XLII, 1991, p.145-177.

MESTERHÁZY, 1994
Mesterházy, Karol, *Az ún Tokayikincs revizioja,* in *Fol Arch*, XLIII, 1994, p.193-242

MIHALIK, 1899
Mihalik, Jorsef, *A Verseczi ötvös-lemezröl*, in *AÉ*, XIX, 1899, p. 34-41.

MILLEKER, 1898
Milleker, Bodog, *A versekzi múseum régiségeirol*, in *AÉ*, 18, 1898, p.407-415

MILLEKER, 1892
Milleker, Bodog, *Ujabb verseczi leletekröl,* in *TRET*, 8, 4, 1892, p.252

MILETIĆ, 1963
Miletić, Nada, *Nakit i oružje IX-XII veka u nekropolama Bosne i Hercegovine,* in *GZMS, 18, 1963, p.155-168*

MILOŠEVIĆ, 1963
Milošević, Desanka, *Srednovekovna nekropola u selu Lešju, kod Paračinka,* in *Zbor NM,* III, 1963, p.141-161

MILOŠEVIĆ, 1990
Milošević, Desanka, *Nakit od XII do XV veka iz zbirke Narodnog muzeja /Jewelry from the 12th to the 15th century ,* Belgrad, 1990

MILOVIĆ, 2000
Milović, Olivera, *Nauşnițe lunulstkog tipa iz srednovekovne zbirke Narodnog Muzeja u Pojarevățu*, in *Viminacium*, 11, 2000, p.101-109

MILOVIĆ, 2001
Milović, Olivera, *Nakit od uvijene jiţe iz srednovekovne zbirke Narodnog Muzeja u Pojarevăţu,* in *Viminacium*, 12, 2001, p.211-221

MINIĆ, 1969
Minić, Dusica, *Srednovekovna nekropola na Velikom Gradec Kod Donjeg Milanovka*, in *Starinar*, XX, 1969, p.204-298

MINIĆ, 1975
Minić, Dusica, *Pojava i rasprosranieost narukvita od staklene paste na sredniovtekovnim nalaziştima u Jugoslaviji*, in *Srednovekovna staklo na Balkanu (V-XV veku)*, Belgrad, 1975, p.71-78

MINIĆ, 1980
Minić, Dusica, *Le site d'habitation médiéval de Mačvanska Mitrovica,* in *Sirmium,* 11, 1980.

MINIĆ, 1984
Minić, Dusica, *Manastir- praistoričko, antičko i srednovekovno nalazište*, in *Starinar,* 33-34, 1982-1983 (1984), p.154-157

MINIĆ, 1984
Minić, Dusica, *Ribnica-praistoriko i antiča nalazište, srednoveko nasele sa nekropolom,* in *Starinar,* 33-34, 1982-1983 (1984), p.260-264

MINIĆ, 1996
Minić, Dusica, *Ukrasne pločice iz vrcalave vodenice Kod Rume,* in *R MV,* 37-38, 1996, p.113-121

MINIĆ - TOMIĆ
Minić, Dusica; Tomić, Mirjana, *Ostava srednovekovnog nakita u Narodnom muzeju u Pojarevacu,* in *Starinar*, XXI, 1972, p.163-170

MORAVCSIK, 1967
Moravcsik, Gyula, *Studia Bizantina*, Budapesta, 1967

MORAVCSIK, 1970
Moravcsik, Gyula, *Byzantium and the Magyar*, Budapesta, 1970

MUSEJ VRŠAC, 1972
Narodni muzej u Vrštu. 1882-1972 sub redacţia lui Rastko Rašajki.

NEAMŢU, 1961
Neamţu, Eugenia, *Obiecte de podoabă din tezaurul de la Cotu Morii-Popricani (Iaşi) in* Arh.Mold., I, 1961, p.283-292

NEMESKERI, LIPTAK, SZŐKE, 1953
Nemeskeri, J.; Liptak, P.; Szöke, B., *Le cimetiere du XIe siècle de Kérpuszta*, in *AA A.S.H.,* III, 1953, p.205-297

NICOLESCU, 1968
Nicolescu, Corina, *Argintăria laică şi religioasă în Ţările Române (sec.XIV-XIX)*, Bucureşti, 1968

NICOLESCU, 1971
Nicolescu, Corina, *Moştenirea artei bizantine în România*, Bucureşti, 1971

NICOLESCU, 1973
Nicolescu, Corina, *Arta metalelor preţioase în România*, Bucureşti, 1973

ORTVAY, 1896
Ortvay, Tivadar, (sub red. Pesty Fr.), *Oklevelek Temesvármegye és Temesvárváros történetéhez*, Bratislava, 1896.

OȚA, 2007
Oța, Silviu,*Plăcuțe de diademă de pe teritoriul României (secolele XII-XV)* in *SCIVA*, 58, 1-2, 2007, p.117-156

OȚA, 2009
Oța, Silviu*, Verigi de păr cu un capăt îndoit în forma literei S, descoperite pe teritoriul Banatului* in *CA XIV-XV*, 2007-2008, Bucureşti, 2009, p.269-303

OVČAROV, 1994
Ovčarov, Nikolai, *Izobraziavaneto na dvuglav orel kato simbol na viadetelsko dostoinstvo pres XIV b,* in *Arheologiia,* 36, 3-4, 1994, p.19-24

PANAITESCU, 1930
Panaitescu, P.P., *L'aigle bizantine sur les vetements du Moyen-Âge*, in *ARBSH*, XVII, 1930, p. 64-67.

PANAITESCU, 2000
Panaitescu, P.P., *Introducere la istoria culturii româneşti,* Bucureşti, 2000

PAROVIĆ-PEŠIKAN 1984
Parović-Pešikan, Maja *Ljubičevac-Glamija. Fouilles de 1980*, in *Djerdopske Sveske,* II, 1984, p.141-145

POPA, 1978
Popa, Radu, *Streisângeorgiu. Mărturii de istorie românească din secolele XI-XIV din Sudul Transilvaniei*, in *RMM-MIA*, XLVII, 1978, p. 9-32.

POPA, CĂPĂȚÂNĂ, LUKÁCS, 1987
Popa, Radu; Căpățână, Dan; Lukács, Antal, *Cercetările arheologice de la Voivozi. Contribuții la istoria Bihorului în secolele XII-XV* , in *Crisia*, 1986, p. 63-104

POPA, 1986
Popa, Radu, *La începuturile Evului Mediu românesc. Ţara Haţegului*, Bucureşti, 1986

POPA-LISSEANU, 1934
Popa-Liseanu, George, *Izvoarele istoriei românilor*, I, Bucureşti, 1934.

POPESCU, 1956
Popescu, Dorin, *Cercetări arheologice în Transilvania*, in *MCA*, II, 1956, p. 89-152

POPESCU, 1970
Popescu, Marin Matei., *Podoabe medievale în Țările Române*, Bucureşti, 1970

POPOVIĆ, IVANIŠEVIĆ, 1988
Popović, Marko, Ivanišević, Vujadin, *Grad Braničevo u srednemveku*, in *Starinar*, 39, 1988, p. 165-215.

PREMK, 1984
Premk, Ana; Popović, Petar, Ljiljana Bjelajaț, *Vajuga-Pesac. Fouilles de sondage de 1980*, in *Djerdapske Sveske*, II, Belgrad, 1984, p. 121-125

PÂRVULESCU, 1979
Pârvulescu, Dorina, *Obiecte de podoabă feudale din colecția Muzeului Banatului*, in *Tibiscum*, V, 1979, p. 223-233

PÂRVULESCU, 1993
Pârvulescu, Dorina, *Tezaurul feudal de la Ernestzaha (Banatski Despotovac), secolele XIV-XV*, in *An B*, serie nouă, II, 1994, p. 233-244

RADOIKOVIĆ, 1977
Radoiković, Boiana, *Istoria primenete umetnosti kod Srba*, Belgrad, 1977

RADOIKOVIĆ, 1987
Radoiković, Bojana, *Srebro u Jugoslavji*, 1987.

RADOSLAVLEVIĆ- KRUNIĆ,
Radoslavlević-Krunić, Slavica, *Une necrôpole médiévale à Ljubičevaț*, in *Djerdapske Sveske*, III, Belgrad, 1986, p. 329-341

RADU, ȚEICU, 2003
Radu, Aadriana; Țeicu, Dumitru, *Săpături arheologice de salvare în raza satului Nicolinț*, in *Tibiscumi,* XI, 2003, p. 309-322

RĂDULESCU, GÁLL, 2001
Rădulescu, Alexandru; Gáll, Erwin, *Das Landnahmezeitliche graberfeld von Temesvár (Timişoara) – Csókaerdö*, in *AAASH*, 52, 2001, p. 155-169

RĂDULESCU, 1982
Rădulescu, Venera, *Tezaurul medieval de podoabe descoperit la Gelu*, jud. Timiş, *RMM*, 5, 1982, p. 55-65

REISNER, 1891
Reisner, Janos, *Rábéi ásatások*, in *AÈ*, XI, 1981, p. 206-210

REISNER, 1898
Reisner, Janos, *Oroszlámosi magyar pogánykori sirlelet*, in *AÈ*, XVIII, 1, 1898, p. 184-192

ROSS, 1965
Ross, Marvin, *Cataloque of the byzantine and early medieval antiquities in The Dumbarton Oaks Collection*, II, Washington, 1965

SELMECZI, 2005
Selmeczi, László, *A jásznok betelepedése Magyarorszagra Korai Jász sirok a Nékyszalálsi temetöben*, in *CAH*, 2005, p. 565-586

SELMECZI, 2006
Selmeczi, László, *„Istentóüe adattál édes széüz koronam". Adatok a párta történetéhez a Kárpát-Medencében,* in Ethnographia, *117, 2006, I, p.17-64*

SOLOVIEV, 1935
Soloviev, A.V., *Les émblemes heraldiques de Bizance et les Slaves,* in *Seminarium Kondakovianum,* VII, 1935, p.119-164

SPINEI, POPOVICI, 1988
Spinei, Victor; Popovici Rodica, *Săpăturile arheologice din necropola de la Hudum,* in *Arh.Mold.,* 12, 1988, p.233-247

STANOJEV, 1989
Stanojev, Neboiša, *Nekropole X-XV veka u Voivodini*, Novi Sad, 1989

STOICOVICI, 1980
Stoicovici Eugen, *Cercetarea unor brăţări de sticlă,* in *Acta MN*, 17, 1980, p.495-497

STURDZA, 1974
Sturdza-Săuceşti, M., *Heraldica. Tratat tehnic*, Bucureşti, 1974

SZABÓ, 1938
Szabó, Kálmán, *Kulturgeschichte Denkmäler der Ungarischen Tiefebene*, Budapesta, 1938.

SZÉLL, 1943
Széll, Magda, *Elpusztult falvak, X-XVII századbeli* in *Dolgozatok,* XIX, 1943, p.176-182

SZENTMIKLOSI, 2000
Szentmiklosi, Al., *Un inel de tâmplă din aur de la Foeni, jud. Timiş (sec. XI-XII),* in *An.B.,* VII-VIII, 2000, p.577-587

SZÖKE-VÁNDOR, 1987
Szöke, M., Béla; Vándor, László, *Puszda-Szentfászló Árpád-Kori temetöje,* Budapesta, 1987

TĂNASE, GÁLL, 2000
Tănase, Daniela Gáll Erwin, *Piese de podoabă din secolele X-XI descoperite la Beba Veche (jud.Timiş), An.B.,* VII-VIII, 2000, p. 555-576

TĂUTU, 1956
Tautu, Luigi, *Margherita di Ungeria imperatrice din Bisanzio*, in *Antemurale,* III, 1956, p. 51-79

TĂUTU, 1965
Tautu, Alois, *Griechische klöster im Mittelalterlichen Ungarn*, in *Acta Historica,* IV, 1965, p. 41-65

TEODOR, 1961
Teodor, Dan Gheorghe, *Tezaurul feudal timpuriu de obiecte de podoabe descoperit la Voineşti-Iaşi,* in *Arh.Mold.,* I, 1961, p.245-275

TEODOR, 1964
Teodor, Dan Gheorghe, *Obiecte de podoabe din tezaurul feudal timpuriu descoperit la Oţeleni (r. Huşi, reg. Iaşi),* in *Arh.Mold, II-III,* 1964, p.343-363

THEODORESCU, 1974
Theodorescu, Răzvan, *Bizanţ, Balcani, Occident la începuturile culturii medievale româneşti (secolele X-XIV),* Bucureşti, 1974

THEODORESCU, 1979
Theodorescu, Răzvan, *Itinerarii medievale,* Bucureşti, 1979

THEODORESCU, 2002
Theodorescu, Răzvan, *Un mileniu de artă la Dunărea de jos (400-1400),* ed. a II-a, Bucureşti, 2002

TOMIĆ- TRIVUNAC, 163
Tomić- Trivunac, Gordana, *Srebna ostava iz Pobog Dola Kod Pirota* in *Zbornik RNM,* III, 1963, p.187-205

TÖMÖRKENY, 1904
Tömörkeny István, *Oroszlámosi leletekról és ásátas a körös-éri iskolánál*, in *AÉ*, XXIV, 5, 1904, p.263-271

TOTEV, 2008
Totev, Constantin, *Zlaten prsten-peciat ot nekropola na ţrkvata, Sv. 40 muceniţöviav Veliko Trnovo*, in *Arheologia*, XLIX, 2008, p. 80,92

ŢEICU, LAZAROVICI, 1996
Ţeicu, Dumintru; Lazarovici, Gheorghe, *Gornea. Din arheologia unui sat medieval din Clisura Dunării,* Reşiţa, 1996

ȚEICU, 1981
Țeicu, Dumitru, *Câteva considerații pe marginea unor podoabe medievale*, in *Acta MN*, XVIII, 1981, p.491-500

ȚEICU, 1993
Țeicu, Dumitru, *Necropole medievale (sec.X-XIV) din sudul Banatului*, in *Banatica,* 12/1, 1993, p.229-272

ȚEICU, 1996
Țeicu, Dumitru, *Arheologia satului medieval din Banat,* Reşița, 1996

ȚEICU, 1998
Țeicu, Dumitru, *Banatul Montan în Evul mediu,* Timişoara, 1998

ȚEICU, 2003
Țeicu, Dumitru, *Studii istorice*, Timişoara, 2003

ȚEICU, RANCU, 2003
Țeicu, Dumitru, Rancu, Dacian, *Cercetări de arheologie medievală pe Valea Bistrei,* in In memoriam Radu Popa*, Cluj-Napoca, 2003, p.455-468*

UZUM, 1987
Uzum, Ilie, *Considerații pe marginea cercetărilor din anii 1983-1985 în necropola feudală timpurie de la Cuptoare-Sfogea,* in *Banatica, IX, 1987, p.281-315*

UZUM, 1977
Uzum, Ilie, *Locuirea feudală timpurie de la Gornea-Țărmuri*, in *Banatica, 4, 1977, p.215-223*

UZUM, 1981
Uzum, Ilie, *Necropola feudală timpurie de la Gornea-„Căunița de Sus" (jud. Caraş-Severin),* in *Banatica, 6, 1981, p.181-210*

UZUM, 1988
Uzum, Ilie, *Un tezaur de podoabe medievale descoperit la Macovişte (com. Ciuchici, jud. Caraş-Severin),* in *Acta MN*, XX, 1988, p.509-519

UZUM, ȚEICU, 1981
Uzum, Ilie; Țeicu, Dumitru, *Cercetările arheologice de la Ciclova Română (jud. Caraş-Severin),* in *Banatica*, 6, 1981, p.211-216

VAŇA, 1954
Vaňa, Zdenek, *Madari a Slovane ve svétle archeologickych nálezu X-XI stoleti,* in *Slov. Arch.*, 2, 1954, p.51-104

VATTAI, 1956
Vattai, Erzebet, *A Körmendi lelet (XIV-XV S2),* in *AÉ, 83, 1956, p.67-75*

VĂTĂŞIANU, 1959
Vătăşianu, Virgil, *Istoria artei feudale în Ţările Române*, Bucureşti, 1959

VŽAROVA, 1975
Vžarova, Živka, Zum problem der glasproduction im Mittelalterlichen Bulgarien (8-10 Jh.), in *Srednovekovna Stklo na Balkanu,* Belgrad, 1975, p.115-120

WASILEWSKI, 1964
Wasilewski, Tadeusz, *Le thème bizantine de Sirmium-Serbie au XI-XII siècles*, in *ZbRVI*, 8, 2, 1964, p. 465-482

WEISKIRCHER, 1935
Weisskircher, Richard, *Geldfund in Hamlesch*, in *SV*, 58, 1935, p. 229-237

ŽERAVICA
Žeravica Zdenko, *Glasgegunstende der lokalität Popovika (Ostserbien) aus dem XI-XII. Jarhundert,*in *Srednovekovna Stklo na Balkanu,* Belgrad, 1975, p. 53-59

ZSÁMBÉKY
Zsábméky, Monika, *14-15 százady Magyarorstágy kimesleletek,* in *Magyar Müvészettörteneti Ertesitö*, 3, 1983, p. 105-129

ZEČEVIĆ, 2006
Zečević, Emina, *Nakit Novog Brda/Jewlery from Novo Brda*, Belgrad, 2006.

Surse pentru ilustrații
Sources for illustrations

ARAČA: Pl. 18, Pl. 19
Stanojev, N, *Arača*, Novi Sad, 2004, pl. 66

BANATSKO ARANDJELOVO: Pl. 10/1; 12/3-6
Kovács, in *A Mora Ferencz Museum Evkönive*, 1992, pl. 36-38

BEBA VECHE: Pl. 37,
Tănase, D, Gáll, E, in *AnaleleBanatului*, SN, VII-VIII, 2000, p. 570-571

BOTOŠ, JAZOVO, LOKVE, PANČEVO, VOILOVIČA: Pl. 24
Stanojev, N, *Nekropole X-XV veka u Vojvodini*, Novi Sad, 1989, p. 17, 31, 42, 49, 57, 130

CARANSEBEŞ: Pl. 21-23
Bona, P, *Biserica medievală din Caransebeş*, Reşița, 1993, p. 11-17

CRNA BARA: Pl. 10
Stanojev, Neboiša, *Nekropole X-XV veka u Voivodini*, Novi Sad, 1989, p. 130

DENTA: Pl. 46
Köver, B, in *Archeologiai Ertesitö*, XVII, 1897, p. 251

DETA: Pl. 26
Bálint, Csanád, *Südungarn im 10 Jarhundert*, Budapesta, 1991, p. 208

DOBRICA, Fig. 24
Muzeul Național Belgrad

DUBOVAC: Pl. 48
Birtasević, M, in *Rad Vojvodanskih Muzeja*, 10, 1961, p. 27

ERNESTHAZA: Pl. 38, 39
Köver, B, in *Archeologiai Ertesitö*, XVII, 1897, p. 243

GELU: Pl. 37
Rădulescu, V, in *Revista Monumentelor şi Muzeelor*, 5, 1982, p. 61

ORŞOVA: Pl. 46
Hampel, J, in, *Archeologiai Közlemenyek*, VII, 1878, p. 133

STARA PALANKA: Pl. 26
Bálint, Csanád, *Südungarn im 10 Jarhundert*, Budapesta, 1991, p. 208

SZÖREG: Pl. 10
Bálint, Csanád, *Südungarn im 10 Jarhundert*, Budapesta, 1991, p. 92

TEREMIA MARE: Pl. 50
Hampel, J, in, *Altherthűmer des frűhenmittelalter in Ungar*, III, pl. 387; Mesterhazi, K, in *Folia Archeologica*, XLI, 1990, pl. 7

TOMAŠEVAC: Pl. 47
Köver, B, in *Archeologiai Ertesitö*, XVII, 1897, p. 245-247

VATIN: Pl. 50
Kovács, L., in *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungariae*, 43, 1991, p. 413

VRŠAC: Fig. 31
Muzeul Orăşenesc Vršac

Figuri color / Coloured figures

Fig. 1. Cuptoare. Brățări din sticlă
Cuptoare. Glass bracelets

Fig. 2. Cuptoare. Brățări torsadate
Cuptoare. Twisted bracelets

Fig. 3. Cuptoare. Brățări lamelare
Cuptoare. Lamellar bracelets

Fig. 4. Timişoara. Brățări din metal
Timişoara. Metal bracelets

Fig. 5. Inele sigilare: Mehadia; Ilidia
Signet rings. Mehadia, Ilidia

Fig. 6. Inele. Ciclova Română; Macovişte
Rings. Ciclova Română, Macovişte

Fig. 7. Inele. Ilidia, Macovişte, Reşița
Rings. Ilidia, Macovişte, Reşița

Fig. 8. Arača. Inele
Arača. Rings

Fig. 9. Inele. Arača; Ilidia
Rings. Arača, Ilidia

Fig. 10.Inele. Colecția Muzeului Vršac
Rings. Collection of the Museum from Vršac

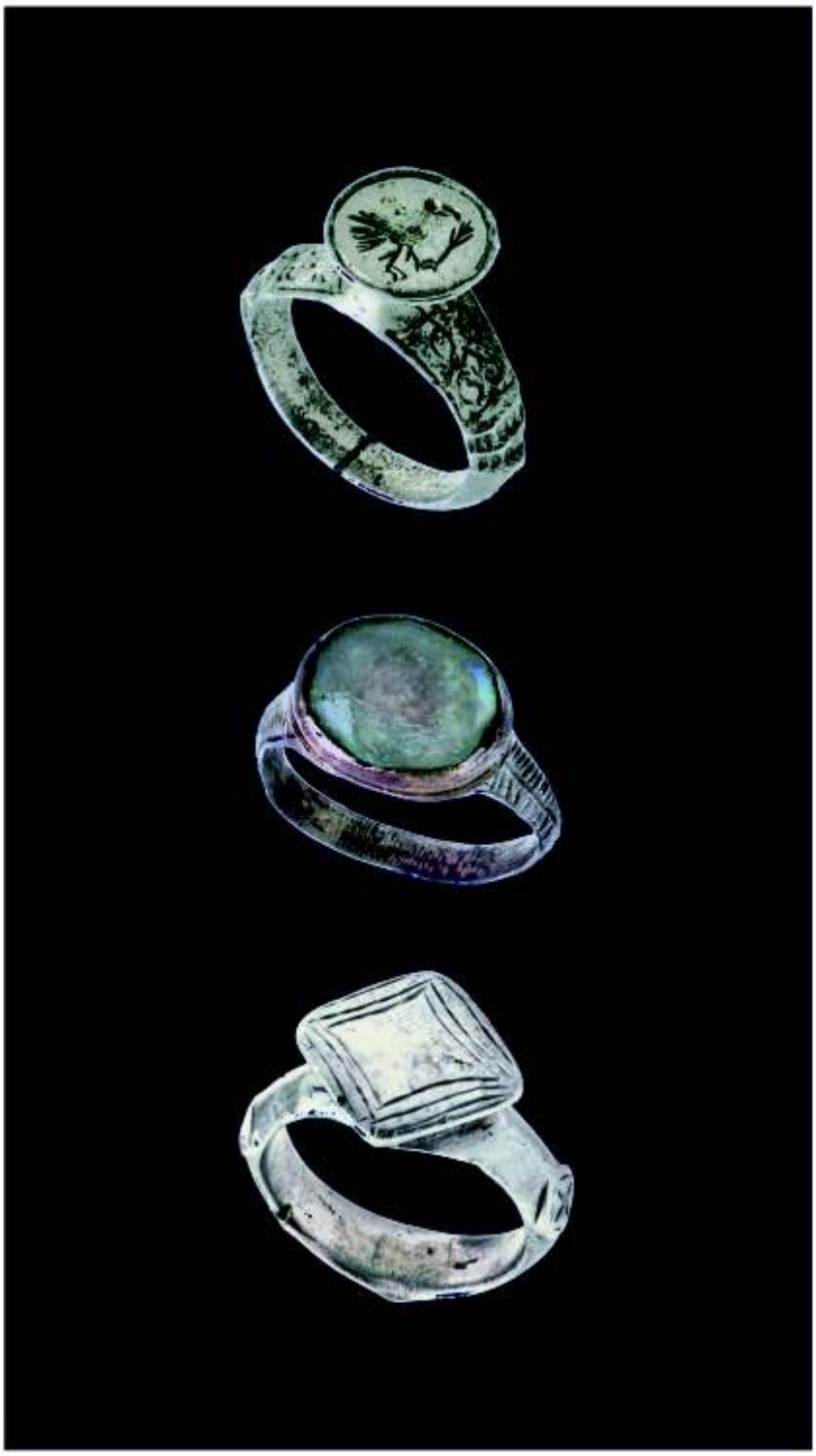

Fig. 11.Inele. Colecția Muzeului Vršac
Rings. Collection of the Museum from Vršac

Fig. 12.Caransebeş. Inele din Aur
Caransebeş. Gold rings

Fig. 13.Caransebeş. Inele sigilare
Signet rings

Fig. 14.Cercei semilunulari. Stara Palanka
Semilunular Earrings. Stara Palanka

Fig. 15.Cercei. Stara Palanka
Earrings. Stara Palanka

Fig. 16.Cercei cu astragali. Cuptoare
Earrings with astragals. Cuptoare

Fig. 17.Cercei cu astragali. Cuptoare, Şopotu Vechi.
Earrings with astragals. Cuptoare, Şopotu Vechi.

Fig. 18. Şopotu Vechi. Cercei biconici.
Şopotu Vechi. Biconical earrings.

Fig. 19.Cercei biconici: Cuptoare. Şopotu Vechi
Biconical earrings. Cuptoare, Şopotu Vechi

Fig. 20.Cercei de tip Tokay: Despotovac, Macovişte, Reşița, Cuptoare
Earrings of Tokay type. Despotovac, Macovişte, Reşița, Cuptoare

Fig. 21.Cuptoare. Cercel de tip cuman
Cuptoare. Earring of Cuman type

Fig. 22.Cercei globulari. Cuptoare
Globular earrings. Cuptoare

Fig. 23.Cercei cu pendunculi: Dubovac, Ilidia
Earrings with peduncles. Dubovac, Ilidia

Fig. 24.Dobrica. Cercei
Dobrica. Earrings

Fig. 25.Caransebeş. Cercei
Caransebeş. Earrings

Fig. 26.Macovişte. Diademă
Macovişte. Diadem

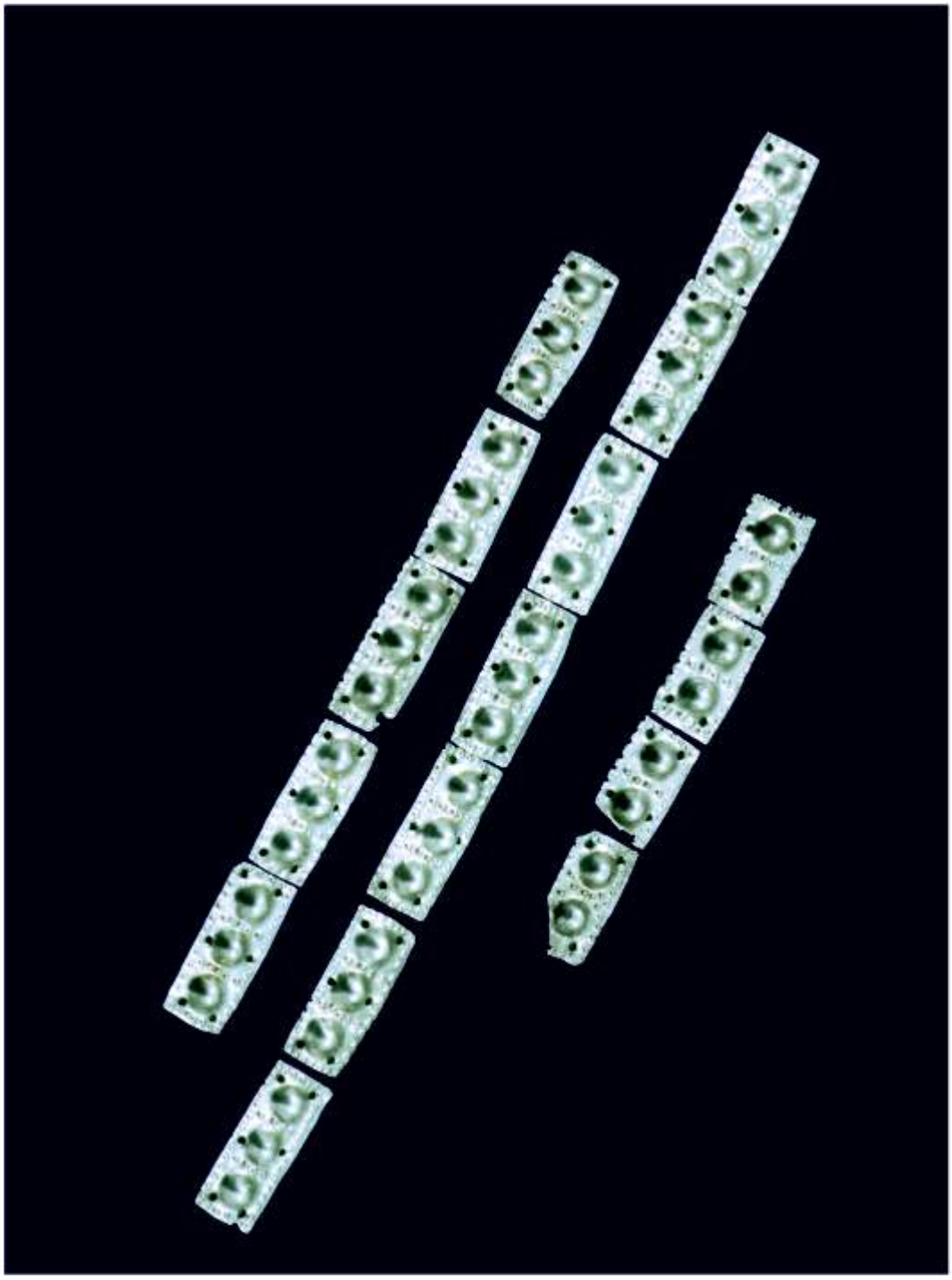

Fig. 27.Cuptoare. Diademă
Cuptoare. Diadem

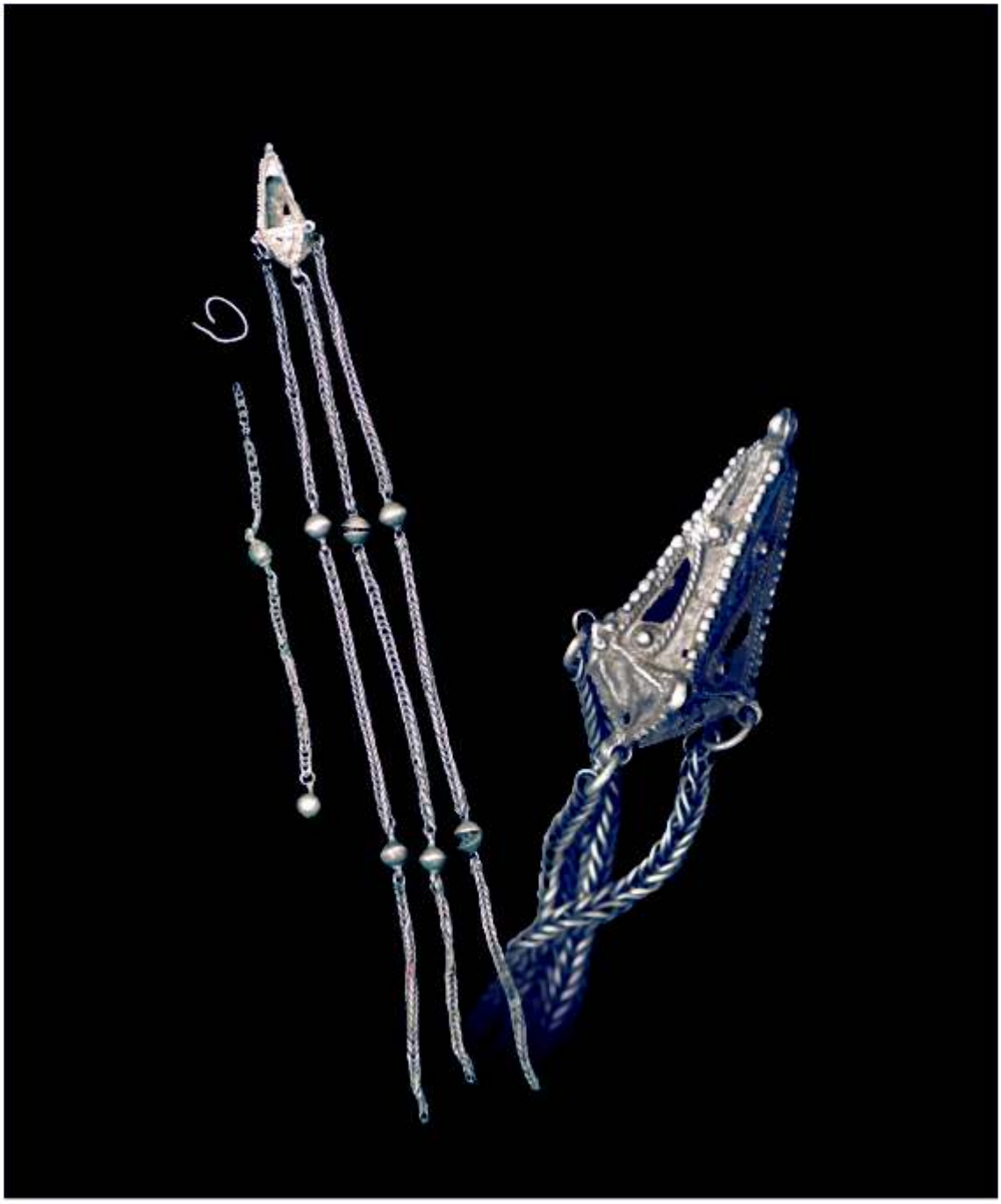

Fig. 28.Tezaurul de la Ermesthaza. Cercel
Treasure from Ernesthaza. Earring

Fig. 29. Tezaurul de la Ermesthaza. Lănțișoare
Treasure from Ernesthaza. Necklaces

Fig. 30. Tezaurul de la Ermesthaza. Diademă
Treasure from Ernesthaza. Diadem

Fig. 31. Vršac. Vas din metal
Vršac. Metal vessel

Fig. 32. Tezaurul de la Gelu
Treasure from Gelu